

Tajné fondy III. sekce

Dr. R. URBAN

DOKLAD 14

číslo 135/14

Potvrzuji, že jsem dnes

přijal částku Kč 300 000

slouží ke

pro pana prezidenta republiky
jako úhradu výdajů za službu
ního charakteru v r. 1934 250 000
v Londýně (pacifikace, proti likvidaci
sk. ale v Anglii).

V Praze dne 15. prosince 1934.

Karel Kramář

Potvrzuji, že jsem dnes

přijal částku Kč

2 000 000

slouží ke

pro pana prezidenta republiky

jako úhradu výdajů za službu

ního charakteru v r. 1934 250 000

v Londýně (pacifikace, proti likvidaci

sk. ale v Anglii).

V Praze dne 16. prosince 1934.

Karel Kramář

135

Potvrzuji, že jsem dnes

přijal částku Kč 1 500 000

slouží ke

pro pana prezidenta republiky

jako úhradu výdajů za službu

ního charakteru v r. 1934 250 000

v Londýně (pacifikace, proti likvidaci

sk. ale v Anglii).

V Praze dne 8. srpna 1935.

Karel Kramář

...i, že jsem dnes
...1 500 000
...slouží ke
...pro pana prezidenta republiky
...jako úhradu výdajů za službu
...ního charakteru v r. 1934 250 000
...v Londýně (pacifikace, proti likvidaci
...sk. ale v Anglii).

...i, že jsem dnes
...1 500 000
...slouží ke
...pro pana prezidenta republiky
...jako úhradu výdajů za službu
...ního charakteru v r. 1934 250 000
...v Londýně (pacifikace, proti likvidaci
...sk. ale v Anglii).

Srdečně Vás sdraví

Váš

Jan Masaryk

...i, že jsem dnes
...1 500 000
...slouží ke
...pro pana prezidenta republiky
...jako úhradu výdajů za službu
...ního charakteru v r. 1934 250 000
...v Londýně (pacifikace, proti likvidaci
...sk. ale v Anglii).

Beneš a Hájek v kruhu zahraničních novinářů.

DR RUDOLF URBAN

Tajné fondy III. sekce

Z ARCHIVŮ MINISTERSTVA ZAHRANIČÍ

REPUBLIKY ČESKO-SLOVENSKÉ

1 9 4 3

ORBIS, PRAHA

I. vydání, leden 1943

II., leden 1943

III., březen 1943

Veškerá práva vyhrazena

H Á J E K A H Á J K Ů V F O N D

Když ráno dne 15. března 1939 německé oddíly vtáhly do Prahy, bylo jedním z prvních jejich úkolů, vedle obsazení vojenských objektů, převzetí českého ministerstva zahraničních věcí a zabezpečení jeho archivů. Šlo o to, aby byla objasněna osudná role česko-slovenské zahraniční politiky presidenta dr. Beneše a aby byly dokumentárně doloženy její pohnutky. Po nutném soustředění všech spisů ministerstva začalo zkoumání a hodnocení těchto akt, k nimž patřily m. j. i tajné zprávy česko-slovenských zahraničních zastupitelských úřadů, tajných záznamů o důležitých zahraničně-politických jednáních atd.

Jde tu o případ, jaký se velmi zřídka vyskytuje v dějinách, že totiž jeden stát dostal do ruky skoro úplně nedotčený politický archiv státu druhého, který mu až dosud nebyl nikterak přátelsky nakloněn. Rychlost, s jakou přišly německé oddíly, znemožnila téměř úplně odstranění nebo zničení důležitých spisů, takže dnes můžeme skoro bez mezer přehlédnouti nejtajnější podrobnosti někdejší česko-slovenské zahraniční politiky. Část těchto akt byla již zpřístupněna veřejnosti v dokumentární publikaci prof. dr. Fritze Berbera „Europäische Politik 1933—38 im Spiegel der Prager Akten“.*)

Systematické prozkoumání archivu bývalého ministerstva zahraničních věcí vyneslo ve spisech III. sekce, t. j. zpravo-

*) Veröffentlichungen des Deutschen Instituts für außenpolitische Forschung. — Essener Verlagsanstalt 1941.

dajského odboru ministerstva zahraničních věcí, na světlo politický materiál nesmírného významu. Jde tu o tak zvané tresorové spisy tiskového odboru, které byly uschovány v úřadovnách vedoucích úředníků sekce v pancéřových skříních. Z těchto spisů obzvláštní význam mají opět spisy tiskového a propagačního fondu tohoto odboru. Tento fond byl ve spisech označován vždy jen jako „fond“, a bude proto v dalším výkladu podle odpovědného ředitele odboru, „ředitele tiskové služby“ Jana Hájka nazýván krátce Hájkovým fondem. Tyto spisy obsahují v chronologickém uspořádání doklady a potvrzenky o výdajích velmi různého druhu. Vcelku byl těmito spisy vyplněn regál asi dva metry vysoký a jeden metr široký. Další regál téže velikosti obsahuje spisy o zahraničních novinářích a časopisech, kterých bylo pro tuto knihu použito rovněž ve velkém rozsahu.

Z Hájkova fondu byly kromě propagačních výdajů obvyklého rázu, jako pohoštění zahraničních novinářů nebo organizování zahraničních zájezdů domácích žurnalistů, placeny též domácímu a zahraničnímu tisku četné úplatky a subvence, o nichž zde promluvíme. Akta obsahují tedy záznamy úředníků tiskového odboru o vyplacených penězích, výměnu dopisů s česko-slovenskými vyslanectvími a jejich vyúčtování propagačních peněz a konečně potvrzenky o příjmu peněz a částečně výměnu dopisů s osobami, jimž se podpory dostávalo. Za vyúčtování peněz byl po dlouhá léta odpověden prof. Jaroslav Španihel a po jeho smrti dr. Václav Michálek. Větší částky však poukazoval zpravidla ředitel tiskového odboru Jan Hájek. Ve zvláště důležitých případech spolupodpisoval též zahraniční ministr dr. Edvard Beneš, později zahraniční ministr dr. Kamil Krofta.

Spisy nepodávají zcela úplný obraz poukázaných platů, poněvadž mnohdy se zřetelem na obzvláštní důvěrnost věci

vyúčtování se dělo jen ústně. Dopisy česko-slovenských vyslanců v Paříži a v Londýně obsahovaly často obraty jako: „Vyúčtuji vám částku ústně, jakmile opět přijedu do Prahy.“ Mnohdy jsou jména příjemců uvedena jen zkratkami, jež nelze vždy uhodnouti. Přes to je materiál, jehož bylo použito v této knize, tak rozsáhlý a pro postižené tak zničující, že ve své jednoznačnosti je jistě jedinečný. V každém případě odhaluje, a to s veškerou žádoucí jasností, obraz takové korupce tisku, jaká je možná právě jen v židovsko-demokratických státech.

Rozumí se, že dr. Beneš pověřil prováděním takových ožehavých obchodů jen muže, k němuž měl zcela zvláštní důvěru. Tak jako Benešova úřední politika jest myslitelná jen jako pokračování jeho podzemní činnosti jakožto jednoho z náčelníků české Maffie za první světové války, tak je samozřejmé, že k vedení své právě tak podzemní tiskové politiky použil Beneš jednoho ze svých starých spolutvůrců z Maffie: Jana Hájků, o němž ve svých pamětech ze světové války píše, že od vypuknutí světové války byl jeho „intimním pomocníkem ve zpravodajských věcech, v otázkách poslů, vyrábění zpráv, přípravy šifrovaných dopisů atd.“

Hájek, jenž se narodil r. 1883 v Přepychách u Nového Města nad Metují, věnoval se později povolání redaktorskému. Patřil již tehdy ke kruhu českých politiků, kteří později po dvacet let řídili osudy českého národa a měli tak neblahý vliv na politický vývoj. Jako jeho pozdější šéf Edvard Beneš přinesl si i on své politické vzdělání z Paříže, kde oba již spolupracovali. S politickými názory převzal tam též metody francouzské demokracie, jež se mu pak později výborně podařilo přesadit od Seiny na Vltavu. Korupce veškerého veřejného života ve Francii stala se již počátkem 20. století evropským pojmem. Prodejní poslanci a prodejné no-

viny byli již v tehdejší Francii čímsi běžným. Se samozřejmostí příbuzných duchů přenesl Hájek později tento systém prodajnosti i do střední Evropy a učinil z něho téměř základní pilíř česko-slovenského státu.

R. 1914 vstoupil Hájek do redakce deníku české pokrokové strany „Čas“, která se po vypuknutí světové války stala střediskem velezrádných snah. Kdežto z počátku kurýři Masaryka, pracujícího ve Švýcarsku, vstupovali ve spojení přímo s Benešem, byl později k zprostředkování velezrádných zpráv zařazen Hájek, který v redakci „Času“ zavedl jakýsi řetězový systém. Zprávy byly podávány z jedné ruky do druhé, až se konečně dostaly k osobě, již byly určeny. Zatím co Beneš později jako obchodní cestující Miroslav Šícha přešel přes bavorské hranice, aby ve Švýcarsku vstoupil do přímého styku se svým učitelem Masarykem, byl Hájek krátce potom, když nastoupil vojenskou službu, zatčen a dopraven do Wien, kde byl dva roky internován. Ačkoliv Hájkova velezrada a zemězrada byla jasně prokázána, poněvadž při jeho zatčení bylo nalezeno dostatek materiálu, který nasvědčoval ilegálnímu zpravodajství, nebyl Hájek souzen a v rámci všeobecné amnestie pro politické zločince, vydané císařem Karlem, byl opět propuštěn na svobodu.

Muž s takovými politickými předpoklady hodil se jistě jako nikdo jiný k tomu, aby po založení česko-slovenského státu byl Benešem povolán do jeho nově zřízeného ministerstva zahraničních věcí, aby se tam ujal vedení tiskového odboru. Hájek, jenž studoval francouzské tiskové bahno na místě a sám ve velezrádném procesu triumfoval dokonce i nad státním návladním, zdál se přímo předurčen k tomu, aby řídil zamotaná vlákna vytváření veřejného mínění v parlamentní demokracii a aby podle zásady „Všechny lze koupit!“, převzaté z Paříže, působil na evropskou politiku.

Na Hájka počítal Beneš znovu, když na podzim 1938 se Česko-Slovensko blížilo k svému konci. V nové světové válce, která podle vůle Benešovy měla propuknouti již tehdy, byla Hájkovi přidělena významná úloha, o čemž svědčí tento dopis z tajných aktů tiskového odboru:

„137.084/III/1/38.

Sekční šéf Jan Hájek.

22. září 1938.

Referent: Dr. Hruša, telef. 75741-45.

T a j n é.

Ministerstvu vnitra

v P r a z e.

Ministerstvo zahraničních věcí je nuceno vyslati v případě války ihned po vypuknutí nepřátelství do ciziny p. sekčního šéfa Jana Hájka, aby tam nově organisoval československou propagační službu.

Za tím účelem připravuje pro něho připojený průvodní list, a ježto pan sekční šéf Hájek pojede svým autem č. P 23.871, žádá ministerstvo zahraničních věcí o povolení k výjezdu pro toto auto a to doložkou na připojeném průvodním listě, ve které by však datum bylo vynecháno.

Za ministra:

Hájek v. r.“

Průvodní dopis, uvedený v tomto psaní, zněl takto:

„137.084/III/1/38.

Úřední cesta

sekčního šéfa Jana Hájka.

O s v ě d ě n í.

Ministerstvo zahraničních věcí potvrzuje, že sekční šéf Jan H á j e k odjíždí s *úředním posláním do ciziny* a to automobílem značky Tatra, polic. číslo P 23.871 a žádá proto všechny československé úřady, aby mu jeho odjezd byl usnadněn.

Za ministra:
(bez podpisu)“

Z tajného organizačního plánu zpravodajské a propagační služby pro případ války z 8. září 1938 (sign. aktu č. 130.184/III/1/38) je patrné, že se pomýšlelo na to, aby v případě války hlavní činnost III. sekce byla přeložena do zahraničí. Sídlem nové české propagační ústředny měla být Paříž nebo některé město v jižní Francii, při čemž se myslilo na Toulouse. Jako vedoucí této ústředny byl vyhlédnut Hájek, jeho zástupcem měl být dr. Oskar Butter. Plán obsahuje dále jména všech ostatních osob, vyhlédnutých pro tuto centrálu.

22. srpna 1938 zaslal ministr zahraničních věcí dr. Krofta česko-slovenskému vyslanci v Paříži tento dopis se sign. č. 134.189/I/2/38:

„V případě válečného konfliktu je v důsledku zeměpisné polohy republiky Československé ohrožen styk s cizinou. Z toho důvodu byla by část nynější zpravodajské sekce MZV přeložena do Francie.

Tato úřední skupina je míněna jako expositura ministerstva zahraničních věcí.

Jejím úkolem pod vedením sekčního šéfa Hájka bylo by řídit zahraniční zpravodajskou a propagační službu Československé republiky a udržovati spojení s československými zpravodajskými ústřednami v cizině obdobně, jako se nyní děje z Prahy, při čemž dosavadní kompetence československého vyslanectví v Paříži, pokud se týká zpravodajské a propagační služby ve Francii samotné, zůstane nedotčena.

Ježto není jisto, zda by francouzské úřady tolerovaly činnost samostatného propagačního úřadu, budou úředníci zpravodajské služby určení pro tuto činnost formálně přiděleni československému vyslanectví v Paříži. S počátku se zamýšlí vyslati tyto pány: odb. přednostu Jana H á j k a, min. radu Josefa Ch m e l a ř e, min. radu PhDr. Oskara B u t t r a, vrch. odb. radu Emanuela P u r g h a r d t a, min. komisaře PhDr. Josefa B e n e š e a vrch. min. komisaře PhDr. Františka K u b k u.

O jejich eventuálním odjezdu bude vyslanectví telegraficky vyrozuměno.“

K uskutečnění tohoto plánu na podzim 1938 nedošlo, protože tehdy, proti vůli odpovědných činitelů česko-slovenské zahraniční politiky, bylo válce ještě jednou zabráněno. Když potom Beneš počátkem října 1938 odjel do ciziny, musil i Hájek opustit své místo. Šel do pense, kde hodlal v klidu vyčkávati vytouženého návratu svého učitele Beneše. Dne 15. března 1939 dodatečné uskutečnění zahraniční cesty, zamýšlené již předešlého podzimu, nebylo už možné. Tím skončila politická kariéra muže, jehož jméno zasluhuje, aby se stalo přímo symbolem tiskové korupce všeho druhu.

P A Ř Í Ž

Francie se již v posledních desetiletích 19. století stala zemí, k níž se upíraly politické naděje jisté skupiny českých politiků, a Paříž byla Mekkou jejich politických tužeb. Zde hledali a nacházeli své politické vzdělání Benešové a Hájkové a odtud převzali i ony pověstné politické metody, jejichž počátky jsme mohli pozorovati již v druhém císařství a které pak za třetí republiky dospěly k největšímu rozkvětu. Politika se tu stala obchodem a politikové nakonec neviděli nic špatného v tom, když se dávali někým podpláceti. Že se i tisk připojil k tomuto všeobecnému vývoji, může se už jeviti jen jako samozřejmé. List psal tak, jak to požadoval jeho dočasný majitel, a tento majitel neshledával ovšem nic závadného v tom, když s tendencí svého listu obchodoval. Tak zastupovaly jednotlivé listy zájmy zemědělství, nějakého průmyslového koncernu, koloniálního hospodářství, zbrojního průmyslu nebo nějaké jiné skupiny, schopné platiti, a považovaly za vítané doplnění svých pravidelných příjmů příležitostné přijímání peněz i od zástupců zahraničních států, které měly zájem na tom, aby věci jejich zemí byly ve francouzském tisku líčeny v příznivém světle. Tato úplatnost francouzského tisku vůbec a jednotlivých novinářů zvláště byla veřejným tajemstvím, i když se až dosud nikdy nepodařilo přinést o ní doklady. Teprve akta Hájkova fondu mohou vnést světlo do temnoty pařížské tiskové korupce.

Tento duch francouzské demokracie pronikl po založení

Česko-Slovenské republiky prostřednictvím Masarykovým a Benešovým i do Prahy a nelze se diviti, že zakladatelé státu, školení politicky francouzskou demokracií, si pospíšili, aby zavedli její metody i ve své republice a aby vytloukali z toho kapitál pro sebe. Masaryk i Beneš znali z dob své emigrace obtíže, na které naráželi, když za světové války usilovali o to, aby prosadili řešení, jehož si přáli, a věděli také, že byli vyzvednuti na štít jistou skupinou politiků za tím účelem, aby škodili spojeneckým ústředním mocnostem, Rakousko-Uhersku a Německu. Šlo o to udržeti si i nadále blahovůli těchto politiků, k nimž patřil též značný počet novinářů. Mladý stát, který měl ještě velmi daleko k jakékoli vnitřní konsolidaci, mohl také v budoucnu dobře potřebovati každou, byť i jen publicistickou podporu. Tak se dospělo již velmi brzy k tomu, že velké části francouzského tisku byly dávány pravidelné subvence, aby tak na jejich tendenci byl vykonáván vliv způsobem Česko-Slovensku příznivým, anebo aby se aspoň zabránilo, aby listy nepsaly nepříznivě.

Některé francouzské listy dostávaly tak skoro po dvacet let pravidelné příspěvky z tiskového a propagačního fondu pražského ministerstva zahraničních věcí. U jiných opět bylo vyplácení subvencí vázáno spíše na osoby určitých novinářů, kteří pak při případném přechodu z jednoho listu do druhého odnášeli s sebou i přízeň pražského zahraničního ministerstva. Při prohlídce spisů a dokladů tiskového a propagačního fondu, spravovaného Hájkem, překvapuje pouze veliký počet francouzských listů, které během let byly pražskými penězi udržovány, při čemž naprosto nemá býti řečeno, že braly peníze jen z Prahy. Subvence z tiskového a propagačního fondu pražského ministerstva zahraničních věcí (zatím nevezmeme zřetel na výši provedených poukazů) pobíraly tyto francouzské deníky, časopisy a tiskové agentury:

Agence Économique et financière
Agence Fournier
Agence Radio
Ère Nouvelle
Excelsior
Exportateur Français
Information Financière
Journal des Débats
La Presse Associée
Le Peuple
Le Monde Slave
Les Annales
L'Europe Nouvelle
Liberté
L'Information
Marianne
Messages
New York Herald
Ordre
Parest
Paris National
Paris Soir
Pax
Petit Parisien
Revue Bleue
Revue Mondiale
Temps
Volonté

L'EXPORTATEUR FRANÇAIS

Téléphone :
Ligne : 25-66
Central : 97-06
— 97-25
— 97-25

Télégrammes :
EXPORTATEUR
PARIS
Code AZ Français
Classe Postale :
PARIS 2541

1, Rue Taubert
24-26, Boulevard des Italiens
2, Rue des Italiens
PARIS

CONSEIL DE DIRECTION
Président : Albert TRONC

Directeur Général : Jean VAUDECRANE
Rédacteur en Chef : Maurice AJAM

LES CHEFS DE SERVICE

Direction-publicité : André VAUDECRANE

Secrétariat général : Georges BISO, Louis ROUBAUD.
— Secrétariat de la Direction : Henri DE GUIMMAY.
— Administration : Henri LA POITREVIN. — Secrétariat de la Rédaction : Edouard LUCOTTE. — Bureaupublicité, Commission : Fernand BERNHEIM. — Fabrication : Ernest VILLATTE. — Comptabilité : Eugène FRAUDOT. — Informations : Maurice HULARD. — Correspondances : Marcelle VIGOR. — Propagande : Yvonne MAYET. — Expéditions : Henri VENTUR.

COLLABORATEURS PARLEMENTAIRES

Sénateurs, anciens ministres

CLÉMENT. — FRANÇOIS-MARSAU. — CHAUMET. — René BENOIST. — René BESANCON. — DE MONTA.

Députés

MARQUAND. — Raphaël-Georges LÉVY. — DAUMER. — LÉVY. — CHASTENET. — Mario ROUET.

Députés, anciens ministres

Edouard FERRIER. — Adrien DARIUS. — LOUVEUR. — NOULES. — Victor BOREL. — LAROCHE. — Henri SIMON. — PUNIER. — OUBOUX. — Louis DEMONTE. — Emmanuel BROUSS. — Daniel VINCET. — Antoine BOURG. — P.-E. FLEURY. — Justin GOUAT.

Députés

Adrien ANTAUD. — Hubert GIRARD. — Henry FAY. — Constant VERTOT. — FLAURY. — Colonel GIBOT. — Louis MAHIN. — Marquis DE DIOS. — LÉONARD. — Henri LONIN. — CHASSAGNE-GUYON. — EVAIN. — Géo. GIGNAL. — ARCHIMBAUD. — OUTHET. — RABIN. — EUGÈNE. — FAUCHON. — CAMBAC. — BISTEL. — Ch. VIVANT. — P. BLANCH. — FICHET. — TAYLOR. — André FAUDON.

COLLABORATEURS SPÉCIALISÉS

Paul ROGER. — PHILIPPART. — LAMOUR. — Achille LIGON. — LIGNET. — Alexis MURET. — Julien EYER. — Edmond OUVILLON. — RAY. — François COTY. — Pierre ANSEL. — BIANCHI. — SARA FERTY. — Louis RABUT. — COMTE. — CHOMAR. — Edouard MORIS. — JEROME. — Edouard JONAS. — Georges MARION. — PRATS. — Georges BRUNEL. — Paul FORGANS. — Daniel QUENTIN. — BARRIS. — KAG. — Roger de L'É. — FURY. — GORDON. — Pierre LANT. — DUBAIX. — André BUNGE. — ALCA. — Géo BRUNEL. — Jean SOULMIER. — JUMES. — Ch. THÉBAUT. — Paul MARCOT. — BARRIS. — CÉCILE-BLUT. — ROSA-FOOT. — FURA. — AUGER. — MARCEL. — Charles BOURGAIN. — BRILL. — LÉONARD. — Ernest BAUD. — THOU. — Jean et Jérôme THIAUD. — Léon CHASSAGNE. — PAROUE. — Pierre de THIAUD. — BOURGAIN. — E. WILLY. — LIGON. — BALY. — José GUYON. — BOURGAIN. — DELAUNY. — MARC. — MÉRIS. — CAPITAN. — DUKER. — APARU. — BARRIS. — CHASSAGNE. — THOU. — ANGEL. — MARC. — ROSA-FOOT. — FICOT. — DUBOIS. — Commandant FOLLACON. — PLAS. — LAMOUR.

CONSEIL JURIDIQUE

M. M. GARD. — C. CAMPINCH. — J.-E. GUYOTTE. — FÉLIX. — BOURIS. — LAMOUR.

Duben

2 mai 23

*Reçu de M. Duchek
la somme de mille
francs pour
publicité dans
l'Exportateur
français*

M. Vandecrane potvrzuje příjem 1000 frs.
pro časopis „L'Exportateur français“.
Viz Dodatek, č. 1.

F La Presse-Associée

DIRECTEUR : M. JEAN-BERNARD

Organisation Coopérative de Journalistes Français & Étrangers

(FONDÉE EN 1900)

Services Télégraphiques et Téléphoniques (BI-Quotidien)

TÉLÉPHONES

DIRECTION PROVENCE 80-78

RÉDACTION : LOUVRE 11-37

CHIFFRE POSTAL 1.646

TRANSFÉRÉ
3, Rue de Marignan, PARIS (2e)

PL. PLACE DE LA BOURSE, 11
PARIS

Paris le 1932

Je sub
il y a
les pros
qu'elle
Je ne
célèbre
venir, de

Le maître La Presse-Associée
et qui n'ont cessé de suivre
les personnes les services
qu'elle rend tous les jours.
Avec l'anniversaire que vous
fêtez, avec mon meilleur sou-
venir, cordiaux.

Raymond Foiscaud.

M. de
Au cours
l'ouvrage
souvent
l'a rom
Je ne
tant à
l'ère f
Afin

éblouie, j'ai eu bien souvent
La Presse-Associée. Elle a
se sans trépasser et le succès
joindre à ceux qui lui appor-
tent leurs remerciements et

A. MILLERAND.

On en
on la
de o
tine
cous
tas
car
de

est un but véritablement louable
amateurs et des anecdotes,
nel de dénoncer un abus,
d'aller, et ses articles coo-
lancement schéma pour
montrer des erreurs, des
plus grave. Rien d'écou-
le succès, et cela doit con-

Raoul Péron.

Depuis la première heure de sa fondation, chaque
fois que j'ai eu à protester contre une erreur, à dé-
fendre une cause juste, j'ai toujours trouvé mon cher
Jean-Bernard et La Presse-Associée.

Juliette Adam.

La Presse-Associée a trouvé le moyen de faire men-
tir le vieux dicton : « qu'il vaudrait être impartial, on
se mettrait à dos tous les partis ». Votre sage équilibre
vous a conservé la sympathie dans tous les camps.
Ainsi son œuvre a-t-elle été grandement utile à l'in-
térêt national.

Maurice Ajan,

Sénateur.

Ancien Sous-Secrétaire d'Etat.

La Presse-Associée s'est imposée à la reconnaissance
et à l'estime des hommes de tous les partis, de
toutes les opinions, parce que pendant vingt-cinq ans
elle s'est toujours efforcée, au milieu de la mêlée des
passions adverses, de découvrir la vérité, d'être juste
à l'égard de tous; elle a eu le scrupule de vérifier l'au-
thenticité de ses informations, ce qui, dans notre
époque, n'est pas toujours le souci premier du journa-
liste.

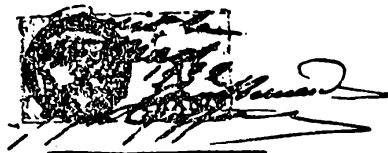
Victor ACCAGNEUX,

Ancien Ministre de la Marine
Ancien Gouverneur général de Madagascar.

Reçu de la La Séparation de
l'histoire à Paris, la
somme de trois mille francs
à titre d'abonnement au Bulletin
de la Presse-Associée.

Paris le 19. Mars 1932

Pour le gérant
Jean Bernard

Pařížská agentura „La Presse Associée“ potvrzuje příjem 3000 frs.

Viz Dodatek, č. 6.

V Paříži, dne 11. října 1926.

Důvěrné!

Pan

Jan H á j e k ,

**přednosta zpravodajské sekce ministerstva
zahraničních věcí**

v P r a z e .

Vyřizuje tamní přípis čís.121.082/26-III/4 ze dne 14. srpna t.r., sděluji, že subvence per ^{Frs} 6.000.- byla vyplacena Revue Mondiale proti potvrzení, jež se přílohou předkládá.

Príslušná časťka bola účtovaná do vy-
dání v etátním deníku měsíce září 1926, pod pol.
217 jakožto důvěrný poukaz.

1 příloha.

Burke

Časopis „Revue Mondiale“ obdržel 6000 frs.

Samozřejmě výše subvencí, poskytovaných jednotlivým listům byla různá a nebyla vždy stejná ani u jedněch a týchž listů. Tak na př. „Temps“ v r. 1925 dostával ještě 160 000 fr. franků, kdežto již r. 1927 a v pozdějších letech 200 000 frs. Také „Journal des Débats“ dostal v r. 1925 jen 50 000 frs., kdežto později dostával ročně 100 000 frs. Teprve v posledních letech byla podpora, poskytovaná tomuto listu, snížena opět na 50 000 frs.

Příloha k č.j. 201695/III-4/25.

Vzhledem k tomu, že dispoice důvěrných platů pro rok 1925 se staly ne písemně, nýbrž ústně u příležitosti mého pobytu v Paříži dne 14.II.1925, rekapituluji, pane vyslanče, pro Vaši informaci a přehled jejich soupis.

1./ Le Temps		160.000 fr.frs.
2./ Ex Paris		50.000 "
3./ Le Monde Slave		65.000 "
4./ Skamnik		52.000 "
5./ Miljnikov		240.000 "
6./ Journal des Debats	50.000	} souhrn všechny ostatní
7./ Berinus	12.000	
8./ Quiriele	12.000	
9./ Rome Bleue	9.600	
10./ L'Information	36.000	
11./ Clafek	12.000	131.600 "
		698.600 fr.frs.

K tomuto přehledu podotýkám, že plat čís.3./ "Le Monde Slave" - 65.000 fr. franků

vykonal jsem sám osobně. Příslušné šeky na všechny ostatní platy v celkové výši 633.600 fr.frs. převzal ode mne

Hájkův výklad o úplatcích pařížskému tisku,
adresovaný vyslanci Osuskému.

Stojí za to prohlédnouti si jednou podrobněji některé seznamy takovýchto subvencí. Počneme rokem 1922, kdy systém tiskových subvencí byl tedy ještě v počátcích. V seznamu důvěrných platů, vypracovaném pro uvedený rok a podepsaném vlastnoručně dr. Edvardem Benešem, nacházíme pod rubrikou „Dru O s u s k é m u“ v Paříži, tato jména a číslíce:

„Temps	160 000.— frs.
Petit Parisien	50 000.— „
Journal des Débats	50 000.— „
Quirielle	12 000.— „
Millet	12 000.— „
Lapradelle	60 000.— „
Revue Bleue	9 000.— „
L'Information	36 000.— „
Čapek	12 000.— „
401 600.— frs.“	

Zajímavé je, že v tomto seznamu nacházíme též jména jako na př. francouzského znalce mezinárodního práva Geouffre de la Pradelle. Jako ředitel „Institut des Hautes Études Internationales“ patřil k nejznámějším francouzským odborníkům mezinárodního práva. Jeho vztah k českému propagačnímu fondu bude snad pochopitelnější, dovíme-li se, že byl současně zakladatelem a vydavatelem časopisů „Revue de Droit International“ a „La Vie des Peuples“.

Až do r. 1927 stoupla částka, vydaná pro pařížský tisk, skoro na dvojnásobek, jak vyplývá z jednoho dopisu ministerstva zahraničních věcí pařížskému vyslanci dr. Štefanu O s u s k é m u ze dne 17. prosince 1927. Tento dopis zní:

„Ctěný pane vyslanče!

V příloze dovoluji si zaslati Vám šek na frs. 746 600, který je určen k úhradě těchto platů:

1. Petit Parisien	75 000,— frs.
2. Temps	200 000,— „
3. Liberté	48 000,— „
4. Journal des Débats	100 000,— „
5. Stavnik	72 000,— „
6. Miljukov	200 000,— „
7. Bernus	18 000,— „
8. Quirielle	24 000,— „
9. Revue Bleue	9 600,— „
Celkem	746 000,— frs.“

Příjem tohoto dopisu s přiloženým šekem byl Osuským potvrzen 28. prosince 1927. Dne 23. ledna 1929 oznámil Osuský ministerstvu vlastnoručním dopisem, že disponoval částkou 746 600 frs, která mu byla zaslána, podle pokynů, udělených mu dopisem ze 17. prosince 1927. Mimo to z malého přebytku, jenž mu zbyl z r. 1927, vyplatil listům „Volonté“ a „Paris Soir“ po 10 000 frs.

Tyto výplaty se táhnou s nepatrnými změnami až do roku 1938. Tento rok česko-slovenské státní krise si pak vynutil zvýšené zasazení propagandy, neboť na pražském hradě se doufalo, že bude přece jen možno pohnouti francouzského spojence k splnění spojeneckých povinností. Státní president dr. Beneš dal proto v dohodě s ministerským předsedou Hodžou oběma vyslanectvím v Paříži a v Londýně k dispozici po dvou milionech Kč na zvláštní propagační výdaje.

Po münchenské dohodě bylo ministerstvo zahraničních věcí nuceno likvidovati tyto propagační výdaje a povinno vyúčtovati použité částky. Dva dny po Benešově odstoupení

LEATON DE LA RÉPUBLIQUE
TCHÉCOSLOVAQUE À PARIS

Koj. 46247.

Paríž 4. február 1923

Vážení paní manželé!

Pošlávam Vám príspevok o
paukagone na rok 1923 a 1926 a
o jiché disponovaní.

Na rok 1923 bolo mi paukagone:
633,600.00 fr.

Vyplatil som:

1. Pempy	160,000.00 fr.
2. Petit Parisien	50,000.00 "
3. Slavnost	50,000.00 "
4. Mignifor	240,000.00 "
5. Odehats	50,000.00 "
6. Beruus	12,000.00 "
7. Quiniville	12,000.00 "
8. Anne Blen	9,600.00 "
9. Information Fin.	36,000.00 "
10. Capet	6,063.00 "
	<u>633,663.00 fr.</u>

Dva dopisy vyslané Osuského o úplatcích pařížskému tisku.

LEATON DE LA RÉPUBLIQUE
TCHÉCOSLOVAQUE À PARIS

Koj. 46247/27
Paríž 5. február 1923

Vážení paní manželé!

Poslávam sa je som Vám,
na Vaš dopis z 15. nov. 1923 nadslo-
vedel. Oamere sa jiché o paukagone
na rok 1923, musím vriešty
nity kontrolovať sám. Nemel som
na to potrebnú volnosť a jiché musel
som vykonať aj mi lenke predložij.
Výhody bankovních vize.

Súly potvrdzujem príspevok
Váš príspevok z 192. 845/26/11/2
329. príspevok 1926 a druhý vzhľad
na slavnost: 255,000 fr. a 574,000 fr.

Mam jiché súly hals. dalsie
na rok 1923 vzhľad pr. Informácia
Fin. príspevok jiché sa o 36,000 fr.
Súly som sa príspevok slavnost
pr. Odehats na 100,000 fr.

Súly som jiché vzhľad

1931.

1.) Les Carrières	75,000	- fr. francs
2.) La Liberté	48,000	- " "
3.) Journal des Débats	100,000	- " "
4.) L'Économiste	22,000	- " "
5.) Le Bonnet	2200	- " "
6.) L'Annuaire	24,000	- " "
7.) Revue Blanche	9,600	- " "
	<u>335,800</u>	- fr. francs

Od této summy anož

odbiti: káždě - 200,000 - " "

hnaní z letos na r. 1930, finále
nekončí, neboť bytelný
učený pro laické osoby
vyhlášení.

Čistě tedy přiděluje se
rok 1931 z letos

195,800 - fr. francs
(= 176540 - Kč při kursu 1:30)

Bylo k tomu účtem na 135800 - fr. francs
z let 4, 243 let 26 (výdaje uplatněné z.
nejednotlivě zjednot. konference)

II. L'Europe Nouvelle

47,000 - fr. francs
(1.) 30,000 - fr. francs finále na 300 výdajů
(2.) 17,000 - " " konvencí obecných)
(= 100100 - Kč při kursu 1:30)

Bylo k tomu účtem na 47,000 - fr. francs
z let 4, 243 let 46 + let 1 (výdaje
důležité)

III. Le Monde Slave

150,000 - fr. francs
(První polovina letos na r. 1931)
(= 145000 - Kč při kursu 1:30)

Bylo k tomu účtem na 150,000 - fr. francs
z let 4, 243 let 46 + let 4 (výdaje)

Londýn

7000 - anglických liber
(= 163,800 - Kč při kursu 163:80)

Bylo k tomu účtem na 1000 - £ (1.)
z let 4, 243 let 3 (výdaje na
náklady)

Viedeň

1.) Mezinárodní rada	60,000	- Kč
2.) Věsta	30,000	- "
3.) Bratři	8,000	- "
4.) Město	20,000	- "
5.) J	6,000	- "
6.) Město 3-12	36,000	- "
	<u>150,000</u>	- Kč

Bylo k tomu účtem i. j. 163699/130 výdajů
z let 4, 243 let 46 + let 2 (výdaje na
náklady a konference)

Papruška

1.) Město	200,000	- Kč
2.) Město	160,000	- "
3.) Související záležitosti	80,000	- "
4.) Dne	60,000	- "
	<u>500,000</u>	- Kč

Bylo k tomu účtem i. j. 163699/130 výdajů
z let 4, 243 let 46 + let 2 (výdaje na
náklady a konference)

Černý

500,000 - Kč

Bylo k tomu účtem i. j. 163699/130 výdajů
z let 4, 243 let 46 + let 2 (výdaje na
náklady a konference)

Židům Bild

200,000 - Kč

Bylo k tomu účtem i. j. 163699/130 výdajů
z let 4, 243 let 46 + let 4 (výdaje)

Sestavení subvencí za rok 1931.

T a j n ě .

Ministerstvo zahraničních věcí.

Čís.

V Praze, dne 29. května 1931.

Věc: Časopisy.

**7 Přehled důvěrných podpor časopisů
z propagačních důvodů v roce 1930.**

Č. j.	Časopis	Výtisků	Cizí valuta	Kč
15041	Le Populaire Le Peuple	20 10	3.200 fr.fr.	4.246.-
135.801	Slovenský Týždeník			26.000.-
143.282	Útěcha			20.000.-
149.488	La Revue Mondiale	100	6.000 fr.fr.	7.920.-
150.894	Le Monde Slave		150.000 fr.fr.	198.000.-
167.164	Le Monde Slave		150.000 fr.fr.	198.000.-
167.163	L'Europe Nouvelle		77.000 fr.fr.	100.000.-
167.694	Zeit im Bild			200.000.-
167.698	Náklady prop. a koš. tiskových mezi Rusy			500.000.-
	Journal des Débats		100.000 fr.fr.	132.000.-
			Celkem Kč	1,386.180.-

Přehled důvěrných podpor časopisům.

obrátil se proto Hájek na vyslance O s u s k é h o tímto dopisem:

V Praze dne 8. října 1938.

„Velevážený pane vyslanče!

V souvislosti se sestavením rozpočtu na rok 1939 dovoluji si Vás zdvořile požádati o urychlené sdělení, s kterými propagačními platy bude nutno v oblasti Vaší působnosti počítati i příští rok.

Měl-li jsem obtíže s propagačním rozpočtem v dobách normálních, musím být dvojnásob připraven na těžkosti v nynějších svízelných poměrech. Prosím Vás tudíž, abyste nemilosrdně vyloučil všechna vydání podružnějšího významu a zahrnoval do svého plánu jen ony platy, které mají pro nás zvláštní důležitost politickou nebo hospodářskou, nebo kde jsme právně nebo morálně zavázáni. Myslím na př. na masopustní Le Monde Slave, platu Temps, Débats (s výjimkou osoby Quiriellovy), Agence L'Information atd.

Prosil bych též o sdělení, které z těchto nákladů šly k tíži letošní mimořádné dotace a které byly kryty z řádných úvěrových položek. Současně bych vděčen za informaci o stavu dotace, respektive přebude-li část její ještě pro příští rok.

Děkuji Vám, pane vyslanče, předem za rychlou zprávu a zůstávám

Vám zcela oddaný

Hájek v. r.

Pan

Dr. Štěpán O s u s k ý,
mimořádný vyslanec a zplnomocněný ministr
v P a ř í ž i.“

Osuský odpověděl na tento list již 11. října, při čemž nadhodil zásadní otázku, zda napříště má ještě vůbec smysl dělati v zahraničí propagandu. Podle jeho názoru je prý škoda každé koruny, existuje-li snad úmysl uznati nový stav. On prý však to, co se stalo, nepovažuje za definitivní. Spíše prý

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ.

č. 169.344/III/3/36 Odpověď k č. 16.

čas: „Le Temps“.

Referent: Dr. Kopecký
telef.: 75741-5

V Praze, dne 22. srpna 1936

Přílohy:

T A J N Ě .

Ministerstvu obchodu

v P r a z e .

V době, kdy předseda vlády dr. M. Hodža byl zároveň ministrem zahraničních věcí, sjednalo ministerstvo zahraničních věcí s francouzským denníkem „Le Temps“ úmluvu, podle níž se list zavázal uveřejnit za přiměřenou finanční úhradu serií článků o věcech hospodářských a zejména turistických² doplnit je po případě přímo inserty turistického rázu.

Podle pokynů předsedy vlády jednalo ministerstvo zahraničních věcí s ministerstvem obchodu /p. vrch. ^{obch.} rada Dr. Partl/, aby úhrada nákladů spojených s touto akcí listu „Le Temps“, která byla vyslancem dr. Osuským sjednána ve výši 100.000 fr. frs. byla uhrazena oběma ministerstvy společně, k čemuž projevil uvedený referent ochotu - ovšem za předpokladu souhlasu svého pana ministra.

Ministerstvo zahraničních věcí svoji částku per 50.000 fr. frs. do Paříže zaslalo již v měsíci dubnu letošního roku. Tamní ministerstvo však přes několikeré urgency ministerstva zahraničních věcí tak neučinilo a zdráhá se vůbec tak učinit.

Koncept dopisu ministerstvu obchodu v Praze o úplatcích pařížskému listu „Le Temps“.

dojde mezi velmocemi přece jen k vojenskému konfliktu. Po tomto proroctví vrací se Osuský opět k otázce ovlivňování tisku a pokračuje ve svém dopisu:

„Za tohoto stavu mou první otázkou je, zdali mám agenci ‚Parest‘ s jejími ramifikacemi ve venkovských žurnálech držet dále anebo zlikvidovat. Mám dosud na několik měsíců ještě rezervovány prostředky pro její držení; chci však vědět, zdali mohu počítat s tím, že mi na příští rok dáte potřebné prostředky, abych mohl agenci udržet až do konce roku.

Ostatní platy považuji pro účinnost akce za docela druhořadé. Nechci však Vám definitivně konkrétně říci, co bych radil a co ne, dokud mi neřeknete, jakou představu si děláte o Československu a jeho úkolech pro budoucnost. Nejdříve musíme vědět, kam jdeme a co můžeme a pak budeme zkoumat prostředky, které to vyžaduje a možnosti, které máme.“

Dne 12. října zaslal vyslanec Rejholec, dosazený mezitím jako úsporný komisař ministerstva zahraničních věcí, vyslancům Osuskému v Paříži a Masarykovi v Londýně dva stejně znící dopisy, v nichž s odvoláním na Hájkův dopis z 8. října žádal, aby bez výslovného svolení ministerstva nebyly činěny žádné další poukazy ze záloh, jež jim svého času byly dány k dispozici na propagační výdaje. Poněvadž prý je ministrovi osobně odpověden za všechny výdaje, prosí, aby mu jeho těžký úkol byl podle možnosti ulehčen.

Zatím co Masaryk, jak později ještě uvidíme, odpověděl na tento list teprve po deseti týdnech, došla odpověď z Paříže již za týden. Dopis Osuského zněl takto:

„Le Ministre de Tchécoslovaquie
à Paris.

V Paříži dne 17. října 1938.

Č. 1539/38-Dův.

Odpověď na č. 143.727/III/1/38

ze dne 12. října 1938.

T a j n é.

Pane vyslanče,

Váš dopis z 12. října jsem obdržel. Samo sebou se mi rozumí, že ve Vašem nesnadném úkolu Vám budu pomáhat. Proto však je nutno, abychom si rozuměli a abychom si rozuměli, musíme mítí společnou dorozumívací řeč.

Předně poznamenávám, že pojem ‚záloha‘ Vámi používaný ve Vašem dopise se objevuje po prvé mezi zahraničním ministerstvem a mnou. Ne, já jsem žádné zálohy neměl. Do června 1938 dostával jsem z Prahy poukazy na vyplácení určitých konkrétních věcí. V červnu pak dostal jsem obnos na organizační akce, smluvené s prezidentem republiky p. dr. Benešem a s min. předsedou p. dr. Hodžou. V této akci jsou obsaženy náklady na brožury, letáky a publikace vůbec, pak jednorázové subvence, pak *měsíční závazky vůči lidem, kteří v novinách bdí nad tím, aby škodlivé nám zprávy byly utopeny a příznivé uveřejněny*, totéž platí o rozhlasových stanicích a konečně agenci pro dodávání a šíření zpráv z Československa a Podunají, kterou jsem dle schváleného plánu panem prezidentem ČSR organisoval a vůči které jsem vázán povinností dáti šestiměsíční výpověď pro případ, že bychom chtěli akci likvidovati. K tomu pak dodávám, že dříve než jsem se do organisování dotyčné akce pustil a závazky na sebe vzal, jak prezident republiky p. dr. Beneš, tak min. předseda p. dr. Hodža mne ujistil, že dostanu další potřebné fondy na vedení a udržení řečené akce.

Taková jsou fakta. Jak vidíte, jde o věci, které se dají zastaviti ihned, o věci, které vyžadují měsíční výpovědi a jiné, vyžadující šestiměsíční výpovědi. Teď bych Vás prosil, abyste mi sdělil, co si přejete.

Srdečně Vás pozdravuje

Váš oddaný

Osuský v. r.

Pan JUDr. Václav R e j h o l e c,
vyslanec,
ministerstvo zahraničních věcí
v P r a z e.“

Aby uvedl nedorozumění s Osuským ve věci záloh na pravou míru, zaslal vyslanec Rejholec již 24. října vyslanci Osuskému tento dopis:

„Č. 141.882/I-1/38.

V Praze, dne 24. října 1938.

T a j n é.

Vážený pane vyslanče,

v dopise ze dne 12. října (č. 143.727-III/1) měl jsem, mluvě o záloze, na mysli ony 2 miliony Kč, které jste dostal na akci smlouvenou s presidentem republiky a předsedou vlády. Tyto peníze byly nám poskytnuty jiným resortem a na příští rok mělo býti pokračování v akci zabezpečeno v rozpočtu ministerstva zahraničních věcí novou položkou. Dnes se bohužel situace změnila; nedostaneme žádnou novou položku a položky staré budou podstatně seškrtnuty, snad o 50%, snad i o více. Bude především věcí III. odboru, aby uvážil, jak napřesrok rozvrhnouti obmezené rozpočtové prostředky. Mne jako úsporného komisaře postihla zatím jen povinnost zarazit všechny finanční výdaje letošní, které nejsou absolutně nezbytně k udržení nejnutnějšího chodu služby. Dovoluji si tudíž prositi Vás, pane vyslanče, abyste z těchto 2 milionů resp. z částky, která z nich ještě zbývá, nečinil dále již žádných platů ani jednorázových ani periodických, pokud nemáte právní závazek k nim, a abyste použil první možnosti k vypovězení oněch závazků, ve kterých takový právní závazek máte. Kdybyste soudil, že je nezbytně nutno některý z těchto závazků nechat v platnosti, račte ihned učiniti ministerstvu (III. odboru) o tom návrh. Jestliže by ministerstvo shledalo, že prostředky k udržení takového závazku budou (na účet jiných tradičních výdajů), bylo by pak možno i danou již výpověď vzít zpět.

Za druhé prosím, pane vyslanče, za laskavé sdělení, kolik z poukázaných Vám 2 milionů Kč ještě zbývá.

Račte přijmouti, pane vyslanče, projev mé opravdové úcty.

Váš zcela oddaný

Dr. Rejholec v. r.“

Zatím se Hájek musil vzdáti vedení tiskového odboru, poněvadž svým přátelstvím s Benešem byl vůči novému zahraničnímu ministrovi dr. Chvalkovskému příliš zatížen. Jeho nástupcem se stal dosavadní vedoucí propagačního oddělení tiskového odboru Josef Palivec. Tomu dr. Rejholec oznámil, že ve svém dopisu Osuskému, který jsme citovali, úmyslně opominul uvést francouzskou agenturu „Parest“, poněvadž je toho názoru, že tuto věc má meritorně projednat III. odbor.

Ve vzájemné výměně dopisů došlo nyní k několikátýdenní přestávce, až se dne 11. ledna 1939 obrátilo ministerstvo na vyslance Osuského znovu se žádostí o sdělení, kolik peněz ještě zbývá z částky, poskytnuté vyslanci k důvěrným účelům, a jak velké jsou dosud trvající závazky. Osuský sdělil v docela stručném dopisu z 30. ledna 1939, že z částky 2 mil. 476 780,20 frs., jež byla původně k dispozici, bylo až dosud vydáno 1 560 910 frs. — Závazky, které byly ještě převzaty, činí 667 000 frs., takže vyplývá zbytek 248 870,20 frs.

Dne 8. února požádalo pak ministerstvo zahraničních věcí s odvoláním na dopis z 11. ledna o vyúčtování, k jakým účelům byly vydány dva miliony, zaslané na propagační účely, jakož i o bližší údaje o převzatých závazcích. Nato se Osuský skoro na celý měsíc zahalil v mlčení, až konečně zaslal novému řediteli tiskového odboru tento dopis:

„Le Ministre de Tchecoslovaquie à Paris.

V Paříži, dne 4. března 1939.

Č. 190/dův./39

O/P

T a j n é.

Pane rado,

Odešel jsem začátkem měsíce února na několik dní na dovolenou, která skončila tak, že jsem byl upoután na lůžko tři neděle a vrátiv se do Paříže v pátek dne 24. února, byl jsem nu-

cen znovu ulehnutí a vstal jsem včera ráno. To je důvod, proč jsem neodpověděl na Váš přípis z 8. února t. r. čís. 20.753/III/39, který přišel do Paříže 10. února.

Dále pak přiznám se Vám bez obalu že o věcech, o které se jedná, nesmírně nerad koresponduji na vzdálenost. Byl bych považoval za správnější a moudřejší, kdybych tak ty věci vyřídil s Vámi sám při osobní návštěvě v Praze. Když ale chcete, abych Vám na vzdálenost poslal písemnou zprávu, tak to dělám a zde příkládám seznam jak výdajů provedených, tak závazků převzatých. Prosím Vás co nejdůtklivěji, abyste s věcí zacházel krajně opatrně.

Srdečně Vás pozdravuje

Váš oddaný
Osuský.

Pan JUDr. Josef P a l i v e c,
min. rada, přednosta zpravodajské sekce
ministerstva zahraničních věcí
v P r a z e.“

2 p ř í l o h y.

Příloženě podává Osuský seznam důvěrných výdajů, které učinil v r. 1938. Ačkoli jména příjemců peněz, případně označení účelu použití, jsou většinou zkrácena, lze přece na podkladě dřívějších údajů většinu položek snadno rozluštit:

„H o t o v é v ý d a j e.

T.	100 000.— frs.
J. d. D.	50 000.— „
In.	75 000.— „
O.	50 000.— „
P. G.	30 000.— „
P. J.	50 000.— „
Jo.	75 000.— „
Dep.	50 000.— „

Ca	30 000.— frs.
Bas.-Quil.	55 000.— „
H. L.	25 000.— „
Tr. N.	10 000.— „
Ec. Est.	19 541.70 „
Rad. C.	35 000.— „
Rad. 37	25 000.— „
Rad. L.	27 000.— „
Mar.	20 000.— „
Nat.	15 000.— „
Ven.	15 000.— „
Parest	490 000.— „
Saint P.	30 000.— „
Synd. des qu.	95 000.— „
T. N.	2 000.— „
Adresy	150.— „
Reichenb. cestovné při návštěvo- vání katol. duchovních	1 500.— „
E. N.	50 000.— „
I 11	6 197.30 „
Voix e.	22 150.— „
A. V. zvláštní číslo	75 969.— „
Reg.	10 000.— „
La P.	5 000.— „
Comp. M. p. la P.	8 960.— „
Strimplova výpomoc	600.— „
Martel „Russie Subcarpathique“ výtisky	270.— „
M. brož.	1 572.— „
Prof. Cassin, nákup a rozeslání studie o fr.-čsl. smlouvě	2 500.— „
Ch. R.	2 500.— „

1 560 910.— frs.

Le Ministre de Tchécoslovaquie
à Paris

V Paříži, dne 4. března 1939.

Č.190/dův./39

O/P

T a j n é .

Pane rado,

Odešel jsem začátkem měsíce února na několik dní na dovolenou, která skončila tak, že jsem byl upoután na lůžko tři neděle a vrátiv se do Paříže v pátek dne 24.února, byl jsem nucen znovu ulehnouti a vstal jsem včera ráno. To je důvod, proč jsem ne-odpověděl na Váš příspěj z 8.února t.r. čís.20.753/III/39, který přišel do Paříže 10.února.

Dále pak přiznám se Vám bez obalu, že o věcech, o které se jedná, nesmírně nerad koresponduji na vzdálenost. Byl bych považoval za správnější a moudřejší, kdybych tak ty věci vyřídil s Vámi sám při osobní návštěvě v Praze. Když ale chcete, abych Vám na vzdálenost poslal písemnou zprávu, tak to dělám a zde přikládám seznam jak výdajů provede-

Pan JUDr.Josef P a l i v e c,
min. rada, přednosta zpravodajské sekce
ministerstva zahraničních věcí

v P r a z e .

Vyslanec Osuský zasílá poslední vyúčtování o penězích použitých na úplatky.

ných, tak závazků převzatých. Prosím Vás co nej-
důtklivěji, abyste s věcí zacházel krajně opatrně.

Srdečně Vás pozdravuje

Váš oddaný

2 přílohy.

TR
V ANECTVÍ
ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLIKY
V PARIŽI

ESOR
V PARIŽI, dne 30. ledna 1939

Č. 26/dův./39.

Věc: Propaganda.

K tam.č. 2.234/III/1/39
ze dne 11. ledna 1939.

O/P

T a j n é .

J *Os. 16405/III - i/39*
dne 2. II 1939

na vědomí.
Ad iob.

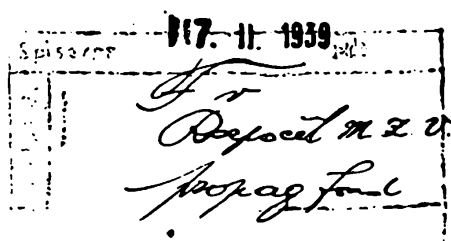
Ministerstvu zahraničních věcí
(k rukám p. vyslance R e j h o l c e)

6. I. 39.

Heim
v P r a z e .

Na výše uvedený přípis sděluji, že z obnosu
2,476.780 frs 20 cts hotové výdaje obnášely
1,560.910.-- frs. Dále pak převzaté závazky jsou ve výši
667.000.-- frs, tudíž zbývá 248.870 frs 20 cts.

Osuský

Vyslanec Osuský podává milionové vyúčtování úplatků za r. 1938.

Převzaté závazky.

Parest	210 000.— frs.
Dep.	50 000.— „
P. P.	75 000.— „
In.	50 000.— „
Saint.-P.	60 000.— „
Rad. No.	50 000.— „
Quil.	30 000.— „
Rad. 37.	25 000.— „
Jo.	50 000.— „
P. J.	50 000.— „
A. V.	2 000.— „
Mar.	15 000.— „
	667 000.— frs.“

Kdyby toto vyúčtování Osuského bylo snad ještě příliš nerosrozumitelné, pak najdeme jasnější mluvu v tajném záznamu dřívějšího tiskového přidělence ve Wien Š r o m a. Zní takto:

„Poukazy do Francie na věci tiskové a propagační v roce 1938.

I h n e d.

T a j n é.

I. Z rozpočtových položek

		Kč
1. č. j.	2492/38 Agence Économique et Financière	17 460,—
2. „	168778/37 Bulletin Socialiste (Winter)	5 820,—
3. „	168762/37 L'Information (předpl.) . .	11 640,—
4. „	164151/37 Agence Havas (předpl.) . .	2 910,—
5. „	3432/38 La Presse Associée (předpl.) .	2 910,—
6. „	3445/38 prof. Dominois (roč. přísp.) .	40 000,—
7. „	8641/38 Agence Radio (roční přísp.) .	312 000,—
8. „	7940/38 Baumal (překlad. honorář) .	31 920,—
9. „	7939/38 La Tchecoslovaquie économique et financière (přísp.)	7 760,—

			Kč
10. č. j.	7942/38	prof. Ancel (honorář) . . .	5 820,—
11. „	7941/38	prof. Pichon (smluvní honorář roční)	46 295,40
12. „	13518/38	Affaires Étr. (předpl.) . . .	9 700,—
13. „	25545/38	Agence Écon. et Fin. (dopl. na I. pololetí)	6 540,—
14. „	35052/38	La République (předpl.) . .	4 074,—
15. „	50738/38	Exportateur Français (podpora)	30 000,—
16. „	51531/38	L'Aube (předpl.)	8 245,—
17. „	55225/38	L'Information (předpl.) . .	10 800,—
18. „	60917/38	Le Temps (podpora)	50 000,—
19. „	53756/38	Le Temps (předpl.)	5 103,—
20. „	66885/38	Le Monde Libre (podpora) .	22 500,—
21. „	81992/38	Le Monde Libre (podpora II. pol.)	22 500,—
22. „	68610/38	Chopin: Promenades lit. en Tchécoslovaquie (300 ex.) . .	5 460,30
23. „	77045/38	Le Figaro (300 ex. zvl. č.) .	1 193,50
24. „	83482/38	Agence Écon. et Fin. (II. pol.)	24 000,—
25. „	79094/38	La Tchécoslovaquie, unité politique (brožura)	8 050,80
26. „	92646/38	L'Information (předpl.) . .	10 800,—
27. „	92673/38	Agence Havas (předpl. II. pol.)	2 700,—
28. „	125360/38	propag. výdaje II. čtvrtletí .	2 120,90
29. „	135674/38	L'Information (předpl.) . .	9 840,—
30. „	55402/38	Služební paušál propag. (k disp. vysl.)	139 500,—
31. „	53448/38	Le Monde Slave (podpora) .	154 230,—
32. „	6248/38	Crucy, honorář roční . . .	51 610,—
33. „	7943/38	Peuple, Populaire (předpl.)	4 675,40
34. „	168780/37	Bulletin Coopération (Sychrava)	9 000,—
35. „	172982/37	L'Europe Nouvelle (podpora a předpl.)	65 120,55
Úhrnem .			1 142 298,45

II. Z f o n d u:

	Kč
1. prof. Beuve Méry (Le Temps)	6 000,—
2. J. Sauerwein (Paris Soir)	30 000,—
3. J. Gagnaire (překl.)	19 000,—
4. Moysset (Le Monde Slave)	59 203,50
5. J. Danès (překl.)	6 000,—
6. „Parest“ agentura (Saint Pourçain)	84 032,—
Úhrnem .	204 235,50

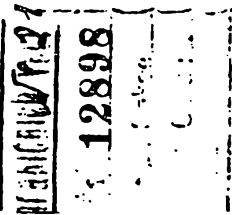
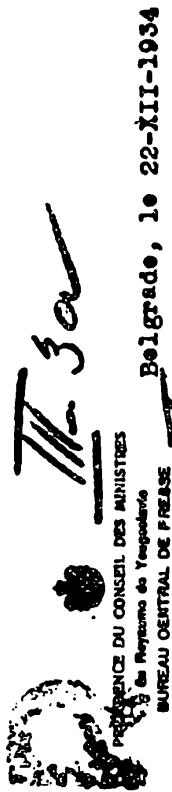
III. Z m i m o ř á d n ý c h p e n ě z:

1 šek vyslanci Osuskému 17. V. 1938	2 000 000,—
Celkem do Francie poukázáno v r. 1938	3 346 533,95

7. II. 39 Šr.

Vyhotoveno ve dvou exemplářích.“

Vedlo by příliš daleko, kdybychom tu chtěli jednotlivě uváděti, kdy a kolik různých francouzských novinářů obdrželo české peněžité podpory. Musíme se proto omeziti na to, že tu uvedeme aspoň nejvýznamnější jména a z těch prozkoumáme blíže jen nejzávažnější případy. Podpory tiskového attaché pařížského vyslanectví přijaly tyto osoby: Jacques A n c e l, Jacques B a r d o u x, Francis B a u m a l, Jean B e r n a r d, Pierre B e r n u s, Violet Buqué, K. S. C h a n d a n, F. Crucy, Fuscien D o m i n o i s, Louis E i s e n m a n n, G a b i o n, M. G a g n a i r e, G a r a m i, Boas de Jouvenel, René M a r t e l, Marcel M a u r e a u, M i l l e t, Albert M o u s s e t, Jules P i c h o n, Pierre de Q u i r i e l l e, R o e l s, Jules S a u e r w e i n, S t r e i t m a n n, E. T a p o n n i e r, René V a l l e t, V a n d e c r a n e, Louise W e i s s. Je mnohdy zahanbující dívat se, jak tito zástupci grande nation (velikého národa) prosí u česko-slovenského vyslanectví v Paříži o podporu, aby pravděpodobně hned potom běželi na polské, jugoslávské či

Belgrade, le 22-XII-1934

Agence Radio

Cher collègue et ami,

Je m'empresse de vous informer que j'ai donné l'ordre à notre Légation à Paris de faire verser à M. Gabillon le montant de fcs. 6.000.- représentant notre quote-part pour trois mois. En ce qui concerne les paiements à effectuer pour l'année courante je tâcherai de faire en sorte qu'ils correspondent au plan que vous avez si bien dressé; dans tous les cas, les versements des sommes dues ne subiront désormais aucun retard. Pour ma part, je trouve notre contribution à M. Gabillon suffisante, d'autant plus que j'ai

déjà dû me plaindre de la publication, par l'Agence, de certaines nouvelles contraires à nos intérêts. Cependant, je suis d'accord avec vous et M. Pilotti que, pour envisager une augmentation, il serait nécessaire de voir les résultats du service.

Veillez agréer, cher collègue et ami, mes salutations les plus cordiales.

Dr Kenta Souravitz

Monsieur Jan Hajek,
Directeur de la Presse
au Ministère des Affaires Etrangères,
Prague

Ředitel pařížské agentury „Radio“ dostal také z Bělehradu úplatky.
Viz Dodatek, č. 3.

Při zjednotění našeho spoluprávního státu bylo doloženo
v Agence Radio v Paříži bylo obdrženo, že jejíž
ředitel, A. Gabionovi, bude vyplácet měsíční, osobní
podporu ve výši 6.000 frs, a jehož náklady každoročně
bude stát přibližně částkou 2.000 frs.

Na základě (17) čísla 11. 8. 1934 vyplácela AČK sama
celou částku částkou 78.000 frs telegrafickým bankovním
17. prosince 1934.

Přibývá naše platba k 1. červnu 1935 ve výši 6.000 frs
na 17. čísla 1935 atd.

19/12. 34.

J. Hájek

Hájkův záznam o uplácení ředitele agentury „Radio“ Gabionovi.

snad na litevské vyslanectví, aby obdrželi podporu i od nich. Bylo by jistě zajímavé zjistiti jednou, kolik z těchto tak zvaných francouzských novinářů žilo jen z peněžitých podpor, jež pravidelně dostávali od různých zahraničních vyslanectví v Paříži. Rozhodně se však zdá, že česko-slovenské vyslanectví na Avenue Charles Floquet slulo obzvláštní štědrostí, neboť počet těch, kdož dostávali měsíční podporu 1000 frs, jest velmi značný. Každoročně si tato t. zv. drobná vydání vyžadovala ve svém celku velmi značnou částku z Hájkova tiskového a propagačního fondu.

Při udělování takových malých podpor hrál ostatně velkou úlohu pařížský zástupce pražského sociálnědemokratického listu „Právo lidu“ dr. Gustav W i n t e r, který také i pro svou

osobu dovedl dobře využití požehnání Hájkova propagačního fondu.

Zvláštní přízni se těšila zřejmě vydavatelka časopisu „L'Europe Nouvelle“, slečna Louise W e i s s o v á. Od ní nacházíme skoro plných dvacet let diskretní potvrzenky, z nichž uvádíme jednu, která v českém překladu zní takto:

„Já, sl. Louisa Weissová, potvrzuji, že jsem obdržela od československého vyslanectví v Paříži obálku ministerstva zahraničních věcí v Praze.

Paříž, 7. ledna 1927,
Louise Weiss v. r.“

Akta tiskového a propagačního fondu v Praze byla ovšem méně diskretní než toto potvrzení sl. Weissové, a tak tato potvrzenka dostala tento rukou psaný dovětek: „Obálka obsahovala šek na 400 anglických liber jako předplatné na 400 výtisků „L'Europe Nouvelle“, poukázané pod č. j. 190091/III/26 a šek na 30 000 franc. franků pro sl. Weissovou, poukázaný pod č. 190092/III/26“. V jiných letech činily poukazy pro sl. Weissovou a pro časopis stejně po 30 000 franků. V r. 1930 byla celková částka pro týdeník a pro sl. Weissovou zvýšena na 100 000 frs, v dalších letech byla opět upravena na 30 000 frs jako předplatné na 300 výtisků a 47 000 na honoráře pro spolupracovníky, což v českých penězích činilo okrouhle 100 000 Kč. Kolik výtisků skutečně do Československa docházelo, nelze zjistit. Z okolnosti, že jednou bylo zapláceno 300 a jindy 400 předplatných, lze však lehce vyvodit závěr, že tu šlo jen o záminku pro subvencování listu. Ze zprávy vyslance dr. Osuského z 9. ledna 1935 je kromě toho patrné, že časopis „L'Europe Nouvelle“ uzavřel s různými českými průmyslovými podniky, mezi nimi s česko-slovenskou Národní bankou, s Živnobankou a s bankou Petschkovou

SIEGE SOCIAL : 55, boulevard Hausmann PARIS-8° Adresse Télégraphique : TURADIO-PARIS R. O. Seine N° 126.076	AGENCE TÉLÉGRAPHIQUE “ RADIO ” Société anonyme au capital de 5.000.000 de francs TÉLÉGRAMMES ET INFORMATIONS DU MONDE ENTIER Bureaux et Correspondants à Paris, Bruxelles, Anvers, Londres, Moscou, Rome, New-York, Athènes, Bucarest, Genève, La Haye, Madrid, Lisbonne, Berlin, Cologne, Amsterdam, Dunkerque, Lille, Belgique, Calais, La Havre, Rouen, Cherbourg, Brest, Nantes, La Rochelle, Lyon, Bordeaux, Marseille, Alger, Tunis, Rabat, etc. Directeur général : M. GABION	TÉLÉPHONES : Gutenberg 74-03 Gutenberg 73-97 Gutenberg 21-43 Central 77-30 Central 18-71 Louvre 44-18 Louvre 44-19 INTER : Anjou 221 - 222 - 223 224 - 225 - 226 227 - 228 - 229
--	---	---

Prérez de vouloir bien adresser
toutes les lettres qui n'ont pas
un caractère strictement per-
sonnel à Monsieur le Directeur
Général de l'Agence RADIO
55, boul. Hausmann, Paris-8°

Paris, le 14 Février 1935

Cher Monsieur,

J'ai l'honneur de vous accuser réception de
votre chèque de Fr 6.000.- sur le Crédit Lyonnais.

Comme nous sommes couverts par la Roumanie
jusqu'à fin Mai, il est donc entendu que nous avons une
avance de 2.000 francs.

Veuillez agréer, cher Monsieur, avec mes
remerciements, l'expression de mes sentiments dévoués.

Monsieur Milos Safranek

Secrétaire de la Légation de Tchécoslovaquie

fini
1934

*Reditel agentury „Radio“ Gabion potvrzuje příjem
šesti tisíc franků.*

Viz Dodatek, č. 4.

T R E S O R		
SIÈGE SOCIAL : 55-57, Boulevard Haussmann PARIS-8 ^e Adresse Télégraphique : TURAUTO-PARIS R. O. Seine N° 139.070	AGENCE TÉLÉGRAPHIQUE RADIO Société anonyme au capital de 5.000.000 de francs TELEGRAMMES ET INFORMATIONS DU MONDE ENTIER Bureaux et Correspondants à Paris, Bruxelles, Amers, Londres, Moscou, Rome, New-York, Athènes, Bucarest, Genève, La Haye, Madrid, Lisbonne, Berlin, Cologne, Amsterdam, Vienne, Prague, Budapest, Belgrade, Stockholm, Oslo, Copenhague, Varsovie, Alger, Le Caire, Bataïa-Alger, Alger, Tunis, Rabat, etc. Directeur général : M. GABION	HONORAIRES Anjou 98-00 (1 ligne groupée sous le numéro) Interurbain : Inter-Adjon 221 (1 ligne groupée sous le numéro) Coût des postes Paris 98-00

DIRECTION
 Prière de vouloir bien adresser
 toutes les lettres qui n'ont pas un
 caractère strictement personnel
 à Monsieur le Directeur Général
 de l'Agence RADIO
 55, Boulevard Haussmann, Paris-8

Guéverne
Mutne
Indolent
11/3 de K. L. L.

Paris le 17. VII. 1937

Deslo 17. VII. 1937 Cts. 97123

Monsieur HAYEK Váha Soko

Directeur des Services de Presse

Ministère des Affaires Étrangères

D J E V E C R

Priora Cts. 97123

t c h e c

Cher Monsieur HAYEK,

J'ai l'honneur de vous accuser réception d'un versement de 94.000 francs (50.000 + 22.000 + 22.000) effectué par les soins de la Légation.

J'espère toujours votre prochaine visite à Paris. En dehors du plaisir de vous recevoir je voudrais m'entretenir avec vous de plusieurs questions importantes. Je serai à Paris jusqu'à la fin du mois, mais, comme je prendrai mes vacances en Normandie, il me sera facile de faire le déplacement si vous venez pendant le mois d'Août. Par conséquent, de toute façon, je suis à votre entière disposition.

Agréez, Cher Monsieur HAYEK, avec mon meilleur souvenir, l'assurance de mes sentiments de sincère dévouement.

čtenář, je přím. Kápel je na krusce,
no na vntu (v kolovai orava nív
luka krus přelovai)

Váha Soko

Spisovně, dne: 22 VII. 1937

MES: 1

T. E. M. L.

Agence Radio

Francouzská tisková agentura „Radio“ potvrzuje příjem subvencí.

Viz Dodatek, č. 5.

L'EUROPE NOUVELLE

REMERCIEMENTS A RAPPELER

TOUS LES SAMEDIS

la plus grande revue politique
73ème, Quai d'Orsay - Paris 7

Tél.: SÉQUIER 91-10, 91-11 et 91-12

COMPTES DE COURANTS : 100.000 - CRÉDIT POSTAL PARIS 70-20
AGENCES TÉLÉGRAPHIQUES : EUROPEENNE PARIS 27

Paris, le 13 Février 1931

Monsieur HAJEK .

MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES

PRAGUE

Tchécoslovaquie

Cher Monsieur Hajek,

Je vous remercie infiniment de votre lettre en
date du 2 janvier et de son contenu. Elle m'a été remise en
temps voulu.

Je vous prie de croire à mes sentiments les plus
cordiaux.

Lh.

L. Weiss

L. WEISS

ex. 167.163 / 30
slb j 172.788 / 30

TOUTES ÉCHANGÉES SONT PAYABLES À PARIS. — AUCUN MOIS REVENU OU RECOUVREMENT MANDATÉ MENTION DU SCHEMAISME À CETTE CLAUSE.
TOUTES DÉCLARATIONS ADRESSÉES À "L'EUROPE NOUVELLE" DOIVENT ÊTRE ACCOMPAGNÉES DES CONVENTIONS ATTENDUES DE L'AUTOURNEMENT.

Mademoiselle Weiss potvrzuje příjem dopisu „s obsahem“.

Viz Dodatek, č. 6.

K výnosu č. 4464/III/1-35

~ 143/dův/35 M. Verrier. - Bonici.

R E Ç U

de la LEGATION DE TCHECOSLOVAQUIE à PARIS un chèque de
30.000 francs (chèque au porteur N° L 157822, délivré
✓ par la Banque Nationale de Tchécoslovaquie, sur Crédit
Lyonnais à Paris,) venant du Ministère tchécoslovaque des
Affaires Etrangères.

Paris le 25 Mars 1935

M. Le Verrier

4464 / III / 1 -35:

Důvěrný poukaz

u

4. března 1935.

D ě v ě r n ě .

8 /dův/35

1.

Vyslanectví

Republiky Československé

v P a ř í ž i .

Ministerstvo zahraničních věcí zasílá ček na 30.000 fr.frs.,
jako mimořádný příspěvek pro L'Europe Nouvelle v r. 1935. a žádá, aby
byl odevzdán ředitelce listu M. Le Verrier, a o předání aby byla
sej podána správa.

Za ministra:

Nástupkyně sl. Weissové potvrzuje příjem
třiceti tisíc franků.

smlouvy o inserci. Lze se tedy domnívati, že také tímto způsobem plynuly značné peněžní částky do pokladny tohoto časopisu.

Zvláště nákladnou kapitolou české tiskové propagandy ve Francii byl časopis „Le Monde Slave“ se svým židovským šéfredaktorem LouiSEM EISENMANNEM. Stál český stát ročně okrouhlou částku 150 000 frs. Jakožto vědecky se tvářící časopis měl „Le Monde Slave“ vyvolávat ve vědeckém světě zájem o Česko-Slovensko a ostatní slovanské státy. Příznačné je jen, že k této zprostředkující kulturní činnosti byl vyhledán právě Žid. Narozen dne 31. července 1869 v Hagenau v Elsaß, studoval Eisenmann nejprve v Paříži, pak v letech 1892—96 na německých a rakouských universitách. Na rakouských universitách se také seznámil s českým problémem a s českou řečí. V r. 1905 byl mimořádným profesorem na universitě v Dijonu, r. 1913 na pařížské Sorbonně. Za světové války byl důležitou spojkou francouzské vlády s českými emigranty Masarykem a Benešem a po válce přišel do Prahy jako člen francouzské vojenské misse pod generálem PELLÉ. V r. 1923 se stal nástupcem francouzského historika ARNOŠTA DENISE na jeho stolci pro české dějiny na Sorbonně a převzal současně vedení časopisu „Le Monde Slave“, který Denis založil. Mimo to byl generálním sekretářem „Institut d'Études Slaves“ (Ústav slovanských studií) v Paříži a francouzského propagačního ústavu „Ernest Denis“ v Praze. Protože byl jeden z velmi mála Francouzů, kteří se alespoň trochu vyznali v problémech českého prostoru, dosáhl přirozeně jistého významu, čehož na základě svého židovského původu dovedl také příslušně využít.

I u profesora Eisenmanna hrály velkou úlohu uzavřené obálky, jež mu byly doručovány česko-slovenským vyslancetvím v Paříži. Vezmeme-li v počet tyto obálky, cesty do

LEGATION DE LA RÉPUBLIQUE
TCHÉCOSLOVAQUE À PARIS

Michálek
V Paříži 8. června 1934.
Du veru I

Vážený příteli,

posílám v příloze účet nakladatele
1) Hartmanna v obnosu 7.117 franků za knihu L. Eisenmann
Un grand Européen: Edouard Beneš. Prosil bych Vás,
kdybyste jej dal brzy poukázat, abychom si uchovali
u nakladatele dobré jméno.

Pokud jde o autorský honorář mají
se věci takto : Nakladatel navrhoval mi 12 %, to jest
asi 3000 Frs. Počítal 10 % normálního honoráře a 2%
rychlostního příspěvku. Myslím, že je to příliš málo
a dovoluji si Vám navrhnouti toto :

cca 3750 Frs-15 % - honorář vzhledem k speciální
látce knihy

cca 1250 Frs- 5 % - rychlostního přídavku.

3000 Frs za zmeškané práce vědecké zvlášť
honorované/spolupráce na encyklopedii Halphenově a
2.) j./, tedy celkem 8000 Frs. V tomto případě bych ne-
doporučoval, aby honorář byl odevzdán autorovi na-

Pan
ředitel Jan H á j e k,
přednosta zpravodajské sekce MZV

P R A H A-DEJVICE

-/-

Žid Eisenmann dostal za knihu o Benešovi osm tisíc franků.

Pro domo:

Dle čís.44.698/III/28 vyplácí se z prostředků min.
zahr. věcí vydavatelstvu revue "Le Monde Slave" v Paříži
ročně na krytí vydáváním této revue vznikajícího schodku, k jehož
krytí se min. zahr. věcí zavázalo příslušná částka až do výše

380.000.- fr.fr. ročně

Jako splátka na úhradu tohoto závazku poukazuje se
částka

150.000.- fr. fr.

které budou ve formě šeku vyplaceny k ruce prof. L.Eisenmanno-
vi v Paříži.

Na základě rozhodnutí pana ministra dra Beneše poukazuje
se svrchu uvedená částka ve formě šeku k ruce p. prof. Španihela
na vrub kap.4., tit.4., par.1., pol. 4. / Publikace časopisecké
a knižní/.

Poukaz proveden čís.159.568/III/29.

23/XII 29 Jan Hájek

*Pařížský časopis „Le Monde Slave“ dostával až tři sta osmdesát
tisíc franků ročně.*

Česko-Slovenska a po Česko-Slovensku a jeho různé studijní
pobyty v Praze, jistě nepřeháníme, odhadneme-li částku,
kterou stál českou vládu ročně časopis „Le Monde Slave“
a profesor Eisenmann, okrouhle na 400 000 francouzských
franků, čili asi na půl milionu korun. Ministerstvo zahranič-
ních věcí se totiž vůči vydavatelům časopisu „Le Monde Slave“

Čís. 36206/III/2/31.

V Praze dne 17. března 1931.

Věc: Francouzský Institut v Praze.
Půjčka Zemské banky.

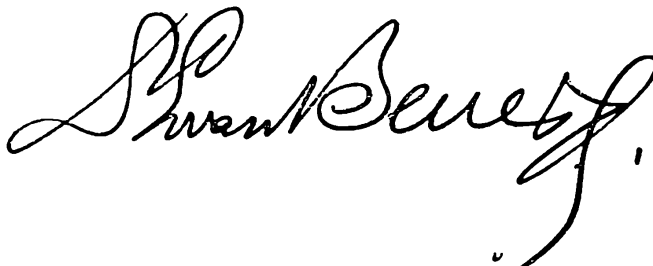
D ě v ě r n ě .

Z e m s k ě b a n k e

v P r a z e .

Ministerstvo zahraničních věcí doporučuje, aby Zemská banka poskytla Francouzskému Institutu půjčku do 2. hypotéky na jeho novostavby, a zároveň oznamuje, že kdyby Institutu nebylo možno platit anuity, jest ochotno poskytnout Institutu takovou subvenci, která by se rovnala výši nedoplatků a která by byla vyplacena přímo Zemské bance.

M i n i s t r :

crystal

*ještě doplněn dle vyjádření do výše 6 milionů korun (část
milionů korun) přidán nový číselník pro tyto*

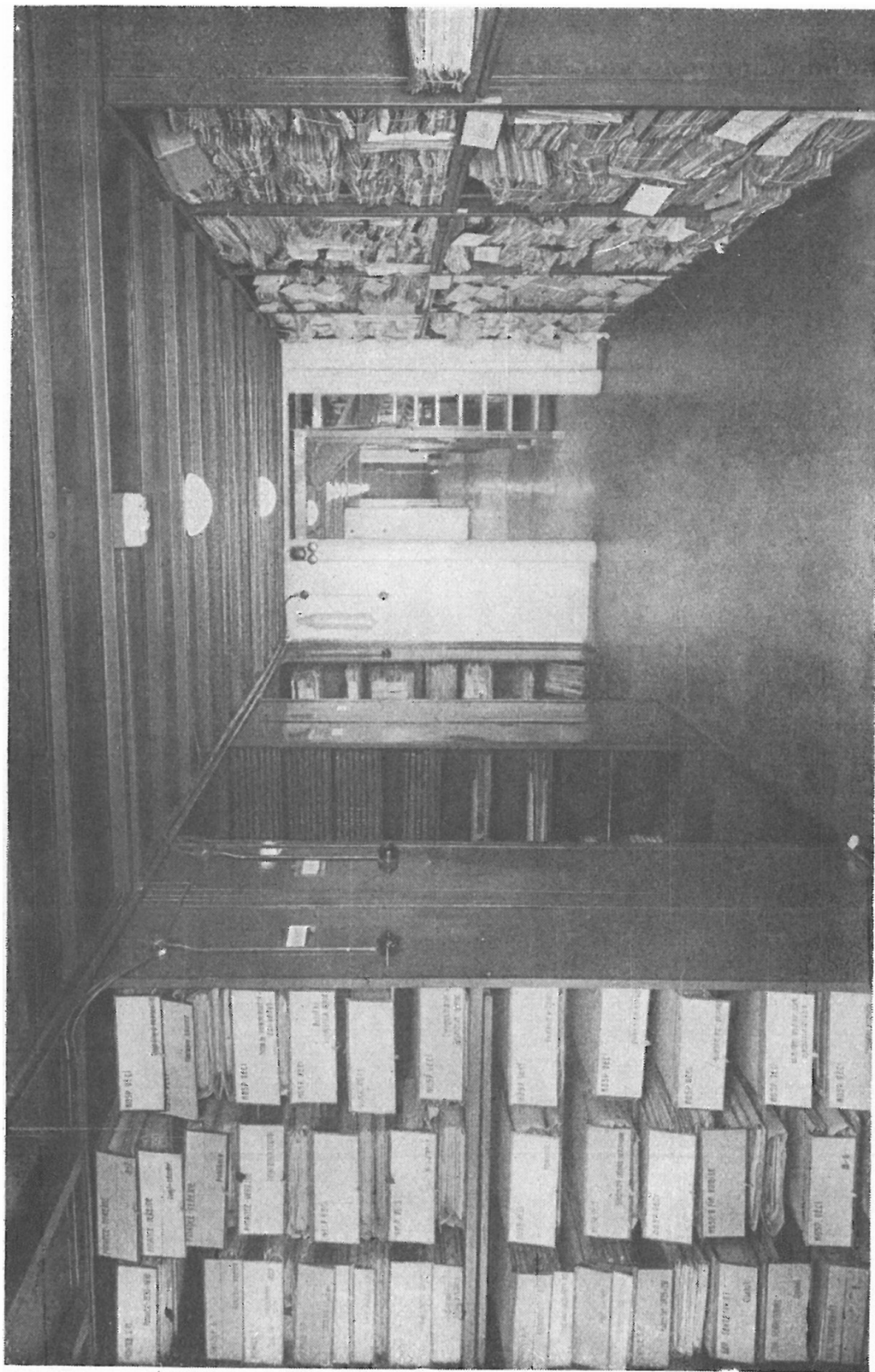
číslem 36.206

Benedict

Dokonce i francouzský propagační ústav „Ernest Denis“ v Praze dostával subvence ve výši až šesti milionů korun.

Část akt Hájkova fondu.

Pohled do archivu bývalého ministerstva zahraničních věcí.

zavázalo hraditi schodek vznikající vydáváním tohoto časopisu až do 380 000 franc. franků ročně. Přes to docházely ministerstvu zahraničních věcí různé stížnosti na to, že časopis vychází jen nepravidelně a neuveřejňuje při tom dost pojednání o Česko-Slovensku. Aby se odpomohlo tomuto nedostatku, byla od r. 1933 zřízena vlastní pražská redakce tohoto časopisu, jež měla za úkol sbírat pojednání o českých otázkách, a byla za to dotována ještě částkou 13 000 Kč ročně. I pražská redakce byla ovšem vedena Eisenmannem, který též 6. dubna 1933 po prvé kvitoval příjem 13 000 Kč k uvedenému účelu.

V Česko-Slovensku samém však rozšíření a odběr časopisu „Le Monde Slave“ byly neobyčejně malé. Zde byl časopis na útraty ministerstva zahraničních věcí zasílán zdarma všem knihovnám a vědeckým ústavům. O jeho ostatním rozšíření podává nám informace záznam, zachovaný v aktech tiskového a propagačního fondu, který zde v plném znění uvádíme:

„Ministerstvo zahraničních věcí.

Pro domo:

Le Monde Slave — Orbis.

Dle sdělení p. Třebického z Orbisu, v r. 1928 bylo administraci sděleno 300 adres, aby na ně zasílala časopis. Do tohoto počtu jest zahrnuto i 20 výtisků, jež dostává Orbis - novinářství, takže Orbis neobjednává je přímo z Alcanu v Paříži. Tři výtisky dávají se do knihkupectví Orbis k prodeji.

Jest 12 abonentů, z nichž 5 řádně zaplatilo předplatné. Ostatní neplatí, odvolávajíce se na to, že časopis nedostávají pravidelně. Cena ročníku je 100 Kč.

Na př. Orbis nedostal dosud prosincové číslo r. 1928; jindy vyjde číslo velmi opožděně.

5 výtisků dává se do nádražních novinových kiosků, a z nichž se skoro žádné číslo neprodá. Rovněž 3 výtisky v knihkupectví Orbis se skoro nikdy neprodají.

MZV na rok 1929 a 1930 sice dostalo prostřednictvím vysl. v Paříži administraci ještě několik adres, avšak vždy žádalo, aby byly zahrnuty do počtu výtisků ministerstvem z. v. place-
ných. Orbis by chtěl 25% rabatu, bude-li žádáno M. Z. V. přesné
vyúčtování.

6. X. 30.

Španihel v. r.“

K tomuto záznamu profesora Španihela, činného v tiskovém odboru a odpovědného za všechny výplaty, připojil Hájek ještě tuto poznámku:

„Roku 1930 vyplaceno:

č. j. 159 568/29 šek	150 000 fr. frů
150 894/30	150 000 fr. frů

Hájek v. r.“

Současně s profesorem Eisenmannem přišel s francouzskou vojenskou missí do Prahy i Eisenmannův žák Fuscien D o m i n o i s, nar. v r. 1888. Navazuje na tuto činnost, byl pak pražským dopisovatelem pařížského deníku „Temps“, jenž, jak známo, byl bohatě subvencován českými penězi. V r. 1923 šel jako profesor „česko-slovenské řeči“ na „École nationale de langues Orientales vivantes“ do Paříže, kde vedle Eisenmanna působil již na uvedeném „Institut d'Études Slaves“. Vedle Eisenmanna se stal jedním z nejhorlivějších propagátorů české řeči ve Francii, soudě alespoň podle pokladních dokladů tiskového a propagačního fondu. Nejprve dostával, jak prozrazuje záznam profesora Španihela, podepsaný Hájkem, ve spisu z 8. listopadu 1926 na základě rozhodnutí česko-slovenské ministerské rady ze dne 19. října 1923 za své uvedené obě funkce jako profesor české řeči na „École Nationale de langues Orientales“ a jako sekretář „Institut d'Études Slaves“ měsíčně po jednom tisíci franků za svou propagační činnost.

Sur les 48000 couronnes que je reçois annuellement j'ai
déjà reçu, avance sur 1929, 12000 francs soit environ 16000 Kč.

Pourrais-je recevoir par avance le reste de cette ~~indemnité~~
annuelle 1928-29 : environ 32000 Kč.

Je dois régler immédiatement.

un amortissement de mes frais d'installation
à Versailles
mon loyer trimestriel avec les charges

10000 francs
3200
13200

soit environ 13500 francs. 18000 Kč

18000 Kč

2e au début de novembre

mes impôts annuels

la note du médecin qui a soigné ma
mère, morte cet été

7500 francs
2000 francs
9500 francs
ou 12000 Kč

~~et je dois~~ Il faudrait donc que je puisse recevoir jeudi au
plus tard 20000 Kč. (dont 2000 pour mon séjour à Prague)
et avant mon retour en France 12000 Kč.

Je n'ai pu, par suite de mon trop court séjour à Paris, y faire certaines opérations
financières qui m'auraient permis d'en profiter. D'autre part, les dommages de guerre qui
couvrent en partie mes frais d'installation ne me sont réglés qu'en 1929 (18000 francs)

Vyúčtování novináře Fusciena Dominois.

Viz Dodatek, č. 8.

S ohledem na ustavičné kolísání valuty bylo však usneseno
stanoviti podporu v českých korunách, a to podle kursu: jeden
frank za dvě koruny. Tak dostával Dominois ročně podporu
48 000 korun, jež mu byla vyplácena ve čtvrtletních splátkách
po 12 000 Kč vždy prvního dne čtvrtletí v protihodnotě ve
francouzských francích.

Mimo to bylo sjednáno, že Dominoisovi bude každoročně zaplacená třínedělní cesta po Česko-Slovensku, na niž mu kromě volné železniční jízdenky první třídy pro všechny česko-slovenské trati bylo povoleno ještě 8000 Kč. Většinou byly však tyto cesty pro „naléhavá studia“ prodlouženy na dvojnásobnou až trojnásobnou dobu, čímž ovšem stouply i výlohy. Tak obdržel na př. Dominois 8. září 1931 na studijní pobyt v Česko-Slovensku 14 000 Kč. V r. 1930 dostal za literární práce 25 000 Kč, a tak bychom mohli pokračovati v řadě mimořádných podpor, jež mu byly poskytnuty, skoro po celých dvacet let.

S panem Dominoisem upadlo však ministerstvo zahraničních věcí do rukou člověku zvyklému dělat dluhy a hochštaplerovi. Ustavičně žádal zálohy, takže na svůj měsíční plat 4000 Kč měl vždy vybráno několik desetitisíc korun předem. Pan Hájek měl však co největší pochopení pro peněžní nesnáze svého chráněnce, a tak mu v r. 1928 vyšel vstříc anulováním všech dosud poskytnutých záloh, jak vyplývá z jeho poznámky ve spise ze dne 18. října 1928, kterou tu uvádíme ve výtahu:

„Vzhledem k tíživé finanční situaci, která se projevuje soustavnými zálohami na služné, které způsobují p. Dom. trvalé rozpory, dohodl jsem dnešního dne s p. Dom. následující:

Dosavadní zálohu, spolu se zálohou dnešního dne vyplacenou ve výši Kč 30 000 odepíšeme z účtu záloh a považujeme ji jako mimořádný honorář za práce v *minulých letech* vykonané. Pravidelný měsíční honorář zůstane i napříště nezměněn, t. j. 4000 Kč měsíčně. K tomu přistupuje navíc úhrada výloh třítýdenních pobytů v Praze jednou ročně s výlohami jízdného.“

Taková benevolence ministerstva zahraničních věcí povzbudila ovšem pana Dominoise k tomu, aby se ještě častěji s plnou důvěrou obracel na Hájka. Tak mu psal v r. 1931, že musí bezpodmínečně poslati svou paní a děti na dva až tři měsíce

na Rivieru, což ho bude stát přibližně 15 000 frs. Rozhodl prý se proto, že prodá své knihy, a vstoupil již ve styk s jedním antikvářem. Ten prý mu však poradil, aby neprodával knihy již na podzim, nýbrž až na jaře, neboť pak prý bude moci za ně dostati okrouhle asi o 10 000 frs. více. Kdyby prý si tedy mohl opatřiti s jiné strany 15 000 frs., antikvář by prozatím knihy převzal a prodal by je pak na jaře za 25 000 frs. Pan Hájek byl dosti diskretní, aby panu Dominoisovi uvěřil tuto báchorku, a tak si pospíšil a poskytl mu „půjčku“ 15 000 frs. v protihodnotě 19 843,80 Kč. O zaplacení této půjčky nebylo ovšem nikdy řeči.

Na jaře 1935 byl asi Dominois opět jednou ve velkých peněžních nesnázích. Stěžoval si alespoň českému novináři Hubertu Ripkovi, který o tom informoval pana Hájka. Ten měl i tentokráte soucitné srdce, pospíšil si a zaslal Eisenmannovi tento dopis:

„Praha, dne 6. března 1935.

Milý pane profesore!

Podle sdělení dr. Ripky je k vyrovnání nejnaléhavějších finančních závazků p. Dominois zapotřebí ještě částka 5000 fr. frs.

Dovoluji si proto zaslati Vám k Vaším rukám šek na 5000 fr. frs., poněvadž nepovažuji za vhodné, abych psal p. Dominois osobně o jeho finanční situaci a poněvadž jsem vlastně svou první výpomoc vyřídil anonymně.

Děkuji Vám předem a jsem se srdečným pozdravem

Váš

Hájek v. r.“

Eisenmann potvrdil pak 14. března 1936, že obdržel od česko-slovenského vyslanectví „une lettre cachetée“ (zapečetěný dopis). Ostatně vyslovil Eisenmann brzy potom v dopisu německy napsaném a adresovaném Hubertu Ripkovi zniču-

Paris, le 29 mars 1935.

Au Dominois

Lieber Herr Doktor !

*Do. sein seiner
Nachnahme*
H

Deutsch liegt mir doch besser als tschechisch, sodaß ich in dieser diskreten Sache - wegen des Tippfrüheins - zu dieser Sprache meine Zuflucht nehme.

Gestern hatten wir, d.h. der bekannte Zeuge und ich, die entscheidende Besprechung mit dem Huculen. Er war etwas ruhiger als gewöhnlich, wie immer ohne System, Methode und Logik in seinen Ausführungen, kam jeden Augenblick auf seine jugoslawischen Presseberichte zurück, sprach kein Wort von seiner eigentlichen Arbeit oder vom Buch. In dieser Hinsicht hatten wir keinen günstigen Eindruck. Dagegen halten wir dafür, dass er in der Frage der Schulden die Wahrheit, und zwar die volle Wahrheit, gesagt hat. Wir haben ihm in diesem Sinn eindringlich ins Gewissen geredet und eben die Schamlosigkeit, mit der er uns dieses Verzeichniss aufstellte und erklärte, scheint uns dafür zu sprechen.

In der Anlage finden Sie das Verzeichniss, das eventuell auch Herrn Jan H. zu Orientierung vorgelegt werden kann.

Uns ist aufgefallen, was alles für Leute ^{/er hat} entweder direkt oder durch Kreditnahme anpumpen können.

Morgen kommt er zu mir, sich die Fr. 5.000 zu holen. Wir haben ihn feierlich schwören lassen, dass er sie genau so verwendet, wie es in der beigelegten Liste ~~an~~ steht.

Bez. des Uebrigen weiss ich mit ihm keinen Rat. Wenn H.

Zpráva Žida Eisenmanna o kolegovi Dominoisovi.

wirklich nach Paris kommt, könnte man die Lage wieder einmal prüfen, aber mit so wenig Hoffnung !

Ich hoffe, das es Ihnen gut geht, und wird bald ~~von~~ von Ihnen hören werden.

Mit besten Grüßen.

Ihr ~~aufrichtig~~ *aufrichtig* ergebener.

Konrad Lidenmann

Cibulka war glänzend, grosser Erfolg; Kollegen und Dekan sehr zufrieden. Bin sehr neugierig, was mit Krofta sein wird, hoffe allerdings das Beste.

Politisch sind die hiesigen Leute ganz desorientiert. Trotz allen Dementis glaubt man, dass Hitler wirklich auf "Deutschböhmen" Anspruch erhebt - ist aber sehr nützlich. Ueber die Habsburg-Kampagne, siehe Revue hebdomadaire von 23.d.M., wird mein Freund M. Krofta aufklären.

P.S. - Beim Aufstellen des Verzeichnisses fällt mir ein, dass das Meiste aus der Uebersiedlung vor ein paar Jahren stammt; auch, dass er uns vom Sohne sprach als ob es nun eines traitement moral bedürfte. Er ist wirklich ein armer Kerl, trägt aber sein gut Teil Verantwortung ~~garan~~.

Monsieur H. Ripka

jící úsudek o Dominoisovi. Poněvadž tento list obsahuje též několik politicky zcela zajímavých výroků, uvedeme jej zde v českém překladu. Pan Jan H. je ovšem Hájek. Huculem je míněn Dominois.

Paříž dne 29. března 1935.

„Milý pane doktore!

Německy se mi píše přece jen lépe než česky, takže se v této diskretní věci — kvůli písarce — uchyluji k této řeči.

Včera jsme měli, totiž svědek Vám známý a já. rozhodující rozhovor s Huculem. Byl trochu klidnější než obvykle, jako vždy bez systému, metody a logiky ve svých vývodech, vracel se co chvíli ke svým jugoslávským tiskovým zprávám, neřekl ani slova o své vlastní práci nebo o knize. Po této stránce neměli jsme žádného příznivého dojmu. Naproti tomu máme za to, že v otázce dluhů řekl pravdu, a to plnou pravdu. Promluvili jsme mu v tom smyslu důkladně do svědomí, a právě nestoudnost, s jakou nám tento soupis předložil a vysvětlil, zdá se nám to potvrzovati.

V příloze najdete soupis, který může býti eventuálně předložen k orientaci také panu Janu H.

Bylo nám nápadné, jaké lidi vůbec dovedl pumpnouti o peníze buď přímo nebo půjčkou.

Zítřka si přijde ke mně pro těch 5000 frs. Musil se nám slavnostně zapřísáhnouti, že jich použije přesně tak, jak je uvedeno v připojeném seznamu.

Pokud jde o ostatní věci, nevím si s ním rady. Přijde-li H. vskutku do Paříže, bylo by možno situaci opět jednou prozkoumati, ale s velmi malou nadějí.

Doufám, že se Vám daří dobře a že brzy dáte o sobě slyšeti.

S nejlepšimi pozdravy

Váš upřímně oddaný

Louis Eisenmann.

P. S. Cibulka byl skvělý, velký úspěch. Kolegové a děkan velmi spokojeni. Jsem velmi zvědav, co bude s Kroftou, doufám ovšem v nejlepší.

Politicky jsou zdejší lidé zcela desorientováni. Přes všechna dementi se věří, že Hitler skutečně uplatňuje nárok na „Deutsch-

böhmen“ — to je však velmi užitečné. O habsburské kampani, viz Revue hebdomadaire z 23. t. m., podá vysvětlení můj přítel p. Krofta.

P. S. Při vyhotovování soupisu mi napadá, že větší část pochází z doby přesídlení před několika roky, také že nám říkal o svém synovi. Jako by nyní potřeboval „traitement moral“. Je to vskutku ubožák, ale značným dílem je za to sám odpověden.“

K tomuto dopisu je připojena rukopisná poznámka Hájkova: „Ad Dominois. Michálkovi k důvěrnému postupu. Hájek, v. r.“ Dr. Michálek byl nástupcem zatím zemřevšího profesora Španihela pro účtování důvěrných výdajů. K dopisu je připojen i tento Eisenmannův seznam o dluzích p. Dominoise:

„D. — Dluhy.
(P. = pump. K = úvěr.)

Paní Mercier, knihkupectví	P.	3 000
Mora, restauratér, Versailles	K.	2 000
Boyer, správce školy	P.	3 000
Moulonquet, lékař, osob. přítel	P.	1 000
Gilbert Lévy, prokurista, osob. přítel	P.	2 000
Delacroix, knihvedoucí, osob. přítel	P.	1 000
Compère-Sueur, řezník Coatý (Somme), osob. přítel	P.	3 000
Derome, státní návladní, nebožtík, resp. jeho matka, os. př.	P.	5 000
		20 000

Rozvrh splácení.

Mercier	2.000
Mora	1.000
Boyer	2.000
Ostatní později z běžných příjmů.“	

Mimo to je k Eisenmannovu dopisu připojena kvittance p. Dominoise z 13. prosince 1934 na 10 000 frs., jež obdržel od tiskového attaché česko-slovenského vyslanectví v Paříži
Š a f r á n k a.

Když po münchenské dohodě se platební síla Hájkova fondu stala pochybnou, skončil se zmizením existenční základny i život pana Dominoise. Ještě při své smrti měl však z Hájkova fondu vybrány částky na několik měsíců dopředu, jak je zjevno z tohoto záznamu:

„Podle novinářských zpráv zemřel dne 27. X. 1938 na lyonském nádraží v Paříži, raněn byv mrtvicí, prof. Fuscien Dominois. Podle T spisu č. 3445/38-III-1 byl prof. Dominois trvalým platebním rozkazem skrze vyslanectví ČSR v Paříži vyplácen honorář ročně Kč 40.000,— a to ve čtvrtletních lhůtách předem k tíži kap. IV. tit. 4. par. 1. pol. 1. (Náklady politické a hospodářské služby zpravodajské.)

Podle sdělení účtárny byla částka Kč 10 000,— poukázána v září na vyslanectví ČSR v Paříži k výplatě 1. října 1938 po srážce kolkovného Kč 100,— ryzí částkou Kč 9900,—.

Třetí odbor navrhuje z důvodů ekvity, aby bylo upuštěno od ev. vymáhání honoráře za zbývajících dva měsíce roku 1938. 29. X. 1938.

P a n u ú s p o r n é m u k o m i s a ř i
na vědomí a k schválení.
29. X. 38.

Rukopisný záznam:

Připouštím, že honorář, který byl již zaplacen, nelze požadovati zpět. Pan vyslanec Osuský mi 8. XI. potvrdil, že byl vyplacen.

8. XI.

Rejholec, v. r.“

Uvedeme tu krátce ještě jeden případ, poněvadž je obzvláště příznačný pro způsob, jak se v Praze zacházelo s propagačními penězi, i když byly po ruce nejnepříznivější zprávy o těch, jimž se těmito penězi dostávalo podpory. V lednu 1935 seznámil se dr. B e n e š v Ženevě s jakýmsi panem K. S. C h a n d a n e m, který se představil jako ředitel listu „Le Danubien“ a časopisu „Les Balcans“. Vypravoval dr. Benešovi mnoho o svých plánech stran balkánské politiky, takže mu

P.1.

1. Fichelle požádal podmaněho kles. za sdělení
že má mu být vložen výplatek 2 krát à 12.000 fr. fr.
časopis Excelsior v formě inzerátu nebo placeného
textu podmaně odpovídat ne jakási důl. zejména
d. 159105, je ano, dopomít však aby v tak stalo
v nejake' vlněné příležitosti (ne pi. 28. října a t.)

9/7. Jano

Celk o vlněné
zejména na obecně' refe-
ro'itní'k pro pravidelnou
práci taj. st. (v. 98 494/30).

Woj. 2. id. 6000

Tajne'

aa

8. 64

Na Ochrannou zprávu
za měsíc zří, bře, listopad
a prosinec 1936 Jffe 40. 000.-
K této položce 4, 4, 1, 1.

Yang:
Hagih
Hagih

G.
kec
Azobolus blattinus
sophor

Platelm' rozny
Brz parlan' puz
D. 112. 180/86

Mr. Jan'li' Plateau
 rophaz na et'ha 40.000
 (expectation of), also the
 organization of the people. It is
 telegraphed to them just now
 no doubt of the fact of the
 formation of the new organization
 of the people. It is the
 na me'ne of the people.

Jay Hair

60

MARIANNE chce po nás 20.000 fra na publicitu turistickou a její ředitel, Emmanuel Berl, požádal mne včera osobně o tuto službu. Měli bychom takto možnost ovlivňovati list politický a uveřejňovati občas v malých jejích Echos naše věci a tak získali možnost polemiky, což je ve francouzském tisku velmi obtížné. Také v člancích politických šel by Berl s námi /v příštím čísle uveřejní Masarykovu a Benešovu řeč a projev na filosofickém kongrese/. Spolupracovník Marianne Drieu La Rochelle koná právě velkou reportážní cestu po střední Evropě a přijede začátkem října do Prahy /viz o tom spis/, aby v rozhovoru s ministrem Benešem svoje dojmy sjednotil a vyvodil z nich politický závěr. Bude z toho kniha. Také z tohoto důvodu nám musí na Marianne záležet, nehledě k tomu, že jejím nakladatelem jest Gallimard /Nouvelle Revue Française/, která uveřejnila ochotně Benešovu řeč v Akademii, v poslední době Welzla v překladu Gagnairově a která se zajímá o Čapkovy rozhovory s Masarykem. Prosím proto vyhovět žádosti o turistickou propagandu, kterou Marianne skutečně bude dělat ve formě obrázků, fotomontáží a článků o zimních sportech v Československu.

Paříž 19/9 37

*Časopis Marianne III/4 (nov. čísle 24)
 požádá o pol. pub. o. o. Em.
 č. 10. av. t. 10. (o. 10. 10.)
 10. 10. 10. 10. 10. 10. 10. 10.
 10. 10. 10. 10. 10. 10. 10. 10.
 23. 1. 34. 10. 10. 10. 10. 10.*

Subvence pro pařížský časopis „Marianne“.

VYSLANECTVÍ
ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLIKY
V PAŘÍŽI

C. j. 843/26

Pa/St

Věc : Les Annales, sub-
vence.

1 příloha.

V Paříži, dne 11. února 1926.

zlat

Ministerstvo zahraničních věcí	
Dodáno 12. 11. 1926	26733
Přílohy	Váha
Ceniny:	Číslo:
Přijato	<i>Přijato</i>

odprohila 18/11/26

Ministerstvu zahraničních věcí

v P r a z e .

Ředitel revue Les Annales p. Pierre BRISSON, jenž přejal řízení tohoto časopisu po svém zesnulém otci, žádá, aby podpora 12.000 vyplácená loni a předloni byla i na rok 1926 této revui povolena. Les Annales budou jako doposavad uveřejňovati zprávy a články o Československu. Hledíce k rozšířenosti Annálů a k jejich významu, jenž ještě vzrostl poslední dobu tím, že tato revue se stala orgánem UNION INTERALLIEE, doporučujeme vřele, aby ministerstvo také na letošní rok svrchu uvedenou roční subvenci povolilo a k výplatě ji poukázalo.

Vyslanectví má k dispozici dvacet výtisků Annálů, které jsou rozesílány na adresy dle připojeného seznamu.

Osuský

*Seznam příloh
27/11/26*

Seznam příloh	Číslo:
Právní:	<i>Osuský</i>
Adresy:	<i>Osuský</i>
Věc:	<i>Les Annales polit. a liter.</i>
Adresy:	

Osuský podává zprávu o úplatcích pařížskému časopisu „Les Annales“.

V Paříži dne 24. října 1932.

Čís. 7129/32

St/D.

N u t n é .

•Věc: Revue "Les Annales"
podpora.

M. l.	124 193
Doslo 29. RIJ. 1932	Ministerstvu zahraničních věcí
Přílohy	
Ceniny	
Přiora	2 1/2

v P R A Ž E .

Shora uvedena revue, která v posledním ročníku jako v minulých letech věnovala československým věcem značnou pozornost uverejněním na pr. Pierre Bostových článků o Sokolech, Mistlerova článku o Slovensku, celé kapitoly z Winterovy knihy o Francii atd., obrátila se znovu na zdejší úřad se žádostí tonoto znění :

"Nous vous permettons de rappeler à votre attention que c'est à cette époque de l'année que vous opérez le règlement habituel prévu par nos accords. Le dernier de ces règlements se rapportant à l'année 1930, a en effet été effectué le 1er Septembre 1931.

Nous vous serons très obligés si vous voulez bien nous faire savoir à quelle date nous devons présenter la quittance pour 1931 aux bureaux de la Légation.

"Vedení revue umožnilo též uspořádání Mistlerovy přednášky o Československu v Université des Annales.

Propagační možnosti, které revue československé věci takto poskytuje, pokládá vyslanectví za cenné a proto doporučuje, aby k její žádosti byl vzat zřetel.

Za vyslance :

RECEVÉ	Revue Les Annales
DELIVÉ	
RECEVÉ	
DELIVÉ	

Francouzský časopis „Les Annales“ prosí o nové subvence.

Beneš ochotně slíbil podporu ve výši 5000 francouzských franků. Po svém návratu ze Ženevy dal dr. Beneš tiskovému odboru pokyn, aby poukázal česko-slovenskému vyslanectví v Paříži 5000 frs. pro pana Chandana. Tento příkaz pana ministra byl samozřejmě promptně proveden, ačkoli vyslanectví v Paříži již tři roky před tím oznámilo, že p. Chandan je balkánský novinář velmi pochybné pověsti, který se ve skutečnosti jmenuje Šantič a uvedené časopisy založil jen proto, aby vylákal od různých vlád subvence. Bělehradská vláda založení těchto listů nefinancovala a také jugoslávské kruhy v Paříži chovaly se vůči Chandanovi s krajní rezervou. To vše však nezabránilo, aby se ministr Beneš nezajímal o tohoto hochštaplera. Rozhodně obdržel pan Chandan dne 18. února 1935 od česko-slovenského vyslanectví v Paříži šek na 5000 frs.

Případ Sauerweinův.

V osobě francouzského novináře Julesa Sauerweina se dostalo tiskovému odboru ministerstva zahraničních věcí partnera, kterému musilo býti dobře placeno již pro jeho jméno. Sauerwein dovedl udělati z novinářství obchod takovým způsobem, jak se to sotva podařilo někomu jinému před ním nebo po něm.

Jules Auguste Sauerwein se narodil r. 1880 v Marseille. Jeho původ byl dlouho nejasný. Vzhledem k jeho naprosto židovským praktikám byla často vyslovována domněnka, že je Žid. Je to však jen částečně pravda. Pochází ze švýcarské rodiny, která se asi před sto roky vystěhovala do Elsaß. Vskutku však byla jedna z jeho prababiček Židovka a po ní asi zdědil Sauerwein značnou část duševních vlastností, což podle zkušeností nauky o dědičnosti není naprosto nic neobyčejného. Sám se po skončení svých studií chopil novinářské

dráhy, kde se nejprve věnoval umělecké kritice. Pak šel na několik let do Wien, kde byl činný jako sekretář na francouzském vyslanectví a mimo to jako bankovní úředník v Rothschildově Länderbank. Dne 27. června r. 1909 vstoupil do redakce „Matinu“ v Paříži a stal se r. 1919 jeho zahraničně politickým redaktorem. Po světové válce se objevoval jako zpravodaj „Matinu“ na všech větších mezinárodních konferencích. V r. 1927 podnikl velkou cestu po světě, která ho vedla do SSSR, Číny, Japonska a Spojených států. Dne 30. listopadu 1931 dostal od „Matinu“ výpověď s odůvodněním, že bere peníze současně od Quai d'Orsay (francouzské ministerstvo zahraničních věcí) a z tajného fondu jednoho jihovýchodního státu.

Jeho styky s pražským hradem se datují od r. 1928. Dne 8. května 1928 byla zahájena slavnostní přednáškou ve velkém zasedacím sále Staroměstské radnice nově založená „Svobodná škola politických nauk“. K této přednášce byl pozván pan Sauerwein, jenž měl mluvit o otázce, zda žurnalismus je věda, umění nebo pouhá rutina (Sauerwein odpověděl na tuto otázku tak, že žurnalismus spojuje v sobě všechny tyto tři složky). Nejprve předcházela rozsáhlá výměna dopisů, poněvadž Sauerwein měl různá zvláštní přání stran vnější úpravy slavnosti i pokud jde o posluchačstvo. Příznačné pro Sauerweinovo chování je to, že se sice velkoryse zřekl jakéhokoli honoráře za tuto přednášku, avšak ve svém dopise ministerstvu zahraničních věcí se jen tak docela mimochodem zmínil, že by se měl vzít zřetel na to, že přijede v doprovodu své choti. To znamenalo ovšem pro českou státní pokladnu dvojí jízdné první třídy z Paříže do Prahy a zpět, jakož i útraty celého pobytu manželů Sauerweinových v Praze. Konečně 7. května přibyl Sauerwein do Prahy a večer dne 8. května konal francouzsky zmíněnou již přednášku.

O dva roky později přijel Sauerwein znovu do Prahy za účelem interviewu s prezidentem Masarykem. Již z Paříže dal ministerstvu zahraničních věcí oznámiti, aby mu byl do hotelu Adlon v Berlínu oznámen termín pro přijetí u státního prezidenta. Mezi ministerstvem a berlinským vyslanectvím byl proto po několik dní čilý telefonní styk, až nakonec se ujednalo, že Sauerwein nepřijede do Prahy přes Berlin, nýbrž přes Bukurešť. Konečně po velkém rozčilování, a když mu bylo dáno pro přijetí u státního prezidenta několik terminů na vybranou, došlo k přijetí 13. června 1930.

O Sauerweinově stanovisku k německým politickým otázkám nás poučuje dopis, který Sauerwein zaslal 5. listopadu 1930 šéfredaktoru wienského deníku „Die Stunde“, vydržovaného Hájkem: Vycházeje ze svého interviewu, který dal listu „Neues Wiener Journal“ o svém stanovisku k antisemitismu, zaujal tu nejprve postoj k hnutí Heimwehru, které označil za „naprosto oprávněnou ochrannou organizaci měšťanských vrstev k zabezpečení jejich sociálního postavení“. Potom však pokračoval: „Totéž právo přiznávám i organizacím protivné strany. Uvnitř hnutí Heimwehru však ti, kdož, místo aby plnili vlastní úkol Heimwehru, oddávají se hitlerovským fantasiím, nesmějí v žádném případě býti stavěni na odpovědná místa.“ Tento názor vyslovil pan Sauerwein přes to, že několik řádků před tím řekl, že nepovažuje za slušné, aby se cizinec míchal do volebního boje. Pokud se týká anšlusu, přiznává, že již po dvanáct let je rozhořčeným odpůrcem této myšlenky. Rakušánům chce při tom upuštění od anšlusu učiniti stravitelnějším tím, že poukazuje na reparace, které by museli platiti jako členové Německé říše, a k svým přátelům v Německu volá: „Máte dost co dělat se svým vlastním opětným vzestupem, proč chcete ještě s sebou vléci to rakouské břemeno?“ Takový je Sauerwein jako politik.

Sauerweinovo postavení mezi novináři jeho země a jeho význam pro světový tisk byly ovšem pro ministerstvo zahraničních věcí dostatečným podnětem, aby s ním vstoupilo co nejdříve do obchodního spojení. Aby bylo možno podpláceti pana Sauerweina ve vší slušnosti, byla zvolena forma, která se již častokrát osvědčila: bylo zařízeno, aby psal pro Pražskou korespondenční kancelář články, za něž byl bohatě „honorován“. O uzavření tohoto obchodu a jeho úspěchu nás nejlépe poučuje Hájkova poznámka v aktu ze dne 9. prosince 1929, již citujeme.

„Ministerstvo zahraničních věcí.

Pro domo:

Z příkazu podepsaného uzavřel Radio Central úmluvu s p. Sauerweinem o pravidelném dodávání článků za 3000,— fr. frs. měsíčně. Ježto úhrada, kterou za články docílí Radio Central od svých odběratelů je zcela nepatrná, hradí ministerstvo zahraničních věcí dvě třetiny, t. j. dva tisíce pět set korun měsíčně — což do konce října roku 1929 činí (od 1. XI. 28 do 30. X. 29) 12×2500 ,— třicet tisíc Kč.

9. XII. 1929.

Jan Hájek, v. r.“

Výše tohoto měsíčního poukazu 2500 Kč zůstala i tehdy, když v pozdějších letech kurs francouzského franku v poměru ke koruně podstatně klesl, takže pan Sauerwein dostával za své články měsíčně nejprve 2000 frs. a nakonec jen 1600 frs. Ministerstvo zahraničních věcí pokračovalo však v měsíčním vyplácení částky 2500 Kč až do svého hořkého konce, takže pan Sauerwein během asi deseti let obdržel vcelku asi 300 000 Kč.

Při tom však nebyl Sauerweinův poměr k českým úředním místům nijak zvlášť skvělý. Leckdy odběratelé Sauerweinových článků v Česko-Slovensku, tedy především agentura

„Central European Radio“ a „Prager Presse“, nebyli s formou těchto článků nikterak spokojeni, což lze nejlépe vysvětlit tím, že Sauerwein měl i k ostatním státům „závazky“, které někdy byly v jistém protikladu k závazkům vůči česko-slovenskému ministerstvu zahraničních věcí. Také z Paříže byly příležitostně spřádány intriky proti Sauerweinovu obchodnímu spojení. Pravidelné příjmy z Prahy mu zřejmě nepřál jeho kolega P e r r o u x z časopisu „Paris Soir“, který byl rovněž česko-slovenským vyslanectvím v Paříži bohatou měrou subvencován. Obrátil se proto na tiskového attaché česko-slovenského vyslanectví Š a f r á n k a, jemuž donesl, že Sauerwein dostává peněžní podpory i od jiných států. Šafránek se obrátil v dopise leteckou poštou z 26. října 1934, označeném výslovně jako „tajný“, na svého pražského šéfa Hájka a píše tu m. j.:

„V ‚Paris Soir‘ začíná proti Sauerweinovi palácová revoluce. Podařilo se mu totiž vyštvti Charles Sicard-a a nyní chce vypudit Charlesa Rebera. Používá k tomu postranních cest (maîtressa gen. ředitele Prouvosta) a své gangsterské drzosti. Šéfredaktor ‚Paris-Soir‘, Gabriel Perroux, jest v čele odboje proti Sauerweinově politickému vlivu v listě a počítá v této své statečné iniciativě s námi a Jihoslovany. Pokud jde o tyto, nesmí se již Sauerwein v Bělehradě objeviti. Svinstvo, které nyní Sauerwein hromadí v ‚Paris-Soir‘, jest horší než svého času v ‚Le Matin‘. Budeme-li míti odvahu, pomůžeme osvoboditi francouzskou žurnalistiku od její největší canaille.“

Tuto odvahu neměli však ani v Praze, ani v Paříži. V pražském ministerstvu zahraničních věcí se velmi dobře vědělo, jaký má pro ně Sauerwein význam, i když občas prokazuje služby jiným penězodárcům. Také česko-slovenský vyslanec v Paříži dr. Štefan O s u s k ý nikterak nezastával názor svého tiskového přidělence, že totiž je nutno odstraniti tu „kanalii“ Sauerweina. Když Sauerwein počátkem r. 1937 měl opět malou rozepři s „Prager Presse“, postěžoval si u vyslance

CENTRAL EUROPEAN RADIO

PRAGA 22. března 1933.
XII. POCHOVA 61

Telegramy: „Centropress“ Praha

Telefony: 51951-54

CENTRAL EUROPEAN RADIO

PRAGA 22. března 1933.
XII. POCHOVA 61

Telegramy: „Centropress“ Praha

Telefony: 51951-54

Zit.
Ministerstvo zahraničních věcí
spravodajský odbor
v P r a g e .

Ministerstvo zahraničních věcí
spravodajský odbor
v P r a g e .

Potvrzujeme tímto příjem částky Kč 46.000.— /štyřicetostatisíc/, kterou jsme od Vás v hotovosti obdrželi jako refundaci honorářů pro Wickham Steeda v Londýně W.11., Lanadowne House 7., Holland Park, kterému za jeho politické články poukazujeme pravidelný měsíční honorář 5.000.— Kč.

Vyplacením dnešních 46.000.— Kč uhradili jste nám tyto honoráře za dobu od 1. ledna do 30. června 1933.

V dokonale účtů

CENTRAL EUROPEAN RADIO

Opelata

Vypočetnuto z účetní knihy „Anglobanky“ 33. dne 22. března 1933.

22.3.33 Steeda

Potvrzujeme tímto příjem částky Kč 15.000.— /patnáctitisíc/, kterou jsme od Vás v hotovosti obdrželi jako příspěvek na honoráře pro šéfredaktora Jules Sauerweina v Paříži, 24 - Rue Jean Goujon.

J. Sauerweinovi v Paříži poukazujeme od 1. ledna 1933 za jeho politické články pravidelný měsíční honorář Kč 2.000.— /dvatisíc/, na který nám přispíváte měsíční částkou 2.500.— Kč.

Vyplacením dnešních Kč 15.000.— uhradili jste nám svůj příspěvek za dobu od 1. ledna do 30. června 1933.

V dokonale účtů

CENTRAL EUROPEAN RADIO

Opelata

Vypočetnuto z účetní knihy „Anglobanky“ 33. dne 22. března 1933.

22.3.33 Sauerwein

Central European Radio potvrzuje příjem úplatků
pro J. Sauerweina a W. H. Steeda.

Osuského a dosáhl toho, že se Osuský důrazně ujal Sauerweina ve velmi rozčileném dopisu českému státnímu presidentovi dr. Edvardu Benešovi ze dne 26. února 1937. V tomto dopisu praví se doslova: „Není a nemůže být lhostejno, co Sauerwein o nás píše.“ Dopis končí energickou výzvou: „Prosím Vás naléhavě, abyste se postaral o to, aby ‚Prager Presse‘ zacházela jinak s takovým mužem, jako je Sauerwein.“

Zdá se, že se tento názor Osuského nakonec uplatnil i v ministerstvu zahraničních věcí, neboť přes všechny intriky proti Sauerweinovi obchodní spojení tohoto ministerstva s ním nebylo přerušeno, dokud na podzim 1938 nebyla platební schopnost Hájkova fondu přerušena vyšší mocí.

Emigranti, svobodní zednáři i sociální revolucionáři

Zvláštní kapitolu důvěrných tiskových subvencí v Paříži tvoří listy ruské emigrace. K vnitřnímu podrývání carského režimu v Rusku přispěla v nemalé míře strana t. zv. kadětů (konstituční demokraté) a strana sociálních revolucionářů. Jako přesvědčení „západníci“ snažili se zavést ve spolku s mezinárodním zednářstvem systém a metody západní demokracie i v Rusku. Tito politikové, vyšedší z kruhů liberalistického měšťáctva, měli za to, že dosáhli již velmi mnoho, když jako v Paříži i v Petrohradě politisující advokáti a universitní profesori pronášeli v parlamentu buřičské řeči. V boji proti carismu byli jim jako spojenci vítáni i sociální demokrati a sociální revolucionáři. Když pak za své krátké vlády od března do října 1917 nemohli se zbaviti duchů, jež vyvolali, a nakonec sami byli smeteni bolševickou revolucí, dali zednářští páni advokáti a profesori přednost tomu, že šli do ciziny, nej-

raději do Francie, a přenechali ruský národ, vržený jimi do zkázy, jeho osudu a Čece.

K těmto politikům patřili předně K e r e n s k i j a jeho zahraniční ministr M i l j u k o v. Alexander Fedorovič K e r e n s k i j, narozený roku 1881, byl povoláním advokát a získal si před světovou válkou jméno tím, že vedl politické procesy. V r. 1912 se stal členem dumy, později za světové války mluvčím oposice a po vypuknutí březnové revoluce 1917 ministrem spravedlnosti a brzy nato ministrem války v t. zv. provisorní vládě. V červenci se stal ministerským předsedou a v srpnu dokonce vrchním velitelem všech ruských bojových sil. Jako skvělý řečník domníval se na základě svého řečnického nadání, že má v sobě schopnosti druhého Napoleona, avšak právě tím se stal přímo symbolickou postavou a typem veškeré politické neschopnosti. Kerenskij se nestal zakladatelem demokratického Ruska, nýbrž připravovatelem cesty pro bolševismus. Tomuto svému dějinnému poslání zůstal též věren, když v létě 1941 při vypuknutí války se Sovětským svazem prohlásil se solidárním s bolševiky.

Starým revolucionářem liberální ražby je i Pavel Nikolajevič M i l j u k o v, narozený r. 1859 v Moskvě. Původně historik, obrátil se později k politice a dlel již za carských dob jako emigrant v zahraničí. Ruská revoluce 1905 umožnila mu návrat do vlasti a pokračování v politické práci. Za světové války bojoval zejména proti domněle germanofilskému okolí carského dvora. V tak zvané prozatímní vládě se stal ministrem zahraničí a v této funkci vstoupil m. j. v užší politický styk i s hlavou české emigrace T. G. M a s a r y k e m, s nímž se jakožto zednář cítil těsně spojen. Jemu zejména vděčil Masaryk za to, že Česká Národní rada, založená v Rusku D ü r i c h e m, byla rozpuštěna, což Masarykovi podstatně ulehčilo cestu k politickému vedení. Od té doby se mu cítil Masaryk

hluboce zavázán, i když Miljukov, jakmile se bolševismus dostal k moci, musil stejně jako Kerenskij opustit Rusko. Přes to Miljukovovo stanovisko k bolševismu, v jehož pád sice doufal, nebylo nikdy zcela odmítavé a vždy se vyslovoval proti násilné intervenci proti němu.

Miljukov šel nejprve do Búlharska a pak definitivně přesídlil do Mekky všech ruských západníků, Paříže, kde založil „Demokraticko-republikánský svaz“ ruských emigrantů a časopis „Poslednija Novosti“, jehož se stal šéfredaktorem. Kerenskij naproti tomu založil nejprve v Praze list „Volja Rossiji“ a později v Paříži časopis „Dni“.

Je starou zkušeností, že noviny, které se nemohou předem opírat o pevný kruh odběratelů, stojí peníze. To platí tím více pro listy, jejichž čtenářský okruh se skládá z lidí, kteří sami žádné peníze nemají, jak tomu bylo u většiny ruských emigrantů. Teď musili tedy pomoci staří zednářští přátelé ze světové války a kdo mohl pro takovou pomoc přicházeti v úvahu více než Masaryk?

Tato naděje neměla být marnou, a tak musil Masaryk, po případě jeho zahraniční ministr dr. B e n e š, opět jednou hluboko sáhnouti do měšce českých poplatníků, aby mohly býti vydržovány časopisy těchto ruských svobodných zednářů. I na tyto účely šly milionové částky. Zatím co subvence pro ruský emigrantský tisk byly v prvních dobách zasílány spolu s ostatními subvencemi pro tisk francouzský prostřednictvím československého vyslanectví v Paříži, šly tyto platy později jednotně rukama ministerského rady P a p o u š k a v tiskovém odboru ministerstva zahraničních věcí. Tak na př. z částky 698 000 frs., převzaté dne 14. února 1925 legačním radou Krnem v Paříži pro subvencování francouzského tisku, bylo 240 000 frs. určeno jen pro Miljukova.

Mimo to byly ruským emigrantským časopisům jen v letech 1924—27 poukázány tyto částky:

Dne 29. 8. 1924: pro	1. Časopis Dni	250 000 Kč
	2. „ Sovremennyje Zapiski	75 000 „
	3. „ Volja Rossiji	80 000 „
	4. „ pana Obova	30 000 „
		<u>435 000 Kč</u>
Dne 9. 12. 1925: pro	1. Časopis Dni	780 000 Kč
	2. „ Sovremennyje Zapiski	120 000 „
	3. „ Nova Ukrajina	100 000 „
	4. „ Volja Rossiji	240 000 „
		<u>1,240 000 Kč</u>
Dne 6. 12. 1926: pro	1. Časopis Dni	490 000 Kč
	2. „ Volja Rossiji	240 000 „
	3. „ Sovremennyje Zapiski	120 000 „
	4. „ Nova Ukrajina	100 000 „
		<u>950 000 Kč</u>
Dne 28. 12. 1927: pro	1. Časopis Volja Rossiji	240 000 Kč
	2. „ Sovremennyje Zapiski	100 000 „
	3. „ Nova Ukrajina	60 000 „
	4. Paní Brusilovovou	60 000 „
		<u>460 000 Kč</u>

I v příštích letech byly vydávány na tyto účely obdobně vysoké částky. V rozpočtu důvěrných vydání na léta 1930—32 jsou na příklad zařazeny pro ruský emigrantský tisk tyto částky:

1930: pro	1. Miljukova	260 000 Kč
	2. Volja Rossiji	200 000 „
	3. Sovremennyje Zapisky	80 000 „
	4. Dni	60 000 „
		<u>620 000 Kč</u>

1931:	pro	1. Miljukova	200 000 Kč
		2. Volja Rossiji	160 000 „
		3. Sovremennyje Zapiski . . .	80 000 „
		4. Dni	60 000 „
			500 000 Kč
1932:	pro	1. Miljukova	400 000 Kč
		2. Volja Rossiji	
		3. Sovremennyje Zapiski . . .	
		4. Dni	

To jsou ovšem jen položky za několik málo let, neboť by vedlo příliš daleko, kdybychom zde chtěli uvádět tyto položky za celou dobu trvání tiskového odboru ministerstva zahraničních věcí. Platy kolísaly velmi značně, poněvadž subvencované listy často přes všechny příspěvky s české strany nemohly býti udrženy a zanikaly. Zato po nějaké době byly zakládány listy nové, které právě tak jako dřívější se těšily přízni ministerského rady Papouška.

Po uzavření česko-slovensko - sovětského paktu o vzájemné pomoci musily ovšem všechny tyto zřejmé podpory pro ruské emigranty být poněkud omezeny, neboť Moskva byla by jistě měla panu Benešovi za zlé, kdyby byl stále ještě podporoval t. zv. kontrarevolucionáře. Na staré přátele se však přece jen úplně nezapomínalo, i když tyto podpory poznenáhlu nabyly rázu almužen. O tom nás poučuje především Hájkova poznámka ve spisu ze dne 11. prosince 1935, která zní:

„S přáteli Kerenského v Praze bylo dohodnuto, že s platností od 1. října 1935 má mu býti vyplácena předem ve čtvrtletních lhůtách roční částka 15 000 Kč, slovy: patnácttisíc korun.

Šekový poukaz z fondu na dole uvedenou adresu s průvodním dopisem.

Vystaviti poukaz za uplynulé a příští čtvrtletí.

Adresa:

Jan Hájek, v. r.“

Alexander Kerenskij,
11, Airlie Gardens,
London W 8.

Pro domo :

Pro Halinskij dom. Parížskí občané se k podepsanému
se řadí, aby byla uvelikována soc. rev. poskytnutá podpora
která by jim umožnila učastnit se zasedání II. Internac.
a být tohoto roku ve Vídni. Soc. rev. má při zasedání
celkem šest hlasů a poskytnutí výd. solidární s Čes.
soc. dem. ~~by~~ činí o dvou 7-8000 Kč. ~~Když~~ Protože
při budoucím zasedání půjde nepořádkem na pořad
jednání st. celou u nás máme - řad. soudi podepsaný
že by bylo větší podpora, ~~kteří~~ by dali neboť
by umožnila soc. rev. již dříve vstoupit cestu do
Viedně; a navrhne obnos 6000 Kč.

20/VI 31 Janapouing

P. Šarín

Paulazij: vstoupit ke
z finan. hotovosti

Ja Šarín

Podvržený list, že jsem přijal 6000 Kč solidárního
pro I. Halinského a konduky.

4/VI 31.

S. P. Šarín
(S. Šarín)

Vypracováno z vkladu knihy Anglobanky „Při“ dne 3./VII 1931.

3./VII 31 Šarín

Ruští emigranti v žoldu proti sebeurčovacímu právu Rakouska.

Současně byl Kerenskému zaslán šek na 64.14.2 liber št. v hodnotě 7500 Kč. Později dostával Kerenskij tyto výplaty na adresu Paris XVIe, 122, Avenue de Versailles. Od 1. dubna 1937 byla z nařízení zahraničního ministra Krofty tato podpora zvýšena z 15 000 Kč na 20 000 Kč. Také list „Novaja Rossija“, který Kerenskij tehdy vydával, byl podporován z Hájkova fondu, byť jen skromnou měrou.

Menší poukazy dostávaly příležitostně i jiné ruské emigrantské listy, z nichž budiž uveden jen časopis „Krestjanskaja Rossija“, jehož vydavatelé *A r g u n o v* a *M a s l o v* obdrželi v roce 1931 2000 dolarů čili 67 500 Kč. Někdy byly očekávány od ruských emigrantů též jisté protislužby. Tak obdržel v červenci 1931 ruský emigrant *S t a l i n s k i j*, jenž byl tehdy dopisovatelem deníku „Paris-Midi“, pro ruské sociální revolucionáře 6000 Kč, aby jim umožnil účast na tehdy konaném kongresu II. internacionály ve Wien. Jako odůvodnění je ve spisu uvedeno, že na programu tohoto kongresu byla právě debata o otázce celní unie mezi Německem a Rakouskem. Ruští sociální revolucionáři jeli tedy z Benešova pověření do Wien, aby tam na kongresu II. Internacionály hlasovali proti celní unii. Aby zabránil této celní unii a vůbec připojení Rakouska k Německé říši, vydal Beneš ovšem ještě daleko vyšší částky, jak uvidíme na jiném místě.

LONDÝN

Jestliže znalce poměrů ve francouzském tisku nemůže snad zvlášť překvapiti, že české propagační peníze plynuly do kapes francouzských novinářů, pak bude jistě z počátku pochybovati o tom, zda takové korupční metody byly možny i u pyšných Angličanů, pánů nad polovinou světa. Tu třeba říci, že na Angličana nebylo možno jíti s několika málo tisíci franků nebo korun, u toho musily to býti už libry šterlinků. Pan Beneš sáhl také hluboko do měšce českého poplatníka a platil librami. Královské jako pyšná Anglie byly podle toho i „dotace“, jež plynuly do kapes anglických novinářů.

Čtenáři anglického tisku musilo býti až do roku 1938 tu a tam nápadné, že někteří angličtí novináři projevovali docela obzvláštní zájem o Česko-Slovensko. Bylo přece všeobecně známo, že zeměpisné znalosti průměrného Angličana, dokonce i vzdělaného, aspoň pokud se týče Evropy, jsou neobyčejně skrovné. Takovému Angličanu je zpravidla Plzeň pro své pivo známějším pojmem než Praha, abychom docelo pomlčeli o tak bezvýznamných podrobnostech, jako je otázka, jaké národnosti obývají zemi s tak těžko vyslovitelným jménem Czecho-slovakia. Jestliže tedy přesto někteří Angličané, byť jen nečetní, projevovali o tuto zemi tak veliký zájem, musilo to přece býti nápadné. Rozluštění této hádanky je také zde opět obsaženo v aktech propagačního fondu bývalého česko-slovenského ministerstva zahraničních věcí. Vyberme tedy i zde

z bohatého materiálu, jenž je po ruce, z žebravých dopisů a potvrzenek příjmu některé nejvýznačnější případy.

Počněme s mužem, který s tváří nejdokonalejšího gentlemana strkal do kapsy největší částky a při tom byl přece tak hrdý, že jednal s pražským zahraničním ministerstvem prostřednictvím třetích osob, aby sám nepřišel do rozpaků tím, že by snad musil za něco děkovati. Započněme s Wickhamem Henrym Steedem. Narozen roku 1871, studoval v Jeně, Berlinu a Paříži a byl pak v letech 1896—97 v Berlinu, 1897 až 1902 v Římě a konečně od roku 1902—13 ve Wien zahraničním dopisovatelem „Timesů“. Ve Wien se seznámil osobně s různými českými politiky, především s Masarykem a s Kramářem, a získal si vůbec rozsáhlé znalosti o politické struktuře Rakousko-Uherska. Tyto znalosti mu pak za světové války, kdy byl zahraničněpolitickým redaktorem „Timesů“, umožnily v nejužší spolupráci s lordem Northcliffem, otcem tiskové lži, řídit politickou propagandu proti Rakousko-Uhersku. Steed je původcem četných letákových akcí, které podnikly dohodové státy především na italské frontě. Po světové válce od roku 1919 do 1922 byl šéfredaktorem „Timesů“ a pak se roku 1923 založením časopisu „Review of Reviews“ osamostatnil.

Již v tomto roce 1923 začínají též Steedovy obchody s ředitelem tiskového odboru česko-slovenského ministerstva zahraničních věcí Janem Hájkem, a to hned slušnou částkou 10 000 anglických liber, jež měly hodnotu asi 2 000 000 Kč. Jsou dva způsoby, jak vydržovati časopis. Jeden je přímé vyplácení pravidelných podpor, jak tomu bylo ve Wien, v Paříži a v Ženevě, druhý je zadávání insercí. V případě Steedově se šlo cestou druhou. Pan Hájek uzavřel tedy jménem ministerstva zahraničních věcí s majitelem listu „Review of Reviews“ smlouvu o zadání českých insercí v částce 10 000

liber šterlinků. Jak málo šlo při tom pražskému zahraničnímu ministerstvu o českou hospodářskou expansi, vyplývá jasně ze Steedova dopisu Hájkovi z 24. listopadu 1923, psaného francouzsky a označeného výslovně za důvěrný, v němž Steed poukazuje na to, že „Review of Reviews“ nemůže v jednom roce převzít inseráty za 10 000 liber a že se podle jeho názoru smlouva musí tedy rozšířit na dva roky, totiž 1924 a 1925. Mimo to byla ve smlouvě ujednána Steedova spolupráce s „Prager Presse“, jejíž náklady nenesla ovšem „Prager Presse“, nýbrž ministerstvo zahraničních věcí. Pan Steed dostával za tuto svou novinářskou spolupráci částku 3000 liber, tedy asi 600 000 K za stejné časové rozpětí.

Všechny tyto platy šly přes česko-slovenské vyslanectví v Londýně, t. j. ministerstvo zahraničních věcí vystavilo nejprve poukaz na Hájka, Benešem osobně podepsaný, a na tomto poukazu bylo výslovně poznamenáno, že na šeku nesmí být uvedeno ani jméno příjemce, ani jméno odesilatele. Hájek obstaral pak šek a poslal jej diplomatickým kurýrem do Londýna, kde jej vyslanec dr. Mastný osobně odevzdal Steedovi. Tak mohl Steed již 28. listopadu s velkým potěšením oznámiti Hájkovi, že mu byl den před tím vyslancem dr. Mastným odevzdán šek č. 44 122, vystavený na příjemce, v částce 8000 liber. Je pochopitelné, že tento dopis zakončil nejen svými nejlepšími díky, nýbrž též ujištěním hluboké úcty Hájkovi.

Avšak již 1. dubna 1924 oznámil vyslanec dr. Mastný opět Hájkovi, že odevzdal p. W. H. Steedovi dopis ministerstva zahraničních věcí ze dne 12. března 1924 a obdržel za to od něho potvrzení, které posílá do Prahy prostřednictvím tehdejšího legačního rady Jana Masaryka. Tento dopis Mastného je připojen k platební poukázce z 26. února, podepsané osobně dr. E. Benešem, kterou se dává příkaz vyplatiti panu

MOTOR — WORKMEN'S COMPENSATION ACT — FIRE, ETC.
CAR & GENERAL INSURANCE LTD
INCORPORATED IN ENGLAND
HEAD OFFICE: 55 FLEET STREET, LONDON, E.C. 4. Phone: BLOOMSBURY 5100 (5 lines). Tel. Address: 100 — INSURANCE, LONDON.

FEB. 15th—MAR. 15th, 1928.

No. 457.

The REVIEW *of* REVIEWS

Edited by **WICKHAM STEED**

SIDELIGHTS ON
U.S.A.

HINTS TO
INVESTORS

NATIONALIZING ROYALTY

By **WICKHAM STEED**

Vision by Wireless this
year?

A Dream of the New
England

The Evil Folk

Bob Davis and the
Prince

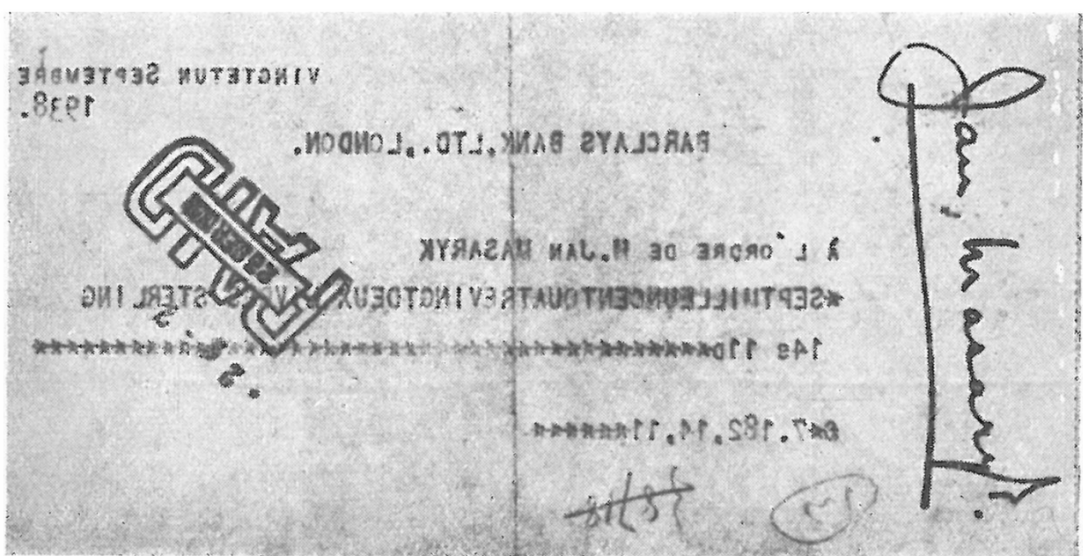
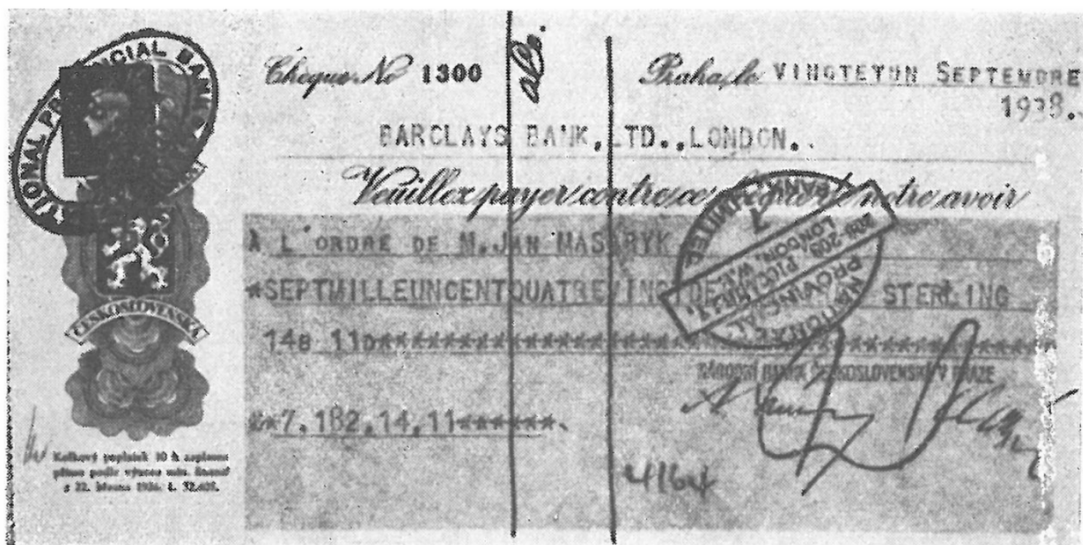
More Fun from the
Press

The World's Cartoons

LONDON: 109, KINGSWAY, W. C. 2.

USE THE **Remington Portable** and save
time and money

Časopis Wickhama Steeda, udržovaný Benešem.

*Masarykem kvitovaný šek na jeden milion korun,
který později zmizel.*

Čís. 34. 227 1924
II-4

Platební rozkaz.

Důvěrné!
IHNEU

Kapitola I, titul 221 rubrika: 7 částkou 5000 £ h

Panu Janu Hobson, předavatel sekce II
v Praze II - Hrad.

budiž částka 5000 £ b. slovy: Pět tisíc liber
v sterlingu důvěrným. Z účtu bankovního řádu
minist. financí v Praze na Londýn, vyplaceno.

Z účtu nebudiž jméno vkladatele uvedeno!

~~poštovním úřadem českojím v Praze hotově vy-~~
~~placeno, nebo na kontu čís. k dobru připsána~~

~~Poplatek kolikový budiž dle stupnice II. sražen.~~

Předepsáno: folio: 1/2 - 10
položka: 1/2 - 10
ob. přel. 1018/2

Ministerstvo zahraničních věcí.

V Praze, dne 26. února 1924.

26. II. 1924

Form. č. 110 m. z. v.

Beneš dává poukázati pět tisíc liber Wickhamu Steedovi.

CONFIDENTIEL.

LAMBOWNE HOUSE 7,
MOLLANS PARK.W.

Londres.
Novembre
24,
1923.

2.

LAMBOWNE HOUSE 7,
MOLLANS PARK.W.

Monsieur.

Monsieur P. L. Leipnik m'a remis l'exemplaire de l'accord qu'il a conclu en mon nom avec vous à Prague (No. 185936, VI, 1, 1923) ainsi que votre aimable lettre du 17 courant.

Il vous a confirmé cet accord, qui a mon entière approbation, par un échange d'exemplaires; et je me permets de vous suggérer quelques modifications dans le texte que vous aurez la bonté de me confirmer.

En ce qui concerne la publicité, l'accord doit, à mon avis, couvrir une période de deux années, c'est à dire, 1924 et 1925, puisque la REVIEW OF REVIEWS ne pourrait guère fournir, dans la seule année 1924, une publicité équivalant la somme de £10,000.

Quant au service personnel de renseignements et d'articles que je pourrais fournir à la PRAGER PRESS ou autres journaux tchécoslovaques, j'estime que le

rémunération proposée (£3,000) sera convenable pour deux ans, 1924 et 1925, mais qu'elle serait excessive pour une seule année.

Je vous remercie, ainsi que Son Excellence le Ministre des Affaires Etrangères, d'avoir bien voulu nous confier le Supplément sur la Tchécoslovaquie. Nous ferons de notre mieux pour qu'il soit digne de son sujet.

Je partage entièrement votre avis sur l'opportunité de tenir l'Europe Centrale au courant des idées britanniques aussi souvent qu'il sera nécessaire.

Veillez présenter mes salutations respectueusement amicales à Son Excellence le Ministre, et recevez pour vous même l'expression de mes sentiments les meilleurs,

H. Wickham Steed

Monsieur Hájek,

Ministerstvo Zahraničních Věcí.

P R A G U E.

Wickham Steed obdržel pro sebe a svůj časopis Review of Reviews třináct tisíc liber.

Hájkovi 5000 liber k důvěrným účelům. Šek, zaslaný londýnskému vyslanectví, byl vystaven bankovním oddělením ministerstva financí v Praze. Pan Steed potvrdil příjem těchto 5000 liber francouzsky psaným dopisem, jehož český překlad zní takto:

„Telephone.
Park 2347.

Landsdowne House 7.
Holland Park. W.

Londýn 27. března 1924.

Vážený pane Hájku,

Nové onemocnění chřipkou mi zabránilo potvrditi Vám příjem šeku na angl. liber 5000,— ihned, když J. E. dr. Mastný mi jej odevzdal. Prosím Vás, abyste mi prominul toto nedobrovolné zdržení.

Vyrovnal jste takto zůstatek z liber 10 000,— za inserci, t. j. liber 2000,— a liber 3000,— za mou informační službu.

Děkuji Vám jak jménem »Review of Reviews«, tak i jménem svým za Vaši velkou laskavost a prosím, abyste byl ubezpečen, že neopomineme nic, abychom dosáhli zvýšeného účinku inse-rátů v »Review« a abychom poskytl co nejhodnotnější informační službu.

Nyní, když jsem téměř skončil těžkou prací, souvisící s dokončením mé knihy, a kdy příprava zvláštní přílohy o střední Evropě je již skoro hotova, budu mít více času na pravidelnější příspěvky pro »Prager Presse« a pro jiné československé listy.

Doufám, že v několika dnech zašlu J. E. presidentu republiky prvních 17 kapitol své knihy. Až si je prohlédne, můžete jich použít pro překlad do češtiny. Je však třeba, aby tento překlad nevyšel před podzimem, a hlavně ne dříve, než za 14 dní po anglickém vydání. Nemohu ještě dáti autorisaci k překladu knihy do němčiny, neboť práva k překladu do všech jiných jazyků kromě češtiny patří mým nakladatelům.

Současně s mými díky přijměte, vážený pane Hájku, ujištění o mých nejsrdečnějších a nejvděčnějších citech.

W i c k h a m S t e e d“

Monsieur Jan H á j e k,
Au Ministère des Affaires Etrangères
Prague

Cher Monsieur Hájek,

**Vous avez ainsi versé
le reste des £10,000 pour le contrat de publicité.
c'est à dire £2,000; et les £3,000 pour mes services
d'information. '**

Maintenant que le lourd travail que comportait la termination de mon livre est à peu près fini, et que la préparation du supplément spécial sur l'Europe Centrale est presque achevée, je serai plus libre d'écrire régulièrement pour la PRAGER PRESSE et pour les autres journaux tchécoslovaques.

J'espère expédier à Son Excellence
le Président de la République les premiers 17 chapitres

Wickham Steed potvrzuje příjem pěti tisíc liber.

České znění str. 83.

de son livre dans quelques jours. Lorsque il les aura parcourus, vous pourrez en disposer pour la traduction en langue tohèque. Il est pourtant nécessaire que cette traduction ne paraîsse point avant l'automne, et précédemment, quinze jours après la publication de l'édition anglaise. Je ne puis pas encore autoriser une traduction du livre en langue allemande, car les droits de toute autre traduction que celle en langue tohèque appartiennent à mes éditeurs.

Veuillez agréer, cher Monsieur Hajek, en même temps que mes remerciements, l'assurance de mes sentiments cordiaux et reconnaissants.

Wickhamstead

Monsieur Jan H A J B R,
Au Ministère des Affaires Etrangères,
P R A G U E.

Pan Steed tedy podle vlastního doznání vstřčil během půl roku do kapsy slušnou částku 13 000 liber šterlinků, což se rovnalo při tehdejším kursu asi 2 080 000 Kč, tedy víc než dva miliony Kč. Za takovou částku bylo již opravdu možno projevovati nadšení pro malý národ v daleké střední Evropě.

Nicméně byl to teprve opravdu slibný počátek obchodního spojení pana Steeda s ministerstvem zahraničních věcí v Praze. Dne 17. října 1925 zasílá ministerstvo panu Steedovi opět šek na 1000 liber, který byl dne 21. října odevzdán kurýrnímu výpravnímu oddělení ministerstva pro vyslanectví v Londýně. Dne 31. října oznámil Jan Masaryk, který se zatím stal vyslancem, svému příteli Hájkovi, že peněžní dopis ze 17. října došel a téhož dne byl doručen adresátu. Tentokrát si dal pan Steed s poděkováním za peníze na čas. Tisíc liber nemůže konečně kapitalistického Angličana přivést z klidu. Teprve 16. listopadu oznamuje Hájkovi chladným obchodním tónem, že obdržel dopis ze 17. října a bude ostatně o věci jednati s p. ministrem, tedy s Benešem, za jeho pobytu v Londýně počátkem prosince. Ministerstvo zahraničních věcí si proto pospíšilo a poslalo p. Steedovi dne 28. listopadu opět peněžní dopis, jehož příjem zároveň s přiloženým šekem č. 232.052-996 byl potvrzen v Steedově dopisu ze 17. prosince 1925. V tomto dopisu Steed sděluje svému „drahému panu Hájkovi“, že postavil tisk i inserci „Review of Reviews“ na novou základnu. Od ledna 1926 spolupřevezme prý insertní nábor tiskárna, což umožní úspory též při nákladech na tisk a také značný vzestup úspěchu inserce. Nový nakladatel zajímá prý se již dlouho o „Review“ a zdá se, že je ochoten pomáhati této revui vším možným způsobem. Pražské peníze byly tedy asi zatím docela spotřebovány, neboť, jak se zdá, situace časopisu podle tohoto líčení, mluvícího o úsporách a pomoci, nebyla příliš růžová. P. Steed připojuje též hned k tomuto vyličení stavu věcí pros-

March 19-1928.
CZECHOSLOVAK MINISTER,
9, Grosvenor Place, S.W.1.

milý příteli -

dovolují si Vás zablédžovat v této
průběhu nejdůležitější věci: zavolala si nás večer
Madame Rose (vnučka Steeda nešťastného - Bowena) a
sdělila: "Především jsem Steeda s Hájkem oblékla do látky
pro naše automobilové motor. Steed se k tomu nechtěl pro
finanční a už se pozastavil. Dnes Vám sdělují
zcela důvěrně, že by Steed velmi rád byl přijmout
asi 500 £ šterlink. Steed by mohl být týden v čase
veterinářské se "signaturou" s. j. byl navržen v čase
časopisní mohl by Steedovi vydat 10 liber, 52 šterlink
do roku cihle 520 £. Steedovi postavili je čím dál obtížnější,
jeho nepřítelé stěží nám situace, že je s největší
náležitou nechtěl vyloučit pro své článek. Jádrem je však
našim mohl kapitál a tím je chci zažít a
zabít - má je 79 lidí nemůžeme to celkem
a opustit Steeda nešťastného je pro nás kroem
nepříjemná. Protože se to zadržuje - naprosto Hájek -
bude Vám nešťastná věc." Potom Madame Rose.

Masaryk prosí o roční subvenci pět set liber
pro Wickhama Steeda.

hejsam pichvapan. Inčik jrem. je se stesani dohro nenasde -
rūžni maražka vyponimul na "zlatě stane časy" ala.
vne v tom tūseni stala utvornaly. Dnes nemi teay
pochyly. Jedna se ani o qotizic kō nočre. Nevim
da'ci v tento obnos vygrat - ilc'ku - podylyji. Kozly
stesana nika'ni ychajale tyčue v neholika časofinosh
ztraticy y gaimst. Snad y to kraly nchitane srosho' a
Rumunski nuring - ala i o tom podylyji. ha druhé stano,
kozly se stes dočad, je se nemi pemi dočad "jenta" ani,
je y to neclitě pūjāt. To je to y nely aue'ni o'ech.
Opustit stesda nemi gōmo - pime jicini' interji se ke su'ni
neutōionym finansi pūgac (se brly a Rumunij nemi
v tak int'niim st'ku) - napit c'ak vchut' modus, ely
to nelylo alimijun gao' se mi obtōijim problemem. O'iem
nēicni "žurnalisticke" y glo režepri'. Proim Vāi pōdne
uvajta v tom, eventichu se posadit s Presidentem a ely'ni
co režepri' sobromu v'pāin. Vāc nespāchi nēfak nemi nē -
ala nūj dojem s rozlevar s matame R. Je "čim a'ive k'ni k'je."

Upimē Vāi Jan Malary/.

Ťy k'irovni bičy se s Benešova knika vyznamenal' je to
paučy' neshu'ni'.

bu o obnovení česko-slovenských insercí, které prý by ho těšilo. Končí tento dopis, naladěný již velmi do moll, nejen ujištěním o svém díku za zaslané nové provozní prostředky, nýbrž též vyjádřením své oddanosti panu Hájkovi a věci střední Evropy, jež prý je současně věcí míru. Angličanovi, jenž má starost o udržení svého časopisu, ležela tedy náhle opět na srdci věc střední Evropy a věc míru.

Přes tento zájem o střední Evropu, nebo spíše přes zájem správce českých propagačních peněz o něho, nelepšily se Steedovy peněžní poměry nikterak, až pak náhle v březnu 1928 zazněl pronikavý výkřik o pomoc. Jako Angličan byl ovšem opět příliš hrd, aby požádal české ministerstvo zahraničních věcí o podporu přímou cestou. Vyslal proto svou starou přítelkyni Madame Rose, která rovněž již za světové války spolupracovala s Masarykem a s Benešem, a mohla proto počítati s jejich uznalostí. Vstoupila tedy ve styk s vyslancem Janem Masarykem a ten zaslal pak ihned Hájkovi tento dopis, který otiskujeme v přesném znění:

March 19 — 1928.

„Czechoslovak Minister,
9, Grosvenor Place, S. W. 1.

Milý příteli —

dovoluji si Vás zaobtěžovat v této *přísně nejdůvěrnější* věci: Zavolala si mne včera Madame Rose (využila Steedovi nepřítomnosti v Londýně) a sdělila: „Svého času jednal Steed s Hájkem ohledně článků pro naše a okolní noviny. Steed se k tomu nedostal pro jinou práci a věc se pozapomněla. Dnes Vám sděluji zcela důvěrně, že by Steed velmi potřeboval stálý příjem asi 500 liber šterliku. Steed by mohl psát týdenní článek, který kdyby se „syndikoval“ t. j. byl uveřejněn v řadě časopisů mohl by Steedovi vynést 10 liber. 52 článků do roka ejhle 520 £. Steedovo postavení je čím dál obtížnější, jeho nepřátelé ztěžují mu situaci tak, že jen s největší námahou nachází odbytíště pro

své články. Začal již šahat na svůj malý kapitálek a tomu já chci za každou cenu zabránit — mně je 79 roků nevím jak tu dlouho budu a opustit Steeda nezaopatřeného je pro mne hrozná myšlenka. Pokuste se to zařídit — napište Hájkovi — budu Vám neskonale vděčná.“ Potud Madame Rose. Nejsem překvapen. Tušil jsem, že se Steedovi dobře nevede — různé narážky a vzpomínky na „zlaté staré časy“ atd. mne v tom tušení stále utvrzovaly. Dnes není tedy pochyby. Jedná se asi o 90 tisíc Kč ročně. Nevím, dá-li se tento obnos vyrazit z článků — pochybuji. Kdyby Steedova říkání vycházela týdně v několika časopisech ztratila by vzácnost. Snad by to braly některé Srbské a Rumunské noviny — ale i o tom pochybuji. Na druhé straně, kdyby se Steed dověděl, že se mu peníze dávají „jen tak“ asi, že by to nechtěl přijat. To je tedy můj dnešní ořech. Opustit Steeda nemůžeme — jsme jediní, kterým se ke svým neutěšeným financím přiznal (se Srby a Rumuny není v tak intimním styku) — najít však vhodný modus, aby to nebylo almužnou zdá se mi obtížným problémem. Ovšem řešení „žurnalistické“ by bylo nejlepší. Prosím Vás pěkně uvažte o tom, *eventuelně se poraďte s Presidentem* a dejte mi co nejdříve *soukromou* zprávu. Věc nespěchá nějak nesmírně — ale můj dojem v rozhovoru s Madame R. byl „čím dříve tím lépe“.

Upřímně Váš

Jan Masaryk, v. r.“

Potřeba peněz u pana Steeda tedy opět jednou vzrostla, když jeho přítelkyně Madame Rose se snažila opatřiti mu takovouto velmi spoře zahalenou subvenci. Tiskový přednosta Hájek si rozhodně pospíšil, aby v dopisu, zaslaném vyslanci Janu Masarykovi dne 23. března 1928, přistoupil na „novinářské“ řešení vyslancem navrhované. Dopis zněl takto:

V Praze, dne 23. března 1928.

„Vážený a milý pane vyslanče!

Na Váš dopis ze dne 19. t. m. odpovídám zásadně ještě před svým odjezdem na dovolenou, ze které se vrátím až v květnu.

Myslím, že se věc žurnalisticky řešit *dá*, třebaže za diskretního přispění. Představuji si to tak, že by bylo možno, aby se články psaly 26krát do roka, t. j. jednou za 14 dní — při tý-

denním psaní by se opotřebovalo i jméno i themata. Přijímám-li za základ sumu Vámi naznačenou, přišel by jeden článek na 4000 Kč.

Byly-li by články psány pro Radio Central, jenž by je umisťoval současně v „Neues Wiener Tagblatt“, bělehradské „Politice“, „Prager Presse“ a v jednom rumunském nebo polském listě, nebyla by to ani suma příliš neobvyklá, ježto na př. p. Sauerwein za otištění syndikovaného článku žádá rovněž 1000 Kč.

Myslím, že tento způsob by jednak ani pracovně neexponoval příliš autora ani nevedl k zevšednění jeho jména, jednak že by ani neměl formu vtíravého dobrodiní.

Jsem s přátelským pozdravem Váš

Hájek, v. r.

Panu Janu Masarykovi,
mimoř. vyslanci a zplnomoc. ministru
v L o n d ý n ě.“

Zároveň dal Hájek agentuře „Central European Radio“, podléhající ministerstvu zahraničních věcí, podnět, aby vstoupila s p. Steedem ve spojení a nabídla mu za zasílání pravidelné článkové služby měsíčně 8000 Kč. O tom učinil Hájek tento rukopisný záznam:

„Na vyzvání ministerstva zahraničních věcí objednala článková služba Centropressu u W. Steeda v Londýně pravidelnou článkovou službu za měsíční honorář 8000 Kč. Honorář tento zavázalo se min. zahr. věcí plně uhraditi počínaje 16. červnem 1928.

Do konce roku 1928 je z tohoto titulu uhraditi částku 52 000 Kč. Za prvou polovinu roku 1929 další částku 48 000 Kč. Uhrnem 100 000 Kč, jednostotisíc Kč, které se současně poukážejí z prop. fondu (čj. —).

27. IV. 29.

Jan Hájek, v. r.“

Nehledíc k nepoměrné výši honoráře, obdržel tedy Steed honoráře za dosud nenapsané články vyplaceny předem až do 30. června 1929. Jestliže tedy ten tak jemnocitný p. Steed ještě nezpozoroval, že tu jde přece o korupci, pak jde jistě v jeho případě o docela zvláštní případ anglického tlustokožství.

Ačkoli Steed dostal honorář za své články již od 15. června 1928, obrátil se „Central European Radio“ teprve 14. března v německy psaném dopisu na něho s prosbou, aby mu dodával pravidelně články za měsíční honorář 8000 Kč.

I když toto ujednání mezi „Central European Radio“ a p. Steedem spočívalo na velmi vratkém podkladě, bylo přece ku podivu trvanlivé. V dokladech tiskového a propagačního fondu nalézáme v pravidelných půlročních přestávkách dopisy „Central European Radio“, z nichž jeden otiskujeme:

„Central European Radio.
Telegramy: „Centropress“ Praha.
Telefony 519-51—54.

Praha, 7. ledna 1936.
XII, Fochova 62.

Tit.
Ministerstvo zahraničních věcí,
zpravodajský odbor,
v P r a z e.

Vážený pane přednosto,

na Váš příkaz poukazujeme Wickham Steedovi v Londýně, za jeho politické články, měsíční honorář Kč 8000,—, který nám refundujete.

Úhradu na tento honorář za dobu od 1. července do 31. prosince 1935 složil jste nám dne 9. července 1935.

Prosíme Vás, vážený pane přednosto, abyste nám dal laskavě poukázati další částku na dobu příští.

V dokonalé úctě

Central European Radio
Oplatka v. r.“

K těmto dopisům, jež byly stále signovány Hájkem, byly zpravidla připojeny platební poukázky ministerstva zahraničních věcí, adresované Anglo-československé bance a Pražské úvěrní bance, aby poukázaly „Central European Radio“ částku 48 000 Kč. Během asi deseti let dostal tedy p. Steed opět asi jeden milion korun.

Ale to není vše. Ještě jednou musilo se sáhnout hluboko do českého státního měšce, aby bylo pomůženo p. Steedovi, který stále potřeboval peníze. Přes všechny subvence z Prahy se mu nepodařilo udržeti časopis „Review of Reviews“, jenž od počátku stál na slabých nohou, takže v roce 1929 se Steed musil rozhodnouti časopis zastaviti. Než i zastavení časopisů, které se octly v úpadku, stojí peníze, a kdo mohl býti vhodnější k tomu, aby to zaplatil, než český poplatník, který investoval přece již miliony do tohoto listu, resp. do kapes jeho majitele. P. Steed obrátil se tedy opět na vyslance Jana Masaryka s prosbou o podporu, podle lidského uvážení poslední, pro svou zastavenou „Review of Reviews“. O výsledku tohoto prosebného kroku, pro pana Steeda jistě již nikoli neobvyklého, podává nám zprávu rukopisný záznam archiváře presidenta T. G. Masaryka, Vasil Škracha. Tento záznam je uložen jako doklad v aktech tiskového a propagačního fondu a zní takto:

„Soukromý archiv a knihovna
presidenta republiky.
Praha IV, hrad.

W. Steed.

Likvidace Review of Reviews.

12. IV. 1930.

Pan vyslanec J. G. Masaryk vyjednal u pana presidenta republiky a pana ministra dr. Beneše pro pana W. Steeda na likvidaci jeho Review of Reviews a na pomoc jemu osobní Kč 120 000,— kteroužto částku už z pokladny pana presidenta republiky dostal. Podle ujednání má polovinu této částky hradit pokladně pana presidenta republiky z propagačního fondu ministerstvo zahraničních věcí. Prosím tedy o refundaci Kč 60 000,— pokladně pana presidenta republiky.

Soukromý archiv a knihovna
presidenta republiky.

V. Škrach, v. r.“

DOKLAD <u>H</u> číslo <u>135/34</u>
Potvrzuji, že jsem dnes přijal částku Kč <u>30.000</u> slovy Kč <u>třicet tisíc</u> pro pana presidenta republiky jako úhradu vdání zakusič- nité clonecton ve výši 250 liber v Londýně (pacifikaci, proti hitler- ské akci v Anglii). V Praze dne <u>13. prosince</u> 1934. <i>Karel Bělohradský</i>

*Kvittance kanceláře presidenta Masaryka na třicet tisíc korun
pro protihitlerovskou akci v Anglii.*

Tím můžeme uzavřít jednu z nejhorších kapitol o hospodaření s českými propagačními penězi, případ Wickhama Steeda, proti němuž všechny ostatní případy podplácení anglických novinářů z prostředků ministerstva zahraničních věcí zdají se skoro bezvýznamnými.

Styk ministerstva zahraničních věcí s kanceláří presidenta republiky, jak jsme jej viděli při poukazu 120 000 Kč Wickha-

mu S t e e d o v i na likvidaci jeho časopisu „Review of Reviews“, existoval ostatně i jinak. Na tomto místě má však býti pojednáno jen o takových případech, kdy šlo o peněžní poukázky do Anglie. Tak nacházíme v aktech propagačního fondu z roku 1934 na příklad tento záznam:

„Podle dnešního telefonického rozhovoru s p. přednostou Hájkem posílám přiloženou potvrzenku na 30 000 Kč. Nehodí-li se tato forma, prosím o jinou formulaci, kterou bych já nebo dr. Strnad podepsal. Dr. Strnad tuto částku poukazuje z Kč 500 000,— na rok 1935 a rád by si ji na tento účet co nejdříve refundoval.

11. XII. 1934.

V. K. Škrach, v. r.“

Tento záznam sám o sobě nám ještě neříká, k jakému účelu bylo určeno 30 000 Kč, o jejichž úhradu žádal archivář presidenta Masaryka. Bližší objasnění podává tu teprve potvrzenka pana Škracha, jež zní takto:

„Potvrzuji, že jsem dnes přijal částku Kč 30 000, slovy třicet tisíc Kč, pro pana presidenta republiky jako úhradu vydání zahraničního charakteru ve výši 250 liber v Londýně (pacifistická, protihitlerovská akce v Anglii).

V Praze dne 13. prosince 1934.

Vasil K. Škrach, v. r.“

Panu presidentu M a s a r y k o v i, který se tak rád dával označovati za filosofa na presidentském stolci, šlo tedy o podporu protihitlerovské akce v Anglii. Nehledíc k politické otázce, zda bylo účelno organisovat proti sousednímu státu placené štvání ve státech třetích, mohl si znalec sociálních poměrů v tehdejší Česko-Slovenské republice jistě představit, že státní president byl by našel pro 30 000 Kč i jiný způsob použití.

Refundace Kč 30.000.

z prop. fondu.

Panu řediteli Hájkovi.

Vyplatil jsem za příkaz pana
ministra dr. Benše dne 5. listopadu 1929
pana optaci J. J. Masarykovi (podle přílohy
složený) z fondu pro president republiky
Kč 30.000.- (třicet tisíc Kč).

Průběh šel v propagační účel
a Anglii, pro o refundaci této částky.

V Praze dne 5. dubna 1930.

Karel K. Kšoch.

Kč	30.000	Korun č.	30.000
ad	generál Winter (angl.)		
Jižž oprávný příjem tímto potvrzuji.			
, dne 5. XI. 1929 Jan Masaryk			

Masaryk potvrzuje příjem třiceti tisíc korun pro generála Wintra
v Anglii.

Již v roce 1930 si dal archivář presidenta Masaryka jednou uhraditi z propagačního fondu ministra dr. Beneše 30 000 Kč na anglické účely, jak nám prozrazuje tento záznam:

„Refundace Kč 30 000 z prop. fondu.

Panu řediteli Hájkovi.

Vyplatil jsem na příkaz pana ministra dra Beneše dne 5. listopadu 1929 panu vyslanci J. G. M a s a r y k o v i (podle přiložené složenky) z fondu pana presidenta republiky Kč 30 000 (třicet tisíc Kč).

Ježto šlo o propagační účel v Anglii, prosím o refundaci této částky.

V Praze dne 5. dubna 1930.

Vasil V. Škrach, v. r.“

I zde prozrazuje nám teprve připojená kvittance, k jakému účelu byly peníze určeny. Jde tu o kvitanci vyslance Jana Masaryka z 5. listopadu 1929, kterou Škrach odevzdal jako výdajový doklad ministerstvu zahraničních věcí, a v této kvitanci Jan Masaryk potvrzuje příjem 30 000 Kč pro jakéhosi generála W i n t r a v Anglii.

Nanejvýš zajímavé je ovšem, když vyslanec Jan Masaryk podává zprávu o svých různých korupčních manévrech v Anglii. Po této stránce zasluhuje naší pozornosti zejména dopis, který Masaryk zaslal Hájkovi již na počátku své londýnské činnosti, a který proto uvádíme v plném znění:

„D ů v ě r n ě.

Czechoslovak Minister,
8, Grosvenor Place S. W. 1,
V Londýně, dne 25. listopadu 1925.

Vážený příteli,

k Vašemu dopisu z 15. listopadu sděluji toto:

V bance máme dosud přes 500 £, takže kdybyste nám poslal £ 600,— pro příští rok, abychom zase začali s 1100 £, myslím, že

Důvěrné.

COUNSELOMAN MINISTER,

6, GROSVENOR PLACE, S.W.1.

V Londýně, dne 25. listopadu 1925.

Vážený příteli,

k Vašemu dopisu z 15. listopadu sděluji toto:

V bance máme dosud přes 500£, takže kdybyste nám poslal £600.- pro příští rok, abychom zase začali s 1100£, myslím, že to bude zcela dostatečné. Výši a seznam platů pošlu co nejdříve, zůstane však pro příští rok asi tentýž program platební jako v letech předcházejících, t.j. platy procházející rukama Dra Císaře jako Glasgow, Street, atd.-Kromě toho občasné podpory různým žurnalistům, na př. Machray, Poliakoff a jiní. Některé mnou vykonané platy jsou rázu tak důvěrného, že bych je nemohl ministerstvu sčítovat, ale sdělím Vám je cestou zcela soukromou. Nebude toho mnoho, nějakých 100 - 150£ za celý rok, které jsem potřeboval k různým politickým podfukům.

Doufám, že faktum, že jsme uspořili téměř polovinu preliminovaného obnosu Vás uspokojí a že žádost o 600£ nebudete považovat za neskromnou.

Srdečně Vás zdraví

Váš

Jan Masaryk.

Pan ředitel Jan HÁJEK,
ministerstvo zahraničních věcí,
Praha.

*Masaryk podává zprávu o politických činnostech
anglických novinářů.*

to bude zcela dostatečné. Výši a seznam platů pošlu co nejdříve, zůstane však pro příští rok asi tentýž program platební jako v letech předcházejících, t. j. platy procházející rukama dra Císaře jako Glasgow, Street atd. — Kromě toto občasné podpory různým žurnalistům, na př. M a c h r a y, P o l i a k o f f a jiní. Některé mnou vykonané platy jsou rázu tak důvěrného, že bych je nemohl ministerstvu sčítovat, ale sdělím Vám je cestou zcela soukromou. Nebude toho mnoho, nějakých 100 až 150 £ za celý rok, které jsem potřeboval k různým politickým podfukům.

Doufám, že faktum, že jsme uspořili téměř polovinu preliminovaného obnosu Vás uspokojí a že žádost o 600 £ nebudete považovat za neskromnou.

Srdečně Vás zdraví

Váš

Jan Masaryk, v. r.

Pan ředitel Jan H á j e k,
ministerstvo zahraničních věcí,
P r a h a.“

Nehledíc k poněkud buršíkosnímu způsobu, jakým tu vyslanec mluví o politických manévrech, jež provádí mezi politiky země, v které je hostem, jsou pozoruhodná především jména, jež jsou v tomto dopise uvedena. Mezi nimi zasluhuje opět naší zvláštní pozornosti polsko-židovský novinář Vladimír P o l i a k o f f, který své doby svými články, uveřejňovanými pod jménem „Augur“, patřil mezi nejznámější jména světového tisku. Jeho jméno se vyskytuje v aktech tiskového a propagačního fondu ministerstva zahraničních věcí velmi často. Občas psal též pro české deníky jako na př. pro „Lidové noviny“ nebo pro „Central European Observer“, anglický propagační list, vycházející v nakladatelství Orbis, a dostával za to rovněž nikoli nepatrné honoráře.

Nemůžeme-li z korespondence vyslance M a s a r y k a posloužiti větším počtem takových zpráv o úplatkářství v anglickém tisku, pak příčinou je v neposlední řadě neobyčejně velkorysý způsob, jakým tento pán byl zvyklý zacházet se

			Stvrz. č.
1. 8. za srpen a září	£	30, 0, 0	7.
3. 11. za říjen a listopad	£	30, 0, 0	8.
4. 12. za prosinec	£	15, 0, 0	9.
2. Částky vyplacené nakl. Fisher Unwin na knihu „Hungary and Democracy“:			
23. 12. 1922	£	62, 10, 0	10.
5. 5. 1923	£	63, 11, 0	11.
3. Částky vyplacené p. Glasgowovi za dopisovatelství „Prager Presse“:			
17. 2. leden—březen	£	30, 0, 0	12.
26. 4. duben—červen	£	30, 0, 0	13.
červenec—září	£	30, 0, 0	14.
říjen—prosinec	£	30, 0, 0	15.
4. Částky vyplacené p. Poljakoffu za důvěrné informace:			
15. 3.	£	7, 7, 0	16.
23. 7.	£	17, 17, 0	17.
28. 11.	£	21, 0, 0	18.
Úhrnem		£ 632, 5, 0	

Kvittance č. 4 doručena bude dodatečně.

13. 12. 23.

Mastný, v. r.“

Na tomto seznamu je především zajímavé to, že uvedenému již P o l i a k o f f u byly uvedené částky placeny nikoli za nějakou spolupráci v pražských listech, nýbrž, jak je výslovně uvedeno, za důvěrné informace. To vrhá opět příznačné světlo na tento druh mezinárodních novinářů, kteří sebe a své pero do jisté míry prodávali tomu, kdo nejvíce nabídl, anebo dokonce několika penězodárcům současně.

Pozoruhodná je rovněž skutečnost, že uvedenému panu S t r e e t o v i, jenž na jiném místě je označován jako major, bylo vyplaceno 105 liber za knihu „Maďarsko a demokracie“. I to dokazuje opět přátelské smýšlení, jaké chovali odpovědní vedoucí česko-slovenské zahraniční politiky k svým souse-

Výkaz důvěrných vydání od prosince 1922 do konce
roku 1923.

1. Částky vyplacené p.J.C.C.Streetovi:

za rukopis "Hungary and Democracy"	£105, 0, 0	Stvrz.č. 1.
podpora na cestu do CSR	£100, 0, 0	" " 2.
za "Central European Observer" :		
7. IV. } za duben a květen	£ 20, 0, 0	" " 3.
20. V. }	£ 10, 0, 0	" " 4. *
4. VI za červen	£ 15, 0, 0	" " 5.
24. VII. za červenec	£ 15, 0, 0	" " 6.
1. VIII. " srpen a září	£ 30, 0, 0	" " 7.
3. XI. " říjen a listopad	£ 30, 0, 0	" " 8.
4. XII. " prosince	£ 15, 0, 0	" " 9.

2. Částky vyplacené nakl.Fisher Unwin na knihu "Hungary and Democracy" :

23.XII.1922	£ 62,10, 0	" " 10.
5. V. 1923	£ 63,11, 0	" " 11.

3. Částky vyplacené p.Glasgowovi za dopisovatelství "Prager Presse" :

17. II.	leden - brezen	£ 30, 0, 0	" " 12.
26. IV.	duben - červen	£ 30, 0, 0	" " 13.
	červenec - září	£ 30, 0, 0	" " 14.
	říjen - prosinec	£ 30, 0, 0	" " 15.

4. Částky vyplacené p.Poljšakovovi za důvěr. informace :

15. III.	£ 7, 7, 0	" " 16.
23. VII.	£ 17,17, 0	" " 17.
28. XI.	£ 21, 0, 0	" " 18.

Uhrnem : £632, 5, 0
=====

Kvítaný č.4. domůna bude dodekme

13.XII.23

[Signature]

[Signature]

Vyúčtování vyslance Mastného o úplatcích pro anglické novináře.

dům. Domníváme-li se, že cesta pana Streeta do Česko-Slovenska sloužila přípravě této knihy, pak z toho vyplývá, že tento kus protimaďarské propagandy stál český stát opět vcelku 331,1 liber, čili asi 53 000 Kč.

K jakému účelu služeb byl tento Mr. Street ochoten, ukazuje zvláště názorně tento záznam z tajných spisů tiskové sekce ministerstva zahraničních věcí:

„Tiskový tajemník čsl. vyslanectví v Londýně p. J. Hyka píše v soukromém dopise p. přednostovi Hájkovi toto:

Dneska na Vás přicházím s jiným návrhem, o němž nevím, jak se Vám bude zamlouvat. Poněvadž jsme dosud měli tak málo štěstí s organisováním zpravodajství od nás do anglického tisku, napadlo mi, zdali by nebylo možno zorganizovati stálou zpravodajskou službu pro některou zdejší agenturu, jako je Press Association nebo pro některý list přímo. Představoval jsem si to tak, že by Street znovu přijel do Československa asi na 14 dní nebo tři neděle. Před svým odjezdem odsud vyjednal by si s některými novinami, resp. agenturou nebo obojím dohromady, stálou korespondenci pod záminkou, že v Československu zůstane. Prvních několik článků by napsal v republice, další články by napsal na základě dodaného materiálu (novin atd.) *zde a posílal by je naším prostřednictvím nebo přímo do Prahy, odkud teprve by byly posílány příslušnému žurnálu nebo agentuře.* Jako svoji stálou pražskou adresu by mohl udati adresu Aleše Brože nebo jiného vhodného našeho novináře, který by však musil být s to v případě nutnosti odpovědět na ev. telegrafické dotazy a který by jaksí na venek Streeta zastupoval. Výhoda tohoto zařízení by byla ta, že by to nevyžadovalo žádných zvláštních výloh. Mluvil jsem již o tom se Streetem, který úplně souhlasí. Byl bych Vám velice povděčen, kdybyste o věci uvážil a co možná brzo mi dal vědět svoje rozhodnutí.

P. Brož k vyjádření.

25. 5.

25. 5. Kl.

Kl(íma), v. r.“

I když tento návrh p. Hyky nebyl uskutečněn, poněvadž propagační články napsané p. Streetem se prý dvojí zásilkou dostaly pozdě do londýnských redakcí, je přece jen příznačné

Tiskový tajemník čsl. vyslanectví v Londýně p. J. H y k a
píše v soukromém dopise p. přednostovi Hájkovi toto :

„Dneska na Vás přicházím s jiným návrhem , o němž nevím,
jak se Vám bude zamlouvat . Poněvadž jsme dosud měli tak málo
štěstí s organisováním zpravodajství od nás do anglického tisku,
napadlo mi , zda-li by nebylo možno zorganizovati stálou zpra-
vodažskou službu pro některou zdejší agenturu, jako je Press
Association, nebo pro některý list přímo. Představoval jsem si
to tak, že by Street znovu přijel do Československa asi na
14 dní nebo tři neděle . Před svým odjezdem odsud vyjednal by
si s některými novinami , res . agenturou , nebo obojím dohro-
mady , stálou korespondenci pod záminkou , že v Československu
zůstane . Prvních několik článků by napsal v republice , další
články by psal na základě dodaného materiálu /novin atd./ zde
a posílal by je naším prostřednictvím nebo přímo do Prahy , od-
kud teprve by byly poslány příslušnému žurnálu nebo agen-
tuře . Jako svoji stálou pražskou adresu by mohl udati adresu
Aleše Brože nebo jiného vhodného našeho novináře, který by
však musil být s to v případě nutnosti odpovědět na ev. tele-
grafické dotazy a který by jaksi na venek Streeta zastupoval.
Výhoda tohoto zařízení by byla ta, že by to nevyžadovalo žádných
zvláštních výloh . Mluvil jsem již o tom se Streetem, který
úplně souhlasí . Byl bych Vám velice povděčen , kdybyste o věci
uvážil a co možná brzo mi dal vědět svoje rozhodnutí. “

• p. Brož k jádru
25/57

25/57

*Londýnské vyslanectví navrhuje podvodnou zpravodažskou službu
anglického novináře Streeta.*

pro názor, jaký měl na novinářskou stavovskou čest jak tiskový tajemník česko-slovenského vyslanectví v Londýně, tak anglický novinář Street.

Za protimaďarskou propagandu byl ostatně placen též ještě jiný Angličan, p. Frederick H a n k i n s o n, jak vyplývá z tohoto dopisu londýnského vyslanectví:

„Czechoslovak Legation
8, Grosvenor Place s. w. 1.
18. února 1931.
Důvěrné!

Vážený pane řediteli!

Asi před rokem vyjednával s Vámi a panem ministrem dr. Benešem v Praze pan vyslanec Masaryk o Rev. Fredericku Hankinsonovi z Budapešti, jemuž měl býti za jeho práce, které pro nás koná, povolen roční příspěvek £ 200. Později byla sem poukázána pro Hankinsona částka £ 100, která mu byla také správně vyplacena. Jmenovaný ovšem poukázal na to, že mu bylo slíbeno £ 200 a pan vyslanec potvrdil, že tomu bylo skutečně tak. Slíbil jsem Hankinsonovi, že o věci budeme dále jednat. Myslím, že by bylo opravdu záhodno, aby Hankinsonovi bylo zase co nejdříve poukázáno druhých £ 100. Další podobná částka by mu pak mohla býti vyplacena až koncem tohoto roku. Pan vyslanec Masaryk se velice přimlouvá za toto řešení a byl by Vám povděčen, kdybyste £ 100 dal poukázati co nejdříve k jeho rukám.

Zůstávám s přátelskými pozdravy

Vám zcela oddaný

J. V. Hyka, v. r.

Pan ředitel Jan Hájek,
přednosta III. odboru M. Z. V.
Praha-Dejvice,
Velflíkova ul.“

O rok později podal vyslanec Masaryk v dopisu ze dne 1. února 1932 o Hankinsonovi tuto zprávu:

„Jeho činnost je nám tím užitečnější, že požívá důvěry některých významných anglických osobností (Pethick-Lawrence, býv. parlamentní sekretář kancléře pokladu, Hugh Dalton, býv. parlamentní sekretář v ministerstvu zahraničních věcí atd.). Konečně je Hankinson ve styku s naším vyslanectvím v Budapešti a opatřuje prý mu často užitečné informace. Totéž platí o anglickém vyslanectví v Budapešti.“

V dopise z 23. ledna 1934 potvrdil česko-slovenský vyslanec v Budapešti Miloš K o b r, že Hankinson koná pro česko-slovenské stanovisko velmi cenné služby a přimlouval se co nejvřeleji za návrh londýnského vyslanectví, aby byl za to patřičně odměněn.

Dokonce i k úředníkům tiskového odboru Foreign Office udržovalo česko-slovenské vyslanectví v Londýně velmi jednoznačné vztahy, jak vyplývá z tohoto záznamu dr. Michálka ze dne 12. února 1935:

„Podle spisu č. 1646 kab./35 oznámil p. vysl. Masaryk úmrtí Allana L e e p e r a, úředníka angl. zahr. ministerstva. Současně p. vysl. Masaryk dal k úvaze návrh na zřízení fondu „Allan Leeper Trust“, dotovaném po 500 lib. št. státy Malé dohody. Z úroků fondu by se přispívalo na výchovu dcerušky zesnulého Leepera. Ministr T i t u l e s c u slíbil za Rumunsko £ 500. O podílu Jugoslaviie bude se jednat prostřednictvím jihoslovanského vyslanectví v Londýně.

Pan šéfred. H y k a podal o věci vyjádření: „Allan Leeper (bratr Rex Leepera, zástupce šéfa tiskového oddělení Foreign Office) byl nejlepším znalcem střeoevropských věcí ve Foreign Office. Nejlepší důvěrný přítel (myslím dokonce spolužák v Oxfordu) profesora Setona-Watsona. Za války hlavně pomohl naší akci tím, že společně se Seton-Watsonem pro Lorda G r e y e, později pro B a l f o u r a vypracoval memoranda o československé otázce a připravil půdu pro příznivé její řešení. Na mírovou konferenci rovněž připravoval se Setonem-Watsonem pro anglickou delegaci materiál o novém uspořádání střední Evropy. Od r. 1920 byl nám vždycky k dispozici když

šlo o to informovat anglickou vládu v našem smyslu o střední Evropě. Jemu lze děkovat hlavně, že maďarská revisní propaganda nenalezla sluchu mezi vysokým úřednictvem Foreign Office.“

Vyřízeno šekem z fondu podle návrhu vyslanectví dne 19. února 1935.

Jan Hájek, v. r.“

O výši částek, které p. Allan Leeper dostával za svého života od česko-slovenského vyslanectví v Londýně, lze, bohužel, činiti jen dohady. Byli bychom o tom pravděpodobně lépe informováni, kdyby byl vyslanec Masaryk podržel metodu svého předchůdce dr. Mastného a skládal přesné účty o použití svých propagačních peněz. Rozhodně však lze ze skutečnosti, že státy Malé dohody daly ještě na výchovu Leeperovy dcery 1500 liber, činiti jisté závěry.

Ještě o mnohých jiných jménech a mnohých jiných částkách bylo by možno na tomto místě podati zprávu, jako na př. o tom, že anglický novinář E v a n s dostával za politické články, jež uveřejňoval v listech „Morning Post“ a „Western Mail“, jakož i za svou spolupráci s tiskovou agenturou „United Press“ pravidelné poukazy, na příklad 4. června 1936 4000 Kč. Vedlo by však příliš daleko, kdybychom zde uváděli všechny malé případy korupce anglického tisku. Rozhodující je, že také angličtí novináři natahovali vždy ochotně ruku po malých podporách z česko-slovenského vyslanectví v Londýně.

Než přikročíme k zvýšeným požadavkům roku 1938, pokud jde o propagační výdaje, dlužno zde ještě pojednati o případě, který se zřetelem na výši použité částky vybočuje opět trochu z obvyklého rámce. Počátkem roku 1928 se vynořil v Praze anglický novinář a bývalý konservativní poslanec dolní sněmovny Laurence L y o n, který přijel z Říma.

Vstoupil brzy do styku s tiskovým odborem ministerstva

Prague, Jan. 7, 1928

This is to certify that Mr. Aleš Brož
at my own request obtained for me through
the Bank of Czechoslovak Legions a loan of
100.000 Czechoslovak crowns which I shall
repay within a year from the proceeds of
my royalties due from Messrs. Hutchinson
and Co., the publishers of my forthcoming
book dealing with the present political
situation in Europe.

Laurance Lyon.

Lyon.

Laurance Lyon.

*Anglický novinář Lyon potvrzuje příjem „půjčky“ sto tisíc korun,
která nebyla nikdy splacena.*

Viz Dodatek, č. 11.

zahraničních věcí, kde projevoval velký zájem o Česko-Slovensko. Má prý ostatně záměr napsati vbrzku knihu o evropské situaci, vytvořené pařížskými mírovými smlouvami, při čemž ovšem neopomine vyličiti Česko-Slovensko a jeho politiky v patřičně příznivém světle. Bohužel je prý však jeho záměru poněkud na překážku to, že jeho nakladatel Hutchinson v Londýně nechce poskytnout žádnou zá-

lohu na takovouto politickou knihu. On sám však v důsledku několika velmi nepříjemných peněžních ztrát není prý v této chvíli s to, aby hradil z vlastní kapsy značně velké výdaje, které s sebou nese příprava této knihy, jakož i ztrátu jiných spisovatelských příjmů, způsobenou touto prací. Pan Hájek byl toho názoru, že nelze takovou výbornou propagační možnost nechat nevyužítu, a vyslovil mínění, že takovému okamžitému nedostatku peněz by bylo možno odpomoci. Pan L y o n řekl, že s 500 liber šterlinků dalo by se již něco dělati. Kdyby na př. mohl dostati malou půjčku v této výši, chtěl by se do věci pustiti. Nato bylo ujednáno, že p. Lyonovi bude zprostředkována u Banky československých legií v Praze půjčka 100 000 Kč. Avšak ani Banka československých legií nedávala půjčky v takové výši, a ještě k tomu cizinci, bez příslušných záruk. Ministerstvo zahraničních věcí tedy složilo u Banky československých legií 7. ledna 1928 částku 100 000 Kč, z čehož banka jako úhradu za prvních šest měsíců z půjčky poskytnuté p. Lyonovi si hned srazila 3250 Kč. Zbytek 96 750 Kč byl vplacen na spořitelní knížku č. 15 905, znějící na jméno Jana Hájka. P. Lyon obdržel nato prostřednictvím pana Aleše B r o ŝ e, úředníka ministerstva, promptně vyplaceno 100 000 Kč.

Úloha ministerstva zahraničních věcí záležela nyní v tom, čekati na zamýšlenou knihu p. Lyona, od níž si slibovalo tak dobrou propagandu. Uplynul rok 1928 a uplynul rok 1929. Kniha však nevyšla a ani pan Lyon nedal už o sobě slyšeti. Konečně v r. 1930 se vzdalo ministerstvo čekání a zapsalo 100 000 Kč, vyplacených p. Lyonovi, definitivně na položku ztrát. Ministerstvo zahraničních věcí zaplatilo Bance československých legií celý vypůjčený obnos 100 000 Kč a mimo to ještě 17 807,85 Kč úroků z půjčky, jež ovšem byly částečně uhrazeny úroky, které zatím narostly ve spořitelní knížce.

Rozhodně však stál L y o n ů v případě ministerstvo zahraničních věcí pěknou částku 109 552 Kč. Za knihu, která nevyšla, je to jistě suma slušná.

Pro zásadní postoj anglických novinářů k otázce tiskových úplatků je zvlášť příznačný dopis legačního tajemníka Hyky z česko-slovenského vyslanectví v Londýně, adresovaný Hájkovi 11. ledna 1929. V tomto dopise referuje Hyka o rozhovoru s ředitelem anglické tiskové agentury „London General Press“, Royem Hopkinsem. Rozhovor se týkal též anglického novináře Dudleye Heathcotea, o němž se na česko-slovenském vyslanectví domnívali, že pracuje v žoldu jednoho státu jiho-východní Evropy. Hyka píše v tomto dopise doslovně:

„Na moji poznámku o prodejnosti Heathcotově a můj údiv, že L. G. P. s takovýmto podezřelým individuem pracuje, odpověděl Hopkins celým chvalozpěvem na Heathcota. Jim prý nezáleží na politickém smýšlení jejich dopisovatelů. Jde jim jen o to, aby dostali jedinečné interviewy význačných osobností a nikdo není prý tak obratný v získávání těchto interviewů, jako Dudley Heathcote. Moji poznámku, že nejde jenom o politické smýšlení, nýbrž i o osobní čestnost, Hopkins zodpověděl vyhýbavě, že bychom byli dobře udělali, kdybychom nabídky Heathcotovy svého času byli přijali, konečně, že všichni žurnalisté více méně musí dostávat jakousi podporu, mají-li se zabývat určitým problémem, to znamená určitým státem, že všechny vlády vykonávají podobným způsobem vliv na tisk atd.“

Se zřetelem na takový postoj novinářů anglické mateřské země nemůže překvapiti, setkáme-li se s podobnými poměry také v dominiích. V aktech Hájkova fondu nacházíme dva případy takového podplácení, týkající se kanadského a australského tisku. V důvěrném dopise z 31. prosince 1931 referuje česko-slovenský generální konsul M o s e r v Montrealu, že použil svého „nezúčtovatelného paušálu“ hlavně k udržování osobních vztahů k redaktorům vedoucích montrealských deníků, při čemž jmenuje na prvním místě největší kanadský

T R E S O R

GENERÁLNÍ KONSULÁT ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLIKY

ČESKOSLOVENSKÝ VAKOVÝ ÚSTAV

301, KEELE BUILDING
ST. CATHERINE ST. WEST
MONTREAL, QUEBEC
CANADA

Č. J. 65/dův.

V Montrealu, dne 31. prosince 1931.

Nezúčtovatelný paušál na vydání
spojený se službou zpravodajskou
a propagandou; přehledná zpráva o
použití paušálu za rok 1931.

K č. j. 23.735-III-1.
ze dne 1. dubna 1930.

D ů v ě r n ě .

Ministerstvo zahraničních věcí		D ů V Ě R N Ě	
Došlo 14 LED. 1932	4740	Ministerstvu zahraničních věcí	
Přihoy			
Ceniny:			
Priora	Čís	v P r a z e .	

Podepsaný podává ve smyslu paragrafu 7 výše uvedeného výnosu přehlednou zprávu, jak bylo použito nezúčtovatelného paušálu za dobu od 1. ledna do 31. prosince 1931.

Hlavní výdaje, jež hrazeny byly z tohoto paušálu bylo udržování osobních styků s redaktory hlavních montrealských deníků, hlavně největšího kanadského deníku, francouzsky psané "La Presse", dále "Montreal Daily Star" a "The Gazette". Podpisový buď pohostil výše uvedené redaktory neb odměnil darem za služby prokazované při propagaci RCS, zejména za uveřejňování příznivých článků. Stejně tak s torontskými časopisy, zejména "Toronto Star Weekly" a "Globe". - Redaktoru z La Presse, vzhledem k neobyčejné ošiotě ještě byl dán peněžitý vánoční dárek.

Z paušálu bylo zapláceno členství podepsaného v "Presse Club" a v "The Canadian Geographical Society" a členství ycekonula Hnízdy v "Presse Club", když též převzal nezúčtovatelný paušál za doby dovolené přednosty úřadu.

Dále pohostěn byl výkonný tajemník "National Council of Education" jenž se zabývá uspořádáním výpravy kanadských učitelů na všeškolský slet r. 1932.

Dále pohostění byli někteří členové zdejší Y.M.C.A. a dán příspěvek téže organizaci u příležitosti světového jejího shromáždění v Torontu.

Pohostěn byl také misionář pater Florián, Čechoslovák, jenž po řadu měsíců se zdržoval v Kanadě.

Také kanadský tisk dostával úplatky.

deník „La Presse“, jehož redaktorovi se zřetelem na jeho zvláštní ochotu při propagaci Česko-Slovenska dal k vánocům peněžitý dar. Ale také redaktoři listů „Montreal Daily Star“ a „The Gazette“ dostali malé dary za příznivé články, rovněž tak redaktoři torontských listů „Toronto Star Weekly“ a „Globe“.

Pokud jde o australský tisk, zaslal česko-slovenský generální konsul dr. Světlák v Sydney 29. prosince 1926 vyúčtování o 70 librách, které vyplatil v říjnu až prosinci 1926 redaktorům různých listů, aby potlačil nepříznivé zprávy o Masarykovi a Benešovi. Šlo o redaktory těchto listů, kteří vesměs dostali po 10 librách: „Daily Guardian“, „Sun“, „Daily Telegraph“, „Evening News“, „Labor Daily“, „Truth“ a „Morning Herald“.

Rok 1938 vyžadoval, jak jsme viděli již u propagačních výdajů pařížského vyslanectví, zvláštního finančního vypětí. Kdežto v předešlých letech propagační paušál, který měl k dispozici vyslanec Masaryk, činil obvykle 1000—1100 liber, byla v tomto roce tato částka zvýšena na 3000 liber, jak ukazuje tento Hájkův zápis:

„Vydání důvěrného rázu, která vznikají vyslanci Janu Masarykovi v Londýně honorováním hotových výloh vznikajících ze služby informační, dále z péče, aby v anglických denních listech, v revuích, případně i v knižních publikacích objevovali se v míře co nejhojnější hodnotné, k aktuálním potřebám přihlížející propagační články, které by vysvětlovaly a hájily československé zájmy zvláště při mezinárodních jednáních a konferencích vyžadují si celkové částky 3000 angl. liber — tři tisíce angl. liber.

Z důvodů rozpočtových poukazuje se ihned částka 1000 angl. liber, zbytek v dalších dvou splátkách, k rukám p. vyslance J. Masaryka v Londýně na vrub kap. IV., tit. 4., par. 1., pol. 6 „Služební paušály propagační“. Poukaz má číslo 33 988.

V Praze, 1. března 1938.

7. III. Krofta v. r.“

Jan Hájek v. r.

Pro domo:

Vydání důvěrného rázu, která vznikají vyslanci Janu Masarykovi v Londýně ^{clale} z péče, aby v anglických denních listech, týdenních i revuích případně i v knižních publikacích objevovaly se co nejhojnější míře hodnotné, k aktuálním potřebám přihlížející propagační články, které by vysvětlovaly a hájily československé zájmy zvláště při mezinárodních jednáních a konferencích vyžadují si celkové částky

500 angl.liber /pět set angl.liber/.

Na základě rozhodnutí pana ministra Dra Ed.Beneše poukazuje se uvedená částka ve formě šeku k ruce ředitele tiskové služby Jaroslava Španihela na vrub kap.4.tit.4.par.1.pol.4./Publikace časopisecké a knižní/.
4 4 1 1

Poukaz proveden č.j. 134.999-III-1932.

V Praze dne 15.listopadu 1932.

Oddělení 1/3 a úsporný komisař.

Vzato se souhlasem na vědomí v předpokladu, že výdaj odpovídá ustanovení § 1. vl.nář. z 18.III.1932 čís. 42 Sb.z. a n. a že pan vyslanec podá svého času o použití částky zprávu. *his by be podle toho doplnit.*

20./XI. 1932.

Práje

Vyslanec Masaryk dostává pět set anglických liber na úplatky anglickému tisku.

Tajné.

Pan Jan Masaryk,
vyslanec C.S.R.

v L o n d ý n ě. .

Milý pane vyslanče,

vzhledem k naléhavým akcím, které nutno vést zvláště ve Francii a Anglii proti propagandě nám nepřátelské, podařilo se mi získat mimořádný úvěr, z něhož mohu pro Londýn uvolnit asi *šest* Kč. O tento obnos zvětší se pro letošní rok povolená již částka *dvacet* Kč. Vzhledem k tomu, že sami hodláme zde připravovat akce, jež bychom ovšem vždy prováděli jen po předběžné dohodě s Vámi, prosím, abyste mi co nejrychleji poslal návrh o účelném použití obnosu. Aniž chci v tom směru Vám vnucovat své návrhy, přece snad nebude nevhodné, uvedu-li některé věci, o jejichž účelnosti sám nejlépe uvážíte.

1./ Prohloubit součinnost s Exchange Telegraph, jemuž
by se umožnilo vyslat schopného redaktora do Prahy *a nestr.*
aprim. ciz. korunních vlt
2./ Organisevat zájezdy vhodných osob do ČSR.

3./ Rozšířit účelným výběrem počet osob, pozvaných na slet.

4./ Umožnit opatření ^{pro inzult} reportáží pro obrazové listy.

5./ Usnadnit výpravu větší delegace mladých Angličanů na letní školu do Tater.

6./ Kooperaci s rozhlasovými společnostmi, zvláště zpravodajské služby.

Jsem ovšem jist, že Vy se svého stanoviska a hlediska budete mít na mysli četné jiná informační a propagační potřeby

*Koncept dopisu vyslanci Masarykovi o povolení milionu korun
k propagačním účelům v r. 1938.*

a úkoly. Prosím Vás proto, byste mi co nejrychleji podal návrh věcný spolu s návrhem potřebných nákladů.

S nejlepšimi pozdravy jsem, milý pane vyslanče,

Váš zcela oddaný

Když se však politická situace Česko-Slovenska stále více přiostrhovala, byly vyslanci J. Masarykovi kromě těchto rozpočtových prostředků, právě tak jako pařížskému vyslanci dr. Osuskému, v dohodě s ministerským předsedou a s ministerstvem financí a se souhlasem Nejvyššího účetního kontrolního úřadu na propagační výdaje dány k dispozici z jiných položek ještě dva miliony korun. Poukaz těchto dvou milionů korun byl proveden ve dvou splátkách, z nichž jedna byla Hájkem zaslána Masarykovi 24. května 1938 ve formě šeku na 6988:2:5 anglických liber. Jak později ještě uvidíme, zmizel druhý milion úplně v kapsách pana Masaryka, takže jeho nástupci v úřadě nenašli po něm ani stopy.

Když po münchenské dohodě nastala pro zmenšené Česko-Slovensko nutnost zvýšené spořivosti, napsal Hájek 8. října Masarykovi, aby napříště všechny propagační výdaje dle

možnosti omezil, a žádal o sdělení, jakých částek je zapotřebí na rok 1939. Toto psaní bylo doplněno ještě dopisem mezitím dosazeného úsporného komisaře pro ministerstvo zahraničních věcí dr. R e j h o l c e z 12. října, v němž Rejholec žádal Masaryka, aby si pro všechna příští propagační vydání vyžádal předběžného svolení ministerstva. Masaryk si však dal dva měsíce na čas, než považoval za nutno zaslati ministerstvu tuto odpověď:

„Vyslanectví Československé republiky v Londýně.
8, Grosvenor Place,
L o n d o n, S. W. 1.

V Londýně dne 20. prosince 1938.

Č. 7851/38

Věc: Propagační platy
na rok 1939.
Dr. JK/MK.

K tam. čís. 141.127/III , Tresor
ze dne 8. října 1938.

Ministerstvu zahraničních věcí Československé republiky
v P r a z e.

Navazujíc na shora citovaný výnos, oznamuje vyslanectví, že pokud jde o stálé propagační platy, je počítat na příští rok v oboru zdejší působnosti s platem £ 120 pro pana M e l v i l l a a s platem £ 100 pro pana L e a v i s e, který spolupracoval až dosud se zdejším úřadem v oboru hospodářské propagace. Plat pana Leavise i pana Melvilla byl poukazován z ústředí a vyslanectví doporučuje, aby v tom bylo pokračováno i napříště, nemá-li vyslanectví ztratit vůbec služby těchto důvěryhodných žurnalistů pro důvěrné úkoly v anglickém tisku.

Pokud jde o propagační fond, který byl vyhrazen k dispozici vyslance, činí jeho stav nyní £ 3664:11:6. Vyslanec v souhlasu s rozhodnutím úsporného komisaře ministerstva zahraničních věcí nečiní z této dotace již žádných disposic, kromě těch, k nimž ministerstvo dalo výslovný příkaz.

Vyslanec:
Jan Masaryk, v. r.“

8, Grosvenor Place,
London, S.W.1.

V Londýně dne 20.prosince 1938.

Ministerstvu zahraničních věcí Česko-Slovenské republiky

Minist.stvo zahraničních věcí
Praha - 7. I. 1939 **012234**
P. Roky ————— Váha —————
Cena —————
ci Česko-Slovenské republiky
Tiskárna ————— opr. u řet. —————
————— sekci. —————

Ygriceno e Pichincha
Chica Pichincha

Vyslanec :

Vyslanec :

Spisovně, dne: 1941.
Heslo: Finanční věci.....
Rožďalce.....
Vě: Rozpočet M-2 N

*Dopis vyslanca Masaryka o úplatcích anglickým novinářům
Leavisovi a Melvillovi.*

VYSLANECTVÍ ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLIKY V LONDÝNĚ

8, GROSVENOR PLACE,
LONDON, S.W. 1.

Č.6809/37.

V Londýně 25. listopadu 1937.

Věc: William Leavis -
honorář na r. 1938.
Dr. JK/KK/MK. *vtuom*

K tam. čís. 23.812/III/1/37
ze dne 19. února 1937.

Ministerstvo zahraničních věcí		
Došlo 30. XI. 1937	156937	
Přílohy	Váha	Sekce
Ceniny:		Odd.: III
Ministry of Foreign Affairs Czechoslovak Republic Prague		

Ministerstvu zahraničních věcí Československé republiky

Vyslanectví Československé republiky v Londýně doporučuje, aby panu William LEAVIS-ovi byl na rok 1938 povolen honorář ve výši £100.-- ročně, jako tomu bylo až doposud. Pan Leavis pracuje pro tiskový referát zdejšího vyslanectví k úplné spokojenosti a jeho spolupráce je i nadále žádoucí. Výplata honoráře děla by se v pololetně splatných částkách po 50£, a to 1. ledna a 1. července příštího roku.

Vyslanec :

Masaryk

Spisovná, dne:-		Oddíl:
HEŠLO:	Hlavní: STRANY	
	Pokračuje: —————	
	..	

Dopis vyslance Masaryka o úplatku anglickému novináři Leavisovi.

Počátkem února 1939, když Hájek již složil vedení tiskového odboru, žádal nový zahraniční ministr dr. Chvalkovský o zprávu, co se stalo s penězi, jež byly dány k dispozici pařížskému a londýnskému vyslanectví (každému, jak řečeno, byly dány dva miliony korun). Obě vyslanectví byla proto ve dvou dopisech stejného znění č. 20.753/III-1/39 ze dne 8. února 1939 požádána, aby podle možnosti obratem vyúčtovala použití těchto peněz, při čemž samozřejmě záleží jen na větších platech. Malé výdaje nemusily býti doloženy.

Zatím však vyslanec Masaryk složil již svůj úřad, aby se odebral do Ameriky, kde, jak známo, konal přednášky v synagogách. Profesor dr. Dvorník, který dlel v Londýně s politickým posláním, podal tehdy o odchodu Masarykově zprávu v soukromém dopisu ze dne 18. ledna 1939, zaslaném dr. Chvalkovskému, kde m. j. píše: „Honza Masaryk se rozloučil slavnostně večerí na sovětském vyslanectví, kde se trochu ‚otrávil‘. Jiní to kvalifikovali jinak. Prohlásil, že novému režimu jako diplomat sloužit nebude, i když by jistě rád převzal obchodní zastoupení nebo podobně.“ Sovětská vodka tedy asi mocně působila i na syna „velikého filosofa“, známého jako pijana velmi statečného. Na vyslanectví zanechal však po sobě zmatek, v němž se nikdo nevyznal. Největší potíže měl při tom tehdejší londýnský chargé d'affaires, legační rada Karel Lisický, jemuž nyní připadl nevďěčný úkol vyúčtovat peníze, vyplacené Masarykovi. Zhostil se tohoto úkolu tímto dopisem:

„Vyslanectví Československé republiky v Londýně.
8, Grosvenor Place.
L o n d o n, S. W. 1.

V Londýně, dne 15. února 1939.

Č. 86 dův/39

Věc: Propagační zálohy.

KL/MK.

T a j n é. S p ě š n é.

K tam. čís. 20.753/III-1/39

ze dne 8. února 1939.

Přílohy: 1.

Ministerstvu zahraničních věcí Česko-Slovenské republiky
(do rukou přednosta III/1)

v P r a z e.

Přes pečlivé pátrání nepodařilo se mi zde zjistiti, že by vyslanectví byla bývala poukázána záloha 2 000 000 Kč k propagačním účelům. Pokud ze zdejších spisů vychází, byly během minulého roku z tamního ministerstva poukázány vyslanci J. Masarykovi k úhradě důvěrných propagačních výdajů tyto částky:

1. £ 1000 platebním rozkazem čís. 33.998/II-1/38, které byly vyplaceny do rukou vyslance Masaryka 24. března 1938 (výdajová pol. č. 7 v poklad. deníku za měsíc březen 1938). Předepsané kolkovné v částce £ 10 nebylo nedopatřením při výplatě sraženo a bylo složeno do pokladny vyslanectví dodatečně (příjmová pol. č. 3 poklad. deníku za měsíc duben 1938). (Viz zdejší zprávu 259 dův/38 ze dne 8. dubna m. r.).

2. £ 6 988:2:5 (= poukaz 1 000 000 Kč), kterýžto obnos poslán vyslanci Masarykovi šekem připojeným k dopisu bývalého přednosta zpravodajského odboru, jehož opis připojuje se v příloze. Částka byla vložena na účet vyslance Masaryka u Midland Bank Limited 26. května 1938 a potvrzenka se nachází zde.

3. £ 1000 platebním rozkazem čís. 76.168/III-1/38 ze dne 23. května m. r. Tento platební rozkaz nebyl však již realizován a byl ministerstvu vrácen přílohou k zdejší zprávě č. 8637/38 ze dne 4. listopadu m. r. Stran důvodů vrácení viz citovanou zprávu.

Z předchozího výpočtu vychází najevo, že vedle pravidelné dotace £ 2000, z nichž bylo použito jenom polovice, bylo lze zjistiti ve zdejších spisech poukaz zálohy k důvěrným účelům

VYSLANECTVÍ ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLIKY V LONDÝNĚ

8, Grosvenor Place,
London, S.W.1.

Č.86dův/39.

V Londýně dne 15.února 1939.

Věc: Propagační zálohy.
KL/MK.

T a j n é .

K tam.čís.20.753/III-1/39
ze dne 8.února 1939.

Spěšné.

Přílohy: 1.

Ministerstvu zahraničních věcí Česko-Slovenské republiky
(do rukou přednosty III/1)

v P r a z e .

Přes pečlivé pátrání nepodařilo se mi zde zjistiti, že by vyslanectví byla bývala poukázána záloha 2,000.000Kč k propagačním účelům. Pokud ze zdejších spisů vychází, byly během minulého roku z tamního ministerstva poukázány vyslanci J.Masarykovi k úhradě důvěrných propagačních výdajů tyto částky :

- 1) £1.000 platebním rozkazem čís.33.988/III-1/38, které byly vyplaceny do rukou vyslance Masaryka 24.března 1938 (výdajová pol.č.7 v poklad.deníku za měsíc březen 1938). Předepsané kolkovné v částce £10 nebylo nedopatřením při výplatě sraženo a bylo složeno do pokladny vyslanectví dodatečně (příjmová pol.č.3 poklad.deníku za měsíc duben 1938). (Viz zdejší zprávu 259dův/38 ze dne 8. dubna m.r.).
- 2) £6.988:2:5 (= poukaz 1,000.000Kč), kterýžto obnos poslán vyslanci Masarykovi šekem připojeným k dopisu bývalého přednosty zpravodajského odboru, jehož opis připojuje se v příloze. Částka byla vložena na účet vyslance Masaryka u Midland Bank Limited 26.května 1938 a potvrzenka se nachází zde. ,
- 3) £1.000 platebním rozkazem čís.76.168/III-1/38 ze dne 23.května m.r. Tento platební rozkaz nebyl však již

*Zpráva londýnského vyslanectví o tom, že milion poukázaný
Masarykovi nelze naléztí.*

realisován a byl ministerstvem vrácen přílohou k
zdejší zprávě č. 8637/38 ze dne 4. listopadu m.r.
Stran důvodů vrácení viz citovanou zprávu.

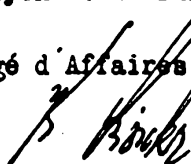
Z předchozího výpočtu vychází na jevo, že vedle pravidelné dotace £2.000, z nichž bylo použito jenom polovice, bylo lze zjistiti ve zdejších spisech poukaz zálohy k důvěrným účelům pouze v částce jednoho a nikoli dvou milionů korun jak uvádí tamní výnos. Jeví se proto nutnost tuto značnou nesrovnalost vyjasniti.

Penězi, jež mu byly k důvěrným účelům ministerstvem poukázány, disponoval vyslanec Masaryk sám bez jakékoli, ani ne dodatečné, spolupráce podepsaného. Ani při předávání úřadu v důsledku služebních zájezdů do Prahy správa těchto peněz nebyla podepsanému po dobu nepřítomnosti vyslancovy odevzdávána.

Z účtů provedených plateb našel jsem zde pouze účet firmy Kingston Miller & Co.Ltd., Private Caterers and Hired Furnishers, ze dne 28.července 1938 na úhrnnou částku £90:5:0 a účet firmy Philips Lamps Ltd. na £16:15:8 za radiový přijímač dodaný Dru Krausovi 22.září m.r. Mám však za to, že sotva budou existovati účty či potvrzenky za platby, které záležely v šecích osobně odevzdaných a vystavených na držitele.

. Za těchto okolností, nejsem s to ani zjistiti, kolik peněz bylo vskutku z tamního ministerstva vyslanci Janu Masarykovi k důvěrným účelům poukázáno, předkládám ministerstvu k rozhodnutí, zdali bych neměl vyslanci Masarykovi na newyorskou adresu, kterou zde před odjezdem zanechal, zaslati opis tamního výnosu se žádostí, aby vzhledem k své výlučné znalosti věci záležitost s tamním ministerstvem sám vyřídil, - po případě jej požádal, aby mi poskytl potřebné informace, na jichž podkladě bych mohl ministerstvu podati žádané sdělení.

Chargé d'Affaires a.i. :

pouze v částce jednoho a nikoli dvou milionů korun jak uvádí tamní výnos. Jeví se proto nutnost tuto značnou nesrovnalost vyjasnit.

Penězi, jež mu byly k důvěrným účelům ministerstvem poukázány, disponoval vyslanec Masaryk sám bez jakékoli, ani ne dodatečné, spolupráce podepsaného. Ani při předávání úřadu v důsledku služebních zájezdů do Prahy správa těchto peněz nebyla podepsanému po dobu nepřítomnosti vyslancovy odevzdávána.

Z účtů provedených plateb našel jsem zde pouze účet firmy Kingston Miller & Co. Ltd., Private Caterers and Hired Furnishers, ze dne 28. července 1938 na úhrnnou částku £ 90:5:0 a účet firmy Philips Lamps Ltd. na £ 16:15:8 za radiový přijímač dodaný Dru Krausovi 22. září m. r. Mám však za to, že sotva budou existovati účty či potvrzenky za platby, které záležely v šecích osobně odevzdaných a vystavených na držitele.

Za těchto okolností, nejša s to ani zjistiti, kolik peněz bylo vskutku z tamního ministerstva vyslanci Janu Masarykovi k důvěrným účelům poukázáno, předkládám ministerstvu k rozhodnutí, zdali bych neměl vyslanci Masarykovi na newyorskou adresu, kterou zde před odjezdem zanechal, zaslati opis tamního výnosu se žádostí, aby vzhledem k své výlučné znalosti věci záležitost s tamním ministerstvem sám vyřídil — po případě jej požádal, aby mi poskytl potřebné informace, na jichž podkladě bych mohl ministerstvu podati žádané sdělení.

Chargé d'affaires a. i. :
K. Lisický.“

To znamená tedy, že druhý milion Masarykovi poukázaný nebyl nikde k nalezení, a také nikdy nebylo objasněno, co se s penězi stalo. Proto lze mít za to, že zmizelý milion putoval s Masarykem přes velkou louži, kde se Masaryk snad rozdělil se svým spoluvinníkem dr. B e n e š e m, který tam zatím přibyl. Takto alespoň nebyl nucen zakončiti svůj život jako obchodní cestující, jak to bylo naznačeno v dopise dr. Dvorníka dr. Chvalkovskému.

Nehledíc k tomuto zmizevšímu milionu, mohl však legační rada Lisický zaslati svému ministerstvu vyúčtování ostatních

peněz a seznam jednotlivých propagačních výloh. Obojí zde uvádíme, poněvadž tu jde o poslední vyúčtování tohoto druhu:

„Súčtování propagační zálohy vyslanectví
v Londýně.

I. pololetí 1938.

Příjem		Výdaje	
24. III.	£ 1000:0:0	Od 1. I. do	
26. V.	£ 6988:2:5	30. VI. 38	£ 3735:10:4
	(1 mil. Kč)	Zbytek	
10. VI.	£ 2600:0:0	k 30. červnu	£ 6852:12:1
	<u>£ 10 588:2:5</u>		<u>£ 10 588: 2:5</u>

II. pololetí 1938.

Přenos k 1. čer- venci 1938	£ 6852:12:1	Přenos k 1. I. 39	£ 3664:11:6
13. XII. z pla- tebních roz- kazů minister- stva zálohově vyplacené část- ky	£ 48:19:6	Od 1. VII. do 31. XII. 38	£ 3987: 0:1
23. XII. vrácené půjčky M. Lob- kowicze £ 500 a akt. taj. B. Beneše £ 250	£ 750: 0:0	Zbytek k 31. XII. 1938	£ 3664:11:6
	<u>£ 7651:11:7</u>		<u>£ 7651:11:7</u>

Specifikace výdajů.

		£
5. II.	šek doručiteli — René Wellek, propag. práce	6:3:10
8. II.	šek doručiteli — Jančo	30:0:0
28. II.		18:15:0
30. II.	šek vyslanectví, vrácené zálohové výdaje	8:9
		35:19:2

6. IV.	šek doručiteli Vukovič, cesta Paříž, Young, Parker	£ 72:0:0
7. IV.	šek doručiteli, Jugoslávská propaganda a Titulesco (znamená patrně „k dopo- ručení Titulescovi“)	50:0:0
8. IV.	šek doručiteli Rennie Smith	25:0:0
8. IV.	Friends of Europe	2:5:0
9. IV.	R. Parker	10:0:0
12. IV.	Newspaper Press Fund	5:5:0
12. IV.	šek doručiteli	10:0:0
12. IV.	šek doručiteli, Brunner dluh	20:0:0
13. IV.	kolkovné na £ 1000	10:0:0
13. IV.	šek doručiteli Tufnell	50:0:0
13. IV.	šek doručiteli p. Gill	15:0:0
14. IV.	šeková knížka	—:5:—
14. IV.	šek doručiteli Reuter	41:5:0
14. IV.	„ „ odměna	10:0:0
14. IV.	„ „ odměna	3:0:0
22. IV.	„ „ odměna	5:0:0
22. IV.	Machray, kniha	75:0:0
2. V.	šek doručiteli Papírník	20:0:0
13. V.	„ „ Otto Lehmann	20:0:0
16. V.	„ „ Záhřeb, kurýr	25:0:0
20. V.	„ „ různé — Gill, Weinber- ger, Henderson	72:0:0
30. V.	šek doručiteli Rennie Smith	30:0:0
1. VI.	Kraus pro Papírníka, Wiskeman — atd.	60:0:0
11. VI.	šek doručiteli Strachwitz	20:0:0
14. VI.	šek doručiteli, Munk	15:0:0
14. VI.	Dr. Kraus pro Young, Henderson, Hun- ter Boyd, Mellwille atd.	121:17:6
14. VI.	šek doručiteli — Papírník	20:0:0
14. VI.	šek doručiteli — Papírník	20:0:0
15. VI.	„ „ Paulini Hodžová	250:0:0
16. VI.	London mendicity Society	1:1:0
16. VI.	šek doručiteli (cash)	25:0:0
16. VI.	„ „	20:0:0
18. VI.	Hitchcock, air France	4:0:0
22. VI.	šek doručiteli (záznam nečitelný)	50:0:0
22. VI.	Lady Grosfield	5:0:0
27. VI.	šeková knížka	0:5:0

27. VI.	šek doručiteli, příspěvek tenisovým hráčům	£ 50:0:0
27. VI.	Zamini, vrátí, Lisický	100:0:0
28. VI.	převézeno z prop. peněz na vlastní účet pro Prahu	200:0:0
29. VI.	kurýr do Záhřeba a do Vídně	40:0:0
29. VI.	šek doručiteli	61:0:0
29. VI.	M. Hodža	2000:0:0
30. VI.	Odložilík, kniha o Viklefovi	20:0:0
30. VI.	šek doručiteli, slovenský student	10:0:0
	K 30. červnu 1938 vydáno	£ 3735:10:4
2. VII.	Gen. ředitel Weiner	30:0:0
2. VII.	Kotas, slet	20:0:0
4. VII.	Postmaster General	14:16:7
4. VII.	šek na Dr. Gerke: Fred a kurýr — Paole — Beneš	50:0:0
4. VII.	Lehmann Rusbüld	15:0:0
5. VII.	Poliakoff	2:12:0
14. VII.	Půjčka pro pí Worliczkovou vystavená na Hanna Wachsmann	185:0:0
14. VII.	šek na doručitele, Reichenberger	40:0:0
15. VII.	šek na doručitele, Hurban vrátí, Strachwitz	25:0:0
15. VII.	šek na doručitele, Gedö	30:0:0
16. VII.	Lehmann Rusbüld	15:0:0
16. VII.	New Fabian Research Bureau	5:0:0
18. VII.	šek na doručitele, Papírník	25:0:0
19. VII.	šek na doručitele	20:0:0
20. VII.	Le Play Society, zájezd do Prahy	30:0:0
21. VII.	šek doručiteli, Kopecký	50:0:0
23. VII.	„ „ , Ruhman, vrátí	30:0:0
27. VII.	„ „ , Austrian — kurýři	50:0:0
28. VII.	„ „ , výpomoc Tople	15:0:0
30. VII.	„ „ , Machray	5:0:0
30. VII.	Rennie Smith, Streichers Book	100:0:0
2. VIII.	šek doručiteli	50:0:0
3. VIII.	šek doručiteli, Krčmář sestra	10:0:0
4. VIII.	šek doručiteli, Muk	15:0:0
4. VIII.	šek doručiteli, Kosina	10:0:0
5. VIII.	šek doručiteli, Tufnell	50:0:0
5. VIII.	„ „ , Film, Čedok	89:11:8

6. VIII.	Refundace Legaci za Melvilla	£ 15:7:1
8. VIII.	šek doručiteli — příspěvek plavcům na závodech	30:0:0
11. VIII.	šková knížka	0:5:0
11. VIII.	Dr. Kraus pro Machray 67, Papírník 10, Gill 15 atd.	93:17:9
12. VIII.	šek na doručitele — Pauliny	75:0:0
12. VIII.	šek na doručitele Dr. Kraus	25:0:0
13. VIII.	Kingston, Miller and Co	90:5:0
15. VIII.	šek na doručitele, nečitelné	30:0:0
15. VIII.	Lisický, na rozkaz ministra Krofty	500:0:0
31. VIII.	šek doručiteli	20:0:0
3. IX.	šek doručiteli — Rohrer půjčka	50:0:0
7. IX.	„ „ Výstava	25:0:0
7. IX.	„ „ Eastermann	50:0:0
9. IX.	Dr. Kraus: film 40, studenti 12 atd.	70:0:0
10. IX.	šek doručiteli, „vrátím škola“	50:0:0
13. IX.	„ „ , Voska	50:0:0
14. IX.	„ „ , Strachwitz	40:0:0
14. IX.	„ „ , Kosina	20:0:0
16. IX.	„ „ , podpora	20:0:0
16. IX.	„ „ , Dr. Dvorník	50:0:0
22. IX.	„ „ , Lobkowitz (vráceno)	100:0:0
27. IX.	„ „ , Cash	50:0:0
28. IX.	Dr. Kraus, Radiové přijímače pro Prahu	55:0:0
30. IX.	šek doručiteli, Lobkowicz (vráceno)	400:0:0
3. X.	„ „ , Ackland	20:0:0
4. X.	„ „ , Dr. Dvorník	20:0:0
5. X.	Anglo-Czech Bank, Spears, Czech Committee	300:0:0
10. X.	B. Beneš (vráceno)	250:0:0
10. X.	šek na doručitele	25:0:0
12. X.	J. J. Daubek	25:0:0
13. X.	šková knížka	0:5:0
14. X.	šek doručiteli, Papírník	30:0:0
15. X.	„ „ , Radia, Přednáš. Baťa	125:0:0
21. X.	„ „ , Vnitřní Chorvatsko	200:0:0
12. XII.	„ „ , Prof. Dvorník podle pokynu m. z. v.	80:0:0
Za dobu od 1. července do 31. prosince 1938 vydáno celkem		£ 3987:0:1

Toto vyúčtování je neobyčejně poučné. Nehledíc k tomu, že časté uvádění šeků bez jména, vystavených na doručitele, není v základě žádným vyúčtováním, obsahuje seznam přec množství velmi zajímavých jmen, mezi nimi některé německé emigranty, jako pověstného Otto Lehmana - Russbuelda a stejně pověstného Patera Reichenberga, který se vyskytuje také v účtech pařížského vyslanectví. Největší položka, což je zajímavé, připadla na tehdejšího ministerského předsedu Milana Hodžu, jenž dostal vyplaceno 2000 liber. Také jeho neter Aglaja Hodžová a její teta Marina Paulinyová se vyskytují mezi příjemci s celkovou částkou 325 liber. Pozoruhodno je v této souvislosti sdělení tehdejšího česko-slovenského konsula v Dublinu dr. Košťála tehdejšímu šéfu kabinetu dr. Jínovi ze 6. srpna 1938, že shora uvedená Marina Paulinyová se mu vydávala za „americkou agentku Intelligence Service“.

Později se přece podařilo dovědět se něco, ne sice o zmizelém milionu, nýbrž o jeho zaslání. Šlo o šek, vystavený 20. září 1938 na jméno Jana Masaryka ve výši 7182:14:11 anglických liber. Šek byl zaslán česko-slovenskou Národní bankou na firmu Barclays Bank Limited, kdežto jinak londýnské vyslanectví ke správě svých ostatních propagačních peněz používalo firmy Midland Bank Limited v Londýně. Chargé d'affaires Lisický poslal pak 9. března 1939 prvního vyslanického sekretáře dr. Jana Gerka, vybaveného plnou mocí, k Barclays Bank Limited, aby se dověděl něco bližšího o výplatě tohoto šeku. Ředitelství banky oznámilo však dr. Gerkovi, že se zřetelem na své obchodní zvyklosti nemůže udělit žádné informace o tomto šeku. Po delším vyjednávání uvolilo se ředitelství pouze zaslati fotokopii šeku Národní bance v Praze, která jej přece původně vystavila, čímž se kruh opět uzavřel. Došlo nakonec ještě k výměně telegramů mezi lon-

dýnským vyslanectvím a Janem Masarykem, meškajícím v Americe. Během tohoto jednání Jan Masaryk sdělil pouze, že o použití dotyčného milionu mluvil již se zástupci česko-slovenské Národní banky v Praze, ředitelem P o s p í š i l e m a dr. M a l í k e m, když tito pánové byli v Londýně kvůli jednání o anglické půjčce pro Česko-Slovensko. K spisům je připojen ještě záznam, podle něhož 1. března 1939 dr. Lisický z londýnského vyslanectví telefonoval, že s „ohledem na zvláštní způsob použití dotyčné částky může vyslanec Jan Masaryk učiniti o věci bližší sdělení jen ústně.“

Ministerstvo se konečně ještě pokoušelo dostat informaci o zmizelých penězích od jmenovaných úředníků Národní banky. I o tom máme ještě záznam dr. Č e r n é h o ze 16. března 1939, kde m. j. se praví:

„Dr. Malík v Národní bance byl dotázán telefonicky. Sděluje, že vyslanec Masaryk o šeku s ním mluvil zcela soukromě a poukazoval na to, že svými prostředky financoval úřední závazky. Jinak dále nebylo o věci úředně jednáno a není také žádného písemného záznamu.“

Z obou těchto záznamů vyplývá zcela jasně, že Masaryk o použití peněz ani nechtěl, ani nemohl podati vysvětlení. Poněvadž dne 16. března 1939 úřední činnost ministerstva zahraničních věcí skončila, a tím také byla uzavřena akta Hájkova fondu, nelze potlačití podezření, že Jan Masaryk tento milion korun zpronevěřil.

W I E N

První světová válka zanechala malé Rakousko, vytvořené v St. Germain, v politováníhodném rozpoložení. Ze státu vnitřně sice silně otřeseného, čítajícího však přesto 50 milionů obyvatel, zůstal malý zbytkový stát s nejvýše 6 miliony, který politicky a hospodářsky nemohl ani žít, ani umřít a jemuž nadto byla výslovně zakázána jediná vyskytující se možnost vnitřního ozdravení, totiž připojení k Německu. Tak se stala rakouská republika hříčkou všech možných sil a vedle velmocí i různé nově vzniknuvší státy, jež dříve musily poslouchati wienských rozkazů, měly potěšení z toho, že si vůči dřívějšímu pánovi hrály na příznivce a poručníka.

Státním zhroucením starého Rakousko-Uherska bylo ovšem obzvláště postiženo hlavní město Wien, které se potácelo z jedné krise do druhé a po dvacet let nepoznalo už klidu. Zde vedle ostatních zahraničních vlivů se roztahovali především Židé, kteří z největší části teprve na začátku světové války přišli do Wien z haličských krajů, ohrožených Rusy, a brzy tam měli v rukou celý obchodní život. B o s e l o v é, C a s t i g l i o n i o v é a P e t s c h k o v é byli po léta vedle starých židovských finančníků, jako Rothschildů, skutečnými pány města Wien a jeden finanční skandál stíhal druhý.

Docela zvláštním polem činnosti byl pro Židy tisk, který s výjimkou docela mála německonacionálních nebo klerikálních listů úplně ovládali. Nehledíc k tomu, že Židé už vždycky

také ve starém Rakousku seděli v redakčních místnostech, bylo jim toto ovládání tisku ještě ulehčeno tím, že mnoho wienských listů novým vytčením hranic ztratilo velkou část svých dřívějších odbytišť. Znehodnocení peněz dokonalo, co bylo třeba, aby v rakouském tisku byla dokořán otevřena vrata nejšpinavějšímu způsobu střídání vlastníků.

Většina těchto listů dostávala při tom neslýchané peněžité podpory od židovských velkopodvodníků a bankovních velmožů. B o s e l, C a s t i g l i o n i a R o t h s c h i l d strčili tenkrát do wienských novinářských podniků miliony nikoli snad rakouských korun, nýbrž švýcarských franků. Když peněžní zdroje domácích Židů hrozivě vysychaly, neostýchali se židovští novináři nikterak choditi na zahraniční vyslanectví, aby zašantročili své listy tomu, kdo nejvíce nabídne. Tak se dostaly celé wienské novinářské koncerny do zahraničních rukou. Wien se tak stala politickým bojištěm téměř celé Evropy. Tito židovští novináři vybojovávali na objednávku tiskové boje za polské, francouzské nebo jiné zájmy.

Tak se nelze diviti, že i pražská vláda brzy vystrčila svá tykadla, aby získala přímý vliv na wienský tisk. Zejména prezident M a s a r y k projevoval veliký zájem o wienské noviny. Prostředníkem pro takové obchody bylo nejen wien-ské česko-slovenské vyslanectví, nýbrž především též wienský dopisovatel České tiskové kanceláře a pozdější šéfredaktor pražského listu „Tribuny“ H l a v á č. Od r. 1922 nechybělo též různých nabídek. Z těchto jednání však nebylo nejprve nic, poněvadž nabídnuté listy jak politicky, tak svým nákladem byly podružnějšího významu a k tomu ještě by byly vyžadovaly nepřiměřených výdajů.

Český zájem na wienském tisku byl od počátku čistě politický a odpovídal úplně směrnici celé nesmyslné státní koncepce M a s a r y k o v y a B e n e š o v y. Když se jim bylo

ve světové válce s pomocí jejich západních spojenců podařilo rozbítí staré Rakousko-Uhersko, nesměřovalo jejich úsilí nikterak k tomu, aby podporovali uvnitř středoevropského prostoru zdravou hospodářskou a politickou spolupráci, jak by to bylo bývalo i v zájmu jejich vlastní země. Vynaložili spíše všechno své úsilí na to, aby zabránili připojení rakouských zemí, osídlených Němci, k Německé říši, což se rozbitím starého Rakouska stalo přímo nevyhnutelným. Zabránit anšlusu bylo proto také předem nejnaléhavějším úkolem případné české tiskové účasti ve Wien. V přísně důvěrném, německy psaném pamětním spise z té doby, vypracovaném pro tiskový odbor ministerstva zahraničních věcí, m. j. se praví:

„Poněvadž je životním zájmem Československa, aby v Rakousku nevládla žádná velmoc, a nejméně Německo (sudetští Němci, kteří usnuli, by se ihned stali virulentní irredentou, viz také účinek na maďarské aspirace), pracuje se k tomu:

1. aby se zabránilo anšlusu, aby anšlusové hnutí, které částečně uměle zmohutnělo, bylo redukováno opět na svou nevyhnutelnou míru,

2. aby bylo připraveno hospodářské sloučení ve střední Evropě bez přímé účasti kterékoli velmoci, aby byly sladěny zájmy nástupnických států, zejména však Rakouska a Československa, aby proti organizaci anšlusu, která má na příklad v každé vídeňské redakci veřejného důvěrníka, byla postavena organizace jiná.

Hlavním pracovním polem této protiorganizace jsou:

- a) hospodářské organizace,
- b) vyšší úřednictvo,
- c) určité hospodářsky orientované skupiny v politických stranách,
- d) tisk.“

I zde je tedy opět podnikán nesmyslný pokus vybudovati

středoevropský hospodářský útvar bez německé účasti, jako by takový hospodářský útvar bez účasti největší středoevropské hospodářské a státní moci byl vůbec možný. Na nesmyslnosti tohoto pokusu měly později ztroskotati ještě četné hospodářské plány (vzpomeňme jen Hodžova plánu), a na tom konec konců ztroskotalo celé Česko-Slovensko, totiž na pokusu, že chtělo pracovati nikoli s Německem, nýbrž bez něho, když už ne proti němu.

Potírání myšlenky anšlusu patřilo tedy k nejnaléhavějším úkolům wienských listů ovlivňovaných z Prahy. O tom se zmínil také o 15 let později dlouholetý tiskový attaché wienského česko-slovenského vyslanectví Š r o m ve zprávě z 5. února 1939, vypracované pro nového ministra zahraničních věcí dr. Chvalkovského. V této zprávě se praví m. j.:

„Jak jsem se dovídal, byly dány tomuto tisku hlavně dvě směrnice: Psáti proti revisionismu a maďarské politice (tento důvod byl hlavní příčinou, proč se s československé strany do Vídně šlo, neboť zdálo se tenkrát kolem r. 1924 velmi účelným potírati revisionismus právě z Vídně, tedy státu ležícího vně Malé Dohody) a nepsati pro Anschluß.“

Plán jakékoli hospodářské unie namířené proti Německu propagoval též jiný, německy psaný pamětní spis, určený pro ministerstvo zahraničních věcí, z 10. listopadu 1926, v němž se hned na začátku praví:

„Při zpracovávání veřejného mínění v Rakousku má význam nejprve ovlivňování vídeňských deníků. Poněvadž žádná anšlusová propaganda ve prospěch Československa by nešla přijetí, jest propagovati jako jedinou cílovou kombinaci nějaký druh středoevropského hospodářského spojení. Při tom nemá býti předem oktrojován nějaký nezměnitelný program, nýbrž ve všech zúčastněných hospodářských úze-

mích, především v Rakousku, má být utvoření programu předmětem diskuse a hospodářská základna anšlusového hnutí má být podrobena správné kritice.

Při zkoumání místních poměrů bylo s překvapením konstatováno, že Československo nemá v Rakousku ani jediného váženého přítele ve vynikajícím postavení. O vztazích k několika socialistům se nesmělo mluvit. Mataja a podobní státníci si přejí zůstat v přítmí, ale dokonce i velkobanky, obchodní komory a průmyslové svazy zaujímají v nejlepším případě odmítavé stanovisko a namnoze postoj odpůrce. Na jaře 1925 byla ve Vídni s profesorem Redlichem, v Praze s Pospíšilem a Dvořáčkem projednávána myšlenka získati pro hospodářskou politiku ve střední Evropě vídeňské nezávislé hospodářské osobnosti, které mají vlastní zájmy v Československu, a s právě takovými výbory přikročiti v Praze, později také v Bělehradě k vypracování programu.“

Na skutečnosti, že Česko-Slovensko mělo v Rakousku málo přátel, nezměnilo se příliš mnoho ani později. Česko-Slovensko bylo proto i v budoucnosti odkázáno na spolupráci s takovými státníky a výtečníky, kteří měli všechny důvody, aby zůstávali v přítmí.

Od počátku směřoval obzvláštní zájem českých vládních kruhů k získání „Neue Freie Presse“, která jako vedoucí liberální list se zdála pro vytoužené účely nejvhodnější. Proto byl listem „Prager Presse“ poslán do Wien pražský Žid Arne Laurin, aby tu zkoumal půdu. Při tom se však ukázalo, že majitel „Neue Freie Presse“ dr. Benedikt, který sám měl značné jmění a Rothschildovým Creditanstaltem byl dostatečně vybaven milionovými úvěry, nechtěl přistoupiti na prodej listu českým kruhům. Přes to o několik let později, jak ještě uvidíme, byly činěny znovu pokusy „Neue Freie Presse“ koupiti.

Tak bylo nutno ohlédnouti se po jiných listech. V úvahu přicházely tu m. j. listy „Börse“ a „Stunde“, založené buda-
peštským židovským novinářem a velkočachrářem B é k e s-
s y m. Již v r. 1922 nabídl B é k e s s y ministerstvu zahra-
ničních věcí ke koupi týdeník „B ö r s e“ za 5 milionů Kč, z če-
hož asi polovina měla býti rezervována k pokračování pro-
vozu listu. „Börse“ byla však považována za vyložený „Ani-
mierblatt“ a udržovala se nad vodou hlavně vydíráním. Z toho
důvodu nedošlo tehdy k uzavření smlouvy.

O nějaký čas později se objevil Békessy s velkým novinář-
ským průvodem, s Židem E l y m a Karlem T s c h u p p i k e m
v Praze, aby prostřednictvím Žida Laurina navrhl minister-
stvu zahraničních věcí založení nového deníku ve Wien. I teh-
dy musila býti jednání přerušena bez výsledku. Békessy se
pak obrátil na židovského velkopodvodníka Castiglioniho a
vskutku dosáhl toho, že ten poskytl peníze na založení poled-
níku „Die Stunde“. Listy „Börse“ a „Stunde“ měly v praž-
ských bankách, zejména u tehdejšího bankéře F u c h s e a
u banky Union, ovlivňované Castiglionim, bohaté insertní žně
a přikládaly proto velkou cenu přátelství s pražskou poli-
tikou.

Byl tu potom dále zájem o „Neues Wiener Journal“ a
o listy t. zv. koncernu „Elbemühl“, „Extrablatt“, „Wiener
Allgemeine Zeitung“ a „Wiener Mittagszeitung“. Ty byly
prostřednictvím pražského Žida L a u r i n a přímo nabídnou-
ty ministerstvu zahraničních věcí. Při bližším prozkoumání
se však ukázalo, že listy koncernu „Elbemühl“ jsou kontro-
lovány již jiným státem a že mimo to v důsledku řady nečis-
tých obchodů je jejich finanční stav zoufalý. Tyto listy měly
zejména vůči svým zaměstnancům tak vysoké smluvní zá-
vazky, že jejich převzetí bylo by vyžadovalo ohromného ka-
pitálu. Wienští židovští novináři se totiž díky svým stykům

s rakouskou vládou dovedli tak zvaným austerlitzským novinářským zákonem tak dobře chrániti před případným zastavením listů, že mnoho listů, které samy o sobě již dávno ztratily své existenční oprávnění, nebylo zastaveno jen proto, že nikdo nechtěl platiti vysoké odbytné, které by pak bylo pro židovské redaktory splatné.

Pokud šlo o „Neues Wiener Journal“, ukázalo se, že tento list je již v pevných rukou. Jeho majitelem byl říšskoněmecký Žid K. L o e w e n s t e i n. Zde se tedy také nedalo nic dělati. „Weltblatt“, který snad ještě přicházel v úvahu, musil rovněž být vyloučen jako nevhodný, poněvadž mu chyběl jakýkoli větší politický význam. Všechny tyto pokusy skončily tehdy tím, že vyslanec česko-slovenské republiky ve Wien Kamil K r o f t a se vyjádřil, že by bylo lépe ve věci zatím nic nepodniknouti, protože wienský tisk o Česko-Slovensku vcelku nijak špatně nepíše. Nějaké finanční závazky mohly by však snadno vyvolati protitlak a zhoršení nynějšího stavu.

Věc byla nyní nějaký čas v klidu, až ji znovu přivedl na přetřes ředitel listu „Der Tag“, Felix S c h u l z, společně s pražským Židem Emilem O p l a t k o u z „Prager Presse“, který byl tehdy pražským dopisovatelem listu „Der Tag“. Historie tohoto listu je stručně tato:

Wienský bankéř a velkopodvodník B o s e l dal vydavateli wienského raníku „Morgen“, Maximilianu S c h r e i e r o v i, jemuž patřil i berlinský židovský list „Montag-Morgen“ a který v době inflace počal hrát politickou úlohu jako důvěrník K o e r b e r ů v, peníze na založení denního listu. Politicky nehrál „Tag“ žádné zvláštní úlohy. Pohyboval se na demokratické linii a sympatisoval, když všechny liberální strany poznenáhlu zmizely s povrchu, se sociálními demokraty. Schreier byl považován, jak se v memorandu ministerstva zahraničních věcí zdůrazňuje, za exponenta zednářů. Bosel

investoval vcelku za první dva roky do listu „Tag“ okrouhle 10 milionů Kč. Přesto došlo v r. 1924 ke krachu, poněvadž jak Schreier, tak i Schulz potřebovali příliš mnoho peněz, v neposlední řadě k vlastním účelům. Schulz se obrátil tedy na Oplatku a řekl mu, aby hledal v Praze pro list „Tag“ zájemce s kapitálem. Oplatka se nyní snažil dostati z Laurina účel jeho častých cest do Wien a namáhal se, aby vyvolal v Praze zájem o „Tag“. O Schulzovi a Oplatkovi podává retrospektivní memorandum, jež bylo v roce 1937 vypracováno pro zahraniční ministerstvo, patrně česko-slovenským vyslanectvím ve Wien, tuto názornou charakteristiku:

„Dvojice Schulz a Oplatka, kterým se podařilo získat zájem Prahy o „Tag“, netěšila se nejlepší pověsti. Schulz byl lenoch a věčně se topil v dluzích, zhusta podvodných. Oplatka byl ceněn jako průměrný novinář, který se spíše hodí pro administraci nebo propagandu, neboť rozumí spíše obchodu. Žil hlavně ve Vídni, částečně v Berlínu, kde jeho švagr, Kamil Hoffmann, je tiskovým šéfem čsl. vyslanectví. V Praze byl Oplatka jen přechodně, po založení „Prager Presse“ a snahou jeho bylo dostati se co nejrychleji zpět do Vídně na nějaké větší místo v „Tagu“, podepřené pražskými penězi, což se mu brzy podařilo.“

Do jednání mezi listem „Tag“ a ministerstvem zahraničních věcí bylo nyní včleněno opět česko-slovenské vyslanectví ve Wien. Dne 12. listopadu 1924 zaslal vyslanec dr. K r o f t a Hájkovi tento dopis:

„Vídeň, dne 12. listopadu 1924.

Pane řediteli,

posílám Vám zprávu vydavatelstva „Tagu“ s příslušnými návrhy. Upozorňuji, že vydavatel a spoluvlastník Tagu Schreier je zároveň vlastníkem největšího vídeňského pondělníku „Morgen“ a dobrého satiricko-politického listu „Götz von Berlichingen“, jakož i vlastníkem majority akcií berlínského Montag-

morgen. Ty listy by přirozeně kooperovaly. Schreier by rád časem pro své podniky koupil tiskárnu Vernayovu, v níž se teď Tag tiskne, nebo jinou. Rozhodnutí by měl rád do konce měsíce a je ochoten přijet do Prahy. Ale ovšem mohl by též někdo přijet sem to dojednat. Myslím, že ty nabídky jsou takové, že by se o nich jednat mohlo. Schreier, který byl včera u mne, učinil na mne zcela příznivý dojem.

Očekávám dalších pokynů a jsem s pozdravem Vám oddaný

K. Krofta v. r.“

Hájek jel poté počátkem prosince 1924 do Wien a dne 12. prosince byla mezi společnostmi Orbis a. s. v Praze, zastoupenou vedoucím správním radou Hájkem na jedné, a dosavadními majiteli, resp. společníky listu „Tag“, zastoupenými generálním plnomocníkem bankovního domu S. Bosel, dr. Wolfgangem D a v i d e m a společníkem šéfredaktorem Maxem S c h r e i e r e m na druhé straně, uzavřena smlouva, v níž se obě uvedené skupiny zavazovaly, počínajíc od 1. ledna 1925, zabezpečiti na společný účet „další vydávání vídeňského deníku „Der Tag“ dosavadním způsobem a v dosavadní politické a všeobecné linii“.

Za tím účelem se zavázala „Tag“-G. m. b. H. akciové společnosti „Orbis“, že na ni přenese 50% svých společenských podílů. Orbis naproti tomu se zavázal: 1. k zaplacení kupní ceny 2 miliard rakouských korun za 50% společenského kapitálu společnosti „Tag“-G. m. b. H.; 2. připraviti dalších 500 milionů rak. korun k zakoupení vlastní tiskárny; 3. převzítí provozní schodek posledních tří měsíců roku 1924 ve výši 675 milionů rakouských korun a za 4. převzítí provozní schodek listu „Tag“ až do částky 200 milionů rakouských korun měsíčně za dobu od 1. ledna 1925 až do 31. prosince 1926. Stran vedení listu bylo ujednáno toto: „Obě skupiny schvalují dosavadní politickou směrnicí listu „Tag“ a zdrží

Memoria

Die Gruppe der Orbis A.G. in Prag, vertreten durch Herrn Jan Hájek, leitenden Verwaltungsrat,

und die bisherigen Besitzer, bzw. Gesellschafter der "Der Tag", Zeitungs Ges.m.b. H.", vertreten durch den Generalbevollmächtigten des Bankhauses S.Bosel Dr. Wolfgang David und den Gesellschafter Chefredakteur Max Schreier, beide in Wien haben heute, am 12. Dezember 1924 folgenden Vorvertrag geschlossen:

I. Die genannten beiden Gruppen verpflichten sich, die Fortführung der Wiener Tageszeitung "Der Tag" in der bisherigen Weise und der bisherigen politischen und allgemeinen Richtung vom 1. Januar 1925 angefangen auf gemeinschaftliche Rechnung zu sichern.

A. Zu diesem Behufe übergeben die bisherigen Gesellschafter der "Tag" Gesm b H fünfzig Prozent ihrer Gesellschaftsanteile der Gruppe "Orbis" unter der Bindung eines gemeinschaftlichen Syndikats, dessen Rechtsform noch vereinbart werden wird.

Die Gesellschafter des "Tag" übernehmen folgende Verpflichtungen:

1. Die vollständige Glättstellung der bisherigen Bilanz der Tag Ges m.b.H. zum 31. Dezember 1924
2. Die Haftung und Deckung für ein etwaiges monatliches Betriebsdefizit in der Zeit vom 1. Januar 1925 (neunzehnhundertfünf- und zwanzig) bis 31. Dezember 1926 (neunzehnhundertsechszwanzig), jedoch nur, wenn es zweihundert Millionen K^ö monatlich überschreitet und nur bis zur Gesamthöhe von vierhundert Millionen K^ö monatlich
3. Sie verpflichten sich die Umwandlung der Ges m b b mit dem kleinsten zulässigen Aktienkapital in eine Aktiengesellschaft mit Inhaberaktien sofort anzumelden und so rasch als möglich durchzuführen
4. Sie verpflichten sich, den Kaufpreis von zwei Milliarden K^ö für 50 Prozent ihrer Gesellschaftsanteile für ihren Anteil an dem Kauf- oder Beteiligungspreis einer Wiener Zeitungsdruckerei zu reservieren, die geeignet sein muss, die Herstellung des "Tag" auch bei wesentlich erhöhter Auflage und vergrössertem Umfang

Hájková smlouva se společností „Tag“-G. m. b. H.

sowie von mindestens zwei grossen Wochenblättern zu sichern.

B. Die Gruppe der "Orbis AG" übernahm folgende Verpflichtungen:

1. Die Zahlung eines Kaufpreises von zwei Milliarden K5 für fünfzig Prozent des Gesellschaftskapitals der "Tag" GmbH unter der Bedingung, dass dieser Betrag ausschliesslich zur Deckung des Anteiles der "Tag-Gruppe" Bosel-Schreier für die Erwerbung einer obenbeschriebenen Zeitungsdruckerei verwendet werden darf.

2. Von diesem für den Druckereikauf reservierten Betrag werden provisorisch fünfhundert Millionen K5 von der Gruppe Bosel-Schreier zur Deckung des am 31. Dezember 1924 eintretenden bilanzmässigen Abganges verwendet, mit der Massgabe, dass im Zeitpunkt des Druckereikaufes dieser Betrag zu dem vorbehaltenen Verwendungszweck zu refundieren ist, wenn der halbe Anteil des Kaufpreises der Druckerei drei Milliarden K5 übersteigt und zwar, je nach der Höhe dieses Erfordernisses, wobei beide Gruppen am Druckereikauf zu gleichen Hälften partizipieren.

3. Orbis verpflichtet sich, das Defizit der drei letzten Monate des Betriebsjahres 1924 in der Gesamthöhe von höchstens 675 (sechshundertsiebsigfünf) Millionen K5 zur Zahlung zu übernehmen

4. Orbis verpflichtet sich für die Zeit vom 1. Januar 1925 bis 31. Dezember 1926 (sechszwanzig) zur Deckung des monatlichen Betriebdefizits der Tageszeitung "Der Tag" bis zu einem Betrage von zweihundert Millionen K5. monatlich

C. Zum Zwecke der Durchführung der Kooperation wird bis zum 20. Dezember 1924 ein finanzielles und Wirtschaftsprogramm für die Tageszeitung "Der Tag" ausgearbeitet, auf Grund dessen die finanzielle Gestion auf neue Rechnung ab 1. Januar 1925 beginnt.

a. Mit der Durchführung des Wirtschaftsprogrammes wird der Administrator der "Tag" betraut, der beiden Seiten verantwortlich ist.

b. Änderungen des finanziellen und Wirtschaftsprogrammes sind nur mit Zustimmung aller Anteil- oder Aktienbesitzer zulässig.

D. Beide Gruppen billigen die bisherige politische Richtung des "Tag" und enthalten sich jeder politischen Einflussnahme, wobei sie die Erklärung des Chefredakteurs Schreiber akzeptieren, der die Politik des "Tag" als entsprechend dem Geiste des Völkerbundes und der engsten Zusammenarbeit der mitteleuropäischen Nationen definiert.

E. Zur Sicherung der Zusammenarbeit wird von der Orbis ein Verwaltungsfachmann als ihr Vertrauensmann vorgeschlagen, der von der Gesellschaft Prokura erhält, falls seine Person nicht abgelehnt wird; dieser Vertrauensmann hat gemeinsam mit dem Vertrauensmann der bisherigen Besitzer die Durchführung des Finanzprogrammes zu kontrollieren und über der Einhaltung dieses Vertrages zu wachen, wobei im Falle eines Einspruches die Zahlung der Monatszuschüsse bis zur Austragung der Differenz unterbrochen werden kann.

Wien, am zwölften Dezember 1924

DIE BÖRSE

WIRTSCHAFTS-
ZEITUNG FÜR
MITTEL-EUROPA
VERLAGSLEITER
GUSTAV STERN

REDAKTION - ADMINISTRATION

WIEN, I., STRAUCHGASSE NR. 2

TELEPHON: U 29.3.49 - TELEGRAMM-ADRESSE: BORSEZEITUNG
POSTSPARKASSENKONTI: WIEN: B 11.482 - PRAG: 79.725

BANKKONTO:
ÖSTERREICHISCHE CREDIT-ANSTALT FÜR HANDEL UND GEWERBE
WIEN, I. FREYUNG 8-9

BEZUG: Propagační číslo pro Ženevu.

Pan
Jan Hájek,
předseda tiskového odboru
ministerstva zahraničí,
Praha - Dejvice.

IHR ZEICHEN

IHRE NACHRICHT

UNSER ZEICHEN

TAG

S/M

16. června 1931.

Vážený pane řediteli,

v příloze dovoluji si Vám
zaslati výkaz výloh za číslo 20 ze 14. května
t. r. a prosím Vás sdvořile, abyste laskavě dal
poukázat konečnou částku pomocí přiloženého slož-
ního listu na pražský účet Poštovní spořitelny.

Děkuji Vám předem a peroučím se Vám
s výrazem

úctedlně

oddaný

Gustav Stern.

2 přílohy.

Poukázat popř. z hot. prop. směr

Háil.

Žid Stern prosí o nové subvence pro časopis „Die Börse“.

se uplatňování jakéhokoli politického vlivu, při čemž přijímají prohlášení šéfredaktora Schreiera, který definuje politiku „Tagu“ jakožto odpovídající duchu Společnosti národů a nejužší spolupráci středoevropských národů.“

Výplata těchto částek se děla opět prostřednictvím československého vyslanectví ve Wien. Dne 27. prosince 1924 oznámilo ministerstvo zahraničních věcí vyslanci Kroftovi v důvěrném dopisu č. 210 720/VI-4 24, že mu současně poukazuje 160 000 švýcarských franků, 675 milionů rakouských korun a 60 000 česko-slov. korun. Poukaz zněl na wienský Creditanstalt.

Rozumí se, že všechny tyto transakce byly prováděny pod pečeti nejprísnější mlčelivosti. Přes to vešlo ve Wien již velmi brzy ve známost, že Praha má prsty v „Tagu“, resp. že jsou tu ve hře její peníze. Poslyšme, co praví již jednou uvedené memorandum z r. 1937 o dalším vývoji „Tagu“:

»Tag« dostal tehdy 2 mil. Kč a zástupci p. řed. Hájkovi stali se vedle Schreiera a Bosela třetím podílníkem tehdejší společnosti Tagu s r. o. Vedle toho přispíval Hájek měsíčními částkami — neznámo v jaké výši — na úhradu deficitu Tagu. Tak to šlo několik měsíců, až náhle revisor „Orbisu“ p. Uher (zatím zesnulý) zjistil, že Schulz si z pražských peněz nechal pro sebe 60—70 mil. rakouských (dnešních 6—7 tisíc šilinků). Hájek, resp. Uher, vynutil jeho okamžité propuštění z Tagu, ale Schreier obává se, že Schulz prozradí transakci s Prahou, platil mu za zády Hájkovými několik měsíců plat dál a i jinak pomáhal mu k nové existenci. Přes to dával Schulz domácím i zahraničním novinářům proti Československu zaujatým informaci o celé transakci s tím, aby Tag, Schreier a Československo skandalisovali. Když později Schulz vstoupil do krajně pravicové Freiheit, zúčastnil se tam sprosté nepřátelské kampaně, kterou vedl tento list proti ČSR a m. j. uveřejnil doslovně znění smlouvy, kterou tehdy Tag uzavřel s Prahou.“

Börse / Tage
 (Kürsioner no 28 1932)
 Gustav Scharf 1932.

Wien, 12. April 1932.

	S.	K.	Kc.
Febr 20.	6.000.--	6.--	24.000.--
März 17.	6.000.--	3.85	23.700.--
April 8.	10.000.--	3.785	37.850 --
	<u>22.000.--</u>		<u>85.550.--</u>

Zuwendungen für die ersten vier Monate 1932 Jänner bis April inkl. betragen S.22.000.--, sind also mit den obigen Erlägen als getätigt zu betrachten. Als Gegenwert sind bei der Zivno, Prag zu Gunsten des Kontos G.S. ~~Prag~~ Praha II. Jungmannova 27 die obigen

Kc. 85.550.--

zu erlegen. Es wird gebeten, diesen Erlag noch diese Woche vorzunehmen.

Es wird weiter gebeten, dem Herrn O. im Konzept übergebenen Brief an die Tsch. Nationalbank auch noch im Laufe dieser Woche an diese abzusenden.

Vyplatit z khotovosti.
 (Kürsioner no 28 1932)
 23/IV
 Harel

Subvence pro wienský časopis „Die Börse“.

To jistě nebyl nijak povzbudivý začátek pro účast ministerstva zahraničních věcí na wienských tiskových podnicích. Avšak pan Hájek se nedal odstrašiti a snažil se nyní co nejvíce, aby pražský vliv ve Wien ještě zesílil. Nejprve se ovšem snažil zachrániti peníze, vložené do „Tagu“-G. m. b. H., což se mu však nezdařilo. Memorandum již citované sděluje o tom toto:

„Mezitím byli Hájkovi zástupci ze společnosti Tagu odvoláni vzhledem k defraudacím Schulzovým a počínání Schreierovu. Ředitel Hájek vymáhal pak investované peníze na základě směnek, které přijal za svůj podíl a měsíční subvence od Tagu, resp. od Schreiera. Nedostal ovšem nic. Protože také Bosel se definitivně odpoutal od Tagu, zlikvidoval Schreier tehdejší společnost s r. o. a založil akciovou společnost pro Tag. Dluhy staré společnosti, tedy i vůči Praze, resp. řed. Hájkovi, převzala nová akc. spol. Tak se tedy Tag a Schreier odpoutali od Prahy, ale zůstal dlužníkem.

Netrvalo to však dlouho a na scéně se objevil Oplatka s novým projektem; Schulz už byl stranou, ale Schreier tu zůstal. Není známo, či to byl plán, zdali Oplatkův nebo Schreierův, ale stalo se toto: Hájek koupil značnou část akcií tiskárny Vernay a spol., asi 40—42% a tím nabyl rozhodujícího vlivu na tiskárnu čili Praha dala sem nové, těžké peníze.“

Tiskárna Vernay s třemi velkými rotačkami, 35 rychlolisy, 25 sázecími stroji a asi s 800 zaměstnanci patřila k největším wienským tiskárnám. Akcie této firmy byly získány od 1. ledna 1925 částečně nákupem od velkoakcionářů, částečně několikaměsíčními bursovními transakcemi, jež byly provedeny podle pokynů ředitele Živnobanky ve Wien, P o s p í š i l a, bankovním domem Prokop a Bouda. O této účasti podává zprávu pamětní spis parlamentní úsporné a vyšetřovací komise z r. 1938:

Zusame ve míc

9 145. 804/36

Die Stunde - Wien.

Wien ist mehr noch als früher ein Mittelpunkt widerstreitender Interessen und Einflüsse in Mitteleuropa. Dazu kommt dass, wie bekannt, eine grosse Anzahl mitteleuropäischer Korrespondenten englischer und amerikanischer Zeitungen in Wien sitzen und die Wiener Zeitungen als Hauptquelle ihrer Information und ihrer Meldungen nach dem Westen benützen.

Deshalb hat Prag sowohl an einer Wiener Nachrichtenagentur - Transatlantik Radio, abgekürzt TR - als auch an einer Wiener Tageszeitung Interesse genommen.

TR gehört zum Konzern des Nachrichtendienstes der Prager Presse - Central European Radio- und dadurch in den Arbeitsbereich jener französischen Aktion, die vor zwei Jahren in der Agence Radio begann, im Juni dieses Jahres in die Agence Fournier übersiedelte und in nächster Zeit sich wieder verändern soll. Auf diesem Wege wird die Nachrichtenverbindung Wien- Paris wenigstens über Prag hergestellt. Natürlich beliefert Havas die Wiener amtliche Nachrichtenstelle, hat aber keinen Einfluss darauf, was als Pariser Privatdienst dieser Wiener Agentur veröffentlicht wird: seit Jahr und Tag, unserer Ansicht nach, durchaus nicht in französischem Sinne.

Andere französische Beziehungen könnten zur Neuen Freien Presse bestehen, die mit der Agence Économique arbeitet, doch ist nichts darüber bekannt.

*Memorandum Žida Oplatky z r. 1936 o tiskových poměrech
v křesťanském stavovském státě.*

Die Beteiligung der Prager Gruppe besteht bei der demokratischen Tageszeitung "Der Wiener Tag"; in Verbindung damit bestand seit zehn Jahren eine Beteiligung bei der Wiener Druckerei Johann N Vernay A G von 30 Prozent. Durch Verlagsverluste und Verluste bei Druckkunden wurde Vernay insolvent, weil die Prager Minoritätsgruppe sich weigerte das in der Geschäftsleitung bestehende Regime weiter zu unterstützen. Am 2. Mai 1936 wurde der Ausgleich angemeldet, von den Gläubigern einer 50 prozentigen Quote zugestimmt und am 25. Oktober der Ausgleich wieder aufgehoben.

Die Prager Gruppe hat mit Hilfe einer zweiten Gruppe einen Betrag aufgebracht, der zur Auszahlung von mehr als 2 Millionen Schilling Schulden von insgesamt $\text{S } 1\frac{1}{2}$ Mill. S erforderlich war, wobei infolge Kassazahlung nur 25 Prozent der nicht bevorrechteten Forderungen zu begleichen waren. Die Prager Gruppe, die 91 Prozent des "Wiener Tag" besitzt, hat bei der Vernay-Sanierung 95 Prozent der Vernayaktien erworben, damit nicht nur die Druckerei, sondern auch Verlagsobjekte wie die Zeitschriften "Bühne", Mein Film etc, aber auch eine grössere Forderung gegen die bei Vernay gedruckte Tageszeitung "Die Stunde".

"Die Stunde", die politisch integer ist, von der Prager Gruppe seit zehn Jahren politisch kontrolliert wird, ist nur formell Eigentum der "Kronos Verlag AG", deren Aktienmehrheit gleichfalls im Besitze der Prager Gruppe sich befindet: tatsächlich ist sie redaktionell und materiell im Betriebe einer aus Redakteuren und dem Leiter der Administration gebildeten Arbeitsgemeinschaft, die zur Deckung des Defizits jährlich 100.000 Schilling aufzubringen hat

und in den letzten zwei Jahren aus österreichischen Wirtschaftskreisen tatsächlich aufgebracht hat. Die Aussichten für das nächste Jahr sind weniger günstig, weil die Kontrolle der österreichischen Regierung ein Hindernis bilden dürfte, neuerlich österreichische Wirtschaftsführer zu engagieren.

Dagegen ist die Prager Gruppe als Repräsentant der neuen Besitzer der Druckerei Vernay in der Lage, einem ~~mit~~ französischen Interessenten im Druckpreis und in den Administrationskosten solche Begünstigungen einzuräumen, dass mit dem Betrag von S 100.000 im Jahr auch dann ein Auslangen zu finden wäre, wenn in die heutige Redaktion ein neuer Chefredakteur eingesetzt würde.

Politische Redakteure sind gegenwärtig

Andreas Hemberger, von Geburt Bayer, Redakteur der Frankfurter Zeitung, vor dem Kriege verantwortlicher Redakteur der Neuen Freien Presse, nachher Chefredakteur des Frankfurter Generalanzeiger, seit sechs Jahren im Dienste der Prager Gruppe / zuerst Korrespondent der Prager Presse in Berlin, 1934 verhaftet und ausgewiesen, dann als Auslandsredakteur des "Wiener Tag" in Wien/

Dr. Marc Siegelberg, 1914 auf einer Ferienreise als russischer Staatsbürger in Deutschland zum Tode verurteilt, dann als Zivilgefangener im Alter von 19 Jahren in ein österreichisches Gefangenenerlager überstellt, 1916 zum Universitätsstudium in Wien zugelassen, 1921 zum Doktor promoviert und eingebürgert, seit zehn Jahren Redakteur der "Stunde", politisch unbelastet, persönlich integer.

Die offizielle Presse-Diktatur arbeitet in Oesterreich mit Handschuhen und lässt dem "Wiener Tag" und der "Stunde", hinter der sie noch immer die Prager Gruppe vermittelt noch immer eine gewisse Freiheit: sie dürfen dasselbe nicht, was anderen verboten wird, aber sie müssen nicht im Sinne der Regierung aktiv sein. Der Ballplatz unterstützt aber nach Kräften die Konkurrenz.

Die Neue Freie Presse wird von Amtsrat Stagl vom Bundespressediens administrativ direkt kontrolliert. Ein wichtiges Paket Aktien der Steyrermühl/ Tagblatt, Abendblatt, Volkszeitung, Wochenausgabe/ ist im Besitz der Regierung: dieses Blatt ist seit einiger Zeit monarchistisch und in der Pariser Berichterstattung direkt Frankreich feindlich. Neues Wiener Journal gehört zwei Gruppen, von denen die stärkere einen neuen Chefredakteur von der Regierung erbeten hat und infolge der wiedererlangten Erlaubnis nach Deutschland zu verkaufen auch von Goebbels abhängig ist. Reichspost war schon früher an Kölnische Volkszeitung und Germania schwer verschuldet und hat ihre ganze Inseratenwerbung an OKAG, die Wiener Filiale der Berliner Ala mehrjährig verpachtet. Telegraf, früher Der Abend, dient dem Bundespressediens, der die politischen Redakteure ernennt, die Wiener Neuesten Nachrichten gehören Goebbels.

Es wäre politisch erwünscht und praktisch eine günstige Gelegenheit, "Die Stunde" zum Organ der mitteleuropäischen Politik im Sinne Frankreichs zu machen.

Wien, 6. November 1936

E. Platten

„V roce 1925 bylo získáno asi 25% akcií tiskárny Johann N. Vernay, Druck- und Verlags-Aktiengesellschaft, Wien IX., Canisiushausgasse 8—10. Na základě této účasti byl vytvořen *syndikát*, jehož členy byla na jedné straně pražská skupina a na druhé straně komerční rada R. H a n e l, který zastupoval skupinu velkoakcionářů s celkovou účastí 40 nebo 45%. Další podmínkou bylo, že ředitelem tiskárny a správním radou bude důvěrník Prahy. Ve správní radě byla společnosti zaručena 3 místa. Praha převzala účast na tiskárně hlavně z té příčiny, aby měla na ni vliv a zabezpečila si provádění tiskové propagace v Rakousku. Prostřednictvím Vernaye byla nakoupena 50% účast firmy Tag, Verlags-A. G. a přímo zajištěn vliv na časopis Tag, kde byl zúčastněn též šéfredaktor Schreier a velkoprůmyslník Bosel. Později Praha převzala v Tagu téměř celý akciový kapitál a ovládla jej nejen hospodářsky, ale i redakčně.“

K tiskárně Vernay patřilo již tehdy nakladatelství „Kom-pas“, jež vydávalo známé obchodní adresáře o Rakousku, Česko-Slovensku, Maďarsku, Jugoslavii atd. Tímto způsobem dosáhla Praha též značného vlivu na středoevropskou hospodářskou publicistiku. Obchodním vedoucím podniku byl komerční rada H a n e l. Ve správní radě zasedali kromě toho president E n g e l, dříve generální rada Anglobanky, a dvorní rada S c h m i d t, svého času zakladatel vysoké školy pro světový obchod. Oba jsou v českých memorandech z tehdejší doby uváděni jako velmi cenní zástupci českých zájmů.

Zatím byla dosavadní „Tag“-G. m. b. H. proměněna v akciovou společnost. Té však přechodným odnětím českých peněz poznenáhlu docházel dech a tak se v r. 1926 obrátil šéfredaktor Schreier na tiskárnu Vernay a prosil, aby převzala jeho list. Došlo k ujednání (ve smlouvách a dopisech figurovala však výlučně firma Vernay), kterou Vernay pro sebe a tím pro Prahu získala kvalifikovanou dvoutřetinovou většinu akciového kapitálu, který činil 200 000 šilinků. Částky, splacené od r. 1925 Boselem, část pohledávek tiskárny a po-

hledávky ministerstva zahraničních věcí byly odepsány. Za to byly dány k dispozici nové peníze k provozním účelům. Schreier byl dále angažován jako šéfredaktor a *byl sjednán písemný redakční program, jenž opět obsahoval zákaz jakéhokoli zasazování se o anšlus* a předpisoval za to podporu politiky Společnosti národů. Účast tiskárny Vernay na akciové společnosti „Tag“ byla v Praze i ve Wien ve vsí formě uveřejněna.

O listu „Tag“, patřícím nyní tiskárně Vernay, sděluje německy psané memorandum, vypracované pro ministra dr. Benése, toto:

„»Tag«, který tiskne ve všední den 35 000, v neděli 42 000, je levicově radikální, velmi živý, pevně zakotven v kruzích zaměstnanců a v malém středním stavu. Nevýhodě, že šéfredakce neklade žádný odpor soukromým politickým exkursům jednotlivých redaktorů, se od nějaké doby účinně čelí.

Politicky se »Tag« po mnohonásobných výkyvech postavil nalevo od pravého křídla sociální demokracie, po měsíce se namáhal získati opět pravému křídlu dřívější význam této strany a učiniti tím tuto stranu schopnou účasti v koalici pod Seipelovým nástupcem.“

V tiskárně Vernay byly tištěny i listy nakladatelství „Kronos“: „Die Stunde“, „Die Börse“, „Die Bühne“ a hádankový časopis „Die Sphinx“, jež byly založeny budapeštským Židem Békessym, o němž jsme se již zmínili. V r. 1926 se však zhroutil celý podvodný domek z karet tohoto židovského hochštaplera, takže byl nucen se svým redaktorem Karlem Tschuppikem z Rakouska přehnouti. Nakladatelství „Kronos“ bylo převzato oběma hlavními věřiteli, nakladatelstvím Vernay a insertní firmou Haasenstein a Vogler, která patřila Židu Antonu Friedovi. Tato firma pak uzavřela opět syndikátní smlouvu pro spoluúčast na nakladatelství „Kronos“ s firmou Dukessnást., jejímiž majiteli byli

Židé Max A u g e n f e l d a Emerich L e s s n e r. Do tohoto židovského podniku vložil nyní Hájek úvěr 200 000 šilinků, které však, jak se brzy ukázalo, zdaleka nestačily k dalšímu provozu nakladatelství „Kronos“, jež si podvody a úplatkářskými aférami získalo nejhorší pověst. Již v prosinci 1926 obrátilo se proto nakladatelství na Prahu s nabídkou převzetí. Jednání skončila tím, že ministerstvo zahraničních věcí převzalo v březnu 1927 třetinu akcií společnosti „Kronos“ a odepsalo za to úvěr 200 000 šilinků, jež dalo už k dispozici. Zároveň byl poskytnut nový úvěr ve výši 300 000 šilinků.

Nejvýznamnější list nakladatelství „Kronos“, „Die Stunde“, dělal před útekem Békessyho za vedení šéfredaktora Alexandra W e i s s e po nějakou dobu politiku komunistickou. Když Weiss v souvislosti s aférou Békessyho byl pro podvodné machinace odsouzen, byl za šéfredaktora na návrh Prahy dosazen někdejší vedoucí úředního Korrespondenz-Bureau, dvorní rada dr. Josef C. W i r t h. Teď bylo třeba jen ještě rozhodnouti, jakou politiku sledovati navenek. Poněvadž ve Wien existoval již časopis „Der Abend“, jenž měl tendenci socialistické pravice, zřeklo se nové vedení toho, aby konkurovalo s tímto listem v levém radikalismu a proto list „Die Stunde“ zastupoval směr více měšťácký. Dvorní rada Wirth byl vybrán Prahou hlavně proto, poněvadž byl považován za spolehlivého, pokud šlo o odpor vůči anšlusu.

Současně byly Prahou učiněny nové pokusy získati do služeb nejdůležitější liberální wienský deník „Neue Freie Presse“. Již v prosinci 1924, kdy jednání o převzetí listu „Tag“ byla ještě v chodu, učinil první útok Oplatka, jenž od r. 1913 až do r. 1919 sám byl redaktorem v „Neue Freie Presse“. Sdělil tehdy řediteli tiskárny tohoto listu Židovi G o l d s c h m i e d o v i, že obdržel od Schreiera nabídku, aby převzal správu listu „Tag“. Poněvadž „Neue Freie Presse“ posta-

A b s c h r i f t.

G e d e n k p r o t o k o l l

aufgenommen im Büro der Firma Vernay Verlags Gesellschaft A.G.
in W i e n, IX. Canisiusgasse 10, am 30. November 1927.

Erschienen sind:

Dr. Gustav R o h n, Rechtsanwalt, in Vertretung der Firmen:

Johann N. Vernay Druckerei und Verlags A.G.
im Nachstehenden Vernay genannt,

Kronos Verlag A.G. im Nachstehenden Kronos genannt,

Compass Verlags Gesellschaft m.b.H. Niederlassung Prag
im Nachstehenden Compass genannt

Dr. Oskar B l a u, Rechtsanwalt, in Vertretung der Firmen:

Annoncen Expedition M. Dukes Nachfg. Max Augenfeld und
Emmerich Lessner A.G. und

Annoncenexpedition Haassenstein & Vogler A.G. im
Nachstehenden Dukes und Haassenstein genanntn.

Sowie in Vertretung der Herren:

Max A u g e n f e l d
Emmerich L e s s n e r
Anton J. F r i e d
Otto A u g e n f e l d und
Erwin L e s s n e r

Dr. Israel W a l d m a n n, Rechtsanwalt,

und erklären die Erschienenen folgende mündliche Vereinbarung
getroffen zu haben:

I.

Dukes und Haassenstein haben an Dr. W a l d m a n n
übertragen:

1./ Die bei der Credit Anstalt erliegenden 125.000'
Alten Kronen Aktien der Kronos A.G. und ihre Rechte bezüglich
der offenen Handelsgesellschaft ^{der} "Börse" Zeitungsverlag Bekessy & Co.

2./ Ihre Ansprüche gegen die Kronos in der Höhe von
S 170.000.--, welcher Betrag auf dem Aktieneinzahlungskonto bei
der Kronos zu Gunsten der Firmen Dukes und Haassenstein gebucht
erscheinen.

3./ Die 3.000 Stück neu gezeichneten Schilling Aktien
aus der ersten Tranche der Kapitalerhöhung der Kronos per
S 30.000.--.

Židovské obchody kolem wienského nakladatelství „Kronos“.

vila právě tehdy nové stroje, nabídl Oplatka Goldschmiedovi, aby tiskl „Tag“. Tímto způsobem měl býti učiněn prostřednictvím tiskárny počátek kýženého spojení. Ačkoli Goldschmied se důtklivě přimlouval za Oplatkovu nabídku, majitel „Neue Freie Presse“, dr. Benedikt, věc odmítl, poněvadž se obával, že jeho vlastní list by tím trpěl.

O půl roku později předložil dr. Alexander Redlich, ředitel Ullsteinovy zpravodajské služby, jež byla tehdy v likvidaci, a pozdější wienský zástupce berlinské Telegraphen Union, první nabídku účasti na „Neue Freie Presse“. Učinil Benediktovi návrh, aniž mu řekl, čím jménem se o účast uchází. Mělo býti investováno 10 milionů Kč za 40 procent podílů a dalších 10 milionů Kč mělo být dáno k dispozici pro potřeby provozu. Benedikt měl sice zůstat šéfredaktorem, avšak tím, že by dr. Redlich byl ustanoven ředitelem vydavatelství, měla býti poskytnuta záruka řádného použití peněz.

Samozřejmě ani zde nemohlo ministerstvo zahraničních věcí vystoupiti otevřeně jako smluvní strana. Spíše měli býti nastrčení někteří finančníci nebo průmyslníci. S velikými potížemi se podařilo získati pro tuto reprezentační skupinu wien-ského bankéře Guttmanna a pražského průmyslníka Ringhoffer a. Mnoho jiných, mezi nimi židovský uhlobaron Petschek a wienský velkoobchodník Meinel, odmítlo. Konečně se ještě pomýšlelo na nějakou formu spolupráce s pražským vydavatelstvím Mercy („Prager Tagblatt“), jehož redaktora Kellera byly by pražské kruhy rády dostaly do „Neue Freie Presse“. Když však Redlich naznačil toto pozadí, Benedikt jednání prostě přerušil. Ačkoli „Neue Freie Presse“ byla již velmi zadlužena a měsíční deficit činil tehdy okrouhle 60 000 šilinků, dostal Benedikt v poslední chvíli od Svazu bank nové úvěry.

Předbíhající poněkud dalšímu vývoji, musíme tu ještě říci,

Pro internu

V i d e ň s k ý t i s k o v ý f o n d .

Stav k 30. září 1930.

1926	29. 7.	50.000.-- ✓
	30. 8.	70.000.-- ✓
	29. 9.	30.000.-- ✓
	26. 11.	50.000.-- ✓
	23. 12.	100.000.-- ✓
	21. 12.	200.000.-- ✓
1927	5. 12.	100.000.-- ✓
	9. 4.	200.000.-- ✓
	28. 6.	100.000.-- ✓
	12. 8.	125.000.-- ✓
	23. 11.	100.000.-- ✓
1928	16. 1.	100.000.-- ✓
	22. 2.	125.000.-- ✓
	31. 3.	120.000.-- ✓
	10. 5.	80.000.-- ✓
	18. 7.	150.000.-- ✓
	23. 8.	130.000.-- ✓
	10. 10.	100.000.-- ✓
	19. 11.	150.000.-- ✓
	12. 12.	50.000.-- ✓
1929	4. 2.	100.000.-- ✓
	25. 3.	100.000.-- ✓
	29. 4.	100.000.-- ✓
	25. 5.	80.000.-- ✓
	22. 6.	20.000.-- ✓
	22. 6.	100.000.-- ✓
	20. 8.	80.000.-- ✓
	20. 8.	100.000.-- ✓
2,970.000.-	24. 10.	80.000.-- ✓
	26. 10.	100.000.-- ✓
	27. 12.	63.000.-- ✓
1930	15. 1.	80.000.--
	4. 3.	80.000.--
	29. 4.	80.000.--
	20. 6.	40.000.--
	24. 7.	50.000.--
	15. 8.	30.000.--
	29. 8.	25.000.--
	1. 9.	50.000.--
Celkem do 30.9.1930.....		3,488.000.--
převod zůstatku z konta		
Kreditanstalt.....		33.717.--
Suma příjmu.....		2.93,521.717.--

*Příjmy wienského tiskového fondu do září 1930.
Jde o částky v šilincích.*

že úsilí ministerstva zahraničních věcí o „Neue Freie Presse“ neustalo ani po tomto několikerém nezdaru jednání o převzetí. Úspěch nebyl ovšem ani později větší. Dr. B e n e š se však dlouho ještě nevzdával naděje, že dostane pod svou politickou kontrolu i tento významný list a dával si o tom pravidelně podávat zprávy. Budiž zde uvedena jedna z těchto zpráv:

„Vyslanectví Československé republiky.

Č. 6342/31

Ve Vídni, dne 20. XI. 31.

Vážený pane ministře!

dodatkem k své telefonické zprávě Vám sděluji:

Obtíže N. F. Presse trvají již několik let; dluhy listu neustále vzrůstaly, jednak u dodavatelů (u papíren), u Kreditky a pak též u Louise Rotschilda samého, který Benediktovi opětovně vypomohl. List dostával podpory z různých stran; hlavně též někteří maďarští bankéři a průmyslníci poskytli vydavateli větší částky jako honorář.

Přes to přes všechno narostl dluh listu u Kreditky samé asi na 1.8 mil. šil.; nevím, zda v tom je už zahrnuta částka 1.2 mil. šil., kterou list dostal postupně jako osobní půjčku od Rothschilda (cestou přes Kreditku). Možno však míti za to, že celkové zadlužení listu (také u Ullsteina) bude kolem 2½ mil. šilinků, ne-li více; dluh narostl hlavně proto, že značná část úroků nebyla v posledních letech vůbec splacena a připisovala se k pohledávce.

V poslední době utrpěl list značné ztráty u insertních kanceláří (jeho odbyt i jeho inserce poklesly), takže nemohl dostát ani svým běžným směnečným závazkům a je ve skutečnosti už insolventní. Je otázka, zda 1. prosince sežene peníze na platy personálu, určitě však bude v zjevných platebních obtížích během prosince a ledna.

Vydavatelství shánělo všude úvěry a příspěvky, v Berlíně, v Curychu, v Budapešti, odnikud však mu nekyne podstatná pomoc. Vydavatel nabízí list komukoli, vymínuje si pro sebe jen gáži 3000 šil. měsíčně a auto. Kreditka pak je ochotna vyrovnat se za jakýchkoliv podmínek ohledně své pohledávky; snad by se spokojila i s kvotou 30—40%.

Kdyby se uvažovalo o převzetí listu z důvodů politických, nutno bráti zřetel na to, že list při dnešním vedení je hrnec beze dna a že by bylo potřebí důkladné reorganisace redakční, administrativní a tiskárenské, kdyby se měl udržeti bez dalších velkých ztrát. Nutno hleděti také k tomu, že list by podržel svou politickou váhu jen tehdy, kdyby jeho nezávislost zůstala před veřejností intaktní, to jest, kdyby sanace byla provedena navenek činiteli rakouskými (na př. kdyby list převzala skupina seriosních průmyslníků rakouských a pod.). Takové řešení by sice nebylo zásadně nemožné, kdyby na určitých místech v cizině byla ochota věnovati na sanaci částku okrouhle 1 mil. šil. a odhodlati se k ročnímu příspěvku, který odhadují asi na 300 000—400 000 šil.; věc je však ztížena tím, že rozhodnutí musí se státi v nejbližších týdnech.

Podám o věci během příštích dnů další zprávy. Opis zasílám p. vyslanci dru Kroftovi a p. řed. Hájkoví.

S projevem dokonalé úcty a oddanosti

Vavrečka v. r.

Pan

Dr. Edvard B e n e š,
ministr zahraničních věcí
v P r a z e.“

Zdá se, že na základě této zprávy Praha se přece konečně vzdala úsilí o získání „Neue Freie Presse“. To však nevyplulo, že o několik let později se opět pokusila nakloniti si politicky tento list, tentokrát ovšem nikoli koupí celého podniku, nýbrž jen zaplacením hromadného abonnement. *Tak zaplatilo ministerstvo zahraničních věcí společně s presidiem ministerské rady v r. 1936 počínajíc 1. březnem listu „Neue Freie Presse“ za 300 abonnementů 126 000 Kč, v r. 1937 za 200 abonnementů 100 800 Kč.*

Ale i tak, bez tohoto listu, v r. 1924 byla účast ministerstva zahraničních věcí ve wienských tiskových podnicích již velmi značná. Memorandum ze dne 11. února 1927, vypracované pro ministra dr. B e n e š e, dospívá k tomuto triumfálnímu výsledku (uvedené číslice udávají výši nákladu) :

V Praze, dne 1. ledna 1930.

Pan

předseda Jan H Á J E K

V

P R A Z E

K 1. lednu 1930 činí dohromady Vašeho účtu:

I./ u firmy Johana H. Vernay A.G., Vídeň..... S 351.617.60

Tento váš požadavek vznikl z dohromady následujících položek:

a/ za dividendy za rok 1925, 31.000 kusů akcií a
80 S 24.800.--
za rok 1926, 34.000 kusů akcií a 80 S.. 27.200.--
za rok 1927, detto..... 27.200.-- 79.200.--

b/ za kontokorentní úroky

za rok 1926..... 1.960.16
za rok 1928..... 6.878.05
do roku 1929..... 22.771.36 31.609.57

c/ se zápisůvek vyplacených dne

14.12. 1928..... 50.000.--
25. 6. 1929..... 100.000.--
3. 9. 1929..... 100.000.-- 250.000.--

Součet..... 360.809.57

Od toho položky, jde o ní na vrub Vašeho účtu a to:

a/ za nákup 600 Vernayových akcií se dne
28.10. 1929..... 4.991.97
b/ příspěvek Compassu v Praze..... 4.200.-- 9.191.97

Zůstatek Vašeho požadavku u firmy Vernay k 1. led-
nu 1930..... 351.617.60

II./ u Kronos Verlag A.G., Vídeň..... S 300.000.--

Tento požadavek vznikl se zápisůvky splacené v následu-
jících částkách:

29. 7. 1926..... 50.000.--
30. 8. 1926..... 70.000.--
29. 9. 1926..... 30.000.--
23.11. 1926..... 100.000.--
26.11. 1926..... 50.000.-- 300.000.--

Vyúčtování vídeňského tiskového fondu pro Hájka.

„Máme nejen koncern Vernay (Die Stunde 30 000, Der Tag 36 000 až 42 000, Die Bühne 20 000, Die Sphinx 25 000, Die Börse 8000, Mein Film 20 000), nýbrž také Schreierův list Morgen (80 000) a prostřednictvím zpravodajské služby CER vliv na koncern Steyrermühl (Tagblatt 40 000), týdenní vydání Tagblattu 85 000, Volkszeitung 60 000, Kleine Volkszeitung 150 000. Dodáváme koncernu Vernay politický program, koncernu Steyrermühl denně několik stránek telegramů a můžeme svůj vliv na vídeňský tisk, i když je různého stupně, odhadnouti na více než polovinu celkového nákladu všech deníků a týdeníků.“

To jest rozhodně docela slušná zatímní bilance. Ještě radostnější byla však tato bilance pro pražského Žida Oplatku, který se nyní usadil v celých obrovských novinářských koncernech a poznenáhlu strhl na sebe vedení tiskárny listů „Tag“, „Stunde“ a „Bühne“. Wienský tiskový aparát, vybudovaný obrovskými sumami českých vládních peněz, stal se tak pro něho a pro celé jeho židovské příbuzenstvo a přátelstvo výborným obchodem, jak se později ještě dovíme z autentického pramene.

Méně potěšující však byl a zůstal obchod koncernu Vernay. Náklad časopisů klesal rok co rok a tiskárna utrpěla u cizích nakladatelů, a hlavně z politických příčin, částečně citelné ztráty. Tak na příklad nebylo možno vymoci pohledávku asi 40 000 šilinků za časopis, tištěný pro S t a r h e m b e r g a, takže peníze pražského ministerstva připadly k dobru tohoto politického hochštaplera. Akcionáři koncernu Vernay, mezi nimi Praha a Hanelova skupina, byli nuceni proměnit své půjčky v akciový kapitál, který byl takto zvýšen na 1 500 000 šilinků. Protože však tím nepřibyly do podniku žádné hotové peníze, obtíže trvaly, tím více, že úvěr, poskytnutý Rothschildovou Creditanstalt, dostoupil výše jednoho milionu šilinků a nemohl již býti zvýšen. V roce 1929 rozhodlo se proto

ministerstvo zahraničních věcí zajistiti svůj podíl založením holdingové společnosti „Particité“ v Ženevě, Rue Confédération, jejíž akciový kapitál činil 100 000 šv. franků. Současně složilo ministerstvo hotově 20 000 šv. franků. Jako zakladatel a člen správní rady fungoval česko-slovenský Žid Vilém S t e i n.

„Particité“ převzala pak formálně účast na wienských podnicích a to asi 30 procent akcií firmy Vernay (původní 25procentní účast byla poněkud zvýšena, poněvadž prostřednictvím syndikátu byly zakoupeny akcie Vernay, hozené na trh), asi 90 procent „Tag A. G.“, kterážto společnost disponovala akciovým kapitálem asi 350 000 šilinků, a skoro sto procent akcií akciové společnosti „Kronos“, jejíž akciový kapitál činil 100 000 rakouských šilinků. „Particité“ měla ve Wien vlastní ředitelství pro financování všech wienských podniků. V čele tohoto ředitelství byl Emil Oplatka.

Finanční obtíže firmy Vernay byly tak sice kontrolovány, ale nebyly odstraněny. Po nějaký čas vypomáhala si firma směnečnými operacemi, až konečně 1. května 1936 byla nucena prohlásiti se insolventní a požádati o soudní vyrovnání. V tomto vyrovnávacím řízení byla věřitelům přiznána kvota 50 procent, bylo však nemožno sehnati kapitál, potřebný pro vyplacení této kvoty, takže hrozil konkurs. Tak musilo opět jednou zaskočiti ministerstvo zahraničních věcí. V září 1936 se Hájek rozhodl poskytnouti peníze, potřebné pro vyrovnání, za těchto podmínek: Creditanstalt a Hanelova skupina musily svou kvotu snížit s 50 procent na polovinu, která jim však byla ihned hotově vyplacena. Hanelova skupina, jejíž zástupci, komerční rada Rudolf H a n e l a jeho syn dr. H a n e l, správu zbytečně zatěžovali, musila odstoupiti a přenechat své akcie „Particité“. (Tím dostala „Particité“ do rukou asi 93% akcií Vernay.) Náhradou za to dostalo se jim podílu na společnosti

„Kompass“ G. m. b. H. Poněvadž „Particité“ jako zahraniční firma nemohla vystupovati jako věřitel, vyplatila nyní akciová společnost „Kronos“ v zastoupení společnosti „Particité“ k uspokojení věřitelů okrouhle částku 720 000 šilinků, jež ovšem pocházela z Prahy a dostala se do Wien oklikou přes Ženevu. Přibližně za tutéž částku byly získány pohledávky, jež na základě soudního vyrovnání měly býti zaplacený částkou asi 1 200 000 šilinky, včetně pohledávek, které při vyrovnávacím řízení byly uznány za přednostní.

Již dvě léta před tím v r. 1934 byly nesnáze tak veliké, že byl učiněn pokus zbaviti se alespoň jednoho z obou deníků, „Die Stunde“, nebo jej docela zastaviti. Šéfredaktor listu dvorní rada Wirth vstoupil proto v dohodě s Prahou ve styk se spolkovým kancléřem Dollfußem, jenž byl ochoten dát převzít „Die Stunde“ skupinou, kterou by vytvořila rakouská vláda, a odkázal dr. Wirtha k dalšímu jednání na svého osobního důvěrníka, dvorního radu Webera. Ten pojal plán převésti „Die Stunde“ do provozu někdejšího „Vorwärts“ („Arbeiterzeitung“) a převzít šéfredaktora a některé jiné spolupracovníky, kdežto Dollfuß pomýšlel na fusi „Stunde“ s listem „Neues Wiener Journal“, jehož večerníkem se měla „Die Stunde“ státi, při čemž dr. Wirth by se byl stal i šéfredaktorem listu „Neues Wiener Journal“. Provedení tohoto plánu bylo však znemožněno smrtí kancléře Dollfuše. Jeho nástupce dr. Schuschnigg byl sice zásadně s jednáním srozuměn, neprojevoval však již tak velký zájem jako Dollfuß, zejména když tiskový přednosta rakouské vlády, ministr Ludwig, sám byl na jednom wienském večerníku, na listu „Telegraph“, tak silně interesován, že si nechtěl listem „Die Stunde“ vytvořiti nemilou konkurenci. Proto se jednání úplně rozbila a „Die Stunde“ byla dále vedena jako list, závislý na Praze.

O financování wienských tiskových podniků sděluje uvedené již memorandum parlamentní úsporné a vyšetřovací komise toto:

„Do roku 1930, kdy nastoupila formálně holdingová společnost Particité jako majitelka vídeňských účastí, soustředily se platy pro vídeňské účely u firmy Vernay, která fungovala jako důvěrník (Treuhänder) Prahy a která byla současně pokladníkem Particité. Poukazy šly přímo z Prahy prostřednictvím Živnostenské banky a byly vyúčtovány jako zálohy na zvláštním účtě. Firma Vernay uhrazovala z došlých platů své tiskové účty subvencovaných časopisů, pokud časopisy samy nepostačovaly krytí je z vlastních tržeb. V roce 1930 pokračovaly poukazy stejným způsobem, ale nebyly již vedeny v knihách firmy Vernay, nýbrž poukazovány na bankovní účet. Úkolem kontroly dra K l i m e n t a, který do Vídně dojížděl, bylo zjišťovati, zda poukazy do Vídně byly zaúčtovány podle rozpočtů, vésti účetnictví vídeňského ředitelství, kontrolovati po stránce finanční koncern podniků a zkoumati jejich bilance. K běžné kontrole časopiseckého hospodaření byl určen čsl. příslušník Rudolf R o s e n f e l d, bankovní ředitel ve výslužbě. Z prostředků Particité bylo hrazeno:

- a) schodek časopisu Tag,
- b) schodek časopisu Stunde,
- c) půjčky na provoz, které se později použily jednak na zvýšení akciového kapitálu Vernaye, jednak na doplnění částek, poskytovaných na krytí schodků,
- d) výlohy ředitelství vídeňského (právní zastoupení, výlohy ředitele Oplatky, bankovní výlohy atd.).

Na financování vyrovnávacího řízení bylo použito mimořádně rak. schil. 720 000,— celkem, které však nedošly do Vídně přímo z Prahy, nýbrž ze Ženevy. Praha totiž poukázala k vyrovnání pohledávek potřebnou částku do Ženevy, a odtud ji Particité svým jménem hradila do Vídně. Mimo to úhrady v roce 1938 před anšlusem šly také prostřednictvím Švýcar.“

Oplothu ..

958.149/34

Situace vídeňských listů v dubnu 1934.

Videňské deníky „Der Wiener Tag“ a „Die Stunde“, které jsou v našem majetku, projevovaly od počátku, ačkoli jejich redakční program byl slovně souhlasný, rozličnou politickou linií. Ranní list „Der Wiener Tag“ byl určen pro souboje s sociálně-demokratickou stranou a předčil zejména v dřívějších letech radikalismem v různých otázkách mnohdy i stranický tisk. Kromě toho uplatňovaly se zde silné osobní vlivy, vycházející zejména od šéfredaktora Maxmiliána Schreiera, který je vedle toho majitelem pondělníku „Der Morgen“, a od parlamentního spravodaje Zapplera, jenž je též předsedou organizace vídeňských žurnalistů. Naproti tomu „Stunde“ od dosazení šéfredaktora Dr. Wirtha při převzetí listu do našich rukou sledovala nikoli sociálně-demokratickou, nýbrž spíše občansky-demokratickou linií, usilující po mnohá léta, aby umožnila spolupráci mezi křesťanskými sociály a sociálními demokraty v parlamentě a na vídeňské radnici a aby podporovala všechny politiky obou táborů, kteří sastávali stejnou směrnicí.

Ve vnitřní politice Rakouska neměli jsme žádných požadavků, které by se nedaly uvést v soulad s nasíláním obou redakcí.

V zahraniční politice neměli jsme s redakcí „Stunde“ za posledních osm let ani jediného konfliktu. Naproti tomu se opětovně ukázalo, že šéfredaktor Schreier byl v otázce

První strana memoranda o wienských listech.

Pokud se týče výše peněžních částek, vložených ministerstvem zahraničních věcí do wienských tiskových podniků, podává k tomu citované již memorandum toto sestavení:

V ý k a z p o u k a z ů m i n i s t e r s t v a z a h r a n i č n í c h
v ě c í p r o P a r t i c i t é
v e V í d n i o d r o k u 1 9 3 0 d o r o k u 1 9 3 8.

Roku	1930	646 500,—	rak. šilinků
„	1931	524 200,—	„ „
„	1932	514 759,—	„ „
„	1933	700 000,—	„ „
„	1934	610 000,—	„ „
„	1935	450 000,—	„ „
„	1936	610 000,—	„ „
ke kteréžto částce dluž-			
no připočísti ještě cca			
3 160 000,— korun čsl.			
„	1937	540 000,—	rak. šilinků
„	1938	150 000,—	švýc. franků

Pro dobu až do r. 1929 včetně nebyla parlamentní úsporná a vyšetřovací komise s to uvést přesná čísla, poněvadž platy tehdy docházely do Wien příliš různými cestami, rozhodně však nikoli prostřednictvím jednotné holdingové společnosti. Vezmeme-li však za základ průměr let 1930 až 1938 a pomyslíme-li, že právě v prvních letech bylo třeba neobyčejně vysokých částek, aby vliv ministerstva zahraničních věcí mohl vůbec zakotviti, není to jistě přehnané, odhadneme-li celkový náklad na ovlivňování wienského tisku okrouhle na 40 milionů Kč.

Připojením Rakouska k Říši, čemuž zabrániti bylo hlavní úlohou listů koncernu Vernay, zhroutila se však celá budova českého ovlivňování tisku, vybudovaná s tak velikým nákladem. Listy „Hag“ a „Stunde“ musily býti ihned zastaveny a

Tiskový fond ve Vídni
Particité akc. sp.

V Praze, 1. května 1934

I. Do Vídně poukázáno do 30. dubna

Šr 250.000.--

a/ Der Wiener Tag obdržel v měs. I-IV Šr 110,304.--

b/ Die Stunde pbdržela 108,396.--

c/ Die Börse 15,000.--

d/ Další výlohy ca. Sr 15,000

Die Stunde

II. ~~Wiener Tag~~ prelimináře leden 27,991,55

únor 37,651,56

březen 17,101,47

duben 23,696,77

překročení za čtyři měsíce 2400.-- 108,841,35

V tom obsaženi mimořádné výdeje *
Schodek provozů

21,828,15 <
87,013,20

Odstupné za Lucie Kainz, Dr. Brody / skrácení platů / Carl Josef
a Dr. Szekely činí S 25,501,77
již zapláceno 13,573,40 zbývá S 11,928,37

(v květnu 3880,42)

III Der Wiener Tag preliminoval v lednu 25,887,73

únoru 19,545,86

březnu --

dubnu 25,758,50

S 71,192,09 na provoz

jako mimořádné výdeje v lednu doplatek z r 1933 S 23,100

v březnu propaganda 3,400

Zappler 4,100

překročení rozp. 8,500

39,100

Celkové výdeje I-IV Sr 574,614,72, v tom obsažené mimoř.

Sr 75,459,59.

V tom: Odstupné Sr 48,629,78, dluhy a procesy zbytek.

Odstupné dostávají: Straim, Mandl, Friedmann, Eliasberg, Reis, Polacek,
Mantel, Schmid, Zappler, Ermers, Götz, Fontana,
Graf, Hualla, Koller

V roce 1934 k vyplacení Sr 118,002,59

zapláceno 65,334,07

k zaplacení Sr 52,668,52

(v květnu Sr 9,923,32 a S 3000 Kollerové)

Poplatka.

Vyúčtování wienských tiskových fondů.

ERKLÄRUNG.

Ich Handelsgefertigter VILEM STEIN in GENÈVE erkläre hienit, dass ich das Eigentum an den mir zustehenden Namensaktien der HOLDING PARTICIPATE A.G. an Herrn JAN HÁJEK in PRAG abgetreten habe und dass daher der Uebernehmer der Namensaktien der Holding berechtigt ist, alle Schritte einzuleiten, um die Uebertragung der Namensaktien der Holding auf sich in einer den Gesetzen entsprechenden Form zu veranlassen."

3). Herr VILEM STEIN verpflichtet sich, gegen den Gebrauch obiger Erklärung keine wie immer gearteten Einwendungen zu erheben und wird Herr JAN HÁJEK oder dessen Bevollmächtigter berechtigt sein, ohne weitere Zustimmung des Herrn VILEM STEIN diese Erklärung nach eigenem Gutdunken zu benutzen.

4). Herr VILEM STEIN verpflichtet sich, als formeller Inhaber des gesamten Aktienkapitals der Holding im Sinne dieser Vereinbarung bei den Generalversammlungen der Holding seine Stimme nach den Weisungen des Herrn JAN HÁJEK oder dessen Bevollmächtigten abzugeben und beinhaltet ein Zuwiderhandeln dieser Bestimmung eine wesentliche Verletzung dieser Vereinbarung.

5). Die Parteien werden einen formellen schriftlichen Schiedsvertrag errichten, in dem vorzubehalten ist, dass sämtliche Streitigkeiten aus dem nunmehr abgeschlossenen Rechtsverhältnisse zwischen ihnen, sowie aus Anlass der Auflösung desselben der ordentlichen Gerichtsbarkeit entzogen und der inappellablen schiedsgerichtlichen Entscheidung unterstellt werden.

19. 12. 20.

JS.
antéjour
Vilem Stein

*Finanční transakce pro wienské tiskové podniky.
Podpisy: Dr. Beneš, Hájek, Stein.*

PARTICITÉ S. A.

GENÈVE, 7 RUE MONT BLANC

Direktion WIEN

IX, CANISIUSGASSE 10

TELEFON: A 10670

*Im Jahre 1932 für Wien empfangene
Beträge:*

<i>11. Jänner</i>	<i>S. 50.000.-</i>
<i>15. Jänner</i>	<i>S. 50.000.-</i>
<i>6. April</i>	<i>S. 60.000.-</i>
<i>11. April</i>	<i>S. 40.000.-</i>
<i>23. Mai</i>	<i>S. 50.000.-</i>
<i>21. Juni</i>	<i>S. 50.000.-</i>
<i>23. August</i>	<i>S. 50.000.-</i>
	<i>Ja S. 350.000.-</i>

26. August 1932

*Kvittance holdingové společnosti „Particité“ o subvencích
pro wienské listy..*

firma Vernay se dostala pod komisařské vedení. O finančním významu anšlusu pro tiskový odbor ministerstva zahraničních věcí podává zprávu memorandum parlamentní úsporné a vyšetřovací komise:

„Akcíe, které ministerstvo zahraničních věcí mělo v nominální hodnotě 1 500 000,— rak. šil., zůstaly v safe ve Vídni a měly reálnou hodnotu asi r. sch. 1 000 000, t. j. při předpokládané vnitřní hodnotě akcií 70%. Naproti tomu akcií Tag a

"SOCCOM" SOCIÉTÉ DE FINANCE COMMERCIALE S. A.

TELEGRAMMES: "STEINVILA"
SU
"SOCCOM"

TELEPHONE: 53.334

ADRESSE POSTALE: CASE STAND

CHÈQUES POSTAUX: I. 6223

BANQUE NATIONALE SUISSE
COMPTÉ DE VIREMENTS N° 2040

WALTER AMBUEHL

GENÈVE den 9. Juni 1937.

1, RUE DE LA CONFÉDÉRATION

A/J

Sehr geehrter Herr Dr. V. Michálek,

Ich gelangte in den Besitz Ihrer Zuschrift vom 7. ds. und bestätige Ihnen ordnungsgemäss den Empfang des mir uebersandten Schecks von sfrs. 12.638,30, fuer welche Summe ich das Konto der PARTICITE kreditieren werde.

Gemäss Ihren Angaben ist dieser Betrag fuer die TRANSATLANTIK RADIO WIEN zu verwenden und erwarte ich daher die weiteren Instruktionen.

Hochachtungsvoll

W. Ambuehl

Herrn Dr. V. Michálek
PRAG-DEJVICE 1428

42040
41580

Subvence pro wienské tiskové podniky.

Kronos A. G., které zůstaly rovněž ve safe, staly se nonvaleury, poněvadž obě společnosti musely okamžitě likvidovat a z poměrně malého provozovacího kapitálu nezbylo dosti ani na uspokojení nároků zaměstnanců těchto časopisů. Redakční spolupracovníci a také někteří administrační úředníci byli nuceni uprchnouti — pokud se politicky exponovali. Particité tím vznikla morální povinnost, přispěti jim v emigraci alespoň na nejnужnější existenci. Další výlohy měla Particité s právními zákroky z Prahy i Vídně podnikanými.

Přímá jednání, která Particité podnikla skrze své právní zástupce k tomu cíli, aby zachránila alespoň něco ze svého vlastnictví, neměla úspěchu.“

To je ovšem žalostný konečný výsledek akce, podniknuté s tak velkým nákladem. Česko-slovenští poplatníci musili dáti do této akce 40 milionů Kč a účel celé věci, totiž zabránění anšlusu, byl nyní tak eklatantním způsobem zmařen. Poslyšme nyní, k jakému závěru o celém tomto podniku došla parlamentní úsporná a vyšetřovací komise na podzim roku 1938:

Co se týče rozpočtové techniky, dával si tehdejší přednosta III. odboru ministerstva zahraničních věcí schvalovati příslušné výdaje od svého ministra, nejprve od dra Beneše, později od dra Krofty, za jejichž vědomí a spoluodpovědnosti se tato nákladná ovlivňovací akce dala. Nikoho ze svých spolupracovníků v III. odboru nepřibíral k poradě o této záležitosti. Důvěrníkem jeho záměrů a vykonavatelem jeho příkazů byl p. Emil Oplatka. Revisi účtů pak prováděli zkoušení odborníci: nejprve p. Josef Uher a po jeho smrti dr. K l i m e n t. Co bylo v min. zahraničních věcí k zmíněnému účelu prokázáno, objevuje se správně mezi příjmy holdingové společnosti Particité. Tolik po stránce finanční povolovací techniky.

Jinak se věc má, postavíme-li si otázku *vhodnosti a účelnosti celého toho ovlivňovacího podniku*. Jestliže na samém počátku bylo lze à la rigueur chápati záměr, zabezpečiti si vliv na část vídeňského tisku — ačkoliv i tu se vtírala pochybnost, zda právě tyto listy stály za tak velikou námahu — bylo později čím dále tím více patrné, že tato milionová finanční investice byla zcela pochybená. Propagace může přinést dobrý užitek, jen pokud se neví, odkud vítr vane. Ale ve Vídni si brzy i vrabci po střeších štěbetali o tom, že listy od Vernaye jsou placeny československými penězi.

Vláda pražského žida Oplatky, který zkomplikoval všecko tak, aby se v tom už ani Praha vůbec nevyznala, pobíraje při tom vedle svého značného pražského platu ještě 1750 šilinků (bezmála 9000 Kč) měsíčně a dostáváje kromě toho občas mimořádné desetitisícové remunerace za „tvůrčí“ činnost, nejruznější Steinové, Sternové, Gellertové, Waldmannové, Rosenfeldové, Zadorové atd., kteří hráli Oplatkovi do rukou a dobře se při tom měli, dokud byla ruka Páně otevřena, ta svéhlová kandidnost, s jakou Praha v křesťanském Rakousku si vybrala Židy za nositele československé myšlenky, to všechno bilo příliš do očí a Vídeňáka přímo proti nám popouzelo. Toto židovské

Pan

Jan H á j e k , přednosta zpravodaj.oddělení
ministerstva zahraničních věcí,

v P r a z e .

Potvrzuji tímto příjem částky Kč 15.000.--
slovy: patnácttisíc, kterou jsem v hotovosti obdržel
jako celoroční remuneraci za práce ve Vídni.

V Praze, dne 6.prosince 1927.

Oplatka.

Kvittance Žida Oplatky o přijatých remuneracích.

hospodářství způsobilo, že i na podněty, vycházející z kruhů
čsl. delegace, se mezi Vídeňáky často hledělo jakožto na jakousi
„Judenangelegenheit“, třebaže se českoslovenští vyslancové
příčiňovali seč byli (na př. ministr Vavrečka), aby se od celého
tohoto podnikání co nejvíce distancovali. Roku 1931 se naskytla
výborná příležitost všecko rázem skoncovati. Byl to rok, kdy
Curtis a Schöber vyhlásili úmysl uzavřítí celní unii.
Ačkoliv se od zmíněných listů za všechny vynakládané miliony
nežádalo nic, než aby nepsaly pro celní unii, pro anšluš a pro
Habsburky, opustily nás v této kritické chvíli a psaly pro celní
unii. Tehdy se mohly a měly zapnout kapsy a Československo
mohlo ušetřit miliony. Setrvalo se však dále a přestalo se na
tom, že se vyhodilo několik redaktorů. Ačkoli se poslední léta
už nenakupoval za československé miliony prospěch, nýbrž
přímo škoda a to velmi zjevná a značná škoda, pokračovalo se
v celém podniku s podivuhodnou neústupností, kterou lze vy-
světliti snad jen benešóvskou zásadou „neopouštět posic jednou
dobytých“ a „nepřiznat se nikdy k chybě“.

Č.j. 6209 / 29

187.724/29 — 25 tisíc

Vážený pane přednosto,

vracím se k našemu poslednímu hovoru o menšinové dotaci a dovoluji si rekapitulovat:

V posledních letech jsem určil menšinovou dotaci na 120.000 Kč ročně; snažil jsem se s touto částkou vyjít. Skorem celý tento peníz je - jak víte - určen na platy pevné, jež zatím nebylo možno snížit a to na

menšin. radu	Kč 60.000.-
Utěchu	30.000.-
Důvěrníci:	10.000.-
	8.000.-

Celkem	Kč 108.000.-

Zbývalo nám tedy na všechny ostatní menšinové věci jen Kč 12.000.- čili 1.000 Kč měsíčně, ač de facto potřebujeme nejméně tříkrát tolik. R. 1927 měl jsem k dispozici zbytek z věci dlíčov, jenž ještě stačil též k úhradě vyšších výdajů na počátku r. 1928. Později jste v dohodě s p. min. Křofitou povolil některé další pevné výplaty, tak ^{menšin} sústentací Jindrovi (900 Kč.) až do doby, kdy bude jmenován, jakož i jiným

Panu

./.

přednostovi J. Hájkovi

v Praze.

Dopis wienského vyslance Vavrečky o použití jeho tajného fondu.

*Rozhodnutí, slohuš nebude upravou
jeho poměr definitivní*

Na tyto výdaje ovšem už dotace 120.000 Kč na rok 1928 nestačila a skončili jsme s deficitem asi Kč 22.000.-, kteroužto částku jsme si vypůjčili z jiných fondů. Informoval jsem Vás r. 1928 opětovně o tomto stavu věcí a spoléhal jsem na to, že mně dle slibu, daného 10.X. 1928 doplníte dotaci na r. 1928 o dalších 30.000 Kč. Tento doplněk jste poukázal, ovšem teprve v únoru 1929 / č.j. 14.606/III z 1.II. 1929/; současně však jste o týž obnos snížil dotaci na rok 1929; byla nám poukázána letos menší nová dotace ne již Kč 120.000.- jako původně určeno, nýbrž /č.j. 14605/III z 1.II. 1929/ jen Kč 90.000.- tedy méně než činí samotné pevné platy. Vedle toho byl ještě snížen také paušál na menší propagační výlohy na r. 1929 o 1000 Kč měsíčně. Schodek z loňska se nám tedy vlastně stále vleče a přes radikální úspory vzrostl okrouhle na Kč 30.000.-

Nemohu tedy než opětovat svoji žádost, abyste menšinovou dotaci na letošek zvýšil a to nejméně o Kč 25.000.- Musil jsem loni i letos po malých ovšem jen dávkách podporovati trochu *Kilinsky* *blb* už proto.

./.

Zatím co první platy pro wienský tisk, jak jsme viděli, děly se prostřednictvím česko-slovenského vyslanectví ve Wien, bylo toto vyslanectví po založení holdingové společnosti Particité stále více odsunováno stranou. To vyplývá i z memoranda parlamentní úsporné a vyšetřovací komise. Časem se z toho vyvinulo dokonce i jisté napětí mezi tiskovým odborem ministerstva zahraničních věcí a wienským vyslanectvím.

abych zachoval jistý klid v kolonii, a už se schy-
 litinuje, že se do K. úst dá nají na stíněky, tisk velké
 prauje a na český úst prap. pokus se na mluvína úst
 dáva, že to prý "sejcha" něco "noci". Zjinyj se
 Zuckorjau musel dát občas nějakou podporu, neboť
 dostal hlavou.

V roce 1930 budu hledět k tomu, abychom určité výdaje snížili, ovšem méně než okrouhle Kč 120.000.- pro Vídeň nepostačí, dokud budou nezbytny dosavadní příspěvky na menšinovou radu a jiné menšinové instituce a podniky.

Až do počátku letošního roku jsme spravovali menšinový fond společně s dotací na propagační výlohy, neboť při nedostatečné menšinové dotaci nezbývalo, než si časově vypomoci z dotace na propag. výlohy, eventuálně i z jiných fondů. To ovšem neodpovídalo předpisům a pokladník Konvička použil této okolnosti k zastížení svých malversací. Fondy menšinový a propagační sice machinacemi Konvičkovými neutrpěly ztrát, avšak účetnictví obou dotací je nyní přísně rozděleno, takže si fondy navzájem vypomáhati nemohou. Protože se blíží konec roku musíme

1.

Toto vyslanectví však mělo od počátku své vlastní fondy, disponující značnými částkami pro důvěrné účely, jejichž výdaje činily ročně 100 000 až 150 000 Kč. Těchto prostředků bylo používáno hlavně pro českou menšinovou radu a pro český tisk ve Wien. Tak na př. dostával list „Vídeňský deník“ v posledních letech před 1938 roční subvenci 80 000 Kč, která není ještě obsažena ve fondu česko-slovenského vyslance ve Wien, o němž jsme se nahoře zmínili. České kolonii ve Wien

fond menšinovy uzavřítí a prosím, abyste slíbený
doplňk menšinové dotace dal poukázati co nejdří-
ve. Opakuji, že zvýšené výdaje vznikly výplatami,
jež jste předem schválil resp. které byly v zájmu
služby naprosto nezbytné a že poukazem žádaných
Kč 25.000.- vlastně bude honorován ^{teprve} váš slib z loň-
ského roku.

S pozdravem jsem

Váš zcela oddaný

ovšem neušlo, že do časopisů Vernayova koncernu byly inves-
továny značné sumy. Tak se množily u wienského vyslanectví
stížnosti, v nichž byly požadovány větší částky i pro české
účely. Vyslanec V a v r e č k a psal též v tomto smyslu jednou
Hájkovi a poukazoval na to, že v české kolonii je wienská tis-
ková politika ministerstva zahraničních věcí silně kritiso-
vána.

I když tyto výdaje ve srovnání asi s 40 miliony, věnova-
nými na tisk Vernayova koncernu, mohou se snad zdáti ne-
příliš vysokými, přece vyplývá z toho za dobu dvaceti let
částka dalších dvou až tří milionů Kč, které šly do Wien
pro t. zv. důvěrné účely. Proto asi stála Wien jistě
na prvním místě, pokud jde o výši Hájkem
vydaných peněz.

B Ě L E H R A D

Se spojeneckou Jugoslavií udržoval tiskový odbor ministerstva zahraničních věcí rovněž velmi živé styky. Český vliv se tam ovšem soustředil na srbský tisk, jehož vedoucím listům skoro vesměs tou či onou formou plynuly materiální výhody z jejich spolupráce s česko-slovenským zahraničním ministerstvem. V prvních deseti letech po světové válce, kdy Jugoslavie ve své zahraniční politice s Česko-Slovenskem postupovala ještě jednotněji než později, nebyl ještě silnější materiální vliv Prahou tak nutný, ačkoli i z oné doby nacházíme mezi doklady tiskového a propagačního fondu kvitance se srbskými podpisy. Tak dostával na př. srbský novinář Miloje M i l o j e v i ć v r. 1924 měsíčně 2000 Kč a dne 23. října 1923 potvrdil kapitán T. D i m i t r i j e v i ć příjem 10 000 Kč.

Již tehdy započalo silnější ovlivňování srbského tisku Prahou poskytováním půjček. Největšímu bělehradskému listu „Politika“ byl prostřednictvím ministerstva zahraničních věcí a pojišťovny „Slavia“ opatřen za neobyčejně příznivých podmínek českými bankovními a průmyslovými kruhy úvěr 2,5 milionu dinarů, s jehož zúrokováním se v Praze již předem nepočítalo. V r. 1929 pak došlo mezi ministerstvem zahraničních věcí a česko-slovenským vyslanectvím v Bělehradě k delší výměně šifrovaných telegramů k vůli české účasti na bělehradském časopisu „Vreme“. Tehdy byla ministerstvu nabídnuta koupě nejprve asi 26 akcií v hodnotě

25 000 dinarů, při čemž bylo naznačeno, že další akcie lze ještě získat. Z této účasti však tehdy sešlo.

Zajímavější byla již jednání, která byla vedena za dva roky poté ve věci podpory bělehradského deníku „Pravda“. „Pravda“ byla vyložený boulevardní list, který se udržoval hlavně insercí. Zastupoval vcelku politiku vlády, tedy tehdy též politiku Malé dohody. Majiteli časopisu bylo sedm bratří S o k i ć ů, z nichž dva byli poslanci vládní strany. V jejich rukou byly však také jugoslávské olověné doly. V červnu 1931 obrátil se ředitel listu Manojlo S o k i ć na česko-slovenské vyslanectví v Bělehradě s prosbou o podporu, o čemž vyslanec Flieder podal zprávu v dopisu označeném „tajný“. Tento dopis zní takto:

„Légation de Tchécoslovaquie
à Belgrade.

Čís. 638/dův/31.

Bělehrad, 26. června 1931.

Věc: Deník „Pravda“.

T a j n ě.

Pane přednosto,

Navštívil mne tyto dny ředitel deníku „Pravda“ Manojlo Sokić, provázen dvěma mladšími bratry, a žádali po mně pomoc pro jejich list. Sdělili mně, že o této jejich akci ví v zásadě p. ministr Marinković a že již r. 1928 jeden z bratrů Sokićů, který zajel po schůzi Malé Dohody v Rumunsku do Prahy, byl tam přijat p. ministrem Benešem, který prý mu sám odevzdal sumu, nevím jestli 25 nebo 50 tisíc Kč, a slíbil další pomoc. Tehdy byl tento z bratří Sokićů uveden k p. ministru Benešovi osobním dopisem p. Marinkoviće, který tehdy nebyl ministrem a kterýžto dopis odevzdal p. Sokić p. ministru Benešovi, takže se pravděpodobně nalézá ve spisech kabinetu. Bratři Sokićové prosí nyní o půjčku pro svůj podnik, který byl prý pojišťovnou odhadnut na 12 milionů dinarů. Tuto půjčku by byli ochotni zajistiti knihovně na novostavbě podniku „Pravdy“, který dosud hypotekárně není vůbec zatížen, takže by poskytoval dostatečnou jistotu. Prosili by ovšem o půjčku za tak výhodných podmínek, jak byla dána půjčka Politice, kterážto věc byla v Běle-

hradě všeobecně známa, poněvadž prý se s ní býv. vyslanec Šeba nijak netajil. Mluvili o půjčce asi 3 milionů dinarů. Vedle toho prosili o nějakou stálou subvenci, nabízejíce za to, že by list ve formě co nejširší propagoval československé věci, zejména i hospodářské, podle našich přání.

Prosím, aby mně byla dána k mým vlastním rukám odpověď s tím, že když jsem před časem přednesl p. ministrovi žádost Sokićů o subvenci, připustil pouze, že by se pomoc mohla dáti ve formě účasti kapitálové na podniku, čemuž by tedy snad forma půjčky mohla vyhovovati.

Vyslanec:

S poručením
Flieger, v. r.“

Hájek oznámil nato po svém návratu z dovolené 20. srpna vyslanci Fliegerovi, že se zřetelem na úsporná opatření, uložená ministerstvu zahraničních věcí, není vyhlídka, že by bylo lze uskutečniti finanční výpomoc pro „Pravdu“, o kterou žádali bratři Sokićové. Ti však nebyli s tímto odmítavým řešením spokojeni, a tak se objevil v druhé polovině října sám ředitel „Pravdy“ Manojlo S o k i ć v Praze, aby se pokusil o štěstí přímo u ministra dr. B e n e š e. Ten jej odkázal nejprve na Hájka, jehož Sokić vyhledal dne 19. a 20. října s doporučujícím dopisem ministra Marinkoviće a měl s ním delší rozhovory. Během těchto rozhovorů sdělil Hájkovi, že „Pravda“, jež, jak udával, vychází v nákladu 60 000 výtisků, je zadlužena až do výše 5 a půl milionu dinarů, z nichž prý musí platiti osmiprocentní úroky. Žádal nyní od Česko-Slovenska půjčku ve stejné výši, rozpočtenou na 15 let, avšak s nejvyšším zúročením 3,5%. Půjčka prý by mohla býti knihovně zajištěna na závod „Pravda“, který prý má cenu 22 milionů dinarů. Snad prý by mohla býti založena i akciová společnost, ve které by české kruhy mohly míti většinu. Hájek oznámil nato panu Sokićovi, že se zřetelem na všeobecnou hospodářskou krizi a s ní spojené omezení rozpočtu ministerstva za-

hraničních věcí nepřichází poskytnutí půjčky ze státních prostředků v úvahu. Bude prý však usilovati, aby zainteresoval pro plán české průmyslové a finanční kruhy, které mají v Jugoslavii obchodní zájmy, jako Baťa, Škodovy závody a Anglobanka.

Sokić se pak vytasil s přáním přímého subvencování, při čemž znovu poukazoval na podporu, jež byla svého času poskytnuta listu „Politika“. (Hájek ve svém záznamu o rozpravě se Sokićem k tomu poznamenává, že při tom šlo jen o půjčku, prostředkovanou ministerstvem zahraničních věcí, k tomu ještě v době hospodářsky příznivější.) Zřejmě rozmrzen Hájkovým zdržlivým chováním, dovozoval Sokić dále, že jugoslávská vláda má sice peníze pro francouzský a česko-slovenský tisk, nemyslí však na svůj tisk vlastní. Proto prý je povinností česko-slovenské vlády mysliti také na spřátelený tisk jugoslávský. Poukázal při tom zejména na přátelství mezi ministry dr. Benešem a Marinkovićem a na cenné služby, které „Pravda“ již prokázala Česko-Slovensku. Hájek odpověděl však, že na postoj jugoslávského tisku vůči Česko-Slovensku se dívá jen jako na spojeneckou povinnost a odmítl tvrzení, že by český tisk dostával s jugoslávské strany subvence. Jednání skončila tedy nejprve negativně.

Více úspěchu měl naproti tomu Sokić při návštěvě, kterou brzy poté vykonal u zahraničního ministra dr. Beneše. I ten mu sice řekl, že není možno jugoslávský tisk subvencovati, avšak vzhledem k přímlově jugoslávského ministerského kolegy považoval za možné poskytnouti Sokićovi jednorázovou podporu. Sokić mohl poté 24. října 1931 potvrditi příjem částky 50 000 Kč, načež opět odcestoval do Bělehradu.

Dne 22. prosince objevil se Sokić opět na česko-slovenském vyslanectví v Bělehradě a odevzdal tam dva francouzsky psané dopisy pro dr. Beneše a pro Hájka, v nichž připomínal daný

ПРАВДА

АЛС-БМКАВ 1988ММ БУСТ

References

1931. 20-XII-1931.

A. S. G. Excoll

Monsieur le Ministre des Affaires Etrangères

Ministère de l'Éducation

~~Aluara Benèch~~

Prague.

Excellence,

A l'occasion de ces grands fêtes de Noël je prends la liberté de Vous présenter tous mes meilleurs voeux de bonheur pour Vous et pour Votre chère Patrie.

Aussi je Vous prie de vouloir bien me permettre que je Vous rappelle à Votre gentille promesse à propos de notre emprunt, pour lequel Vous m'avez donné Votre parole de Grand Amie que Vous voulez faire tous ce qu'il y est nécessaire: qu'on réalise à Prague cet emprunt hypothécaire pour la "Pravda", qui en pleine réalité et sans aucune exagération, a bien mérité de Votre pays natal.

Cet emprunt, comme j'avais l'honneur à Vous en donner des renseignements précis, sera absolument assuré par la hypothèque unique sur toute la propriété de la "Pravda", qui est évalué à Dinars 22.000.000,00 (vingt deux millions dinars).

Vous avez été fort aimable, Monsieur le Ministre,
d'examiner la possibilité de cette question de l'emprunt, sur
la base de la lettre, que j'avais l'honneur de Vous remettre en

./.

Prosebný dopis bělehradské „Pravdy“ Benešovi.

Viz Dodatek, č. 12.

maines propres et Vous en êtes décidé de m'inviter que je viens à Prague vers la moitié du mois de Janvier, jusqu'à quelle date Vous esperez pouvoir réaliser cet emprunt chez les grands industriels tchécoslovaques.

En connaissant bien la force de parole donnée de Monsieur Bénèch j'en suis plus qu'assuré que Vous auriez réalisé cet emprunt jusqu'à la moitié du mois prochain, quand j'aurai l'honneur de annoncer chez Vous au Ministère.

En Vous remerciant de tout coeur pour la grande amitié que Vous voulez nous faire, je Vous prie, Excellence, de vouloir bien agréer l'assurance de notre plus profonde amitié.

Pour la „Pravda“
M. Sokić
Ministre en chef de la „Pravda“

mu slib, že mu bude opatřen český průmyslový úvěr. Hájek mu nato v dopisu z 28. ledna 1932 oznámil, že se zřetelem na všeobecný nedostatek peněz není možno opatřiti mu úvěr v žádané výši. S tímto rozhodnutím musili se nyní bratři Sokićové spokojiti.

Jednání mezi vydavateli „Pravdy“ a ministerstvem zahraničních věcí odpočívala pak skoro pět let, až náhle počátkem r. 1937 se ve spisech tiskového a propagačního fondu objevuje opět poznámka, podle níž panu Sokićovi byla 6. února 1937 pro jeho list „Pravda“ vyplacena podpora ve výši 50 000 Kč. Pan Sokić nabyt nyní opět odvahy a obrátil se již na jaře téhož roku na presidenta dr. Beneše a na zahraničního ministra dr. Kroftu s prosbou o pravidelnou podporu svého listu. Zatím se stal v Jugoslavii ministerským předsedou Stojadinović, jenž, jak známo, usiloval vésti

Pro Jugo:

Reprezent byl za své návštěvy v Bělehradě v první polovině ledna 1924
jakožto šéfredaktorem „Politiky“ panem Jovanem Todorovićem,
aby v jeho jménu uprosil Komptentní činnosti na
Království srbského úvěr finančním podnikem „Politiky“
a vyhl.

Suma 2 1/2 milionů dinarů.

P. Todorović vyložil reprezentu kondice naší, tedy „Politiky“
naše Jugo a jejími velkými podniky (Kuma), Ethel
a vyhl. industrializaci a mají k tomu i exportní podnik
Kapitálu. „Politika“, která v kondice naší Jugo obloží
musí vybudovat naši Kuma a poskytl vyhl. na její
životnost a pod.

Vyhl. Ethel a Bělehradě doporučí co nejvíce, aby
život „Politiky“ byla v jakékoliv formě a plně vyhl.

28. VI. 1924
B. Todorović

Bi. p. Jugo p. Jugo, Ethel a Kuma
informovali o možnosti našeho života.

H. J.

4. 3. 11. 1924

Bělehradský list „Politika“ žádal a dostal úvěr ve výši
2 500 000 dinarů.

svou zemi ve smyslu realistické politiky a proto příliš nedržel
na Benešovu Malou dohodu. Starý korupčník Sokić měl nyní
o jeden důvod více, aby zaklepal na dveře pražského zahranič-
ního ministra a žádal o příslušnou zvonivou podporu za svoje
pokračování v politice Malé dohody. S tímto šachovým tahem
měl v Praze již více úspěchu, a tak poslalo ministerstvo za-
hraničních věcí již 9. června bělehradskému vyslanectví šek

na 38 956 frs. na francouzskou banku Crédit Lyonnais, což odpovídalo dalším 50 000 Kč.

Od pravidelné podpory „Pravdy“ však vyslanectví zrazovalo především z toho důvodu, aby nebyli roztrpčeni vydavatelé „Politiky“, kteří až dosud byli podporováni jen poskytnutím bezúročného, zato však spláceného investičního úvěru, a při tom prý vskutku nezištně pomáhali česko-slovenské věci.

Ještě jednou pokusil se pak Sokić o své štěstí návštěvou v Praze koncem října 1937, při čemž však jej Hájek se shora uvedených příčin opět odmítl. Když chtěl na to navštívit presidenta B e n e š e, dal jej Beneš přijmouti legačním radou S m u t n ý m, jenž mu vyložil, že česko-slovenská vláda nemůže podporovati opoziční tisk spojeneckého státu. O dalším průběhu tohoto rozhovoru praví záznam Smutného z 3. listopadu 1937 toto:

P. Sokitch byl velmi dotčen tímto stanoviskem řka, že nedovede pochopiti, jak můžeme odepřít podporu listu, jenž dnes jediný v Jugoslavii z ideových důvodů bojuje za politiku Malé Dohody proti zrádcovské politice Stojadinovičově, jenž chce Jugoslávii zavést do objetí Německa a Italie. Za své čechofilské psaní byla a jest „Pravda“ Stojadinovičem pronásledována a konfiskována. Stojadinovič dal příkaz Národní bance, aby odňala Sokitchovi kredit a chce ho tímto ruinováním přivést k tomu, aby přijal podporu od vlády a psal pro její italo- a germanofilskou politiku. P. Sokitch ujišťuje, že se nepodá, ale že bude nucen omeziti ve svém listě psaní pro Malou Dohodu a Československo, neboť nemůže riskovati dalších ztrát konfiskacemi, když mu odpírá pomoc přímo zakladatel Malé Dohody pan president Beneš.

Vyjednal jsem p. Sokitchovi návštěvu u ředitele Frieda ve Škodových závodech, který s ním projedná otázku Sokitchových dolů na olovo.

O rozmluvě jsem telefonicky informoval p. přednostu Hájka a p. dra Jínu.

P. Sokitch při odchodu prohlásil, že ihned dnes odjede a že na další spolupráci nereflkuje.

Tak skončila jednání s bělehradskou „Pravdou“, kterou se Praha neodvážila vydatněji podporovati, aby tím nevyvolala závist spřátelené „Politiky“. V každém případě však vstrčil vydavatel „Pravdy“ do kapsy dohromady 200 000 Kč.

Ještě další bělehradský list těšil se však obzvláštní přízni pražského ministerstva zahraničních věcí, a to „Štampa“. Tento list byl blízký dřívějšímu jugoslávskému zahraničnímu ministrovi Jeftićovi, starému příteli Benešovu a stoupenci Malé dohody, a byl Stojadinovićem zastaven pro svůj vládě nepřátelský způsob psaní. Počátkem r. 1936 však na zakročení jugoslávské regentské rady byla listu dána vyhlídka na opětné vycházení a jeho vydavatelé M a r k o v i ć a G r g a n i c k i usilovali nyní o to, aby svůj podnik současně trochu zmodernisovali. Za tím účelem zakoupili v Berlínu rotačku listu „Vossische Zeitung“, který přestal vycházet. Na to potřebovali ovšem peníze, jichž však neměli. Jednali proto nejprve s odbočkou české Anglobanky v Bělehradě a jeli pak k dalším jednáním do Prahy, kde jim Hájek 7. února slíbil, že docílí u ředitelství Anglobanky pro list „Štampa“ větší půjčky. Dne 8. února vyhledal dr. Jaromír K o p e c k ý v Hájkově pověření ředitele V a ň k a z Anglobanky a požádal ho, aby poskytnutím půjčky umožnil opětné vydávání listu a tím potírání německého vlivu v Jugoslavii, z čehož prý bude mít nepříímý prospěch i banka sama. Jednání skončila konečně tím, že Anglobanka povolila listu „Štampa“ investiční úvěr ve výši 700 000 dinarů, který na konec byl ještě jednou zvýšen o 70 000 dinarů.

Zatím však, jak bělehradský vyslanec dr. G i r s a oznámil svému ministerstvu v dopise ze dne 2. července 1936, v bělehradské veřejnosti nezůstalo utajeno, že „Štampa“ má znovu vycházeti s pomocí českého kapitálu. Lze si pomyslit, že jugoslávský ministerský předseda Stojadinović nebyl nikte-

rak potěšen takovými pověstmi. Dal proto poslati dne 25. července svému pražskému vyslanci dr. Protićovi šifrovanou depeši, v níž jej žádal o okamžité objasnění této věci. Dr. Protić objevil se proto 27. července u zahraničního ministra dr. Krofta a značně vzrušen, žádal jej o vysvětlení. Krofta však prohlásil jugoslávskému vyslanci, že ani on, ani jeho ministerstvo nemají s listem „Štampa“ co dělati, a označil myšlenku, že se vměšuje do vnitřních věcí Jugoslaviie přímo za osobní urážku. Rozhovor skončil prohlášením vyslance Protiće, že mu nyní spadl kámen se srdce. Ten kámen byl by mu jistě zůstal na srdci ležet, kdyby byl znal pravý stav věcí.

Nicméně bylo nyní ministerstvo zahraničních věcí nuceno, udržovati mezi sebou a listem „Štampa“ určitý odstup. Dne 9. listopadu 1936 oznámil však bělehradský vyslanec dr. Girs a svému ministerstvu, že mluvil s ministerským předsedou Stojadinovićem o záležitosti listu „Štampa“. Za tohoto rozhovoru prý mu Stojadinovič sdělil, že jej nedávno vydavatel listu „Štampa“, redaktor Marković, v audienci ujistil o své úplné loyálnosti vůči vládě. Doslovně mu pak Stojadinović prohlásil: „Dříve jsem byl rozhodně proti tomu, aby »Štampa« vycházela s podporou právě československého kapitálu, nyní se mění situace v tom smyslu, že již proti tomu nemám žádných námitek.“ Zatím totiž díky povídavosti pana Markoviće věděl již celý Bělehrad, kdo za jeho listem stojí, a Stojadinović nemusil se již báti tak otevřené české kapitálové účasti. „Štampa“ mohla tedy nyní opět vycházeti a vyslanec dr. Girs a mohl 23. prosince 1936 svému ministerstvu podati zprávu, že „Štampa“ vcelku dodržela svůj slib, že bude potírati německý vliv v Jugoslavii ve smyslu politiky Malé dohody. Naproti tomu vytýkal dr. Girs a, že „Štampa“ nepíše dosti energicky proti Henleinově

straně, ke kterémuž účelu byl jí dán vyslanectvím k dispozici příslušný materiál.

V roce 1937 přešlo ministerstvo zahraničních věcí opět k přímému subvencování jugoslávských listů, jež bylo zachováno také v roce 1938, jak je patrné z tohoto záznamu č. 19 292/III-3 ze 4. února 1938:

„Ministerstvo zahraničních věcí sjednalo stejně tak jako loni zvláštní prop. akce v Jugoslavii pro rok 1938 s časopisy:

Pregled (Serajevo),
Krug (Beograd) místo Javnost viz č. 14452/III-3,
Nova Evropa (Zagreb).

Na úhradu výloh s touto akcí spojených povoluje se celková částka Kč 154 072, t. j. stopadesátčtyřtisíce sedmdesát dvě k tíži položky 4, 4, 1, 1, a to podle tohoto rozvrhu:

a) Pregled: předplatné (ve 400 ex.)	54 000,— D
redakční a administrační výlohy	
à D 7 500,— měsíčně	90 000,— D
b) Krug: předplatné (na 300 ex.)	45 000,— D
c) Nova Evropa: předplatné (300 ex.)	40 000,— D
Celkem	229 000,— D t. j.
plus 1%	2 300,— D
manipulace	1 700,— D
Úhrnem	233 000,— D t. j.
à 66 125 = 154 072,— Kč.	

Na tuto sumu opatří se šek na Beograd, který vyzvedne p. dr. Kōrbel a osobně naprosto diskretně a v různých intervalech předá dál.

4. II. 1938.

Jan Hájek, v. r.
Krofta, v. r.“

Jest třeba poznamenati, že dr. Kōrbel, ostatně Žid, byl tiskovým attaché česko-slovenského vyslanectví v Bělehradě. Platy šly u časopisu „Pregled“ v Sarajevě na prof. Kršiče, u listu „Javnost“ v Bělehradě, který dostal v r. 1937 jako

později časopis „Krug“ 45 000 dinarů, na redaktora N. Bartuloviće a u časopisu „Nova Evropa“ v Záhřebu na redaktora dr. Čurčina.

Od roku 1937 bylo vyjednáváno také se spolumajitelem největšího slovinského novinářského závodu „Narodna tiskarna“ v Lublani, bývalým jugoslávským ministrem a senátorem dr. Albertem Kramrem o české kapitálové účasti. Šlo prý při tom o 1,5 milionu dinarů, které měly dáti k dispozici Škodovy závody. V jmenovaném vydavatelství vycházely listy „Jutro“, „Pondeljak“, „Slovenski Narod“, „Mariborski Večernik“, „Domovina“ a „Življenje in svet“. Jednání se však protahovala až do léta 1938, takže pro přiostržení česko-slovenské státní krise nedošlo už k uskutečnění transakce.

Jistou obdobou podporování ruských emigrantů je podporování jugoslávského politika Svetozara P r i b i č e v i ć e, který v letech 1918 až 1925 byl vícekrát jugoslávským ministrem vnitra a školství. Jako prototyp demokratického politika změnil několikrát stranu, až po zavedení vojenské diktatury v r. 1929 byl zatčen. V r. 1931 byl mu umožněn odjezd do Česko-Slovenska. Poněvadž byl z dřívějška spřátelen s dr. Benešem, nabídl mu dr. Beneš nejprve podporu 30 000 Kč. Když se byl skoro rok zdržoval převážně v Karlsbadu a v Praze, odjel Pribičević v dubnu 1932 do Paříže, kde byl činný jako nesmiřitelný nepřítel krále Alexandra a napsal knihu nazvanou „La dictature du roi Alexandre“ (Diktatura krále Alexandra). Téměř od začátku pobytu v Paříži byl nepřetržitě podporován penězi z česko-slovenského zahraničního ministerstva prostřednictvím pařížského generálního konsula dr. Buttera. V r. 1932 obdržel celkem 41 380 fr. frs. Od r. 1933 byla mu vyplácena měsíční podpora 4000 frs., která bylo později zvýšena na 5000 frs. Přijetí podpory 3000 frs. měsíčně, na kterou se nejprve pomýšlelo, Pribičević odmítl

jako sebe nedůstojným. V příslušné korespondenci užívá se stále krycího jména Tluchoř. Pribičević zemřel r. 1936 v Praze. Případ vrhá zvláštní světlo na dvojakost politiky tehdejšího ministra zahraničních věcí dr. Beneše, který nejostřejšímu odpůrci krále spojeneckého státu, žijícímu v emigraci, opatřil příjmy, jaké podle jeho vlastního výroku měl sotva nejvyšší francouzský státní úředník.

Při pojednání o jugoslávsko-česko-slovenských vztazích zaslouhuje ještě zmínky případ, který se zřetelem na diplomatický charakter zúčastněného jeví se zvláště pozoruhodným. Jde tu o jugoslávského tiskového attaché v Praze Svetozara Živkoviće, pro něhož Hájek dal dne 22. června 1936 ze svého fondu vyplatiti šéfovi kabinetu dr. Jínovi 14 000 Kč. Dr. Jína učinil o tom tento záznam:

„Z á z n a m.

V minulých dnech požádal mne p. Živkovič o půjčku 14 000 Kč, z níž by mohl zaplatit své soukromé dluhy, aby se vyhnul nepříjemnostem, které by mu mohli způsobit jeho věřitelé, jakmile se dovědí, že je přeložen do Prahy.

Po referátu u p. ministra dojednal jsem s p. odb. přednostou Hájkem věc tak, že dostanu od p. odb. předn. Hájka 14 000 Kč, jež jako soukromou zápůjčku dám p. Živkovičovi s tím, že mně podle možnosti bude skládat splátky.

Živkovičův nástupce, p. Živojin Ranković nastoupí v Praze 1. VII.

14 000 Kč, jež jsem včera přijal, vyplatím dnes p. Živkovičovi při obědě na rozloučenou, k němuž jsem ho pozval, a jeho stvrzenku odevzdám p. o. r. V. Michálkovi ve III. sekci.

23. VI.

Dr. Jína.“

Živkovič potvrdil příjem těchto peněz touto potvrzenkou:

„Potvrzuji, že jsem si dnes vypůjčil od dr. Jana Jíny 14 000 Kč, kteroužto částku splatím podle možnosti ve splátkách.

Praha, 23. VI. 1936.

Svetozar Živkovič, v. r.“

Š Kab.

**JUGOSLOVENSKA
NACIONALNA ŠTAMPA**
BEOGRAD - TERAZIJE 26

Adm
D 5623/38

Jeho Excelenci

Panu Dr. Eduardu Benešovi,
presidentu Československé Republiky,

P R A H A .

Hradčany.

Jihoslovanský národní tisk ve své významné akci, věnuje největší pozornost československo-jihoslovanským otázkám a společným potřebám. Mimo Jihosl.-českosl. listu „NARDNI LIST“, který se tiskne v Bělehradě i v československém jazyce, různými jinými populárními výdělky, rozvíjí společnou ideu na nejsilnější základně.

V tomto významném hnutí jihoslovanský národní tisk proslavuje desetiletí svého trvání, dovoluje si zaslati Vaší Excelenci žádost, aby subvence umožnila i nadále náš tisk, aby i v budoucnu mohl plně rozvíjet akci na společných záležitostech a potřebách s bratrským československým národem.

Věříme, že náš tisk najde ve Vaší Excelenci přízeň, čímž se nám umožní i nadále trvat a dá možnost jít v před, abychom uskutečnily naše společné ideály.

REDAKCE a ADMINISTRACE

Beograd, 17. května 1938.

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА

orig. potvr.

mpv.

IZDANJA:

Za Kralja i
binu

Carski Mač

Čehoslovački - Jugo-
slovenski Narodni
List

Voždova Gleva

Balkanski Lojd

Jugoslavija

U slavu Boga

Jugoslovenske Zora

Spomenica Dinastije
Karađorđevića

Kralj Aleksandar I

Zahvalnost nacije
Hrvatskim mučenicima

Zrinjski i Frankopan

Glas Jugoslovenske
Omladine

Duše i srea

Narodni List

Spomenica Nikole
Pašića.

Žebravý dopis bělehradského listu „Jugoslovenska nacionalna štampa“ dru Benešovi.

Zdá se, že Živković neměl nikdy možnost, o níž se zmiňoval ve své potvrzence, neboť o splácení těchto peněz není ve spisech tiskového a propagačního fondu ani slova. Naopak bylo již 7. listopadu 1936 vyplaceno opět 3000 Kč pro Živkoviće, jehož jméno se ostatně i dříve častěji objevovalo ve spisech tiskového a propagačního fondu.

Tím můžeme též uzavřít tuto kapitolu tiskově politických vztahů ministerstva zahraničních věcí ke spojenecké Jugoslavii. I zde, jako všude, můžeme konstatovati, že s české strany se nešetřilo penězi.

PLACENÍ ZEMĚZRÁDCI

Jak silný byl vliv tiskového odboru česko-slovenského ministerstva zahraničních věcí v západních demokratických státech, v Srbsku a v Židy rozežraném Rakousku, tak nepatrný byl tento vliv v sousedním Německu. To se snad může zdát zprvu podivným, povážíme-li, v jak velké míře se veškeren česko-slovenský tisk stále obíral Německem. Příčina toho byla snad částečně v tom, že Praha při převládajícím přeceňování západních demokracií nepovažovala snad investování větších částek v Německu za výnosné.

Na druhé straně stavěla se účinnější české propagandě v Německu v cestu i velká neznalost říšskoněmeckých poměrů. Nevědělo se prostě, kde by se s touto propagandou mělo začít. Neexistoval tu zvláště dobrý poměr ani k berlinským židovským novinářům. Při tom poslalo ministerstvo zahraničních věcí právě do Berlina jako tiskového přidělence Žida, totiž Camilla Hoffmanna, jemuž by jistě bylo bývalo snadno takové styky navázati. To vše platí samozřejmě pro dobu až do roku 1933. Později ovšem byl přikládán těmto Židům tím větší význam. Potom ovšem objevují se tito Židé z větší části v Praze jako emigranti a proto bude nutno o nich mluvit ještě na jiném místě.

Nebereme-li zřetel na nepatrný počet evangelických theologů, jejichž zájem o České bratry byl podporován příspěvky na tiskové a cestovní výlohy a stipendii a využíváno ho

VYSLANECTVÍ
REPUBLIKY ČESKOSLOVENSKÉ
V BERLÍNĚ

V Berlíně, 5. července 1924.

Č. j. 2943/24

Důvěrné!

1494

Velevážený pane ministro,

s příloženým dopisem jsem dnes obdržel od pana Hans Schwann-a Berlin SW 68, Neuenburgerstrasse 19 následující sdělení:

" Bei meinem Besuch in Genf hatte ich die Ehre mit Exzellenz Benesch verschiedene längere Unterhaltungen pflegen zu können. /In meiner Eigenschaft als Vertreter der Liga für Menschenrechte/.

Er bat mich um irgendwelche Mitteilungen, welche ich zu machen habe durch Ihre Vermittlung vorzunehmen, da ich dann die Ge-

Pan

Dr. Eduard Beneš,
ministr zahraničních věcí ČSR.

v Praze.

währ hätte, dass nur er persönlich entsprechende Briefe erhalte.

Ich gestatte mir daher die ergebene Bitte, den anliegenden Brief durch Ihren Courier entsprechend weiterleiten zu wollen."

Vyhovuje přání pana H. Schwanna dovoluji si Vám kurýrem jeho dopis zaslati a jsem s výrazem své hluboké úcty

Váš zcela oddaný

Průvodní dopis k Schwannovu dopisu Benešovi.

pro propagandu ovšem jen skromnou, byla tedy Praha v Německu odkázána na nejhorší druh zemězrádců, kteří si vytkli dokonce za úkol zničení Německa jako v r. 1918 a byli proto ochotni přijímati peníze s jakékoli strany, která přicházela v úvahu.

Jde tu především o t. zv. „Německou ligu pro lidská práva“ a její různé funkcionáře, jakož i o časopis „Der Pazifist — Das andere Deutschland“. V kabinetních spisech ministra dr. Beneše jest uložen dopis česko-slovenského vyslanectví v Berlinu ze dne 5. července 1924, v němž dr. Havlíček zasílá ministru dr. Benešovi toto německy psané sdělení jakéhosi Hanse Schwan na, Berlin, SW 68, Neuenburger-Straße 19.

„Při své návštěvě v Ženevě dostalo se mi té cti, že jsem několikrát měl delší rozhovory s jeho Excelencí Benešem (jakožto zástupce Ligy pro lidská práva).

Požádal mne o některé informace, které chci předložit Vaším prostřednictvím, poněvadž pak budu mít záměr, že pouze on osobně obdrží příslušné dopisy.

Dovoluji si proto oddanou prosbu, abyste přiložený dopis zaslal laskavě svým kurýrem dále.“

V přiloženém dopisu Schwan o v ě z 4. července 1924, který je napsán na obchodním papíru firmy Hans Schwann — Papír ve velkém — Vývoz papíru — podává jmenovaný Schwann ministru Benešovi nejprve zprávy o politických rozhovorech ve Francii a v Holandsku a vrací se pak k jádru věci:

„Vaše mně slibovaná morální i materiální pomoc má proto pro nás neocenitelný význam. Uvážím-li, co jest třeba ještě učiniti — právě v nejbližších měsících — pak je mi docela horko. Porozumíte tedy a nebudete si špatně vykládati, zeptám-li se Vás docela konkrétně: Kdy asi mohu s tím počítati? Podle odpovědi bude se řídit naše pracovní dispoice. Musí se podle ní řídit. Neobtěžuji-li Vás a považujete-li to za nutno, jsem já nebo naši přátelé samozřejmě rádi ochotni Vás navštívit.“

Hans Schwann

Papier en gros — Papier-Export

Telegramme: Swanpaper
Fernsprecher: Linhoff 4538.
Postfach-Conto: Berlin Nr 109172.
Bank: Ball, Simon & Co.
Berlin, Mauerstrasse 53.
Farmstädter & Nationalbank
Depositenhaus: Rella-Alliance Platz 3.
A.B.C. Code 5 4te Edit.

Berlin SW. 68, den 4. Juli 248
Neuenburgerstrasse 19.

An den

Herrn Aussenminister Benesch

P R A G

Hochverehrte Exzellenz,

Nach Hause - ueber Paris & den Haag - zurueckgekehrt, gestatte ich mir, Ihrer freundlichen Aufforderung entsprechend, kurze Informationen zu geben.

In Paris habe ich im Salon Mams Menard-Dorian & anderwaerts mit manchen Traegern der heutigen franzoesischen Politik gesprochen. Meine Informationen und Winke (Botschafter-Demarche) moegen zum Teil bei den bekannten Ereignissen mitgewirkt haben. Ebenso die entsprechenden Aufklaerungen an hiesigen Stellen und durch Artikel.

Einen Artikel des Herrn General v. Deimling & eines offenen Briefes von mir lege ich bei. Beide erschienen in der Voss.

In derselben Richtung einer Entspannung wird ein Besuch unserer franzoesischen Freunde in Berlin-Hamburg-Frankfurt am 3. August wirken, der mit grossen oeffentlichen Kundgebungen (hier im Reichstag) verbunden sein soll. Suissou, Basch, Moutet, Guernut werden neben Loeb, Bernhard, vielleicht Schaacht, sprechen.

Eine Rundfrage an alle Buergermeister, Gewerkschaftsfuehrer & sonstige Personen des oeffentlichen Lebens bezueglich Deutschlands Eintritt in den Voelkerbund ist in Vorbereitung.

Ebenso eine Broschuere gegen den Unschuldsefeldzug der Vaterlaendischen Verbaende.

Die einliegende - von Dr. Kucinski & mir verfasste Denkschrift ueber das Reparationsproblem und den Voelkerbund ist an 12.000 Adressen bereits versandt worden.

Ebenso das Buch unseres Freundes Dr. Gumbel "Verschwoerer" an ca. 400 Reichstagsabgeordnete.

Aus den Geschaeftsberichten der Liga ersehen Sie kurz unsere weiteren Arbeiten.

Zemězrádce Schwann volá k Benešovi o pomoc.

Hans Schwann
Anlage zum Schreiben an

Berlin P.W.G. den 4. Juli 1924

Nie ist mir so, wie nach dieser Reise, klar geworden, wie diese Klein- & Erziehungsarbeit, sowie das aufrichtige Hand in Hand-Arbeiten aller aufbauenden Elemente ein integrierender Bestandteil der grossen Politik ist. Ohne diese Arbeit werden wir nie vor Ueber- raschungen sicher sein.

Ihre mir in Aussicht gestellte moralische und materielle Hilfe ist uns daher von unschaetzbarem Wert. Wenn ich mir ueberlege, was noch zu tun ist - gerade in den naechsten Monaten - dann wird mir ganz heiss.

Sie werden es daher verstehen & nicht falsch deuten, wenn ich Sie ganz concret frage: Wann kann ich ungefaehr darauf rechnen? Nach der Antwort richtet sich unsere ganze Disposition der Arbeit. Muss sich darnach richten.

Wenn ich Ihnen nicht laestig falle & Sie die Notwendigkeit dafuer gegeben sehen, bin ich oder unsere Freunde selbst- verstaendlich gerne bereit Sie zu besuchen.

Verzeihen Sie guetigst die jetzige Belaestigung - das Interesse der Sache & die Notwendigkeit der Arbeit brachten meine Bedenken zum Schweigen.

In vorzuaglicher Hochachtung

Ihr sehr ergebener

Hans Schwann

Odpověď na tyto otázky dávají nám opět spisy tiskového a propagačního fondu ministerstva zahraničních věcí. Zde nacházíme tyto poznámky vedoucího propagačního oddělení v tiskovém odboru ministerského rady dr. Oskara B u t t e r a:

„P. min. B. slíbil p. S c h w a n n o v i 60 000 zl. marek do září 1925.

Obdržel 1.	25 000 zl. Mk.	
2. ze zbytku 35 000 zl. Mk. =	280 000 Kč	
vyplaceno 5. VI.	100 000 Kč	
3. VII	100 000 Kč	
zbývá ze slíbeného obnosu vyplatiti . .	80 000 Kč	

Obnosy byly vypláceny prostř. prof. Rádla (na ček) nebo přímo doruč. mnou (na ček).

Min. Bš. nehodlá po poslední zbývající splátce dále věc podporovat. Butter, v. r.“

Paris XIV -

24. 11. 77

157 Rue de la Paix.

Monsieur le Directeur,

donc le sens
élargi,
compréhension
également
le travail
excellent pour
l'organisation
de la paix en France
ou l'histoire de
(387 Orthographe!)

Puis - je prendrai la liberté de vous
rappeler notre entente à Genève où vous
avez bien voulu accorder la continuation
des envois pour le travail de la Ligue pour
l'abolition de Berlin? Es lässt sich nicht
nur die Sendungen ab 1 September mit bis 1 Dec.
nicht als 2000 M. Ich habe die ersten drei

Raten eingeleitet, kann aber in die "Kleinan",
beim ich auch die Rate für December
auslegen müsste. Suis-je vous demander
de bien vouloir envoyer le schéma respectif
comme l'a fait dernièrement M. le professeur
Spaeth, à l'adresse de mon beau-fils K. A.
Huster, qui demeure chez nous, Rue de la
Pompe 157, Paris XVI.

J'espère vous rencontrer de nouveau
à Genève - où je serai à l'occasion de
l'œuvre du Printemps. En ce moment j'ai
beaucoup à faire avec l'arrangement d'improbables
rencontres entre Français et Allemands à Paris
que je ne peux venir à Genève. Seulement
au cas où Monsieur le Dr. Deuis voudrait
me parler spécialement sur les choses
Allemandes, il va sans dire que j'y serais.

La persécution des pacifistes en
Allemagne à cause de haute trahison est
vraiment grotesque et je me demande si le conseil
de la Société des Nations ne devrait protester
parce que de telles persécutions, se rapportant à
un effort de côté des Allemands loyaux de vouloir
empêcher les menées dirigées contre les traités,
sont vraiment en opposition avec l'esprit de Genève
et de Locarno.

Meine anerkennende
Empfehlungen! F. H. Foerster

Foerster prosí o nové peněžitě zasilky z Prahy.

Viz Dodatek, č. 13.

Pravíme-li zde, že ministr Beneš nehodlá věc dále podporovati, pak to nikterak neznamená, že se chtěl úplně straniti této zemězrádné čeládky. Podpora t. zv. „Německé ligy pro lidská práva“ měla naopak teprve řádně započítati, a to v souvislosti s osobou známého zemězrádce Friedricha Wilhelma F o e r s t e r a. Foerster, narozený 2. června 1869 v Berlíně, byl v letech 1914—20 profesorem pedagogiky v MÜNCHEN, kde byl za první světové války činný jako agent Francie a rozšiřoval tak zvané pacifistické názory. Po zřízení bavorské vlády rad v listopadu 1918 byl krátký čas bavorským vyslancem v Bernu, kde působil ve smyslu odtržení Bavor od Říše. Od té doby nemohl se již odvážiti vstupu na říšskou půdu a žil nejprve v Curychu, později pak přesídlil do Paříže. Přesto nespokojil se tím, že ze Švýcar, resp. z Francie pracoval proti Německu, nýbrž vydával ve Wiesbaden, obsazeném Francouzi, též časopis „Die Menschheit“, jehož úkolem především bylo denunciovati vítězným mocnostem domnělá prohřešení německé říšské obrany proti odzbrojovacím ustanovením versailleského diktátu.

Pokud jde o tuto českou podporu „Německé ligy pro lidská práva“, udržovala se i v dalších letech na téže výši, jak ji dostal již S c h w a n n, totiž 60 000 Mk ročně. To vyplývá m. j. i z tohoto Hájkova záznamu:

„Dle dřívějšího ústního schválení p. ministra vyplácí se pro mír. hnutí v Německu, k rukám p. prof. F o e r s t e r a měsíčně 5000 Mk. Posledním poukazem ze dne 28. XII. 26 čj. 192.850/61 zaplacený měsíce září, říjen, listopad, prosinec 1926.

4. III. čj. 30.245—24 620 šv. frs. = 20 000 Mk.

22. VI. čj. 87.050 20 000 Mk,

čímž zaplaceno leden—srpen (incl.)

poukaz čj. 148.323 září—prosinec = 20 000 Mk v protihodnotě franc. franků.“

Liebegeachteter Herr Professor.

Hertmann mit vielen Dank im Namen der
betreffenden Mitarbeiter und des gesamten
Redaktionsrates die Beobachtung des
Ankaufs der 24 Abzüge des angewandten
Artikels.

Von Wiesbaden erlaube ich mir Ihnen
3 Eft. Kammern des „Kunstblatt“ zugesandt
zu lassen und mache Sie besonders auf das
Dokument Nr. 30 aufmerksam (Reiseverpölnik).
Es ist von einer stürmischen Sitzung gekostet die
für den Autor gefiktive Erlaubnis zur
Veröffentlichung jenes Berichtes zu erhalten.
Der Bericht ist ein wahres Dokument
der Biologie des preussischen Militarismus
— „natürlich die Logik, mit der dort alle
die „Thesen von 1789“ 1848“ aus jenem
System ausgeschieden werden. Ich hoffe
dass die Publikation, für deren Ausbreitung
ich den deutschen Pressen den Druck des
Auslands nötig ist, eine gewisse Abheilung
des Geistes in Deutschland befördern wird.

Wir den besten Aufstellungen

Ergebenste Fr. W. Farns.

Tari-Plage 3 miles from
1. 8. 27

K č. j. 84050/11/73 poukazy Škandela k uvedenému dle výpisu
z knihy na 24.6.09.23 poukazy s výčtením.

Foerster prodává články o německé Reichswehr.

Vyplácení těchto částek dělo se mnohdy prostřednictvím vyslance dr. Ferdinanda V e r k y v Bernu, někdy však také prostřednictvím pařížského vyslanectví, a pak dostával peníze většinou Foersterův zeť, švýcarský státní občan K. A. S c h u s t e r. Tyto velmi značné poukazy ve výši 5000 RM měsíčně trvaly až do dubna 1928 včetně. Pak pověřil Hájek vedoucího českého hnutí Y M C A prof. Em. R á d l a, aby vstoupil s Foersterem ve styk stran snížení měsíční podpory. Foerster, který nakonec plně nahlížel, že podpora nemůže trvati věčně, prosil pak v dopisu ze dne 25. 4. 1928 prof. Rádla, aby mu umožnil alespoň další podporu 1000 RM měsíčně. Vskutku pak Foerster dostával i napříště měsíčně 1000 RM v protihodnotě francouzských franků, a to prostřednictvím česko-slovenského vyslanectví v Paříži.

Když pak v r. 1930 bylo zrušeno obsazení Rheinlandu, zmizela i možnost dalšího vydávání časopisu „Die Menschheit“, takže české podpory mohly odpadnouti. Přesto potrvála i nadále mezi Foersterem a Benešem, i když tento později se stal státním presidentem, čilá výměna dopisů. Foerster neopomíjel zasílati v pravidelných přestávkách do Prahy své politické prognosy. Není třeba zvláště zdůrazňovati, že se tato proctví většinou točila okolo brzkého zhroucení Třetí říše. To byly konečně zprávy, jakých dr. Beneš mohl potřebovati a zvonivá odměna za ně se také dostavila.

Na rozdíl od dřívějška byly však částky poukazovány nikoli tiskovým odborem, nýbrž kabinetem ministerstva zahraničních věcí. Peníze byly nejprve poukázány česko-slovenskému generálnímu konsulátu v Paříži, který je pak složil na účet českého velkopřumyslníka a papežského komořího dr. Jana Jiřího R ü c k l a u Banque de Paris et des Bays Bas, účet č. 102.568. Jak vyplývá z Rücklova dopisu šéfu kabinetu dr. Beneše dr. Kučerovi z 19. 11. 1935, vystavil poté Rückl po

VUE DEPUIS L'HÔTEL

GRANDHÔTEL
BEAU-RIVAGE
GENÈVE

CH. A. MAYER
PROPRIÉTAIRE

19

R. M. 19965

von Herrn Minister
dr. F. Foerster

F. W. Foerster

Genève, d. 18. 3. 37.

*Foerster potvrzuje příjem RM 19 965,—. V hotelu Beau Rivage
bydlel vždy Beneš.*

každé Foersterovi šek na příslušnou částku. Šlo při tom pravidelně o částky ve výši 25 000 frs. Takové platy byly provedeny u jmenované banky 15. 6. 1935, 9. 12. 1935, 9. 6. 1936, 23. 7. 1936 a 25. 3. 1937.

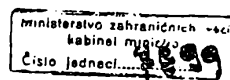
28. ledna 1938 se Foerster obrátil dopisem na tehdejšího ministra zahraničních věcí dr. Kroftu a prosil ho, aby mu bylo dáno k dispozici 10 000 šv. frs. na propagandu v Ra-

kousku. Počátkem března bude prý potřebovati ještě jednou stejnou částku. Těmito penězi chce prý nejen zabrániti anšlusu, nýbrž zároveň potírati sudetoněmeckou stranu. V dopise se pravilo doslovně: „Máme proto ještě velké vyhlídky na přípravu protiúčinku pro příští plebiscit v Rakousku a máme rovněž ještě všechny možnosti dáti Henleinově propagandě mat.“

Jak je patrné ze spisového záznamu šéfa kabinetu dr. Jíny, mluvil dr. Krofta 4. února o této věci s presidentem dr. Benešem, který však rozhodl, aby se prozatím nedávalo nic, jelikož Foerster je už přímo podporován českými katolíky. Touto narážkou byl míněn především kruh kolem již uvedeného dr. Rückla, který opatřoval zejména z kruhů pokřtěných českých průmyslníků významné částky pro Foersterovu protiněmeckou propagandu. V této souvislosti je snad též zajímavé, že v roce 1938 vedoucí klerikální nakladatelství Vyšehrad v Praze vydalo Foersterovu knihu „Europa und die deutsche Frage“ v českém překladu.

Ačkoli výdaje tiskového a propagačního fondu v Německu zdaleka nedosáhly výše výdajů v jiných zemích, dá se přece z toho, co jsme řekli, vypočítati, že jenom „Německá liga pro lidská práva“ stála ministerstvo zahraničních věcí několik milionů korun.

Také o poměru k maďarským novinářům lze, se zřetelem na povahu zúčastněných, pojednati jenom v této kapitole. Většinou šlo při tom, jako v případě Německa, o emigranty, anebo bylo používáno osob, žijících v Maďarsku, jako vyzvědačů a špehounů. K první skupině patřil m. j. bývalý ministr maďarské vlády Károlyiho Pavel S z e n d e, který jako emigrant žil v Česko-Slovensku. Tomu byl povolen od května 1934 měsíční příspěvek 1000 Kč. Dne 3. června téhož roku obdržel vyplaceno 8000 Kč. Poněvadž však Szende již v čer-

Dr. JAN JIŘÍ RÜCKL

P r a h a
Hôtel Alcron
Dne 19. listopadu 1935.

Velevážený pane rado,

Pan ministr při mé včerejší návštěvě mně řekl, že tento nebo příští týden mi dá k dispozici pro profesora F o e r s t e r a opět Fr.25.000.- a abych se ohledně detailů domluvil s Vámi.

Prosím Vás proto, abyste byl tak laskav a dal tento obnos poslati obvyklou cestou. t.j. na moje pařížské konto : Dr.Jan Jiří R ů c k l, Compte N° 102.568 u Banque de Paris et des Pays-Bas, 3,rue d'Antin,Paris, a já dám na týž obnos panu profesorovi šek.

Děkuji Vám srdečně předem jménem pana profesora Foerster a jsem v srdečné úctě Vám,velevážený pane rado,

upřímně oddaný

Velevážený pán
pan JUDr. Vladimír K u č e r a ,
vrchní odborový rada a šéf kabinetu ministra věcí zahraničních,

P r a h a IV.

Černínský palác.

Papežský komoří dr. Rückl zprostředkoval podporu Foersterovi.

LE MONDE SLAVE

Paris, 22 janvier 1932.

Direction

✓

Cher Monsieur.

Je m'empresse de vous accuser réception du ~~XXX~~
chèque n° B. 144.411, qui me parvient au courrier
de ce matin, avec votre lettre du 20 de ce mois.

Le montant de ce chèque sera affecté à l'af-
faire DD dans le sens convenu avec M. Hájek.

Veuillez agréer, cher Monsieur, l'ex-
pression de mes sentiments les plus distingués &
dévoués.

Kurt Eisenmann

Monsieur le professeur Jar . Španihel
Prague XII, Blanická 3.

Židovi se o šek na Paris

na 15500.- franc. franků

Dodrž. č.j. 1173/III/32 iž byl kš. 18. března

prof. Španihel k účelům dění

Na židovi č.j. 1173/III/32

*Žid Eisenmann potvrzuje příjem šeku pro maďarského emigranta
Diner-Denese.*

Viz Dodatek, č. 14.

venci 1934 zemřel, přestaly i podpory. Větší částky obdržel
naproti tomu ve Francii žijící maďarský sociální demokrat
Diner-Denes, který prostřednictvím nám již známého
Žida Louise Eisenmanna dostal jako podporu desetitisíce
franků. Tak potvrdil Eisenmann 9. března 1935 příjem šeku,
znějícího na 12 000 frs., v protihodnotě 18 998,05 Kč pro
Dinera-Denese, jakož i příjem zavřené obálky. I v dřívějších

letech přijímal Eisenmann často platy pro Dinera-Denese, z čehož lze souditi, že tento muž dostával z Prahy měsíční podporu 1000 frs.

Ke skupině t. zv. důvěrníků patřil naproti tomu Adam P e r s i a n, jemuž po léta bylo poukazováno prostřednictvím slovenského poslance dr. I v a n k y 2500 Kč měsíčně. Persianovy stvrzenky jsou psány vždy německy, při čemž z četných pravopisných chyb je patrné, že Persian neovládal dokonale němčinu. Trochu jiný byl poměr k sociálnědemokratickému novináři Gyulovi D ö c z y m u z časopisu „Népszava“ v Budapešti. Ten dostával po řadu let, prostřednictvím redaktora Varadiho, nebo i přímo, za články, které měly vycházeti v „Prager Presse“ nebo v „Právu lidu“, měsíčně 900 Kč. Při tom však ve spisech bylo výslovně poznamenáno, že tyto články byly uveřejňovány jen zřídka, neboť sloužily hlavně jako interní informační zdroj.

P R A H A

Ačkoli částky, které ministerstvo zahraničních věcí investovalo pro propagační účely v Anglii, Francii, v Jugoslavii a v Rakousku, byly již velmi značné, přece byly daleko předstíženy výdaji, jichž vyžadovala státní propaganda, vycházející bezprostředně z Prahy. Každý přehled o těchto propagačních výdajích musí nutně započítí podniky „Orbis“, které stály během let česko-slovenský stát miliony a miliony Kč. Jak bylo vyloženo již na počátku této publikace, poznali odpovědní vedoucí česko-slovenského státu velmi brzy po jeho založení, že je nutno rozvinouti vůči cizině silnou propagandu a ještě dodatečně tak ospravedlniti založení tohoto státu a jeho pokračování ve známé formě.

Tato propaganda byla však jenom částečně provozována v cizině samotné. Větší část této propagandy měla se naopak díti vydáváním publikací a jiných spisů ve všeobecně známých evropských řečích. Za tím účelem rozhodla se ministerská rada česko-slovenské republiky na podnět ministerstva zahraničních věcí ze dne 26. listopadu 1920 založiti tiskařskou, nakladatelskou a novinářskou akciovou společnost, jakož i dáti k dispozici příslušný akciový kapitál. Dne 23. března 1921 byla pak založena akciová společnost „Orbis“ s akciovým kapitálem 15 milionů korun.

Bylo vydáno celkem 37 500 akcií po 400 Kč, z čehož 7500 akcií v hodnotě 3 miliony korun bylo v rukou pražského nakladatele Bedřicha K o č í h o, který vystupoval též formálně

jako zakladatel Orbisu a. s. Další velkoakcionáři byli dr. Václav P í s e c k ý, ředitel tiskařské a nakladatelské společnosti „Bohemia“, který měl 5000 akcií v hodnotě 2 milionů Kč, dr. Jan R e i n e r s 3750 akciemi v hodnotě 1,5 milionu Kč, a úředníci ministerstva zahraničních věcí Jan H á j e k a dr. Oskar B u t t e r, z nichž každý měl 5000 akcií v hodnotě 2 milionů Kč, jakož i Ing. František V o d s e d' á l e k, který, jako oba předem jmenovaní, patřil rovněž k tiskovému odboru ministerstva zahraničních věcí, s 3750 akciemi v hodnotě 1,5 milionu Kč. Tato upisovací akce byla však jenom formální věcí, neboť den před založením a. s. Orbis, tedy 22. března 1921, postoupili všichni akcionáři, kteří nepatřili k ministerstvu zahraničních věcí, všechny své akcie Hájkovi a Butterovi, takže ani nemusili složit kapitál, který na ně připadal, ani neměli v budoucnosti z této věci nějaké závazky. Dne 16. ledna 1924 převzal konsul B l a ž e k v pověření zahraničního ministerstva i formálně všechny akcie Orbisu v nominální hodnotě 15 milionů Kč, takže od té doby dlužno považovati ministerstvo za jediného majitele a. s. Orbis.

Pro a. s. Orbis, která byla nejprve provisorně umístěna v domě č. 5 v Nerudově ulici na Malé Straně, byla v r. 1924 postavena na nynější Schwerinově třídě na Vinohradech šestipatrová správní budova, vyhovující všem moderním požadavkům, jež byla v r. 1927 doplněna přístavbou vlastní tiskárenské budovy ve Slezské ulici. Uvedeme-li ještě, že tiskárna tam zřízená patřila k nejmodernějším a nejvýkonnějším tiskárnám celého Česko-Slovenska, můžeme konstatovati, že tím byly po všech stránkách vytvořeny technické předpoklady pro účinnou státní propagandu.

Za nejvýznamnější propagační prostředek bylo považováno vydávání „periodického informačního orgánu, psaného jazykem, jemuž se rozumí ve velké části Evropy i v zemi samot-

Paulas č. 108.770

POKLADNA „PRAGER PRESSE“ PRAHA III., HERUDOVA UL. Č. 5.		PŘÍJEM
V PRAZE dne <i>23/4</i> 192 <i>6</i> .		Číslo
Firma <i>J. T. pan ředitel Jan Kárek, Praha, Křesť.</i>		
Potvrzujeme příjem dnes nám zaslaných Kč <i>1.500.000.</i>		
slovy <i>Stodmaset tisíc Kč</i>		
za <i>dotaci pro Prager Presse</i>		
které zapíšeme na Vašem účtě ve prospěch.		
„ORBIS“ TISKÁŘSKÁ, NAKLADATELSKÁ A NOVINÁŘSKÁ SPOLEČNOST s r. o. PRAHA-VINOHRADY, FOCHOVA 22.		
<i>[Signature]</i>		
Rozličné poznámky.		

POKLADNA „PRAGER PRESSE“ Tisk. č. 1618.

Jedna z nesčetných kvitancí nakladatelství Orbis.

né“. V naprosto realistickém rozpoznání významu německé řeči přikročilo se proto ještě v r. 1921 k založení „Prager Presse“, jež pak nadále až do 31. prosince 1938 měla býti mluvčím česko-slovenské vlády. První číslo „Prager Presse“ vyšlo dne 27. března 1921, t. j. čtyři dny po založení a. s. Orbis, takže lze „Prager Presse“ považovati vskutku za jádro celého podniku. Vycházela v prvních čtyřech letech dokonce v ranním i večerním vydání. Večerní vydání bylo však od 1. dubna 1927 zastaveno, poněvadž mělo význam jen pro Prahu.

V r. 1922 byl program a. s. Orbis doplněn vydáváním měsíčníku „Zahraniční politika“ a francouzského propagačního listu „Gazette de Prague“, který vycházel třikrát týdně a měl anglickou přílohu. Od r. 1923 byl vydáván samostatný anglický týdeník „The Central European Observer“ a bylo započato s vydáváním „Měsíčních zpráv Společnosti národů“

v české řeči. V r. 1925 byla publikační činnost rozšířena vydáváním českého a německého vydání rozhlasového časopisu „Radiojournal“, jakož i časopisu „Radioamatér“. V r. 1927 založením ruského týdeníku „Centralnaja Jevropa“ obrátil se podnik i na rusky mluvící veřejnost a „Gazette de Prague“ byla změněna v týdeník „L'Europe Centrale“. Jako poslední časopis, založený nakladatelstvím Orbis, dlužno konečně uvést „Prager Rundschau“, která vycházela od r. 1931 šestkrát do roka jako vědecký orgán a svým obsahem odpovídala nám již známému časopisu „Le Monde Slave“, který vycházel v Paříži.

Rozumí se samo sebou, že tak rozsáhlá vydavatelská činnost vyžadovala nesmírného nákladu, neboť všechny uvedené listy a časopisy pracovaly naprosto pasivně, aniž mohly přispěti ke svému udržování vlastními prostředky, které by stály za zmínku. Tak musilo ministerstvo zahraničních věcí jen pro „Prager Presse“ zaplatit v prvních šesti letech jejího trvání okrouhle 46 milionů Kč subvencí. Finanční potřeby tohoto listu jsou zjevný nejlépe z následujícího srovnání příjmů listu z předplatného, prodeje a insercí na jedné straně a výdajů za tisk, redakci a správu na straně druhé, jak se jevíly v prvních deseti letech jeho trvání:

	Příjmy	Vydání
	v tisících Kč	
1921	} 2,214	9.363
1922		8.338
1923		7.900
1924		8.154
1925		8.308
1926	3.215	8.927
1927	4.140	9.229
1928	4.114	8.916
1929	3.290	8.922
1930	3.389	8.832
dohromady	26.697	86.889

Deficit „Prager Presse“ činil tedy jen za prvních deset let jejího trvání 60 192 000 Kč a musil býti v podstatě kryt ministerstvem zahraničních věcí. V pozdějších letech však mohla přispívati ročně něčím na úhradu tohoto deficitu tiskárna „Orbis“, která byla jedinou zdravou součástí celého podniku. Tato činnost tiskárny byla však též jen zdánlivá, poněvadž v podstatě pracovala na účet svého vlastního podniku a mimo to nemusila pečovati o amortisaci provozního kapitálu. Za rok 1933 vypadala bilance „Prager Presse“ takto:

V ý d a j e:

redakce	2,406.700 Kč
administrace	701.800 „
tisk listu	3,055.000 „
expedice	569.650 „
ústřední výdaje	150.000 „
	6,883.150 Kč
P ř í j m y	2,670.000 „
schodek	4,213.150 Kč

Rozumí se téměř samo sebou, že Hájek při své činnosti v „Orbisu“ nezapomněl na sebe. Ačkoliv tato činnost patřila vlastně k jeho služebním povinnostem vedoucího tiskové sekce ministerstva zahraničních věcí, dával si vypláceti firmou „Orbis“ pravidelný měsíční plat 2000 Kč, který byl však vyplácen čtrnáctkrát, takže Hájek vedle svých služebních požitků jako úředník dostával ještě ročně 28 000 Kč. Od 1. ledna 1938 byl tento měsíční plat, vyplácený firmou „Orbis“, zvýšen na 2120 Kč. Hájek však nebyl spokojen s pouhým platem a podal proto v důvěrné schůzi správní rady firmy „Orbis“ 13. ledna 1933 návrh, aby mu v náhradu výloh bylo poskytnuto odškodné 28 000 Kč ročně. Tento návrh byl ovšem přijat, takže Hájek dostával od té doby od firmy „Orbis“ ročně 56 000 Kč. Je zajímavé, že Hájek uložil ředi-

telství firmy „Orbis“, aby výplata náhrady výloh byla prováděna důvěrně, což bylo později dokonce předmětem důtky nejvyššího účetního a kontrolního úřadu.

Hlavně pro potřeby „Prager Presse“ byla mimo to pod jménem „Central European Radio“ (zkráceně Radiocentral) založena v roce 1923 vlastní zpravodajská agentura, která udržovala v Paříži, Berlinu, Wien, Bělehradu, Bukurešti, Warschau, Budapešti, Sofii, Terstu a Ženevě vlastní korespondenty a později zásobila zpravodajským materiálem také zahraniční listy (jak jsme viděli, také část wienského tisku). Také na „Radiocentral“ musilo ministerstvo zahraničních věcí přispívat ročně asi jedním milionem Kč. V roce 1935 byla tato částka zvýšena o 50 000 Kč. Mimo to bylo „Radiocentralu“ jako devalvační vyrovnávací úhrada dáno k dispozici ještě dalších 300 000 Kč. V r. 1934 byl k tomu účelu poskytnut příspěvek 210 000 Kč. Když „Prager Presse“ v pozdějších letech přešla opět k tomu, že si v některých evropských městech vydržovala vlastní zpravodaje, platilo ministerstvo také platy těchto zpravodajů.

Francouzský týdeník „L'Europe Centrale“, dřívější „Gazette de Prague“, vycházel v nákladu 2000—4000 výtisků, z čehož zůstalo asi 40 procent v zemi, kdežto ostatek byl zasílán do ciziny. Poněvadž toto zasílání se dělo skoro výlučně zdarma, musilo i zde ministerstvo zahraničních věcí dát každoročně k dispozici velké částky. Tak jenom za dobu až do roku 1926 včetně bylo poukázáno na účet „Gazette de Prague“ 4 496 290,52 Kč. Později činil roční příspěvek okrouhle 500 000 až 600 000 Kč.

Poněkud lacinější bylo vydávání anglického týdeníku „The Central European Observer“, který vycházel od 1. března 1923 v nákladu 1500—2500 výtisků. Z toho však šlo jen 27 procent do anglických zemí, kdežto 46 procent bylo roz-

širováno v Česko-Slovensku. Finanční příspěvek, který tu musilo poskytovat ministerstvo zahraničních věcí, činil v letech 1923—30 2 902 000 Kč, později ročně asi 300 000 až 400 000 Kč.

Ruský časopis „Centralnaja Jevropa“ byl vydáván od 1. března 1927 jako týdeník, počátkem r. 1929 byl však z úsporných příčin přeměněn na měsíčník. Jeho náklad činil jen něco přes 1000 výtisků, z čehož opět 50 procent zůstávalo v tuzemsku, takže lze počítati s tím, že do ciziny šlo asi 600 výtisků. 14 procent výtisků šlo do Sovětského svazu, 10 procent do Polska a skoro tolikéž do Jugoslaviie. Vzhledem k tomuto malému rozšíření listu dlužno částku 308 000 Kč v letech 1927—28, 265 000 Kč v r. 1929 a 164 000 Kč v r. 1930, poskytnutou na tento list ministerstvem zahraničních věcí, považovati přesto za velmi vysokou.

Také časopis „Zahranichní politika“, který byl vydáván v nákladu 1200—2000 výtisků, mohl vcelku hraditi z vlastních příjmů jen asi 30—50 procent svých finančních potřeb. I tento časopis si vyžádal za prvních devět let svého trvání příspěvek 1 293 000 Kč. Pouze tři uvedené rozhlasové časopisy, jež vycházely nákladem 40 000—60 000 výtisků, pracovaly s malým ziskem.

Postavme nyní proti těmto ročním milionovým výdajům výsledky, jichž touto propagandou bylo dosaženo. Dříve je však nutno prozkoumati, kdo vlastně dělal tuto tak nákladnou propagandu. Platilo ji, jak jsme právě viděli, ministerstvo zahraničních věcí, t. j. jinými slovy poplatník Česko-Slovenské republiky. Kdo však ji dělal? Na tuto otázku lze odpověděti stručně a jadrně: Ž i d é. Židé podávali cizině obraz o československém státě. Avšak v jejich kapsách mizela též značná část českých propagačních peněz ve formě honorářů a redaktorských platů. Je zajímavé podívati se jednou na seznam

redaktorů „Prager Presse“. Podle jednoho takového seznamu z r. 1929, tedy dlouho před r. 1933, kdy započal hlavní proud židovských emigrantů z Německa, bylo z 19 členů redakce „Prager Presse“ neméně než 10 Židů, v jejich čele šéfredaktor Arne L a u r i n, který dříve slyšel na jméno L u s t i g, jeho sestřenice, jmenující se stále ještě Lustigová, a mimo to pánové B e n d a, dr. H u p p e r t, dr. K r e i t n e r, L a u f e r, P i c k, dr. R e i n e r, T h e i m e r a slečna B u r g o v á. Vliv Židů oproti Nežidům vynikne také m. j. tehdy, srovnáme-li platy židovských a nežidovských členů redakce. Ukáže se přitom, že deset Židů dostávalo ročně 479 265 Kč platu, kdežto devět Arijců musilo se spokojiti s 293 100 Kč. Tak jenom Žid Laurin-Lustig dostával roční služné 111 500 Kč, a k tomu ještě měl k dispozici zdarma služební byt ve čtvrtém patře budovy „Orbis“. Před rokem 1929 patřili k redakci „Prager Presse“ ještě Židé R ö d e r a F i s c h e r. Později přibyli ještě jako redaktori nebo stálí spolupracovníci Židé B r e t h o l z, E i s n e r, B a u m, H a a s a G u r y a n, jakož i Položidé K r a u s a dr. W e r n e r. Vcelku tedy lze „Prager Presse“ označiti za čistě židovskou záležitost.

Toto židovské hospodářství, které lze velmi dobře srovnati s „Judenangelegenheit“ wienských listů „Tag“ a „Stunde“, nám již známou a rovněž českými penězi vydržovanou, mělo ovšem svůj ohlas ve veřejnosti a především v německé části obyvatelstva státu. Sotva asi existoval v Česko-Slovensku list, který by byl býval sudetskými Němci tak nenáviděn, jako „Prager Presse“. Tak tento list, který byl vždy považován za orgán česko-slovenské vlády, přispěl značným dílem k zostření vnitropolitické situace státu. Židé tedy opět i zde byli podněcovací německo-českého rozporu a těžili z něho.

Když pak v r. 1933 ujal se v Německu moci Adolf H i t l e r, ztratila „Prager Presse“ nejenom naráz největší část oblasti

vlivu, která jí byla přiřčena, nýbrž přispívala ještě svým způsobem psaní aktivně k stálému zhoršování poměru mezi Německem a Česko-Slovenskem. Nejen že po zahraničněpolitické stránce zastávala hledisko stojící ostře proti německé koncepci, což s hlediska české vlády bylo snad dokonce i žádáno, ale „Prager Presse“ neopominula jedinou příležitost, aby nezahrnovala posměchem opatření německé vnitřní politiky, jakož i kulturního a hospodářského života. Patřilo též ke zvykům „Prager Presse“, že z nepochitických zpráv z Německa přinášela jen zprávy o vraždách, železničních neštěstích a živelních katastrofách. Tak „Prager Presse“ docela zbytečným způsobem ustavičně zhoršovala německo-česko-slovenský poměr, neboť kterak mohlo česko-slovenské vládě prospívati systematické spílání jejímu velkému německému sousedu a tím provokace na jeho adresu? I s čistě českého hlediska tento list tak politicky spíše škodil než prospíval. Česko-slovenská vláda byla na tuto nepřístojnost několikrát upozorněna se strany nijak Německu přátelské, avšak zatvrzelost tehdejší české zahraniční politiky byla i v oboru tiskové politiky nepřekonatelná a tak dopuštění osudu pro Česko-Slovenskou republiku byla ponechána volná cesta.

*

Vedle pravidelných příspěvků pro různé tiskové výrobky a. s. „Orbis“ docházely však „Orbisu“ ještě stále velmi značné mimorozpočtové platy k „důvěrným účelům“. Jako jeden případ z mnohých uvedeme Hájkovu poznámku ve spisech, jež zní takto:

„K rukám gen. tajemníka a. s. Orbis, dr. ing. J. Fukátka jest vyplatiti částku 1 000 000 Kč (jeden milion Kč) podle rozhodnutí p. ministra dr. E. Beneše, jako dotaci k důvěrným účelům.
V Praze, 26. listopadu 1935.

Jan Hájek, v. r.“

K tomuto záznamu je připojena kvitance pánů ing. Fukátka a dr. Klimenta, znějící na 1 milion Kč. Vyúčtování tohoto obnosu ve spisech není. Poněvadž však tato částka byla poukázána krátce před Benešovým zvolením za státního presidenta, jistě nebude příliš daleko od pravdy domněnka, že tímto milionem měla se dělati propaganda pro Benešovu volbu.

Nákladným subvencovaným podnikem byl časopis „Zeit im Bild“, vydávaný k ovlivňování sudetoněmeckého obyvatelstva, který kromě častých nepravidelných příspěvků na redakci a administraci dostával od ministerstva zahraničních věcí za každé běžně vydané číslo příspěvek 10 000 Kč. Podle jednoho z četných vyúčtování, která tu jsou po ruce, obdržel tento časopis jenom v době od 23. března 1927 do 10. října 1930 příspěvky ve výši 2 100 000 Kč. Při tom se „Zeit im Bild“ právě u sudetoněmeckého obyvatelstva, pro něž byl přece určen, těšil neobyčejně malé vážnosti a musil proto svůj odbyt omeziti hlavně na kavárny.

Vyloženě propagačním orgánem ministerstva zahraničních věcí byl časopis „Die Brücke“ p. Wohryzka, který podle svého oficiálního programu byl určen k tomu, aby vytvořil most k sudetským Němcům, ale jako t. zv. „německé“ partnery nacházel nebo jistě také hledal jen Židy a Položidy. Časopis dostal v r. 1935 subvenci 80 000 Kč, v letech 1936 a 1937 po 50 000 Kč.

Avšak nejenom v Praze, nýbrž i v Bratislavě pracovaly peníze z Hájkova tiskového fondu. Tak dostávala na př. firma „Pallas“, novinářské nakladatelství a. s. v Bratislavě, za vydávání listu „B. Z. am Abend“ měsíčně 70 000 Kč. Abychom však neuváděli stále jen příklady z oblasti německého tisku, budiž také uvedeno, že strana česko-slovenských socialistů, k níž, jak známo, patřil Beneš, obdržela 4. června 1923 50 000 Kč pro deník „Slovenské slovo“. Také bratislavský

**Týká se subvencování
ilustrovaného časopisu
Z E I T im B I L D**

Stav dotačního účtu k dnešnímu dni jest tento:

<u>Příjem:</u>	Kč
23. 3. 1927	100.000.--
20. 4. 1927	200.000.--
21.10. 1927	250.000.--
25. 2. 1928	500.000.--
17.10. 1928	100.000.--
1. 3. 1929	250.000.--
27. 8. 1929	200.000.--
14.12. 1929	100.000.--
27. 2. 1930	250.000.--
17. 7. 1930	100.000.--
10.10. 1930	50.000.--
11.11. 1930	100.000.--
	2,200.000.--

Použití:

v roku 1927:

na přípravné práce redakční a admini-
strační na účet M.z.v. 55.161.95.

příspěvek na 36 čísel vyšlých v roce
1927 a Kč 10.000.- 360.000.--

v roku 1928:

příspěvek na 52 čísel vyšlých v roce
1928 a Kč 10.000.- 520.000.--

v roce 1929:

příspěvek na 52 čísel vyšlých v roce
1929 a Kč 10.000.- 520.000.--

v roce 1930:

příspěvek na 52 čísel vyšlých do kon-
ce října a Kč 10.000.- 520.000.--

v roce 1931:

příspěvek na 1 číslo vyšlé dne 8. led-
na 1931 Kč 10.000.- 10.000.--

na provozní kapitál, zvýšený z částky
Kč 160.000.- na částku Kč 200.000.- 200.000.-- 2,185.161.95.

Zůstatek dotačního účtu ke dni 8. ledna 1931 14.838.05

Stanovená podmínka ohledně každodenního vycházení časopisu Zeit im Bild se správně plní.- V důsledku toho má vydavatelství časopisu nárok na výše uvedenou subvenci, t.j. Kč 10.000.- za každé číslo.-

Předkládá se tímto návrh, aby na krytí dalších dotací byla poukázána náležitá částka.-

V Praze, dne 8. ledna 1931.-

Jakožto revisor účtů:

průběh 16 f 694 / III
172789

Josef Huber
200.000 Kč

„Magyar Ujság“, židovský list, psaný maďarsky, dostával od 1. února 1936 měsíční subvenci 30 000 Kč z Hájkova fondu.

Než vraťme se opět k Židům, kteří byli tak očividnou slabou stránkou ministerstva zahraničních věcí. Zdá se, že zvláštní sympatii se těšil m. j. sociálnědemokratický Žid Karl Strauss, který vydával v Praze t. zv. „Deutscher Nachrichtendienst“. Dne 10. července 1933 obdržel za 100 výtisků časopisu „Neuer Morgen“ z tiskového fondu 3000 Kč. V lednu 1937 dostal na Hájkův pokyn pro svůj „Deutscher Nachrichtendienst“ dokonce subvenci 10 000 Kč.

Ministerstvo zahraničních věcí mělo vůbec pro jistý druh německých, rozuměj: židovských novinářů vždy otevřené dveře i kapsy. Bylo to odůvodňováno tím, že se přece chce pracovat pro německo-české dorozumění. Na neštěstí mělo ministerstvo při tom smůlu, že si vyhledávalo za partnery pro takovéto dorozumívací akce vždycky buď Židy nebo takové Němce, kteří s německé strany nijak nebyli k tomu zmocnění, nýbrž za pár mizerných korun psali to, co ministerstvo od nich požadovalo. Takovým apoštolem dorozumění byl na příklad Ing. M. O. Kremer v Brně, který tam v roce 1925 pod názvem „Verständigung“ vydával politický týdeník, v němž kromě článků o státnických a filosofických schopnostech Masarykových se snažil provést „vědecký“ důkaz o tom, že Německo zavinilo první světovou válku. Obdržel za to v dubnu 1925 příspěvek 50 000 Kč. V srpnu téhož roku objevil se již opět v tiskovém odboru ministerstva zahraničních věcí, kde ministerskému radovi Papouškovi vypravoval, že má 80 000 Kč soukromých dluhů a že také pro svůj list musí ještě sehnati 18 000 Kč. Prosil proto, odvoláváje se na Beneše, o poskytnutí nové příslušné subvence. Když mu to bylo odmítnuto, prohlásil, že nemá již peněz na zpáteční cestu do Brna, a byl nakonec rád, když dostal na to 1000 Kč.

Všeobecně se však ministerstvo přidržovalo raději Židů, které zřejmě považovalo za spolehlivější. Mnohý si tu ještě snad vzpomene na týdení plátek, který pod jménem „Die Wahrheit“ uveřejňoval nejnesmyslnější krvavé báchorky o Německu. Poslyšme, co o tom napsal ministerský rada Ch m e l a ř ve spisech tiskového odboru ministerstva zahraničních věcí:

„Týdeník Wahrheit je vydáván G. M a n n h e i m e r e m, býv. redaktorem Bohemie a Bela Rév-em, který je maďarským židem, ale žije po leta v Praze jako novinář. List má pokrokový, pacifistický charakter, píše pro spolupráci Čechů a Němců a je rozhodně proti hitlerismu, nacismu a také fašismu. Býval označován za orgán zednářských židů.

Náklad listu byl do roku 1933 dosti značný, pohyboval se kolem 7000 ex., po hitlerovském převratu v Německu a henleimovském obratu našich Němců klesal a dnes se prý netiskne víc nežli 1600 ex. Je proto ve špatné situaci. G. Mannheimer dal do listu svého času 100 000, dle jiné verse dokonce 200 000 Kč, které obdržel jako odstupné po svém opuštění Bohemie. Ty jsou dávno stráveny.

List má společné místnosti s Tschuppikovým Montagem, který platí Révovi 2000 měsíčně jako nájem (Rév vydává zde také svůj list Bauunternehmen).

Do různých anket listu přispěl v minulosti několikrát nynější prezident dr. Beneš, jednou také pan ministr dr. Krofta.

15. X.

Chmelař v. r.“

Tento Chmelařův záznam je ještě doplněn touto příznačnou Hájkovou poznámkou:

„Na doporučení p. ministra S p i n y rozhodl p. ministr dr. Krofta, že se udělí časopisu Wahrheit podpora v částce 25 000 Kč, t. j. dvacet pět tisíc Kč.

Pan ministr Spina žádal podporu v částce 40 000 Kč, která však nebyla udělena celá, ježto výše ta neodpovídá významu časopisu a ježto nejsou dostatečné finanční prostředky.

Se šéfredaktorem časopisu Wahrheit vše projedná p. min. rada dr. Butter a částka 25 000 Kč se vyplatí z fondu.

V Praze 18. XI. 1936.

Jan Hájek v. r.“

TIŠKÁŘSKÁ, NAKLADATELSKÁ
A VYDAVATELSKÁ
ANO, SPOL.
POKROK
V PRAZE II.
LEGROVA 34
TELEFON
593.03, 549.06

Šk./Ho. v PRAZE dne 7. září 1937.
Titl. DOKLAD
Číslo 194/37
Ministerstvo zahraničních věcí,
P r a h a .

Potvrzujeme příjem hotovosti Kč 25.002.— slovy
dvacetpěttisídvěkorunyčel. jako třetí splátku na tisk týdeníku Der
Montag za první pololetí 1937 na vyrovnání úhrné částky 75.002.—.
Děkujeme za úhradu a znemenáme se

s projevem hluboké úcty

TIŠKÁŘSKÁ, NAKLADATELSKÁ A VYDAVATELSKÁ „POKROK“
Legrova 34, Praha II.
W. Tschuppik

*Pražský list „Der Montag“ byl tištěn na útraty
ministerstva zahraničních věcí.*

Podpora byla pak nakonec ještě jednou snížena o 5000 Kč, takže 24. března 1937 Žid R é v potvrdzoval konečně příjem 20 000 Kč. V podobném neradostném finančním stavu byl skandální list „Der Montag“, sídlící společně s listem „Wahrheit“, jehož vydavatel a šéfredaktor, Žid Walter T s c h u p p i k, emigrovavší z Německa, dík svým dobrým stykům s ministerstvem zahraničních věcí hrál v Praze tak trochu úlohu Madame Tabouisové. Zde k vůli zjednodušení bylo sjednáno, že legionářská tiskárna „Pokrok“, kde „Montag“ byl tištěn, zasílala vždy hned účty za tisk k zaplacení ministerstvu zahraničních věcí. Tak bylo na příklad 10. července 1936 zaplaceno tiskárně „Pokrok“ za tisk listu „Montag“ 11 000 Kč. Žid Tschuppik neměl takto s tiskárnou žádných nesnází a mohl příjmy, plynoucí z prodeje svého listu, ihned zastrčit do své kapsy. Mimo to byl na základě Hájkova záznamu z 4. září

c. 644/33-dův.

vč: Das Tagebuch

ON/D.

VYSLANECTVÍ ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLIKY

odpověď k č. 801904/III-1/33 z 19. července 1933.

Přílohy: 1

Ministerstvo zahraničních věcí	
14 SRP 1933	93511
Mohy: A. Váňa	Sp. č. III
Miny:	
18. 7. 33	

Ministerstvu zahraničních věcí

V P R A Ž E

DŮVĚRNÉ

Ve smyslu tamního hořejšího výnosu zaslá vyslanectví v příloze stvrzenku na Frs 7.554,75, slovy: sedmtisícpětsětšedesátčtyři franc.franků, které byly vyplaceny panu Schwarzschildovi, redaktoru týdeníku Das Tagebuch, co příspěvek na vydávání citovaného týdeníku.

*Přiložen jako doklad
Frs 7.554,75
16. 7. 33 Šumil*

Le Chargé d'Affaires a. i.

Mr. Lohay

16. 7. 33 Šumil

SELO	Mimoř: <i>Onula</i>	Uděl:
	Podřadit: <i>camping</i>	
	Vč: <i>Das Tagebuch</i>	
	Číslo:	

Žid Schwarzschild dostává 7554,75 franků pro emigrantský časopis „Das Tagebuch“.

1934 Žid Tschuppik Hájkem pověřen, aby organisoval pro zahraniční a především pro anglický tisk článkovou službu, začez mu byl povolen předběžný honorář ve výši 10 000 Kč. Žid Tschuppik byl jistě vhodným mužem pro česko-slovenskou propagandu v Anglii.

Také zlopověstný „Tagebuch“ Žida Leona Schwarzschilda těšil se přízni pražského zahraničního ministerstva. Když tento časopis v létě 1933 se všemi svými židovskými redaktory musil emigrovati do Paříže, zaslalo mu ministerstvo prostřednictvím pařížského vyslanectví 19. června 1933 ještě šek na 7654,75 fr. franků, v hodnotě 10 000 Kč. Pařížské

vyslanectví obdrželo pokyn, aby tento šek odevzdalo Židovi Schwarzschildovi nebo Židu B o r n s t e i n o v i. Způsob psaní tohoto časopisu je příliš znám, aby bylo možno býti na pochybách o významu této podpory pro poměr Česko-Slovenska k Německu. Beneš se právě snažil všude tam, kde mohl, použití peněz česko-slovenského poplatník takovým způsobem, aby Česko-Slovensko bylo hnáno do konfliktu s Německem.

Než dokonce i nežidovskému německému listu podařilo se občas vylouditi na ministerstvu zahraničních věcí značné částky, když ministerstvo mohlo si z toho slibovati zvláštní postoj tohoto tisku. Když německé obyvatelstvo Česko-Slovenska při květnových volbách 1935 ve své převážné většině se přiznalo k sudetoněmecké straně, tehdejší česko-slovenská vláda, jež přece jinak tolik hájila myšlenku demokracie a princip většiny, nevyvodila z toho nikterak ten důsledek, aby nyní jednala s parlamentním zastupitelstvem převážné většiny sudetských Němců, nýbrž tvrdošíjně uznávala za partnery k jednání jenom ubohé zbytky t. zv. demokratických stran. Toto stanovisko bylo projevováno i vůči sudetoněmeckému tisku. Když tento tisk pak pro chronický úbytek předplatitelů se dostával do stále vážnější nouze, uvažoval dr. B e n e š za svou povinnost zachrániti jej před smrtí, aby ho mohl použiti jako protiváhy proti sudetoněmecké straně a jejímu vedoucímu Konradu Henleinovi. Tisk sudetoněmeckých sociálních demokratů byl již hojně podporován z pokladen české sociálnědemokratické strany. Tak zbýval ještě tisk německých křesťanských sociálů a „Bundu der Landwirte“, „Deutsche Presse“ a „Landpost“. Dne 22. ledna 1937 obdržel Hájek z kanceláře dr. Beneše tento tajný dopis:

„Kancelář presidenta republiky.
Kra 11/37.

V Praze, dne 22. ledna 1937.
T a j n é.

Ministerstvu zahraničních věcí,
sekcí III.,
do rukou pana odb. přednosty J. Hájka
v Praze.

Pane odborový přednosto,

zároveň zasílám potvrzenku na 50 000 Kč, slovy: padesát tisíc korun čs., které jsem po předchozím telefonickém hovoru s osobním tajemníkem pana ministra Zajíčka vyplatil konsistoriálnímu radovi Michaeli Magerlovi z peněz, jež jste mi k tomu účelu před vánočními svátky podle přání pana ministra dra Krofty zaslal.

S projevem dokonalé úcty

dr. Vlad. Kučera, v. r.“

K tomuto dopisu je připojena kvittance pana M a g e r l a z 19. ledna 1937 na 50 000 Kč. Současně dalo ministerstvo zahraničních věcí presidentu dr. Benešovi k dispozici ještě dalších 50 000 Kč pro „Landpost“, orgán „Bundu der Landwirte“. V červnu roku 1937 obdržela „Deutsche Presse“ ještě jednou 25 000 Kč, když předtím byl již uvedený konsistoriální rada M a g e r l sekčním šéfovi S c h i e s z l o v i napovídal celé litanie o katastrofálním stavu svého listu, a také Bund der Landwirte obdržel 9. července 1937 opět 20 000 Kč. Stranický tisk několika německých zlomkových stran stál tedy ministerstvo zahraničních věcí 145 000 Kč.

*

Při prohlídce dokladů a příloh Hájkova tiskového a propagačního fondu přicházíme stále na celou řadu tajemných bankovních kont, z nichž jsou vybírány peněžní částky, nebo na něž jsou jiné částky ukládány. Tak na příklad u Anglo-československé a Pražské úvěrní banky byla m. j. tato tajná konta:

„19“, „33“, „34“, „35“, „36“, „37“, „P“, „Nová“, „Máj“, „Červenec“, „Moravia“, „Chmelař“. Část těchto kont, jak ukázalo zevrubnější zkoumání, existovala za tím účelem, aby kryla tiskové subvence, určené pro Wien. Často nacházíme však jako doklady tajemné záznamy jako je tento:

„50 000 Kč — padesát tisíc Kč — vybráno z knížky „třicet čtyři“ a vloženy na knížku „Nová“.

V Praze, 30. července 1935.

V. Michálek, v. r.“

Poněkud zřetelnější je již věc v tomto záznamu:

S t v r z e n k a

„Přijal jsem Kč 30 000 (t. j. třicet tisíc Kč) z knížky Anglo-banky „34“ na vkladní knížku „Nová“ pro Dem. péči o emigranty.

V Praze, 16. října 1934.

Jos. Chmelař, v. r.

Ještě jasnějším je pan Chmelař však v tomto záznamu:

„50 000 Kč vybráno z knížky „Třicetčtyři“ a uloženo na knížku „Nová“ pro německou emigraci.

Chmelař, v. r.

Michálek, v. r.“

Také tento záznam Hájkův je velmi poučný:

„Převeďte na knížku „Nová“ obnos 100 000 Kč (jedno sto tisíc) z fondu. Z tohoto obnosu budou uhražovány podle schválení p. ministra dra Krofty příspěvky na péči o emigranty podle pokynů.

6. listopadu 1936.

Jan Hájek, v. r.“

Pro německé emigranty a mezi nimi ovšem podle našich zkušeností hlavně opět pro Židy, byly tedy určeny tyto tajemné poukazy peněz, z nichž zde uvádíme jenom několik

těchto příkladů. Projevoval-li se však zahraniční ministr dr. B e n e š vůči německým emigrantům tak velkorysým, nesměl president M a s a r y k zůstatí pozadu. Tak byl archivář pana presidenta, Vasil Š k r a c h, známý nám již z podobných obchodů, opět jednou pověřen, aby vyzvedl příslušné částky z Hájkova fondu, jak ukazuje tato kvintance:

„Doklad H, číslo 33/34.

Potvrzuji, že jsem dnes správně přijal částku Kč 18 000,—, slovy osmnáct tisíc, pro pana presidenta republiky na úhradu subvencí německé emigraci („O. L. R.“ etc.).

V Praze dne 17. března 1934. Vasil K. Škrach, v. r.
Schvaluje Jan Hájek, v. r.“

Avšak pražský hrad se nezajímal pouze o německou emigraci. Zahraničně politické koncepci pana dr. Beneše odpovídalo udržovati dobré styky nikoli se státy, sousedícími s Česko-Slovenskem, nýbrž se živly, jež byly z těchto států vypuzeny. Proto nás také nemůže překvapiti, najdeme-li v aktech tiskového a propagačního fondu takovýto záznam:

„Dle ujednání pana presidenta Beneše s min. předsedou drem Hodžou bude ministerstvo zahraničních věcí přispívati na akce „polské emigrace“ měsíčním obnosem 50 000 (padesát tisíc) Kč. Příspěvek bude vyplácen pravidelně k rukám sekčního šéfa B a r t o š e v minist. presidiu z fondu. První částka byla vyplacena koncem loňského roku sekčnímu šéfovi Bartošovi.

30. I. 36.

Jan Hájek, v. r.“

K tomuto spisu je připojena stvrzenka pana Bartoše na 50 000 Kč. Dále jsou tu další stvrzenky tohoto pána na 50 000 Kč, 30 000 Kč, jakož i na 100 000 Kč, všechny z 15. února 1936.

Jiný záznam Hájkův z 5. listopadu 1936 mluví o příspěvku ministerstva zahraničních věcí k „akci polské emigrace“ ve

33/34

DOKLAD H
číslo 33/34

Potvrzuji, že jsem dnes správně

přijal částku Kč 18.000.

slovy Kč osmnáct tisíc

*pro pana prezidenta republiky
na účelu subvence německé
emigraci („O. L. R.“ etc.).*

V Praze dne 17. března 1937.

Schönbey Karel Křeh.

Jan Havel 107

*Kvittance kanceláře prezidenta Masaryka na osmnáct tisíc korun
na podporu německé emigrace.*

výši 250 000 Kč. K tomuto záznamu jsou připojeny dvě kvit-
tance p. Bartoše, jedna z 24. listopadu 1936 na 100 000 Kč
a jedna ze 26. listopadu 1936 na 300 000 Kč.

V každém případě těchto několik málo příkladů dokazuje,
že emigranti různého původu přišli česko-slovenskému státu
hodně draho. Teprve události v září 1938 učinily konec těmto

výdajům. Tehdy byly různé tyto fondy podrobeny revisi, jejíž výsledek je uložen ve zprávě z 19. října 1938, podepsané pány F. V o d s e d' á l k e m a Josefem Č i n o v s k ý m. Z této zprávy budiž uveden tento výtah:

Knížka „Nová“ obsahuje prostředky na podporu německých emigrantů. V roce 1938 bylo vloženo 100 000 Kč. Vyúčtování jest uvedeno pod č. 3. Podle toho zůstává zbytek 28 261,90 Kč, který byl také zajištěn.

Toto vyúčtování vypadalo však takto:

K n í ž k a „N o v á“.		
	Kč	Kč
Zůstatek z r. 1937	19 516,05	Výdaje do 17. X. 38
úroky	745,85	92 000,—
Vklad z Fondu	100 000,—	
celkem	120 261,90	
výdaje	92 000,—	
zůstatek	28 261,90	

Počítáme-li, že i za léta 1934—37 bylo na konto „Nová“ vyplaceno 100 000 Kč, vyplývá z toho, že tak zvané demokratické péči o emigranty dostalo se na tomto kontu jen z propagačního fondu ministerstva zahraničních věcí vcelku půl milionu Kč. Při tom jde pouze o podpory, jež byly poskytovány německým, resp. židovským emigrantům jakožto celku. Mimo to dostávali však ještě četní jednotliví emigranti zvláštní podpory. Tak na př. berlinský židovský hudebník Leo K e s t e n b e r g, který byl již velmi štědře podporován židovským uhlobaronem Petschkem, dostal v roce 1934 10 000 Kč, jak vyplývá z tohoto zápisu:

DEMOKRATICKÁ PÉČE O UPRCHLÍKY DEMOKRATISCHE FLÜCHTLINGSFÜRSORGE

EVIDENČNÍ ÚSTŘEDÍ – EVIDENZZENTRALE

Poukazy darů vyprávuji se na:
Českou eskomptní banku a úvěrní ústav na účet:
Demokratická péče o uprchlíky

Oberweisungen erbeten an:
Böhmische Escompte-Bank und Kredit-Anstalt auf Konto:
Demokratische Flüchtlingsfürsorge

TELEFON 80271

PRAHA, dne 8. listopadu 1933
PRAG,
K. PŘÍKOPY 27. (Velký Bazar – Großer Bazar)

Pan Ministr
Dr. Emil K r o f t a
P r a h a .

Velevážený pane Ministře, dr.: br.:

Jakožto jednatel "Demokratické Péče o Uprchlíky" dovoluji si, odvolati se na návštěvu našeho Mt.: dep.:V.:M.: pana Dr. K a t z e , který mně sdělil, abychom ohledně podpory podali žádost u Ministerstva zahraničních věcí.

Opakuji opět, že bída uprchlíků je částečně nepopsatelně veliká, jelikož pokladny jsou prázdné a prameny jsou vyčerpány.

Prosím Vás, velevážený pane Ministře, dr.: br.:, abyate pomocnému dílu neodepřel svoji vzácnou pozornost, čehož jsem si vzhledem k Vaší známé velkomyslnosti jist.

Dovolte, abych Vám při této příležitosti předal svoji před krátkou dobou uveřejněnou brožuru "Mozart und die königliche Kunst" a přijmete výraz mé hluboké úcty.

Váš zcela oddaný.

Dr. Openture

Demokratická péče o uprchlíky prosí zednáře Kroftu o pomoc pro emigranty.

„Za souhlasu přednosty III. sekce a p. vyslance dr. Kroftu povoluje se panu Leo Kestenbergovi příspěvek na r. 1934 v maximální výši 10 000 Kč — deset tisíc Kč.

Zapsal 13. VI. 1934.

Michálek, v. r.“

Kestenberg obdržel pak těchto 10 000 Kč celkem v šesti splátkách.

DEMOKRATICKÁ PÉČE O UPRCHLÍKY DEMOKRATISCHE FLÜCHTLINGSFÜRSORGE

EVIDENČNÍ ÚSTŘEDÍ - EVIDENZENTRALE

Poukazy darů vypráskují se na
Českou eskomptní banku a úvěrů ústav na účtu:
Demokratická péče o uprchlíky

Überweisungsbefehle an
Böhmische Escompte-Bank und Kredit-Anstalt
Demokratische Flüchtlingsfürsorge

TELEFON 60271

Grossmann

Ministerstvo zahraničních věcí

Došlo: 16. X. 1933

Herrn
Chmelář
Praha

Přílohy:

Váha:

Sekce: I. i.

Oddíl:

Ref:

Sehr geehrter Herr Chmelář,

wir bitten Sie dringend

im Interesse der Förderung unseres Hilfswerkes doch freundlich besorgt zu sein, dass wir so schnell wie möglich Kš 6.000.— als Septemberrate erhalten können. Die Situation ist trostlos, dass wir dieses Schreiben wechlen, um Sie davon zu unterrichten.

Gestern haben die Logen getagt. Es ist zu erwarten, dass diese zumindest die Ausspeisung der Flüchtlinge fuer die nächsten Monate uebernehmen werden. Aber bis zu Beginn dieser Aktion können wir nicht aller Mittel entbloeset sein. Daher bitten wir Sie, da Sie unserer Sache so viel Verstandnis entgegengebracht haben, die Liebenswürdigkeit zu besitzen, uns aus dieser Verlegenheit zu helfen.

In bester Begrueßung

Jos. Fleissner

XII 1433

Ante m. v. Grossmann
Abg. 20/10

Oddíl:	
Mávr:	<i>Polit. věc</i>
Co. v. n.:	<i>negativ</i>
V.:	<i>legislativní rada</i>
Odvolano:	

Žid Grossmann žádá 6000 korun pro emigranty.

Ale také někteří čeští oblíbenci pana Hájka dovedli po-
žehnání tiskového a propagačního fondu využívatí skvěle pro
sebe. Byli tu lidé, kterým byla placena každý rok zahraniční
cesta za účelem studia hospodářských a turistických poměrů
v příslušných zemích. Rekordu v takovýchto zvláštních při-
spěvcích dosáhl však asi dvorní novinář Benešův Hubert
R i p k a, který vždy jednou za několik málo týdnů potvrzoval
příjem částek, které se pohybovaly mezi 2000 až 10 000 Kč.
I v jiných zemích je sice zvykem, že novináři podnikají cesty
za hranice, obvykle však platí útraty za takové cesty pří-
slušné novinářské podniky. V případě Ripky, který, jak zná-
mo, psal pro „Lidové noviny“, bylo však pravděpodobně
úmyslem šetřiti pokladny Žida S t r á n s k é h o, jenž jako
majitel tohoto listu byl by vlastně měl tyto cesty platiti. Snad
je však též správná domněnka, již několikrát projevená, že
Beneš používal Ripky jako soukromého diplomata a přibíral
ho k vyřizování obzvláště ožehavých věcí. Tomu by nasvěd-
čovala i skutečnost, že Ripka kvitoval mnohdy i opravdu
značné částky na různé propagační účely. Tak obdržel na
příklad 23. 9. 1937 pro nějakého pana Vildra 50 000 Kč na
„propagační účely“. U tohoto pána šlo zřejmě o státního se-
kretáře a policejního šéfa v bělehradském ministerstvu
vnitřní Večeslava Wildera, s nímž byla Praha i jinak ve velmi
čilých stycích.*)

*) Jako příznačný příklad Ripkova zpravodajství pro Beneše uvá-
díme zde výtah z důvěrné zprávy, kterou napsal Ripka pro Beneše
o cestě českých novinářů do Sovětského svazu ve dnech 29. prosince
1934 až 15. ledna 1935. „Při loučení mne prosil (Ovsjejenko), abych
Vám vyřídil nejsrdečnější pozdravy — »nepoznal jsem dosud v Evropě
většího státníka než p. Beneše, u něhož jsem cenil zejména jeho upřím-
nost, jakož i to, že vždy držel slovo.« — Zde bych rád dodal, že Vaše
jméno, pane ministře, má nyní v Sovětském svazu vynikající zvuk a,
jak jsme se přesvědčili, je známo i mezi dělnictvem.“

Taková zpráva stála již za to, aby se sáhlo do Hájkova fondu.

Podobnou úlohu hrál i zástupce sociálnědemokratického listu „Práva lidu“ v Paříži, dr. Gustav W i n t e r, který skoro každého měsíce si zajížděl do Anglie a dostával za to pravidelně velmi značné zvláštní odškodnění. Winter hrál nikoli podřízenou úlohu i při rozdělování korupčních peněz francouzským novinářům. V srpnu 1931 obdržel prostřednictvím předsedy sociálnědemokratické strany S t i v í n a 10 000 Kč, pro nemoc. Skutečnou příčinu tohoto mimořádného příspěvku dovidáme se však v odůvodnění, které pro poskytnutí této podpory uvedl tiskový attaché pařížského vyslanectví Š a f r á n e k, že totiž Winter v Londýně silně pracoval proti anšlusu.

Je veliký počet bývalých českých politiků, kteří se s nějakým odůvodněním obraceli na Hájkův propagační fond. Zde budiž jen výjimečně uvedeno, že 4. 7. 1933 senátor dr. V. Š r o b á r dostal 50 000 Kč na „známý účel“, nebo že sociálnědemokratický poslanec Emanuel C h o b o t obdržel 17. dubna 1935 na základě rozhodnutí ministra dr. Beneše 30 000 Kč. Příspěvky, jako je částka 6000 Kč, poskytnutá sociálnědemokratickému redaktorovi „Práva lidu“ dr. Karlu K ř í Ź o v i na vydání knihy o bývalé Jugoslavii, patří již k maličkostem.

Nikoli nezajímavá je i tato stvrzenka ze spisů tiskového a propagačního fondu:

„Stvrzenka

na Kč 3000,— slovy Kč tři tisíce, jež jsem obdržel dnešního dne jako úhradu na cestu čl. delegátů na sjezd Mezinárodní Zednářské Asociace v Bruselu.

V Praze, dne 4. října 1930.

J. Sedmík, v. r.“

Sedmík byl šéfem kabinetu zahraničního ministra dr. Beneše a jako on i jeho nástupce dr. Krofta horlivým svobodným

Shrnutí
na Kč 3000.- pro Křehké, je
tam obdržel peníze a jeho účtu
na cestu ev. organizací na výpoč
nepřímé finanční pomoci v
Bruselu.

V. Praze, dne 4. října 1930 J. Sedmík

v P r a z e .

Začátkem října koná se v Bruselu
sjezd Mezinárodní Zednářské Asociace, na který po-
jede též několikačlenná delegace z ČSR.

Dovolují si tímto žádati, aby mini-
sterstvo zahraničních věcí laskavě přispělo částkou
asi Kč. 3.000.-- k částečné úhradě výloh, a to k ru-
kám podepsaného.

Vyplatit a káse
divoňon
3000 Kč (tři tisíce korun)
J. Sedmík
8/10 Bontler

J. Sedmík
Jiří Sedmík.

Vypočeteno z účtu výloh anglicky, slovy dne 2. listopadu 1930

7/11/30 Škandl

Zednář Sedmík žádal a dostal tři tisíce korun na účast
na zednářském kongresu v Bruselu.

zednářem. I když částka, daná mu k dispozici, není příliš vysoká, je přece příznačné, že české ministerstvo podporovalo takto oficielně zednářství.

Zajímavé je i toto srovnání: V březnu 1936 obdržel zakladatel olympijských her baron Pierre de C o u b e r t i n v Lausanne k přípravě olympijských her v Berlínu z pokladny ministerského předsednictva 10 000 Kč, k čemuž ministerstvo zahraničních věcí přidalo 5000 Kč. Rovněž 10 000 Kč dostal těsně rok předtím v červnu 1935 prostřednictvím senátora Vojty B e n e š e plzeňský svaz sociálnědemokratických sportovců (DTJ) k organisování t. zv. „vzdorojízdy“ do Egeru. Pivní zájezd několika set sociálnědemokratických sportovců, který konec konců opět jen přispěl k rozhořčení egerského obyvatelstva, měl tedy pro české zahraniční ministerstvo stejnou cenu jako celé olympijské hry v Berlínu. Opravdu symbol celé Benešovy politiky.

Rekordu, pokud jde o výši poukazů z tiskového a propagačního fondu, dosáhl však sám zahraniční ministr dr. Beneš. Mezi doklady fondu jsou četné Benešovy stvrzenky ze všech let a to na částky někdy jednoho až dvou milionů. Rovněž jen jako příklad uvedeme zde tyto číslice:

9. ledna 1934 .	1 500 000 Kč
13. července 1934 .	1 000 000 Kč
4. října 1934 .	1 200 000 Kč
5. října 1934 .	800 000 Kč
27. února 1935	1 000 000 Kč
8. dubna 1935	1 500 000 Kč
16. listopadu 1935 . . .	2 000 000 Kč

Dr. Beneš kvitoval vždy vlastnoručně tyto milionové částky, nikde však nenacházíme nejmenšího náznaku vyúčto-

8/35

Potvrzuji, že jsem dnes

přijal částku Kč

1500 000

slouhy Kč

proštem-amstbrom-pod-ave-1876

K. Beneš

V Praze dne 8. srpna 1935.

8/15

Potvrzuji, že jsem dnes

přijal částku Kč

2000 000

slouhy Kč

proštem-amstbrom-pod-ave-1876

K. Beneš

V Praze dne 16. listopadu 1935.

Dvě Benešovy kvitance z r. 1935.

Pro domo:
.....

Na různá neosobní vydání, spojená s většími novinářskými akcemi ve Vídni v minulých dvou letech 1925-26, poukazují panu *J. Hájkovi*..... částku... *dvacet tisíc K... (20.000 Kč)*..... jakožto nezúčtovatelný paušál.

V Praze dne 28. května 1927.

Beneš poukazuje Hájkovi dodatečně dvacet tisíc korun jako nezúčtovatelný paušál.

vání těchto peněz. Jistě bude asi sotva kdy možno vypátrati, k jakým účelům použil Beneš těchto peněz.

Příznačné pro způsob, jak se obvykle v ministerstvu zahraničních věcí zacházelo s penězi, jest poukázka, kterou Beneš vystavil pro svého tiskového přednostu H á j k a a kterou uvádíme do jisté míry jako zakončení této kapitoly:

„P r o d o m o :

Na různá neosobní vydání, spojená s většími novinářskými akcemi ve Vídni v minulých dvou letech 1925—26, poukazují panu J. Hájkovi částku 20 000 Kč (dvacet tisíc Kč), jakožto nezúčtovatelný paušál.

V Praze, dne 28. května 1927.

Dr. E. Beneš, v. r.“

Po dvou letech napadlo tedy panu Hájkovi, že mu při jednáních o koupi wienského novinářského koncernu Vernay vznikly různé výlohy, načež mu dr. Beneš poukázal 20 000 Kč,

zřeknuv se při tom velkoryse jakéhokoli vyúčtování. Při tom však bylo i v ministerstvu zahraničních věcí zvykem vyúčtovat cestovní výlohy bezprostředně po skončení služební cesty. Dr. Beneš mohl však býti též velkorysým, neboť proč by nebyl měl muž, který sám sobě povoloval miliony, poskytnouti svému věrnému tiskovému šéfu aspoň 20 000 Kč? Konečně Beneš a Hájek jsou dva od sebe neodlučitelné pojmy. *Jsou symbolem jedné z největších korupcí, jaké zná historie.*

„Obohaťte se!“ bylo kdysi heslem třetí francouzské republiky. Toto heslo bylo Benešem a jeho druhy v smýšlení spolu s ostatními pojmy západní demokracie převzato také do českých zemí a podle možnosti uváděno ve skutek. Ať Beneš, ať Masaryk nebo Hájek, všichni byli velkými kořistníky demokracie. Ale ještě někdo jiný těžil současně z této t. zv. „demokracie“: mezinárodní Žid, který — jak jsme viděli — dovedl skvěle vytloukati pro sebe kapitál z rozporu mezi Němci a Čechy, který Beneš a jeho lidé uměle rozdmychávali.

DODATEK

Č. 1.

L'Exportateur Français
Paris

2. května 1923

Přijal jsem od pana Duška částku 1000 franků za inserci
v L'Exportateur.

Vandecrane.

Č. 2.

19. V. 1932

Obdržel jsem od československé legace v Paříži částku
3000 franků jako abonnement bulletinu „La Presse associée.“

(Podpis nečitelný.)

Č. 3.

Předsednictvo ministerské rady
království Jugoslavie.
Ústřední tiskový úřad.

Bělehrad, 22. prosince 1934

Milý kolego a příteli!

Spěchám, abych Vám sdělil, že jsem dal rozkaz naší legaci
v Paříži, aby vyplatila p. Gabionovi částku Frs 6000,— jako
naši kvotu za 3 měsíce. Pokud jde o platy, které mají býti pro-

vedeny v běžném roce, vynasnažím se zaříditi věci tak, aby odpovídaly plánu, který jste tak dobře vypracoval; platy částek které na nás připadají, nebudou mít od nynějška rozhodně žádné zpoždění. Pokud jde o mne, myslím, že náš příspěvek panu Gabionovi je dostatečný, tím spíše, že jsem si již musil stěžovati, že agentura uveřejnila jisté zprávy, které jsou v rozporu s našimi zájmy. Souhlasím zatím s Vámi a s panem Filottim, že k tomu, abychom uvažovali o zvýšení, bylo by třeba viděti výsledky služby.

Dr. Kosta Suković.

Přijměte

Pan Jan Hájek,
ředitel tiskové sekce
ministerstva zahraničních věcí,
P r a h a.

Č. 4.

Agence Télégraphique
„R a d i o“
Boulevard Haussmann,
P a r i s 8e.

Paříž, 14. února 1935.

Ctěný pane,

mám čest potvrditi Vám příjem Vašeho šeku na frs. 6000,— na Crédit Lyonnais.

Jelikož až do konce května postačí příspěvek rumunský, vyplývá z toho, že máme zálohu K 2000,—.

Přijměte

M. Gabion.

Panu Miloši Šafránkovi,
tajemníku československé legace.

Č. 5.

Agence Télégraphique
„R a d i o“
Boulevard Haussmann,
P a r i s 8e
Došlo 17. VII. 1937

Ctěný pane Hájku,

mám čest potvrditi Vám příjem poukazu v částce 94 000,— franků (50 000 + 22 000 + 22 000), provedeného péčí legace.

Doufám stále ve Vaši brzkou návštěvu v Paříži. Kromě potěšení, že bych Vás viděl, chtěl bych s Vámi projednati četné důležité otázky. Budu v Paříži až do konce měsíce, ale poněvadž budu trávit prázdniny v Normandii, bude pro mne snadné změnit místo pobytu, přijedete-li během měsíce srpna. V každém případě jsem Vám plně k dispozici.

Přijměte

(podpis nečitelný)

Č. 6.

L'Europe Nouvelle
Paris,
73 bis, Quai d'Orsay

Paříž, 13. února 1931

Panu Hájkovi,
ministerstvo zahraničních věcí
v P r a z e.

Ctěný pane Hájku!

Děkuji Vám nesmírně za Váš dopis ze dne 2. ledna a za jeho obsah. Byl mně odevzdán v patřičném čase.

Přijměte

L. Weiss

Č. 7.

Potvrzuji,

že mně byl předán československou legací v Paříži šek na 30 000 franků (šek na doručitele č. L. 157822, vydaný československou Národní bankou na Crédit Lyonnais v Paříži) od československého ministerstva zahraničních věcí.

Le Verrier

Č. 8.

Pan H á j e k,
Ministerstvo zahraničních věcí,
Praha.

Z 48 000 K, které dostávám ročně, přijal jsem již zálohu na r. 1929 12 000 franků, t. j. asi 16 000 korun. Mohl bych dostati jako zálohu zbytek této roční odměny, $46 - 16 =$ asi 32 000 korun?

Musím zaplatiti 1. ihned:

amortisaci zařizovacích výloh ve

Versailles	10 000 frs.
čtvrtletní činži s poplatky . . .	3 500 frs.

13 500 frs.

t. j. asi 13 500 frs. — 18 000 Kč 18 000 Kč

2. na začátku listopadu:

roční daně 7 500 frs.

účet lékaře, který ošetřoval mou
matku, jež zemřela tohoto roku 2 000 frs.

9 500 frs.

nebo 12 000 Kč

Bylo by tedy třeba, abych dostal nejpozději ve čtvrtek 20 000 Kč, (z nichž 2000 za můj pobyt v Praze) a před mým návratem do Francie 12 000 Kč.

Č. 9.

Londýn, 24. listopadu 1923.

Pane,

pan P. L. Leipnik mi odevzdal exemplář smlouvy, kterou uzavřel s Vámi v Praze mým jménem (číslo 195936, VI, 1, 1923), jakož i Váš milý dopis ze 17. t. m.

Potvrdil Vám tuto dohodu, kterou plně schvaluje, výměnou exemplářů. Dovoluji si navrhnouti Vám některé změny v textu, které mi laskavě potvrdíte.

Pokud jde o inserci, smlouva má podle mého mínění míti platnost na dva roky, t. j. 1924 a 1925, poněvadž Review of Reviews nebude moci v jediném roce 1924 poskytnouti inserci v hodnotě 10 000 liber.

Pokud jde o osobní informační a článkovou službu, kterou bych mohl dodávati „Prager Presse“ nebo jiným československým listům, myslím, že navržená odměna (3000 liber) bude přiměřená za dva roky, 1924 a 1925, ale že by byla přílišná pouze za jeden rok.

Děkuji Vám, jakož i J. E. ministru zahraničních věcí, že jste nám laskavě zadali československou přílohu. Uděláme, co budeme moci, aby byla důstojná.

Sdílím úplně Váš názor o tom, že je vhodno, aby střední Evropa byla informována o britských myšlenkách tak často, jak toho bude třeba.

Račte vyřídit mé uctivé přátelské pozdravy Jeho Excelenci panu ministrovi a přijměte

Wickham Steed

Č. 10.

V. Poliakoff, 49, Queens's Gate Gardens, London S W 7

30. září 1937

Přijal jsem od Lidových novin v Praze částku 27 liber 17 šilinků za dobu od 1. ledna 1937 do 1. ledna 1938 za dodávání článků, označených Augur, pro jmenovaný list.

V. Poliakoff

Č. 11.

Ministerstvo zahraničních věcí
Československé republiky.

Praha, 7. ledna 1928.

Potvrzuji tímto, že pan Aleš Brož obdržel na mou vlastní žádost pro mne od Banky československých legií půjčku 100 000 čsl. korun, které splatím během roku z autorských honorářů, jež mi budou vyplaceny pány Hutchinson & Co. za mou příští knihu, jedající o nynější politické situaci v Evropě.

Laurence Lyon

Č. 12.

„Pravda“
Bělehrad.

Bělehrad, 20. prosince 1931.

Jeho Excelenci

ministru zahraničních věcí,
Dru Edvardu Benešovi

v Praze.

Excellence,

u příležitosti vánočních svátků dovoluji si zaslati Vám nejlepší přání všeho dobra pro Vás a pro Vaši drahou vlast.

Prosím Vás také, abyste mi laskavě dovolil připomenouti Vám Váš laskavý slib, týkající se naší půjčky. Dal jste mi v této věci své přátelské slovo, že chcete udělati vše potřebné, aby se v Praze uskutečnila tato hypotekární zápůjčka pro „Pravdu“, která vskutku a bez jakéhokoliv přehánění se zasloužila o Vaši otčinu.

Tato půjčka, o níž mám čest dáti Vám přesné informace, bude naprosto zajištěna jedinou hypotékou na celý majetek „Pravdy“, který je odhadován na 22 000 000 dinarů.

Byl jste velmi laskav, pane ministře, že jste zkoumal možnosti

této otázky půjčky na základě dopisu, který jsem měl čest přímo Vám odevzdati. Rozhodl jste se pozvat mne do Prahy v polovině měsíce ledna, do kteréhož data doufáte uskutečnit tuto půjčku u velkých československých průmyslníků.

Poněvadž znám dobře sílu slova, daného panem Benešem, jsem více než jist, že uskutečníte tuto půjčku do poloviny příštího měsíce, kdy budu mít čest ohlásit se u Vás v ministerstvu.

Děkuji Vám z plna srdce za velikou přátelskou službu, kterou nám chcete prokázat, prosím Vás, Excellence, abyste přijal.....

Za „Pravdu“
M. Sokić

Č. 13.

Paříž, dne 24. II. 1927.

Pane řediteli,

Smím Vám připomenouti náš rozhovor Ženevě, při kterém jste ráčil povolit pokračování zásilek pro práci Ligy pro lidská práva v Berlinu? Jde nyní o zásilky od 1. září až do 1. prosince inclusive, tedy M 20 000,—. První tři splátky jsem vydal, ale octl bych se „v úzkých“, kdybych musil vydati i splátku za prosinec. Dovoluji si požádati Vás, abyste laskavě zaslal příslušný šek tak, jak to učinil posledně pan profesor Španihel, na adresu mého zetě K. A. Schustera, který bydlí u nás, Rue de la Pompe, 157, Paris XVI.

Doufám, že Vás opět uvidím v Ženevě, kde budu u příležitosti jarního zasedání. Právě teď mám s pořádáním důležitých schůzek mezi Francouzi a Němci v Paříži tolik práce, že nemyslím na cestu do Ženevy. Jedině v tom případě, kdyby pan dr Beneš chtěl se mnou hovořit velmi nutně o německých věcech, rozumí se samo sebou, že bych tam přijel.

Pronásledování pacifistů v Německu pro velezradu je opravdu groteskní a táži se sám sebe, zda by Rada Společnosti národů neměla protestovati, poněvadž takové persekuce, které se týkají snahy loyálních Němců, chtějících zabránit kampaním, vedeným proti smlouvám, jsou opravdu urážkou naděje Ženevy a Locarna.

F. W. Foerster, v. r.

Č. 14.

Le Monde Slave
Ředitelství.

Paříž, 22. ledna 1932.

Ctěný pane,

spěchám, abych Vám potvrdil příjem šeku č. B. 144.411, který jsem obdržel dnešní ranní poštou spolu s Vaším dopisem z 20. t. m.

Částky tohoto šeku bude použito pro záležitost DD ve smyslu dohodnutém s panem Hájkem.

Račte přijmouti . . .

Louis Eisenmann

Pan profesor Jaroslav Španihel,
P r a h a XII.,
Blanická 3.

OBSAH

Hájek a Hájkův fond	5
Paříž	12
Případ Sauerweinův	64
Emigranti, svobodní zednáři i sociální revolucionáři .	70
Londýn	78
Wien	130
Bělehrad	175
Placení zemězrádci	190
Praha	204
Dodatek	234

DR. RUDOLF URBAN: TAJNÉ FONDY III. SEKCE

Z archivů ministerstva zahraničí republiky Československé. V březnu 1943 vydal Orbis, Praha. III.vydání. Vytiskla písmem Ideal News knihtiskárna Orbis, Praha.

Brož. K 45,—, váz. K 60,—